

5	רא"ש
8	רמב"ם
10	ריף כתובות
12	ריף שבועות
15	רמב"ן בהלכות
16	ראב"ד בעלי הנפש
18	רשב"א תורת הבית
25	תרומת הדשן
27	טור קפ"ו
34	שולחן ערוך קפ"ו
40	חוות דעת
43	טור קפ"ד סעיף א'
44	שו"ע קפ"ד סעיף א'

דיני בדיקה לפני ואחרי תשמיש

דף י"א עמוד א' מתני' ופעמים צריכה, גמ' דף י"א עמוד ב' פעמים היא צריכה וכו' אר"י אמר שמואל וכו' עד סוף העמוד, דף י"ב עמוד א' גופא אמר רבי זירא - כל לבעלה בעיא בדיקה, דף י"ב עמוד ב' ת"ר אשה שאין לה וסת וכו' - עד סוף הפרק.

רי"ף כתובות דף ס': גרסינן בנדה בעל המאור ומלחמות שם, רי"ף שבועות דף ב. ד"ה גרסינן בנדה עד סוף העמוד ושם בר"ן ד"ה משמשת בשני עדים.

רמב"ם איסור' ב פ"ד הל' י"ד – י"ז ובמגיד משנה, רא"ש נדה פ"א סימן ה', ראב"ד בבעלי הנפש שער הספירה והבדיקה, ורשב"א בתורת הבית בית שביעי שער שני דף ז'.

טור ושו"ע (כולל פתחי תשובה וחוות דעת) - סימן קפ"ו וסימן קפ"ד סעיף א'.

ביש לה וסת קבוע:

עי' רמב"ם איסור' ב (פ"ד הט"ז) דגם אשה שיש לה וסת לאחר תשמיש צריכה בדיקה, ועי' מגיד משנה איסור' ב פ"ד הט"ו בשם הרמב"ן בהלכותיו (פ"ה ה"ג).

לענין הלכה - השו"ע סעיף א' פסק בתחילה כדעת רוב הראשונים דאינה צריכה בדיקה כלל ושוב הביא השו"ע אחר כך את דעת הרמב"ם, ומשמע דהעיקר כדעה הראשונה שהביא בסתם, מיהו הביאור הגר"א (סק"א) הראה מקום לדבריו לשו"ע סימן קפ"ד סעיף א' התם סתם כדעת הרמב"ם מבלי להביא דעת החולקים, ועי' ש"ך בסימן קפ"ד סק"ד ותורת השלמים שם ס"ק ב'.

באין לה וסת קבוע:

שיטת רש"י - עי' רש"י נדה י"א ע"ב (ד"ה מאן דמתני) שני פירושים, פירוש וכתב על פירוש ראשון דהכי עיקר, ולפי זה דעת רש"י מבוארת להלכה דגם אשה שאין לה וסת קבוע אינה צריכה בדיקה כלל לבעלה, וכן כתבו הרשב"א (תוה"א ב"ז ש"ב) והר"ן על הר"ף (שבועות ב' ע"א), והגהות מיימוניות איסור"ב פ"ד הט"ז, וכך הם דברי הראב"ד בהשגות.

שיטת רבנו חננאל - הרא"ש הביא שרבינו חננאל פירש כפירוש זה שסתר רש"י ופסק דאפילו בשאינה עסוקה בטהרות כל שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם, וכך הם דברי הרמב"ם איסור"ב פ"ד הט"ז.

שיטת הר"ף - עיין ר"ף בפרק אלמנה ניזונית (כתובות ס' ע"ב) שאין הפירוש דמשמשת בעדים עולמית אלא רק שלש פעמים הראשונות.

לענין הלכה - הב"י האריך ליישב את דברי הר"ף מכל קושיות הרא"ש ולכן סתם השו"ע סעיף ב' כהר"ף, ושוב הביא השו"ע אחר כך את דעת הרמב"ם והרא"ש, ולפי המקובל בדעת השו"ע משמע דהעיקר כדעה הראשונה שהביא בסתם אלא שמדברי התורת השלמים (סק"ב) משמע דכוונת השו"ע בזה שהביא הרמב"ם היא להחמיר כדבריו וכן משמע מדברי החוות דעת חידושים (סק"ב) שכתב דהשו"ע הסכים לחוש לדברי רבנו חננאל.

דעת הש"ך - הש"ך (סק"א) האריך להוכיח דגם דעת הר"ף דלבעלה אינה צריכה בדיקה כלל ובאמת מבואר מדברי הראב"ד בספר בעלי נפש (שער הספירה סימן ג' ה"ח) המובא בב"י שהבין כן דעת הר"ף ממש, וסיים הש"ך דכמדומה שכן עמא דבר. אמנם כתב התורת השלמים (סק"ב) דהגם דבמקום שנהגו להקל יש להם על מי לסמוך מכל מקום בשאר המקומות אין להקל נגד השו"ע והרמ"א. וכתב החוות דעת (סק"ב) דאפילו לדעת הש"ך אם ראתה פעם אחת בליל תשמיש אפילו במופלג מהתשמיש אז צריכה אחר כך בדיקה שלשה פעמים שתתחזק שאינה רואה מחמת תשמיש.

אופן הבדיקה - כתב החוות דעת (חידושים סק"א) הביאו הפתחי תשובה (סק"ב) דאפילו לדברי הש"ך דהעלה דכל לבעלה אינה צריכה בדיקה כלל ושכן עמא דבר היינו בדיקת חורין וסדקים אבל מכל מקום צריכה קנוח ולהשהות העד על גופה כשיעור וסת (המבואר בסימן ק"צ סעיף נ"א) ולמחר תעיין, אמנם כתב החוט שני (סעיף ב' סק"ב) שאף שהחוות דעת מיקל בקינוח בלבד אחר התשמיש מכל מקום בשלשה פעמים הראשונים המוזכרים לעיל יש מקום להחמיר להצריכה בדיקה ממש דהיינו להכניס העד בפנים אמנם אין צריך עד מקום שהשמש דש ובלא חורין וסדקין.

וסת "חצי קבוע" עיין תרומת הדשן (סימן רמ"ז) דאשה שרגילה שלעולם לא תראה בפחות מ"ד ימים אחר טבילתה דקודם י"ד יום לטבילתה אינה צריכה בדיקה כלל וכן פסק השו"ע (סעיף ג), ועי' חוות דעת (ביאורים סק"ג) כתב שלבו מגמגם מאוד בדיון זה, אמנם עי' דרכי תשובה (ס"ק ט"ו) הביא דבריו והשיג עליו גם הערוך השולחן (סק"כ) דאין בכל דבריו טעם לדחות דין זה

לעיל ו, (ב) [לקמן
[: (ג) [לקמן לה
נ"], (ד) לעיל ב
לקמן סד; (ו) עמוד
ב, (ז) ד ע"ב.

הגהות הב"ח

[illegible]

הגהות הגר"א

הוא צלל הפוסקין
הרמז"ס שמפר
אליהם אלישנא קמ
רש דמיירי כך ועי'
במגיד משנה:

גליון הש"ס

ס' ד"ה קפצו
אתה ג' זימו
סינן וכו'. ע"ל ל
ב חוספות ד"ה אלמא

הגהות וציונים

[illegible]

פפורסם מוהר"ר שאר
ירוש דחוק ולולי דב
ולת וסת והוצרך לפ
היא רוצה לקבוע וסת
דחא לחוד וכמ"ש ה
אאי אדלעיל דקתני אע
הנדה וכיון דלא מפ
כ ודאי מיירי תנא דכ

שמאי פרק ראשון נדה

קפצה וראתה. ג' פעמים
ל'מים. כגון קפלה צאחד
כן שלישיית קצעה לה וסת
צצת ואפילו צלא קפילה

ושופעות דם ובאות וכל ימי מעקותן דברי ר' חנינא ורבי שמעון אומרים ל' בראייה ראשונה אבל לעת ומפקידה לפקידה כפי' א"ר הונא קפצה קבעה וראתה קבעה ולימים הא כל יומא ד' לקפציות והתניא * אונס אפילו כמה פעמי לאו לא קבעה וסת' לימים לחודיהו ולק' קבעה לה וסת' לחודיהו פשיטא אמ' אחד בשבת וחזאי ובשבת קפצה ולא ח' בלא קפיצה מהו ד' למפרע דיומא הוא ד' קפיצה, דכתיב לא תמולץ קפיצה, נכמי ראתה וסת' א"ר הונא אחרינא א"ר הונא וראתה קפצה וראתה לא לקפציות היכי אחד בשבת וחזאי ובשבת קפצה ולא אחרינא ^(א) חזאי בלא מילתא דיומא הוא דכ'

ש'אמרו דיה שעתה
ש'הור 'ומשמשת בעד
ופעמים צריכה להווי
לשמש את ביתה ית'
הודה אומר אף בשע
מי נתתה לא בעי' בב
לה וסת בתוך ימי יי
אלא לרבי יוחנן דא
ילמא קבעה לה וס
ממזעין סתום אבל ח
מבקשת לישב
התורה למאורו והת
תבדוק דילמא אסת

אשר שהאריך לקיים הנוסחא הישנה
יש תחלת נדה דקאמר רש"י היינו
דצריכה לבדוק כגון בתחלת וסת
ו' בירחא שמא תראה פעם ג' בה'
ת דהא סתמא קתני חוץ מן הנדה
הא קתני צריכה להיות בודקת חוץ
ה לעיל דמירי שיש לה וסת קבוע
די ובהכי אתו דברי רש"י כפשוטן

יב

פרש"י לקפיות לחודייהו וקשה דאס
עה וסא לימים אלף לקפיות לחודייהו
מי דפריך לימים פשיטא ליבני דלא
דקס"ד מעיקרא וגררר לפרש אלף
לקפיות אף לקפיות דהיינו לימים
עס קפיות אצל קפיות לחודייהו
פשיטא לה"ס דלא קצעה:

קפצה וראתה. (ד) ג' וזמני גרסי'
 כדלמריין [צהבא על
 יצמנות] (יצמות דף 70:) לצוסמות סתם
 לן תנא כרשב"ג לקמן פרק האשה
 (דף 80.) דתני אין האשה קוצעת וסת'
 עד שתקצצנו ג' פעמים:

ממעין פירש רש"י כגון
דחזאי ריש ירחא וריש
ירחא וכ"ה צירחא וריש ירחא ומעין
פתוח כגון שהראיות הראשונות של
וסת היו צחוק ימי נדה (או כ"ה
צירחא וריש ירחא^פ) או ריש ירחא ויה'
צירחא וכן בשניה ובשלישית חזאי

[illegible]

ז' מן הגדה והיושבת על דם
וזהו ובתולה שדמיה טהורים
משות ^הובשעה שהיא עוברת
שהן אוכלות בתרומה ^ברבי
ה: ^{גמ'} חוץ מן הגדה בדת
בן לקיש דאמר אשה קובעת
וסת בתוך ימי נדתה שפיר
סת בתוך ימי נדתה תברוק
אמינא אנא היכא דחזיתיה
מרי: והיושבת על דם טהור:
ב דאמר ^אמעין אחד הוא
לזוי דאמר שני מעינות הם
שנאמר אמר לך לזוי הא מני
בית

רְאוּת לְדִמִּי וְצִבָּה לֶחֶךְ רֹאשִׁי לְקַצְפוֹת
צִמִּי גְדוֹת וְחוֹרָה וְרֹאחָה עוֹד פְּעָמִים
יִרְאֵה קַחְמִי צִמְחִיתִין לֹלָה עֲנִיָּה דְבִיקָה
הַ עַד עֲכָשִׁי הִיא אֲמַרְתָּ לֹלָה קַצְפוֹת:
יִשָּׁה יִרְחֹל וְעֹשִׂים וְחֹמְשָׁה וְרִשִׁי יִרְחֹל
אֲמַרְתָּ בְּרִישִׁי יִרְחֹל קַצְפוֹת וְהִיא לְדִקְלָסִי
שֶׁל וְסָה (3) יְהוֹ צִמּוֹךְ יָמִי גְדָה כִּי
לֹךְ לֹלָה עֲנִיָּה דְבִיקָה צִמִּי גְדוֹת שֹׁהִיר
וְחוֹרָה וְרֹאחָה צִרְצְעִי וְרֹאשִׁי צִמְחִישִׁי
וְכֹכַב שְׁלִישִׁית לֹלָה מִהֲנִיָּה רֹאשִׁי דְרִעִישִׁי
לְמִי יִנִּי לִירֵה בְּנוֹן צִפְעִי לֹלָה
וְכֹכַב (מִסְכָּן דף 97 ע:): מִעֵין אֶחָד הוּא.
כִּי ו"ד לְקַצְפוֹת: וְהַחוֹרָה שִׁחְרָתָהּ. כֹּל

נמחר: אלה ללך דאמר שני משינות
זה הטור ואוקימנא דהם דשופע
הטמא תדוק בשביעי דילמא וכו':
ב"ש

וְעוֹמֵמָה שֶׁהָאֵל מֵחַלָּה עֲטוּרָהּ חֲדָה שֶׁלָּהּ רִחְוָה בְּלִי בִּרְתָּן. אֵף בְּשֶׁמֶה שֶׁהָאֵל מִתְחַלְקוֹת וּמִסְיִימוֹת לְאֲבוֹתָיו וְלִדְמוּתָיו חָרִי בְּרִישׁ יִרְחָה וּפֶסַח שְׁלִישִׁי: כ"ח חָדָר יְמֵי נְדוּמָה מִמֶּה שֶׁהָאֵל נָדָה מִיּוֹם כ"ה בְּעִשְׂתֵּי הָאֵל לְרִחְוָה בְּכִי שֶׁנִּתְחַלְקוֹת מִעֲשִׂיָּהּ מִשְׁכּוֹן דִּלְמָה שֶׁהָאֵל לְרִחְוָה יִתְחַלְקוֹת וְלִמְסוּדָה: כ"ט וְדוֹבְרִים בְּרוּרִים הֵם לְמִבְרִין (גְּלוּיוֹ). וְעַי' עוֹרֹךְ

התלמה

עין משפט
נר מצוה

ז מ"י פ"ח מהל'
זיסורי ביאה הלכה ה'
זאין קיח טוש"ע י"ד
זן קפט סעיף י':
ז מ"י שס וע"ש

סעיף יז:

וְעַתָּה מֵאֵי מִשְׁכַּב וּמוֹשָׁב
וְלֵאמֹר סֵמָךְ לְאֶחָד קִיָּא:
מִי שֶׁ הֵלֵכָה ז'
פִּי"ד מֵהֶ' אִיסוּרִי
הֵלֵ' מִן וַע"ש סֵמָךְ שֶׁ
נִ"ד ק"י קִפֵּד סַעֲיָף
וְיִזְמַן קִפֵּד סַעֲיָף א':
מִי" פִּי"ד מֵהֵלְכוֹת
סֵכֶב וּמוֹשָׁב הֵלֵ' ז'
נִ"ד סִימָן קָלוֹ סַעֲיָף
:7

ב' מ"ח פ"ח מהל'
 יסורי ציאה הל' ט
 צמ"מ סמג שם טור
 י"ד ס' קפט:
 מ"ח שם פ"ו הלכה
 א:

 Springer

מפי הרא"ש

הכי קא דייק:
לקפיצות. פרש"י
לחודש

לפירושו א"כ מא
בתר ימים לחודיהו
א לישני ליה דאתא
לועינן דלקפצות
יהו לא קבעה לה
כדוה ס"ד
יא. וע"ק כיון דלא
אי דקאמר מעיקרא
לקפצות הוה ליה
בתר דפרק ליה
תא אלא לקפצות
ס הלכך נ"ל הא
ר לקפצות היינו
ות עם הימים

לקפיצות לחוריהו
פשיטא ליה דלא
מדי דהוה
לחוריהו: אע"פ
דו דיה שעתה
להיות בודקת.
הר' יעקב

וְיִשְׂרָאֵל וְהַכּוֹהֵן אֲמָרוּ
פ' דרייה שנתה
להיות בודקת.
וְיָא יום שבין נדה
אשכחן איכבא
פרק בנות כותים ל'
יום פזקות טהרה
בגמרא למאי
אמר רב יהודה
שאניה צריכה
ותני ההם
דת יום מטמאה
לעת וי"ל דהנך
מן הדין כיון דדיין
כי"ש דלא בעו
אלא משום שלא
תורת בדקה.

בְּיָמָיו אִם לֹא
תִּבְרָךְ תִּבְרָךְ
מִכָּאן:
קִבְּעָהּ לָהּ וּסְתָהּ.
לִי בְּדִרְיָה כּוֹל לֹא
שָׁחַן שָׁחַן כֹּחִים
וְאִשָּׁה צְרִיבָה
שָׁחַן שָׁחַן קִבְּעָהּ לָהּ וּסְתָהּ
אִפְּלוּ אִשָּׁה שְׂאִינָה
בְּסִתְהוֹת בְּרִדְיוֹן
וְסִתְהוֹת תִּקְבְּעָה לָהּ
צִי: מִמְּצִין פִּתְחוֹ
מִמְּרִי. לְאוֹתוֹ לִשְׁוֹן
כְּשֶׁהֲרִיתוֹ
וְיָמֵי נְדָה הֵייוּ
קִשָּׁה לְמֹאד דְּבִיעִי
בְּסוֹף בְּנוֹת כּוֹתִים
וְיָמֵי הָאֵלִי גִּזְנָה אִמְרִי
חֲנָן אֶת־כִּשְׁתִּי לִי
הֵלֶכְךָ לִשְׁוֹן שְׁנֵי
עֵיקָר:

יְקוֹמִי רַע"י

המשיך בסוף המסכת]
 ראיה דראש חדש
 קרי להו תוך ימי
 יום זר"ח דה"ל הך
 זריכות לדוק [שם
 ומלא ערבית טמאה
 | ס"א אינו (גליון):

הַיָּאֵב

נר מצוה

קב ג מ"פ ד מהלכות
משכב ומושב הל' ז:
קג ד מ"פ שם הלכה ז ועיין
בהשגות וזכ"מ ופ"ד
מהל' איסורי ביאה הלכה ט
סמג לרחץ ק"א ועשין רמג
וטוש"ע י"ד סימן קפז
סעיף א:

... ..

פִּירְשָׁתִּי לִקְמֹן פ"צ (דף טו.) :

דפריך בסמוך מנשתנו

תניא נמי דהי כו' אבל לבעלה

דם השתא דלא מצא ציץ לה וסת איירי וי"ל מדתני סיפא

שבת ד' לילות היינו בשלא חיתה המכה.

הוא לקבוע לה וסת כל

אלא לרב דאמר מעין שמשא פעם אחת ולא ראתה ואחרי

לדעתה, לפי תשמיש נמי לא אכרבוה

2011-12 2012-13 2013-14

מִתְהַרֵּה לְבַעֲלֶיהָ אִי בָּלָא בְּדִיקָה: פְּשִׁיטָא שְׁחָרִית תִּנּוּ.

והא דאיידי מסניחין צד לה וסתא הא הא משמע לו דאף על גב ד' :

דות וטהורות לבעליהן אלמא ברייתא מיירי דאין לה וסת:

מסורת הש"ס

עם הוספות

לעיל ג: ע"ש [לקמן]
[:], (ב) [לקמן יד:]
ספתא פרק ג ה"ג,
לעיל ה., (ד) לקמן
ע"ב, (ה) יא ע"ב.

הגהות הב"ח

יא. כל"ל ונ"צ ס"א פ:

הגהות מהר"ב

רנשובורג

גמ' א"ב רבו נוקפ' ורשע' מ"ב עיני סמרי' ק"ב סימן ק"ס ס"ב
לו ס"ב דל"ה ופ"ס
הימים האלה וכו' וס'
והוא רמ"ב שיל"ד זס'
הימים ודוק' ק"ב תוס'
ה בין ישנות וכו'
אמרינון במדרים
ע"ב ד"ב "ב ע"ה"
הרים ט"ב כ"ג דש"י
זני ממות וכו' קמי
נצטבת כלה ומוסר'
זני וי"א ח"ב זני ישינה
ישינה ואולי צממא
הרים שחבו המוספות
הזני ממי ח"ב ויש
ומרים ח"ב זני ישינה'

ליקוּמֵי דַעַי

זהו שיפור וסת
ו' ולשון וסת היינו מיד
ייל [ה.] הוי. כלומר
ור מעמה [גישן ה.]
י וסת שאמרו.
יצנה צטומא. לקמח.
מוח ולא לדניקה
פניס דא"כ שהמה
ור מכשיעור ואין כאן
א צומאם ספק ואשם
חלי [לקמן יד.]

הנהגות וצייונים

[illegible]

פֶּשֶׁר שֶׁהַיִּיבוֹת "וְלִבִּי מִסֹּס הַנֶּחֱכָן: [ו] דְּפוּ" וּמִמְזִירִים בְּנֵי אִמָּה בְּיָנָה ע"ש וּמִהִתִּימָה שֶׁלֹּא מֵאֲזַהְרָה זֶה וְהִנֵּה הָרִים וְחִקְפוּ מִשְׁנֵתָם עַל דְּבָאֵנָה (בְּאֲרוֹת הַמִּים דִּיקָה אִפִּי בִישְׁנָה").

מי איכא בין רישא לס
בל היו עומדין שאינן

שמאי פרק ראשון נדה

מרינן לקמן בפ"ב (ף ז').
אחרי צעילה חייבין בקרבן
וּלְסֹדֶקִין^א הילכך כשיעור
אֲדִין שֶׁמִּתְחַת צו': לְקִינוּחַ.

בָּנָעָא מִינֵיהּ רַבִּי יוֹרָא מֵרַב יְהוּדָה אִישָׁה מַחוּ
תַּבְדּוּק וּמָה בִּכְךָ ^א כֵּן לָבוּ נֻקְפוּ וּפּוֹרֵשׁ
בָּנָעָא מִינֵיהּ רַבִּי אַבָּא ^ב מֵרַב הוֹנָא אִישָׁה מַחוּ
שֶׁתַּבְדּוּק עֲצָמָה כְּשִׁיעוּר וְסָת כְּדִי לַחֲיִיב
לְבַעֲלָה חֲסֻתָּא א"ל מִי מִשְׁכַּחַת לָהּ לְבִרְיָקָה
כְּשִׁיעוּר וְסָת וְהִתְנִי ^א אִיזְהוּ שִׁיעוּר וְסָת מִשְׁלֵ
לִשְׁמֹשׁ וְעַד שְׁעוּמוּרִים בְּצַד הַמִּשְׁקוּף בִּצְיָתָא
הַשֶּׁמֶשׁ נִכְנָס עַד הָיוּ וְסָת שְׁאִמְרוּ לְקַנְהוּ וְלֹא
לְבִרְיָקָה אֵלֹא מַחוּ שֶׁתִּקְנָה אִיכָא דַּאֲמִרִי הֲכִי
בָּנָעָא מִינֵיהּ אִישָׁה מַחוּ שֶׁתַּבְדּוּק עֲצָמָה כְּדִי
לַחֲיִיב בְּעֵלָה אִשֶּׁם תְּלִיז אֲמַר לֹא תַבְדּוּק
וּמָה בִּכְךָ ^א א"כ לָבוּ נֻקְפוּ וּפּוֹרֵשׁ:
כִּשְׁעָה שְׁהָיָא עֹוֹבֶרֶת וְכִי: אֲמַר ר' אֲמִי אֲמַר
רַבִּי יֵנָאי: וְזֶה עֵדוּן ^א שֶׁל צְנוּעוֹת א"ל רַבִּי אַבָּא
בְּרַם מִמֶּלֶךְ לר' אֲמִי תֵנָא תִּנִּי צְרִיכוֹת וְאֵת תִּנִּי
צְנוּעוֹת אֲמַר לִיה שְׂאֵנִי אֲמֹר כָּל הַמְקִיִּים דְּבִרִּי
חֲכָמִים נִקְרָא צְנוּעָה אֲמַר רַבֵּא וְשְׂאֵנִי מְקִיִּים
לְבִרִי חֲכָמִים צְנוּעָה הוּא דְלֹא מְקָרִי הָא רִשְׁעָה
לֹא מְקָרִי אֵלֹא אֲמַר רַבֵּא צְנוּעוֹת עַד שֶׁתַּבְדּוּק
כִּי עֲצָמָן לִפְנֵי תִשְׁמִישׁ זֶה אֵין בּוֹדְקוֹת כִּי
לִפְנֵי תִשְׁמִישׁ אַחֵר וְשְׂאֵנִי צְנוּעוֹת בְּחֻדְקוֹת
לֹא אִיכְפַּת לָהֶן ^א וְכֵן אֲמַר רַבִּי יוֹרָא אֲמַר רַבִּי
אַבָּא בְרִי רִמְיָה אֲמַר שְׂמוּאֵל ד' אִשָּׁה שְׂאֵין לָהּ
וְסָת אֲסוּרָה לִשְׁמֹשׁ עַד שֶׁתַּבְדּוּק אֲמַר לִיה ר' יוֹרָא
לְרַבִּי אַבָּא בְרִי רִמְיָה אֵין לָהּ וְסָת בְּעִיָּא

בדיקה יש להוסיף לא בעיה בדיקה א"ל
להוסיף ערה בעיה בדיקה ישנה לא בעיה
בדיקה אין זה וסת בין ערה בין ישנה בעיה
בדיקה אמר רבא ולימא ליה יש לה וסת
במותרות בעיה בדיקה לבעלה לא בעיה
בדיקה אין זה וסת אפילו קבעלה נמי בעיה
בדיקה ומדלא א"ל הכי ש"מ קסבר שמואל
יכל לבעלה לא בעיה בדיקה ת"ר 'חמרין
פועלין והבאין מבית האבא ומבית המשתה
ישיהם להם בחזקת טהרה ובאין ושוהין עמהם
בין ישנות^ה בין ערות 'בדיא שהניחו בחזקת
טהרה אבל הניחו בחזקת טומאה לעולם היא
טהרה עד שתאמר לו טהורה אני והא
שמואל במאי מוקי לה אי בשיש לה וסת
קשיא ערה ואי בשאין לה וסת קשיא בין
ערה בין ישנה לעולם בשיש לה וסת ובין
שחבטה אין לך בדיקה גדולה מזו אמר ליה
רב פפא לרבא מהו למעבד כי הא מתניתא
א"ל

וואל לעיל בתציעה סג' מתניחין דיש לה וסת עסקא
עילא בדיקה או תציעה: מן הדרך מפייסה ותוצעה
סודני שהרגישה בשעת ראייה וז

אמרו כל עליו מיד ולא רמיו אנפסה לאחוריו שהרגישו: עקשה בצנורה דוקא ממריך בדיקה ואם כן מאי קא מהדרין? ודלנני צבל דוקא שואל את פשיטא דחשך לעיל (דף כ"ב): ואי עטקוטרן ענהרות קצני פשיטא שצרייה בדיקה (דף כ"ג): נמי ממרכה בדיקה לטהרות ונראה לפרש מהו למעבד כ"י ה' א' דחמירין לעיל דאפילו חזין לה וסמ לא עשינן בדיקה לצ' מה טמאה הוא אמרה ליה קודם לכן אבל צבא מן הדרך איסורא נמי למימר דהיינו ללא צעו בדיקה אבל צעו חביעה א' נ

התחזקה בזה שכל תהליכי איהו
ב"ש"ק בומר כלה איהו עשרה
דעות פ"ה הל' ד' כתב ואלה
האחרונים העלוני מ"י סימנים
ז'ס' ד' כתבתם ולשונם דכרמי
נ"ן על הוישנה כלל ע"ש (גלוין):
נ"ן וילנא, וצ"ל ע"ש א"ש
נ"ן דה"ל כ"ה ברוסס שנוני:
נ"ן וצ"ל ע"ש א"ש

ותימה כיון דתביעה הויה כבדיקה א
מתניתא. תי' מאי קא בעי הא ליכא מאן דפליג אהך ברייתא. וי"ל דנ
תביעה דנהי דאינה יכולה לבדוק כדאמרינן לעיל דא"כ לבו נוקפו ופורש

יב.

ק. פ"י לפני תשמיש: **לבו** נוקפו
ה אשתו צודקת מחשב שחס לא
יודעת שחכמים לא תקנו לצדוק:
נמי הוה מזל למיבצי מהו שצדוק

היה תשמיש ומותו העד עד הנזק
 ילתיב בעלה תחטא אלא דכבר
 יד יד שאל תצונו לפי תשמיש לה
 קפו ופורס: **צדוק** לא מיקרי רשע
 מיקרי: בתמיא ואל"ת ברש תחטא
 (ג:) דלמנ' משום לטעות ומשום
 לטעות כיון דקרי להו לטעות ההו
 לא עבדי הכי אמאי קרי להו פרוות
 לא להאס' דלא להו לטעות כדלמנ' קרי
 ומנין דלא אמינן וקסבר דלמיס
 שדנין היה לה תלמוד שאין
 ע"ג שדנין אמינן דלמיס פרוות
 דרוב שטות אמינן דלמיס פרוות
 דמינן דלמיס פרוות
 שואל אומר דלא אמינן
 דלמיס פרוות: **אשה** שואל לה

ג"ל מחנכים הוא (לילי יא) נדפסה

יצא עוברת לשמם את צימה ויכח
 ימור להחם להשמיעין דלפ"ג דלחן
 וסח דמותר לקיימה על ידי צדיקה
 וסח דאין צדיקה וסח פירש רש"י
 מן דהלשון שחמם דלא כל בא להשמיעין
 וסח דאין אלא להשמיעין שצדיקה
 וסח דקמ"ל באין וסח דאפילו
 וסח דאין צדיקה: **בין** ישות.
 על היסנה דלחמם צדירים ב" (:)
 וסח דאין לגמרי צדיקה איירי אלא
 וסח דאין כל כך שחמם להשיב אם
 וסח דאין כח להשיב:

במאמר במוי ד"ה, וז"ל:
 ויקומה צהירה עסוקה
 הברות ויש לומר דייק מלישנא
 יורה דקמי שיהי להם בחזקת
 גרה ואחאי אנטריך מן למימיה
 אחז וזהויה עמהם אלא לגלוי דאדירי
 עסוקה בעהרות ובפ"ב (לקמן 97 טו.)
 ומי כל השנים בחזקת טהרה וקמי
 ר הכי והבזון מן הדרך נהיה
 שיהי בחזקת טהרה מרמי אע"פ
 ויהיה"ע עסוקה בעהרות אדירי
 לחלק בין בזון מן
 דרך לבין העיר וז"ל בלא שמואל
 וקמי ממניחין דלחזקת בחזקת
 עסוקה אצחא דמלכותא דהכא
 כי דפריך לשמואל אפילו בשנים בחזן
 וסמ אצל ממני' לא מיירי בשנה
 פ' רשב"ס.¹⁰ [ז"ל ממנתי' ה"מ
 חוקי ולחוקומי בחזן לה וסמ ודיה
 נתנה לה קאי אלא אצחיה ליהוי
 דקת ותו לא אע"פ דפסע' דלמנתיחין
 לה וסמ דפריך לטעמ' והא
ביון שבתעבד. פירוש כיון שבא
 מיס ואי חזיא כבר רמיא אנפשה
 אצל אם לא בא מן הדרך אסור
 למעבד כי הא מתניתא. פ' רש"י
 למנתיא באפשה ובחזקת לא מגניח
 לה כי בעיה דקמה וסמ אף לה להמניח
 ה היא עוברת בשם ביתה כו' ומו
 יתא דלא מלכיה מידי בשנה דשמא
 בשנה מ"מ דילמא תבעיה בעיה אי
 וסמ ומנתי' דפ"ב (לקמן טו.) דבזון מן
 דרך דווקא אי נמי יש לה אסמ:
 אמר

המחלוקת בין שני הצדדים נמשכה עד שנת 1977, אז התקבלה החלטה להקים את "המכון לחקר המורשת העברית". המכון הוקם ב-1978, והוא אחראי על כל המחקר והפרויקט של המוזיאון. המכון הוקם על ידי שיתוף פעולה בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות הברית. המכון הוקם על ידי שיתוף פעולה בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות הברית.

תכנה

עין משפט

נר מצוה

קו א ב מ"י פ"ד מהל'
איסורי ביאה הל' ט
וע' בהשגות סמג לארץ קיא
טו"ש"ע י"ד סימן קפד
סעיף א ובהג"ה וסימן קפו

[illegible]

תוספי הרא"ש

[illegible][illegible]

עין משפט
נר מצוה

ק"ג ב ג ע"י צמ"י פ"ד
מהל' איסורי ביאה
הלכה טז ובהשגות ובפ"ד
מהל' מטמאי משכב ומושב
הלכה ז ובהשגות וצמ"מ
ובצ"מ טוש"ע י"ד ס' קפו
סעיף ב:

וְלֹא אֶשְׁלַח אֶת־מִשְׁפַּחְתִּי אַרְבָּעִים
 וְשֵׁשׁ בָּלָאוֹת. אֶרְשֶׁי
 בָּלָאוֹתֶיךָ שָׁתָן קִימִין,
 וְקֹשֶׁת הַזֶּהוּ לִי בְּיָמֶיךָ
 וְלֹא בָלָאוֹת קִימִין
 כְּמֹדַרְמִין סִבּוֹף אֲלֵמָנָה
 יִצְוֶנָה וְצֹד תֵּן הֵמָּה
 הַמִּלְחָמָה הַזֶּה־יֵשֶׁנָּה כִּי לֹא
 בָּלָאוֹתֶיךָ בְּמִי בָּמִי אֶרְשֶׁי
 אֲדִיחֶנּוּ וְאֶרְשֶׁי
 שְׂקֵאל אֲלֵמָה בָּלָאוֹת
 מִמֶּנּוּ אֵינִי קִימִין: וְלֹא
 כִּתְּבוּבָה תִּנָּה כְּתוּבָה
 אֶת־יָהֳכֵן בְּכִינִי וַיִּשְׁמֹנֶה
 מִכְּכִי לֵאמֹר הוּא הֵלֶךְ
 לְפָרֹשֶׁי שֶׁנִּי הָדָר
 בְּמִנְיֹתֶיךָ אֲלֵמָה קֵא.
 אֵלֹא וְאֵנָּה אֲשֵׁלֵךְ וְאֹרְקִי
 וְאִיִּין וְאִפְרֹסֶנִי כִּי:
 וְנִבְצָלָה זֶנֶךְ בְּטֵל. אֵלֹא
 דָּקֵן זֶנֶךְ בְּטֵל הָזֶה
 וְרָקִיעַ זֶנֶךְ מִתַּת אֵי
 מִשְׁכִּינֶיךָ שֶׁאֵין לָךְ וְסֵת
 וְאֵם תִּרְפֹּל (לֹא) אֵלֹא
 בְּטֵל הֵגֵט. אֵלֵּיךְ אִשְׁרֵי
 שֶׁמָּה יִצְאֵל זֶנֶךְ זֶה הֵגֵט
 אֵלֹא הִיא צִמִּי לְאֹדֶרְהוּ
 הוּא יִצְאֵל לֵעָלֵי זֶנֶךְ הֵגֵט
 אֵלֵּיךְ. אֵלֵּיךְ אֲשֵׁלֵךְ
 שְׁלֵא הִיא לֵה וְסֵת וְיִדְהָ
 אֲבֹר־שְׁמוֹתֶיךָ הַלְחִידִי
 כִּי־שֶׁשְׁנֵאת לֹא־הָדָר
 אֵלֵּי כְּנֹתֹת עֲלֵמָלֵה אֵלֵּי
 שְׁהֵגֵת אֵינִי זֶנֶךְ לִפְנֶיךָ
 אֲמֹר־לִי שֶׁמְשֹׁמְצִיֹּת אֵת
 אֲשֶׁם חֹשֶׁשׁ הֵשִׁיךְ
 שֶׁנִּי אֵינִי יָכוֹל לְחַדֵּשׁ
 וְכִינִי שְׁאֵינִי יָכוֹל
 הַלְחִידִי לֵאמֹר יִצְאֵל זֶנֶךְ
 אֵלֵּי: וְנִבְצָלָה זֶנֶךְ
 בְּטֵל. חֲמֵה הַיָּצָר וְיֹכֵל
 הַלְחִידִי לֵעָלֵי יִנְמָה הִשְׁתָּה
 הוּא דְּבִירֵית דְּמִסְכִּין
 שֶׁנֶּחֱמָה בָּהּ בִּי כִּימָנוּ בָּהּ
 שְׁעֵאת לְרֵעֵי הָדָר וְהוּא לֵה
 בְּנִים: וְלֵבִי הָדָהֵם

דלדאמר צפ' צנות כותים (נאמן 97)
 ונאחפילו לר"מ אשה שאין לה ו
 ומותרת לשמש ב"א שצין מדה לל
 ולפי שהיא מסולקת מדמים מ"מ א
 ולגורמי דילמא מתקלפת ליה צב
 וכוין ודאסור לקיימה אין
 בכחוצה וכל זמן שלא גרשה
 לשמש בצותן י"א יום ולחצא חק
 לילה כחוצה היינו משום דמותרת לש
 ב"א יום כיון דחוצא לבחיה אע
 גזקו כחמים עליו לגרשה לא תפס
 כחוצה: **א**ין ידיתו י
 שדך הוא. וא"ת והא' כיון דא
 תחוצתה כחוצתה לא מצי להאריא
 כדלדאמר בפרק הבא על יצמחו (י
 97 עא.) צ"י נשאת לשלישי ולא היו
 ונשאת לרביעי והיו צנים
 וצאמרי לא מריס לה שתיקין יפה
 ומעוררין שום ציול ענו ויחמר
 ידע כו' ופרך אי איהי שח
 מי שתיקין ומשני השחא
 וי"ל דהכא בקל ע"י סממ
 לוסתה וארכא לעו טפי ולא
 דאין לה רפואה בקל לבא
 הוא דמסור לה ויהיה
 מידר"ש מידר"ש דהכא

דאזין לה וסת מותר לקיימה אם
הילכתא למשיחא "דהא צא"י

1993 թվականի հունիսի 16-ին

לשמש דיימא מקוקא
כיון דלא חזיא לביאה
פירות ולא מזונות ולא
ככתובה דמו¹ ויצייץ
פשימא לא צריכא
דתימא ליהדרה קמ²ל
ומתקנא ואמר אילו ו
אפילו הייתם נותנים ל
מגרשה ונמצא גט במ
אבא חנן אמרו אוי ל
לר"מ אמר ליה דב
איכא דאמרי ליה רבי
קא"ל דמקלקלת ליה
שמואל הלכך כר' חנני
אי בעסוקה בטהורו
הדא זימנא ואי בשאי
אמר כל לבעלה לא
זיירא א"ר אבא בר ירמי
שאין לה וסת אסורד
ואוקימנא לה³ בעסוק
הא לא

יבא

תדווק וכן צפסקא דהלכה כר"ח א
לעולם היו עסוקים צטוהרות כדאמר

לישנא אחרינא אינזינא ממחירי אנפשייהו
 ומורים דלריכס דדיקא להחמיר והס
 אינ מזריכין נשותינן לנדוק ושפיט
 הוא דלזו היינו ממחירי אנפשייהו אלא
 מקילי אנפשייהו ומחמירי לאחרים
 ותללה לעשות כן: וזא פירות. שאול
 צעלה מנכסי מן שולא ולא אמרינן
 כיון דאין לה כחותה הימני אישתתה
 דלזו אשתו היא וליהדר לה פירי דאלכ:
 וזא מוזות. אם הלך למדינת הים
 קודם שגרשה אין בית דין פוסקים לה
 מוזות מנכסי: וזא ב"צות. כגון אם
 הכניסה לו בגדים בשומת כחותה
 ואחרינא בכתובות (דף עט:) עיילא לה
 גלימא מכסי כה ואילו עד דלני חו
 שמוגרשה ע"פ שקלת הנבלות קיימין
 אין מחזירין לה: בשני עדים. קדינין:
 שותדה. אי חוזאי: תקנה. אי לא
 חוזאי: אוי ב"עיה. כדמפרש לקמן:
 מוזות. תנאי כתובה הן את תהא
 יתבא צבתי מיתונא מנכסי⁽⁷⁾ ובלאות
 נמי משומת כחותה הן שטמו לה
 שהיא מנכסת ויהא מקטנן עליו לשלם
 לכשימות או לכשיגרשה כמו שאנו
 כותבין דין מדויא דהעגלה ליה וכו':
 ובניה ממוזים. הילכך אומרים לו הוי

הדרן עלך שמאי אומר
לפסוק כ"ח כיון דנעסקה בטהרות איירי ומי
נדנן בגלילא: הדרן עלך שמאי אומר

THE UNITED STATES OF AMERICA

וידכן בגלילא: הדרן עלך שמאי אומר

א. פסחים קיג.
[לקמן לט.], ג) [לע
: (7 כתובות נב
יא : (1 כתובות מז
כמו שהבדלנו בא ע"פ

(רש"י ד"ה מס
נחמי וכו' לעיל דאורי
מנ"י: (3) תוס' ד"ה
לו וכו' אפילו לרצון דל
חיישי לקלקול גבי:

ראשונים
יור: [ב] הן עיונות
תקנות
ה בר"ף
ש"ש: [ג]
ראשונים
רמ: [ד]
הוא: [ה]
שכח דהא [ו]
מלשון
ועי ערוך ל
מק"שגובי: [ז]
שנותנין ב
י"ל (גליון): [ז]
יתו לעבירה
ממהר"ט: [ח]
דודה (דפרי'): [ט]
(גליון): [י]
וסוף א"א
(המס):

[illegible]

(דף ט ע"א - יב ע"ב)

מעט לעת. [ו] (יד) אי נמי ים לחלק צין צדיקה שחרית וערבית [ז] דאחמירו זהו רבנן טפי מבשאר צדיקות והא דלמר בסוף אלו דברים (פסחים דף עב:) גבי אשתו נדה צעל חייב. יצמחו נדה צעל פטור. ופר"ך מאי שגא יצמחו דקא עביד מנז'א אשתו נמי קא עביד מנז'א ומשני כשאשתו מעוברת. מעוברת נמי והא איכא מנז'א עונה. [ח] ומשני בסמוך לווסתה. לאו אאשתו מעוברת קאי (ט) אלא שגויא אחרינא הוא ולא קאי אמעוברת [ט]:

ה [דף יא ע"א] **בותני'** א"ע"פ שאמרו [י] דיין שעתן צריכה להיות צודקת חוץ מן הנדה ויוצגת על דם טוהר. ומשמשת צעדים חוץ מן היוצגת על דם טוהר וצחולה שדמיה טהורין. ופעמים צריכה להיות צודקת בשחרית וצין השמשות וצשעה שהיא עוברת לשמש ציתה: **גמ'** [דף יא ע"ב] אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא באשה עסוקה בטהרות דמיגו דצעי צדיקה

תפארת שמואל' (ט) אלא שגויא אחרינא הוא ולא קאי אמעוברת. ג"ב ור"ל אלא קאי אאשתו נמי וכו':

רש"י

אשתו נדה בעל חייב. כדמוקי לה לקמיה בסמוך לוסתה: אשתו כו' מצוה. פריה ורביה: עונה. לפי מה שהא חמר או גמל או טייל או תלמיד דלמפרש כחצות: בסמוך לוסתה. דמוהירין ישראל לפרוש מנשותיהן סמוך לזמן וסת נדומיהן כדאמר' בשבועות והזרחה את בני ישראל [וגו'] והדור הנדמה מכאן ואהרה לבני ישראל שיהו פורשים מנשותיהן כו': ה' מתני' אע"פ שאמרו דיה שמתן. באשה שיש לה וסת: צריכה להיות בודקת. בכל יום שחרית וערבית כשאר נשים: חוץ מן הנדה. משלחתה יום א' טמאה שצעה ואינה צריכה צדיקה כל ו' שהרי בלא ראייה היא טמאה: והיושבת על דם טוהר. דלמה לה צדיקה אפילו תראה דם טוהר הוא: ומשמשת בעידם. א"ע"פ שיש לה וסת צריכה לשמש צעדים ולבדוק לפני תשמיש ולאחר תשמיש: ובתולה. שדמיה טהורין ארבע לילות והוא אינה צריכה לשמש צעדים שהרי דמה טהור אפילו נשמתו מראה דמיה האילו ושמשא אמרינן דמשום תשמיש נשתנה אצל שחרית וערבית היכא דלא שמשו אחר צעילה ראשונה צריכה צדיקה דלמפרש בגמ' שגא נשמתו מראה דמים שלה: ופעמים צריכה להיות בודקת. כל אשה: שחרית וצין השמשות. שחרית להכשיר טהרות של לילה ערבית להכשיר טהרות של יום כדאמר' טעמא צריש פירקא: לשמש את ביתה. עס צעלה: גמ' מגו דבעיא בדיקה לטהרות. לאחר תשמיש שגא ראתה לאחר תשמיש מחמת תשמיש: בעיא נמי בדיקה לבעלה. לפני תשמיש: תנינא. מתני' פ"צ (דף טו): בחזקת טהרה. לצעליהם ומתני' דקמי דצעי' צדיקה ע"כ הכי מתרלת לה מתני' דהכא בעסוקה בטהרות התם בשאינה עסוקה בטהרות: יש לה וסת לא בעיא בדיקה. בתמיה והא קמי מתני' גיש לה וסת דצעי' צדיקה כיון דעסוקה בטהרות ולקמן פר"ך לישני ליה הא בשאינה עסוקה בטהרות ומשני קסבר שמואל כי אינה עסוקה אפי' אין לה וסת לא צעי' צדיקה לצעלה הואיל ואינה עסוקה בטהרות: ערה. דחוי לעסוקי בטהרות צעי' צדיקה לצעלה א"י דליכא טרחה לצערה אצל ישנה איכא טערה ולא אטרחה רבנן א"י ישנה דלא חויא לטהרות אפילו רגילה לעסוק בטהרות לא צעי' צדיקה: לטהרות בעיא בדיקה. כלומר העסוקה בטהרות צעי' צדיקה אפי' לצעלה: לבעלה לא בעיא בדיקה. היכא דלינה עסוקה: אין לה וסת אפי' לבעלה. גרידא דלינה עסוקה בטהרות צעי' צדיקה: כל לבעלה. בלא טהרות: לא בעיא בדיקה. אפילו אין לה וסת הילכך הא דלמר שמואל אסורה לשמש עד שתבדוק בעסוקה בטהרות קאי: ולא פירות. שאוכל צעלה מנכסי מלוג שלה ולא אמרי' כיון דאין לה כתובה הימנו אשתהא דלאו אשתו היא וליהדר לה פירי דאכל: ולא מזונות. אם הלך למדינת הים קודם שגרש אין צ"ד פוסקין לה מזונות מנכסיו: ולא בלאות. כגון אם הכניסה לו בגדים בשומת כתובהה ואמרינן כחצות (דף עט) עיילא ליה גלימא מכסי צה ואילו עד דצלי ווו כשמגרשה אע"ג שקלת הנלאות קיימין אין מחזירין לה:

מעדני יום טוב

לטהרות צעי' נמי צדיקה לצעלה: [ז] ומוד'א קאמר הכי שבע בינה בוי. ור' אדא בעסוקה איירי וא"ת ומאי קמ"ל מתני' היא וצשעה שהיא עוברת לשמש את ציתה ול"ל דאחא לאשמועינן דאע"ג דאין לה וסת דמותר לקיימה ע"י צדיקה כר"ם צן אנטיגנוס וכן פירש"י לקמן דהלשון משמע דלא צא להשמיעניו היתירה אלא להשמיעניו שצריכה צדיקה וי"ל דקמ"ל באין לה וסת דאפילו ישנה צריכה צדיקה. תוס': [ט] אמבוריה ד'שמש. דילמא מקלקלת ליה. גמ': [ג] ואין ד'ה דא כתובה. כיון דלא חויא לציאה לית לה כתובה. גמ': [ט] ודא פירות בוי. דתנאי כתובה ככתובה דמי גמרא ופירש"י ולא אמרינן כיון דאין לה כתובה אשתהא דלאו אשתו היא כוי. ומסיים הר"ן וטעמא דמלגא דמחילה בטעות הוי מחילה כדאיתא צפ' אחיזה נשך: [ע] ודא בלאות. פירש"י שאע"פ שקלת הנלאות קיימין אין מחזירה לה והר"ן דהא פירושו שמוש דלא גרעה מווינתה דלמרינן עלה צפרק אלמנה ניזונת אם היא וינתה כליה מי וינו אלא הכא בשאינן קיימין ומה שהזקיקו לרש"י לפרש בקיימין נראה דהיינו מדקמני ולא בלאות ואי בשאינן קיימין מאי בלאות איכא ומהא לא איירא דה"ק שאינו חייב לשלם לה מה שצלה מנצבדיה ע"כ והוסף דהתם ג"כ דמו פירות של רש"י דאי בקיימין הל"ל ולא בלאות קיימין כדאיתא צפ' אע"פ: [ט] ויוציא ודא יחזיר עולמית. בגמ' פרכינן פשיטא

דברי חמודות

ולא מלא דם ואכ"כ חזר להיות רואה בכל עת תשמיש יוציא ויתן כתובה ולא יחזיר עולמית: (י) ודא פירות. פירש"י שאוכל צעלה מנכסי מלוג שלה וכתבו תוס' שכן ג"כ אין לה דין פירות דהיינו פרקונה וכתבו עוד דאיירי צין הכיר צה וצין לא הכיר צה דצלא הכיר צה היו מקה טעות ומחלה ליה דניתא לה דיפוק עלה שגא דאישות כדאמרינן גבי אילונית צפ' אחיזה נשך ובהכיר צה נמי אין לה כלום כדלמר גיש מותרות שניות בעייתות שהיא מרגליתא משום דזרעה כשר ע"כ: (יא) ויוציא ודא יחזיר עולמית. וכתבו בתשובות שהם שצפוק תשובה הרשב"א דלמא דם מחמת תשמיש אין לה תקנה לישאר עס צעלה אלא שתתגרש לאלתר ואסור להשהותה דחיישינן שגא יצא עליה ודקדק כן מדברי הרמב"ם ואע"ג דצריש וצחים גבי אשה לאו לגרושין עומדת כתב ר"י דאפי' וינתה יכולה להיות תחתיו ותשמשנו כשפחה שאני התם דליכא למיתש כולי האי שגא יצא עליה דכיון שזינתה תחתיו שגא אותה ומאוסה צעניו ומיהו נ"ל דהכא עד כל זמן שאינו חפץ לישא אחרת ורואה להשרותה ע"י שליש ובשנה אחת ולא ילך אצלה אלא צעדים א"ל לגרש אם אינה צאה מחמת טענה אצל אם רואה לישא אשה אחרת יוציא וז ויתן כתובה ע"כ וכתבו ג"כ בתשובת הרשב"א סי' תתל"ט ואכתוב לשונו צפרק מיוקת סעיף ז' ומיירי כגון הא דהרמב"ם דנתתפה שדחו מש"ה יתן כתובה והא דיוציא

קיצור פסקי הרא"ש

ה כל לצעלה לא צעי צדיקה אפילו אין לה וסת אצל עסוקה בטהרות מגו דצעי צדיקה לטהרות צעי נמי צדיקה לצעלה אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש לעולם עד שתחזוק לראות שלש פעמים מחמת תשמיש או אסורה לשמש ואין לה כתובה ופירות ומזונות אצל ר"ם פסק דאפילו לצעלה אין לה וסת צעי צדיקה צניי עדים כר"ם צן אנטגיגנוס:

שרה צופים

דף י ע"ב ורי"א ל"ש אלא בתולה וזקינה. הרא"ש נדה פ"א סי' ד': דף יב ע"א בעי מיניה ר"א מר"ה אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעזר וסת וכו'. הרא"ש נדה פ"י סי' ה': דף יב ע"ב אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואין לה לא כתובה וכו'. הרא"ש כחצות פ"יא סי' טע:

ראש

חדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית חדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - מ נדה תלמוד בבלי עמוד מס : 1/6 הודפס ע"י אוצר החכמה

לא הזכיר רבי חנינא דר"מ אומר אותה לשמש אפילו צדיקה דלמא מקלקלא ליה ורבי חנינא לא חייש דלמא מקלקלא ליה מ"מ צדיקה דלפני תשמיש שחדע שהיא טהורה היא המחירה לשמש והיה לו להזכירה הלכך היה נראה לפרש משמשת בשני עדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש הן עיווומיה אותו דלאחר תשמיש לידע העיוות דחייש ליה לדר"מ שמא תפרוס נדה תחתיו. ומיקוניה אותו שלפני תשמיש כי אותו העד מתקנה ומחירה לשמש דלא חיישינן להא דר"מ. וכן תעשה כל ימיה ובלבד שלא תתחזק לראות ג' פעמים זו אחר זו מחמת תשמיש דאז היא אסורה לבעל זה כדחנינא לקמן בפרק בתרא (דף סה:). והא דנקט עד שלאחר תשמיש תחלה לפי שהוא מורה על העיוות ^[י] דחייש ר"מ. כך היה נראה בעיני נורתא דשמעתא ^[י] וכפרש"י דאוקי הלכתא צעסוקא צטהרות (ב) ^[ח] אלא שלא מלאני לצי להקל ^[ט] כי דברי ר"ח דברי קבלה הן:

הדרן ערך שמאי

מעדני יום טוב

ע"פ הסוגיא אלא ע"פ יורק הנוהג עכשיו וסמך את הענין על הדומה ודבריו נכונים הם וצדיקים ילכו צם עכ"ל: ^[ד] ה"ג: **הא אומר שמואל ב"ל דבעצה בוי:** ^[ה] **ואפשר דמודה.** צאינה עסוקה צטהרות: ^[ו] ה"ג: **דחייש ליה רבי מאיר:** ^[ז] **ובפירושו רש"י** דאוקי ה"בכתא בעצוקה בטהרות. אצל כשאינה עסוקה צטהרות לבעלה לא צעיא צדיקה כלל ואפילו ג' פעמים הראשונים: ^[ח] **א"א ש"א בי"אני בוי.** ובס"פ אלמנה ניוונית לא כתב אלא ללשון הר"י"ק ולא הקשה עליו כלום גם ע"י מה שאכתוב בזה בריש פ' דלקמן: ^[ט] **בי דברי ר"ה דברי קב"ה הן.** וא"ת למה נתלקו עליו אבות העולם בנמה מקומות ובסוף פ' שצועת הדיינים כתב ג"כ רבינו כלשון הזה אצל שם יש לפרש דליירי בגרסאות שנגמ' וכמו שכתבתי שם בס"ד:

הדרן ערך שמאי

דברי חמודות

ותשמיש או תשמש לאור הנר וצ"ה דיה צ' עדים כל הלילה ונגמרא א"ר יורא מדברי כולם נלמוד בעל נפש לא יעשול וישנה פירש"י צאל צדיקה צינמים דאפי' צ"ה מצריכין צדיקה לסוף תשמיש אלמא חיישינן שמא ראתה דם מחמת תשמיש אלמא מי שהוא ירא ופורש מספק איסור לא יעשול וישנה רצא אמר צועל ושונה כי תניא היא לטהרות ופסקו הלכה כרצא דבתרא הוא ונראה דלפי דבריהם הא דליאת צגמ' התם א"ר אבא א"ר חייא בר אשי אמר רב צדק צעד ואבד אסורה לשמש עד שחצוק פ"י צדק צלילה צעד ואבד מתקיף לה ר' חילא חילו חיתא מי לא משמשה ואע"ג דלא ידעה השתא נמי תשמש א"ל זו מוכיחה קיים וזו אין מוכיחה קיים לענין טהרות דוקא איירי אצל כל לבעלה לא צני צדיקה כלל וכן פירש"י לענין טהרות וכן בכל דוכתא דמודבר צמשה צדיקה לענין טהרות היא דאם אינה עסוקה צטהרות לא צעיא צדיקה כלל לבעלה לא לפני תשמיש ולא לאחריו כל שיש לה וסת ונראה אפי' אין לה וסת נמי לדעת הר"י"ק ז"ל לקמן דכל שצדק ^[ג] ^[פ] הראשונים ולא מנאה דם שהוחזקה שלא לראות בשעת תשמיש לא צעיא צדיקה כלל לבעלה לדעתם שאחר שהוחזקה צג"פ הראשונים שאינה רואה בשעת תשמיש אין הפרש בין אשה שאין לה וסת לאשה שיש לה וסת עכ"ל הביי אצל הרמב"ם כתב המשמש מנחו פעמים רבות ח"צ לצדוק העדים שלהם על כל ביאה וביאה ולמחר יצדק העדים נמנא הדם על העד שלה או על עד שלו הרי זו טמאה וכתב הביי דלטעמיה חזיל שסובר שכל הדברים שנאמרו צענין זה לא לטהרות דוקא הן אלא אף בשאינה עסוקה צטהרות ולבעלה איירי הלכך פסק כר' יורא דלמר מדברי כולם נלמוד בעל נפש לא יעשול וישנה כלומר צאל צדיקה ודלא כרצא דפליגי אדר' יורא ואמר כי תניא היא לטהרות ונראה שסובר ז"ל דבעל נפש דלמר ר' יורא לא ממדת חסדיות קאמר אלא שורת הדין ע"כ ואזיל נמי לשטמיה דכל אשה אפי' שיש לה וסת צריכה זו עדים אחד לו ואחד לה לאחר תשמיש ולפיכך פסק נמי להך אפי' באשה שיש לה וסת וכבר נתבאר ג"כ שלדעתו הנועות צודקות עצמן אף קודם תשמיש אצל הפוסקים נתלקו עליו באשה שיש לה וסת וכמו שכתבתי בשם המגיד שכן דעת הראב"ד והרמב"ן והרשב"א ז"ל וכזה הר"ן שאף הר"י"ק ז"ל סובר דאשה שיש לה וסת דא"צ כלל צדיקה ועיין צדברי רבינו צרי"פ דלקמן וכזה רמ"א שכן עיקר וכן נהגו ובאשה שאין לה וסת דעת הר"י"ק דג"פ הראשונים צריכה להחזיקה בין לאיסור בין להיתר אלא שמדברי רבינו שלא הנריך אלא אחד לו ואחד לה לאחר תשמיש וכ"כ הראב"ד כמ"ש צמ"י והסכים לסברתו של הר"י"ק וכן פסק ג"כ הרשב"א צת"ה ומיחו הביי כזה דלהר"י"ק צריכה ג"כ צדיקה לפני תשמיש באלו ג"פ הראשונים ודעת הרמב"ם ורבינו כבר נתבאר בתחלת הסעיף ורמ"א לא הכריע באשה שאין לה וסת כמאן אצל הגיה שם וכתב ללשונו של הרמב"ם צענין הדציקות שבין תשמיש לתשמיש וכו' וכתב הרשב"א דהני ג"פ שראתה צהם מחמת תשמיש דוקא צשראתה ג"פ רטופים כשור המועד וכחזקה קרקעות אצל כל שפעם כך ופעם כך אין זה חזקה כלל וסת הוא דלית לה וכתב צ"י שכן נראה מדברי הרמב"ם בסוף ה"ל חישות וכחזו בתרומת הדשן דאשה שרגילה לראות צענין זה שלעולם לא ראתה בפחות מיו"ד ימים אחר צבילתה אצל לאחר יו"ד ימים אין קצו לפעמים צט"ו או צט"ו או צי"ו ולפעמים צכ"א צכ"ג צכ"ד לאחר טבילה אין לה קצו ונראה דלינה צריכה צדיקה כלל לכל אשר תשמש קודם יו"ד לטבילה ואפילו לפי רבינו מנחאל ופי' ר"ח דפסקו אין לה וסת צעיא צדיקה לבעל הך האשה לאו אין לה וסת מקרי קודם הי"ד יום ע"כ:

הדרן ערך שמאי

עסוקה צטהרות דמיגו דצעיא צדיקה לטהרות צעיא צדיקה נמי לבעלה לפני תשמיש ור' חנינא איירי צצדיקה שלאחר תשמיש ועוד מאי פריך וא' צשאינה עסוקה צטהרות ^[ד] הא אמרינן כל לבעלה לא צעיא צדיקה הא ר' חנינא נמי מודה שאין צריכה לבעלה צדיקה חמיד אלא שלש פעמים להתחזק שלא תראה מחמת תשמיש ושמחאל הוא דקאמר אין לה ווסת לבעלה ^[ה] ^[ב] צעיא צדיקה חמיד כשאינה עסוקה צטהרות אצל צעסוקה צטהרות צעיא צדיקה חמיד ^[ה] ואפשר דמודה דצעיא צדיקה ג' פעמים להתחזק. ועוד חימה הוא מה מועיל אם שמשה ג' פעמים צלל דם להיותה ככל הנשים צשלמא אם מנאה דם ג' פעמים אחר תשמיש איכא למימר זו האשה הוחזקה להיות רואה ע"י אבד תשמיש ושזו אינה רואיה לשמש אצל * הוחזקה לא מהניא להתירה דהא אשה שאין לה ווסת שאסוריה לשמש היינו משום דכיון שאין לה זמן קצוע לר"ייתיה חיישינן שמא תפרוס נדה תחתיו ומה מועיל אם שמשה ג' פעמים צלל דם לעולם איכא למיתש עמה תראה כיון שאין לה ווסת. ועוד קשיא דעיקר הצדיקה

הגהות הב"ח א אבל לא הוחזקה לא מהניא להתירה:

טהורה יאלה מתשם זה ומשמשת צלל צדיקה אע"פ שאין לה וסת אין חוששין לה שמא תראה בשעת תשמיש דקי"ל לבעלה א"צ צדיקה כל שיאלתה מתשש רואה מחמת תשמיש שיש לחוש לכך באשה שאין לה וסת מן הטעם שכתבתי עד שחצוק ג"פ ועשה הרב כההיא דחנינא צפ' חינוקת הרוואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלשית ע"כ והראב"ד צפ' צעלי הנפש כתב על דברי הר"י"ק נראה מדברי הרב שצ"צ צדיקה אלא לאחר תשמיש ואע"פ שאין לה וסת כי צ' עדים הללו לאחר תשמיש ועוד נראה מדברי הרב שאם צדקה עצמה ג"פ ולא ראתה שצ"צ צדיקה עוד לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ואע"פ שאין לה וסת וא"ת האל דברי ר"ח בן אנטיגנוס לפני תשמיש ולאחר תשמיש קאמר לפי הסוגיא צודאי בן הוא ובאשה שעסוקה צטהרות מיירי כדליאת צשמעתא מיהו עכשיו אין לנו טהרות והרב לא פירש הענין

מתוך שהיא נאמנת על שלה נאמנת על שלו: (ב) **א"א ש"א בי"אני בוי דהק"ה** בוי דברי ר"ה דברי קב"ה הן. והלכה כר"ח בן אנטיגנוס כדמסיק צמון דמשמשה בשני עדים א' לפני תשמיש וא' לאחר התשמיש ושכן תעשה כל ימיה ובלבד שלא תחזיק בו' לאיסורא מתחזקה אצל לא להחירא וכן פסק ג"כ הרמב"ם צפ"ד מהא"צ והוסף להנריך גם לבעל לקנה עצמו לאחר תשמיש צעד שלו וטעמו שכן הוא סובר אף באשה שיש לה וסת שכ"כ שם אצל אשה שיש לה וסת אינה צריכה עד לפני תשמיש אלא משום צניעות צלבד אצל אחר תשמיש הכל צריכים צ' עדים א' לו וא' לה ואף מעוברת ומניקה וחנה וקטנה ע"כ וכזה הר"ן לפי שהוא ז"ל מפרש זו שגנינו צפ' כל היד דרך צנות ישראל משמשת צצ' עדים א' לו וא' לה והנוטעות מתקנות להם שלישי להתקין את הביט בשאינה עסוקה צטהרות שאפי' משום צעלה לצד צריכה לשמש צצ' עדים לאחר תשמיש והנוטעות צודקות אפי' לפני תשמיש לבעליהן וכי אמרינן בפרקין דמגו דצני צדיקה לטהרות צני צדיקה לבעלה דאלמא מדין צעלה אינה צריכה היינו לומר דכשאינה עסוקה צטהרות א"צ צדיקה לפני תשמיש מן הדין אלא משום צניעות צלבד ע"כ ועל מ"ש דאף מעוברת בו' כתב המגיד לפי שסובר שמה שגנינו בפרקין גבי מעוברת ומניקה בו' אע"פ שאמרו דיין שעתן צריכה להיות צודקת שחרית וצין השמשות ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביטה ואחמר עלה לא שנו אלא באשה עסוקה צטהרות אצל אינה עסוקה צטהרות לא צעיא צדיקה צעד שלפני תשמיש דוקא מיירי אצל עד דלאחר תשמיש לעולם היא צריכה צדיקה ע"כ אצל רבינו ירוחם כתב דלר"ח נמי מעוברת אינה צריכה צדיקה אפי' הגיע וסתה ומסתתא נמי כל צברותיה שגנינו עמה ועל מה שהנריך הרמב"ם צדיקה לאשה שיש לה וסת השיג עליו הראב"ד מהא דליאת צגמרא צבסוף פירקין ומה מיניה ר' יורא מרב יהודה אשה מהו שחצוקו עצמה לבעלה א"ל לא תצדוק וצדוק ומה צכך א"כ לא נוקפו ופורש והמגיד מירך דליכא לפרוש' דרב יהודה מיירי דוקא צצדוקת מוך לצדוק שהם חייבים צקרנן כדמתן צביפא דמתני' דפירקין דרך צנות ישראל משמשות בו' שכתבתי צמון אצל אחר מכאן לא אמרו ע"כ וקשיא לי קלת דא"כ היינו הך דבעא התם צחר הכי ר' אבא מרב הונא אשה מהו שחצוקו עצמה כדי לחייב את צעלה אשם תלוי ומיחו אע"פ דצין להרמב"ם וצין להראב"ד הך צדיקה דרב יהודה לאחר תשמיש היא וכ"כ הגהת מיי' צפ"ד מהל' איסורי ביאה צהם הר"ר שמתה דחילו קודם תשמיש מנחה דמתן כל היד המרנה לצדוק צנשים משוצתה אצל החוס' פירשו דרב יהודה לפני תשמיש מיירי דאז לצו נוקפו ופירש כדפירש ר"ח דכיון דרואה אשתו צודקת מתשש שם אל הרגשה לא היתה צודקת לפי שידעת שחכמים לא תקנו לצדוק ע"כ וממתי' דכל היד פי' הטור צריש סי' קפ"ד וגם צצ"י קפ"ו דשלל בשעת תשמיש היא וכזה צ"י שכן העמידה הרשב"א ז"ל וז"ל הרשב"א צחרות הביט כל הנשים אם יש להם וסת קצוע מותרות לבעליהן צאל צדיקה ואין צריך צדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ולא עוד אלא שאין ראוי שחצוקו בשעה שהיא רואה לשמש את ביטה כדי שלא יהא לצ העצל נוקף ופורש וגמנא צטל מפריה ורביה ע"כ ואע"פ שצרינו צרי"פ דלקמן העמידה למשנתיו דכל היד בעסוקה צטהרות יחא טפי פי' הטור כמו שאכתוב שם צמע"ט צס"ד וכזה המגיד בשם הראב"ד והרמב"ן והרשב"א ז"ל נשים שיש להם וסת ומשמשות שלא בשעת וסת ואין צריכות צדיקה ובעל ושונה כמה פעמים ואין צריכות לצדוק לא לפני תשמיש ולא לאחריו ולא בין תשמיש לתשמיש ולא הוזכרה צהם צדיקת עדים צש"ס אלא בעסוקה צטהרות וכזה צ"י דטעמם מדמתן צפ' כל היד צש"א צריכה צ' עדים על כל תשמיש

קובץ מפרשים

(6 גיי מעיו"ט [גליקן]:)

הן מיקנות ואפילו בשאינה עקוקה בטהרות זהו דעתו ז"ל. ויש בכלל בדברים אלו שיטה אחרת למפרשים ז"ל ויבא הרמב"ן ז"ל בפסקי הלכותיו וישים שיש להן וסת משמשות שלא בטעם וסתן ואינן נריכות בדיקה ובעול ושונה כמה פעמים ואינן נריכות לבדוק לא לפני תשמיש ולא לאחרינו ולא בין תשמיש לתשמיש לא הוזכרה בהן בדיקה עדים בגמרא אלא בעקוקה בטהרות עכ"ל זה דעת הר"א ז"ל וכן דעת הרשב"א ז"ל. עוד כתב הרמב"ן ז"ל כל אשה שאין לה וסת חוששין לה בחלתה שמה תראה מחמת תשמיש לפיכך נריכה לבדוק עצמה לפני תשמיש בעד אחד אם מנא טהורה משמש ולאחר תשמיש מיד בזדקין את עצמן היא ובעלה בשני עדים אחד לו ואחד לה עשהה כן שלש פעמים ולא דאחרי מחמת תשמיש מותרת לשמש בלא

א"ל בדיקה לפני חמושים מן הדין אלא מאוס
לגיעות בלצד וכו' והראב"ד השיג עליו כמה
יגיעות יגע חנם שהרי רב יהודה שהיה לדיק
שאלו כמותו וכו' וכבר כתבתי בחידושי דהא דרב
יהודה לא קשיל עליה עכ"ל:

יין המשמש משתו פעמים רבות וכו'.
טעמו מדתקן בפקר כל הדי
(ק"פ ט"ו.) בש"א לריבם שני עדים על כל חשמים
ומשמשם וכו' וזה"ל דים שבין עדים על כל הלילה
ולעצמיהם חיל סקובר שכל הדברים שנאמרו בעיני
זה הם לנתיבות דקדק הם אלף אף בשאיהם עסקוה
מגורות ובעצלה איירי הילקן פוסק כרבי יצחק
דלמור מדברי כולם נלמוד דעל נפש אף יעניול
וישנה כלומר בלא בדיקא ודלא כרנא דפליג ארבי
יוריא ואמר כי מניח הויא נתיבא ונתיבא סקובר
כרבינו דעל נפש דלמור רבי יוריא על ממדה
חסדות קאמר אלא שורא דהין:

יִמָּן קִנְחָה עֲצָמָה בְּעֵד שְׂאִינִי בְּרוּךְ וְכוּ'.
כַּחַז ה"ה אָבֵל אֵן קִדְיִל צֶהָ
כְּרִי יוֹסִי וְכוּ' וְצֶהָ כְּרִי דֶּהֱלֶכֶה כְּמוֹתוֹ מִמְּצִירֹו.
ק"ל דְּרִבִּי לֹא מְצִירֹו דְּרִבִּי יוֹסִי הוּא שְׁהִי הִיָּה
מִדְּדוֹר הַקּוֹדֶשׁ לוֹ יוֹיִל דְּלִמְרִינִן צְפִירִקִן דְּאִלּוּ
הוּא רִבִּי יוֹסִי קִיָּם כְּפֹף הִיָּה לְפָנֵי רִבִּי:
יִלָּד

תלות בו אבל אם שמשו סמוך
 זה היה דם מכתו משונה מדם
 לומר מכה יש לי בתוך המקור
 צא מן המקור בשעת תשמיש:
 ושלישית ואין שם דבר לתלות
 לשני וראתה דם כך בשעת
 נשאת לשלישי וראתה דם כך
 הנשא עד שתבריא מחולי זה:

ביצד
ועי' שם צמור: ד מור שם סי' קפ"ז סמ"ג שם:

י"ב קנחח עצמה בעד הברוך וכו'. בפרק כל היד איחמר בדקה בעד הצדוק וטחמו ציריכה ולחמר מצאה עליו דס אמר רב טמאה נדה ודעת רבינו דלפילו עגול ופחות מגבירה טמאה נדה ואין זה דומה להניחמו תחת הכר וזהו שלא חילקו כאן בין עגול למשוך כמו שחילקו בהניחמו תחת הכר משום דכלל גוונא היא טמאה אבל הרמב"ן והרשב"א ז"ל השו' דין וכדברי רבינו ראו להחמיר: קנחח עצמה בעד שאינו ברוך וכו'. דס דקה [ענמח] בעד שאינו בדוק לה והניחמו בקופסא ולחמר מצאה עליו דס רבי טמאה ורבי יוסף מטהר ואמר רבי זורא כל שטמא רבי: מליר וכשטמיה רבי יוסף לעלמו טייה דסניא אהיה עושה לרכיה ורמחא דס רבי מאיר אומר אס עומדת טמאה אס יושבת טמאה רבי יוסף אומר בין כך ובין כך וטורה וכובר רבינו דלע"ז: כדנהיא להאשה עושה לרכיה הלכה רבי יוסף כמו שכתבנו רבינו יוסף: כדנהיא הלכה רבי דהא ר' חייא נמי מומחל דס משום כסם ולא הא בהא תליא אלא דקום ליה לר' זורא דרבי ק"ל כ"מ: כההיא ור' יוסף אזיל לשיטתיה אבל אגן דקי"ל בהא כרבי יוסף דליפסיקא הלכתא כיומיה ובהא כרבי דהלכה כמותו מחבירו וסס בגמרא מנחל דבעינן בגמיר ועוד כמ"ס רבינו אלב הרמב"ן והרשב"א ז"ל פסקו כרבי יוסף להלכה ולמעשה הווי דעת רבינו והרש"שונים שפירסם להחמיר. ומבן הרשב"א ז"ל אי זהו עד הצדוק יש מרצותי שכתבו כשצדקתו ולא הניחמו עד שצדקה זו אבל אס צדקתו ואח"כ הניחמו ולאחר שעה צדקה זו אין זה עד צדוק שאני אומר כשהניחמו נכחם במקום [אחר] ולא יראה לי כן אלא כל שצדקתו בין היא בין חזירתה אלא נודע שגמח דס כחם משום דז אחר ושלח העצירתו בשוק של ענבים או של צלד כממיה ר"י זו בחוקת צדוקה וכו' ור' ראו להורות עכ"ל:

ב מי שראתה דם בשעת תשמישו וכו'. צפרק מיעוקות (דף ק"ה:) ה'ראה דם מחמת השמים משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית מכאן ואילך לא תשמע עד שתגמר ותינשא לאחר נשאת לאחר נשאת עד שתגמר ומינשא לאחר נשאת לאחר נשאת עד שתגמר ולאהר דם ומינשא לאחר נשאת לאחר נשאת עד שתגמר ומינשא לאחר נשאת לאחר נשאת עד שתגמר ומינשא
מחמת

משנה למלך

ב. ראתה דם בשלישית ה"ו אסורה לשמש עם בעל זה לעולם. כתב מרן הב"י סימן קצ"ו הנהגה אחת הנהגה דם מחמת חשש נראה להפילו כמה פעמים אין מחזיקין אותה בנראה דם מחמת חשש לדעול מולין בדם בחולין כו' ועיין בתשובת הרשב"א ח"ג סי' ר"א וז"ע:

מגדל עוז

[illegible]

האשה
דיקה א"כ לבו של בעל שני נוקפו ופורש ועוד
מחמא

"ש' בהשגה ג'. ולפע"ד לק"מ דכיון דאינו בדוק י"ל
הבדוק משוך טמא בכ"ס דבשעת קנינו לא היה דם

יין המשמש כממתן פעמים רבות אינן צריכין לבדוק שני העדים שלהן על כל ביאה וביאה. אלא מקנה הוא בעד שולו והיא בעד שלה אחר כל ביאה וביאה של כל הלילה ולמחר יבדקו העדים. נמצא הדם על עד שלה או על עד שולו הרי זו טמאה. שומשה מטהה וקנחה עצמה ואבד העד הרי זו לא תשמש פעם שנייה עד שתבדוק בעד אחר תחלה. שמא דם היה על העד שאבד: יין² הניחה העד תחת הכר או תחת הכסת ונמצא עליו דם אם משוך טמאה שחוקתו מן הקנחה. ואם היה עגול טהורה שאין זה אלא דם מאכולת שנהרגה תחת הכר: יין³ קנחה עצמה בעד הבדוק לה וטחתו ביריכה ולמחר נמצא עליו דם הרי זו טמאה. ואין אומרים שמא כשטחה אותה ביריכה נהרגה מאכולת. קנחה עצמה בעד שאינו בדוק לה ולא ידעה אם היה עליו דם קודם שתקנה בו או לא היה נמצא עליו דם אם היה הדם כגרים ועוד הרי זו טהרה. היה פחות מיכן טהורה שאינו אלא מן המאכולת: יין⁴ ימי שראתה דם בשעת תשמיש הרי זו מותרת לשמש ככשתטהר פעם ולשניה. ראתה דם בפעם שניה משמשת פעם שלישית. ראתה דם בשלישית הרי זו אסורה

לשמש עם בעל זה לעולם. בד"א בשלא היה שם דבר
ליוסתר תולה בוסת. היתה בה מכה תולה [מ]במכה. ו
שתראה בעת התשמיש אינה תולה במכה. ונאמנת אשה
שממנה הדם יוצא ותהיה מותרת לבעלה. ואע"פ שדם
כא ה"מ שראתה דם בשעת תשמיש פעם ראשונה ושני
בזו הרי זו [מ]תתגרש ומותרת להנשא לשני. נשאת
תשמיש שלש פעמים הרי זו תתגרש ותנשא לשלישי.
בשעת תשמיש שלש פעמים הרי זו תתגרש ואסורה

א. טור שס ס' קפ"ו סמ"ג עשין שס: ב. טור י"ד ס' ק"ז סמ"ג לאוין קי"א: ג. גס זה ה סמ"ג שס טור שס וס' קס"ו:

היה איחורם בדרך עד שהדיוק וטחמו ביריבה ולמחר מנחה עליו דם אמר רב טמא חסר הכר וזהו שלא חילקו כאן בין עגול למשוק כמו שחילקו בהניחמו חסר הכר משום עצמה בעד שאינו ברוך וכו'. ע"כ בדרך [ענין] עשה שאינו ברוך לו והניחמו וכוטעיה ר' יוסי לעצמו טעם דמניא האשה עשה לרביה ורמזה ר' רבי וכו' ודע: דבההיא הלכה היה עושה האשה הלכה כרבי יוסי כמו שיתבאר פ"ה זורא דרבי ק"ל כר"מ בההיא ור' יוסי אזיל לשעמיה אבל אכן דקי"ל בזה כרבי עובד כמ"ש רבינו אבל ההמזין והרשע"א וז"ל פסקו כרבי יוסי להלכה ולמעשה הורו כשבדקתו ולא הניחמו עד שבדקה זו אבל אם שלם בדקתו ואח"כ הניחמו ולאחר שעה יקמו בין היה בין חזיריה לא ינדה ענכתם זו כמס' משל: ושלא העבירמו בדקה וכוה רמז להורות עכ"ל:

רק מינוקות (דף ק"ה): הרי"ה דס מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד

הגהות מיימוניות

כיון דמדאורייתא בעינן שתרגי' שבשרה אלא דרד
והם אמרו דהכי' אשכנח' דם אמרו ויהי' שם
בספיק' וז"ל שומעין מהבא בין אשה שיש לה
לא בעי' בדיקה לא שחרית לא ערבית לא לפי
ואפילו דחתה להחמיר על עצמה לא שבעין
כתב ברוק: [ב] מיהו מדיש חייטין הדא
אחת או שתי פעמים בליל ב' של מבילה אח'
בשבעין מבילה אחת תפרוש מבנעלה ליל שני
של מבילה ושלישית דבר בנות אלה בקעה וס' לה
האשה מהר"ם וז"ל עיין לקמן פ"ח: [מ] עיין לקס'
לבדוק כמנכחל בשפופרת אמר' תמצא מותרה וזה
רש"י דפי' דהגרסין התם אולי ליל ר"ל לרבי'
בעל הראשון למה אמר תתרגש תבדוק עצמה
שאי' לה אצבעות שיות' פ"י הויאל ויכולה
ע"י בדיקה ולפי' פ"י זה אמרלה שבשמש עוד לבנעלה

(*) א"ה וכו' פ' הראשון ב' בספר בעלי הנפש בשער הכחמות
דהיה עליו דם מאכולת קודם בדיקה וע"כ אין ראיה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - טז כתובות תלמוד בבלי עמוד מס : 781 הודפס ע"י אוצר החכמה

12

א *מיי" פ"ד מהלכות
איסורי ביאה הלכה טו
סמג לאוין קרא ועשין רמג
טוש"ע יו"ד סימן קפ
סעיף ג:

[נדה יב:]

[ב.]

דברי רבי מאיר רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
"משומשת בשני עדים והן עיוותיה ותיקוניה
וכבר פירשנוה בכתובות שיהיה פרק אלמנה
ניזונית (ס"י שפא) אומר רב יהודה אומר
שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס:

לפי שהדבר ידוע שאין אדם משהה
אשה שהיא אסורה לשמש הילכך
סממו כפירושו אבל התם כל שלא
פירש אין הדבר מוכיח שמפני כך
גרשה.

ותבחיני הכא היכי מצי לקלקלה
דכיון דמדינא אמרינן

יוליא הא לא מצי אמר לה אילו הייתי יודע שכן לא הייתי מגרשך
שהרי מחוייב הוא לגרשה ויחא לי דמאי דאמרין יוליא לא
שיכפוהו ד"ד כן אלא שכיון שאינו יכול לשמש עמה מוטל עליו
להוליא הלכך מצי לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע שחאה לה
תקנה הייתי שוהה מלגרש ומחזר שחאה מתקנת והארכתי בזה
אע"ג דלא קי"ל כרבי מאיר משום דנפקא מינה לר' חנינא בן
אנטיגנוס לפי שיטתו של הרב ז"ל שהוא סובר דלר' חנינא נמי
היכל שנזדקה שלש פעמים ומנאה טמא יוליא* כמו שאכתוב
בסמוך בס"ד ד"ה והרב אלפס):

משומשת בשני עדים. אחד לפני תשמיש ואחד לאחר
תשמיש: עדים. **מדינא:** עיוותיה. **אי חויא:**

תיקוניה. **אי לא חויא:** אומר רב יהודה אומר שמואל ה"לכה בר'
חנינא בן אנטיגנוס. אמרינן עלה בגמרא ובמאי אי בעסקוקה
בטהרות הא אמרה שמואל חדא וימנה אי בשאינה עסקוקה
הא אמר ב"ב ע"ב ע"ה דא"ר אבהו דאמר ר' יודא אמר רבה
בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד
שתבדוק ואוקימנא בעסקוקה בטהרות מאן דמתני הא לא מתני
הא. ופרש"י ז"ל אי בעסקוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא
וימנה דקא מוחיב ואזל מדרי' וירא אמר רבה בר ירמיה דמינה
שמעינן דק"ל לשמואל דבעסקוקה בטהרות מגו דבעיא דדיקה
לטהרות בעיא דדיקה לבעלה ושאינה עסקוקה בטהרות לא בעיא
דיקה⁽²⁾: ומפרקינן מאן דמתני הא לא מתני הא. כלומר לעולם
בעסקוקה בטהרות ודקא קשיא לך מתיי' למה לי רב יהודה דמתני
הא דשמואל לא מתיי' הא דר' יודא אמר רבה בר ירמיה ור' יודא
לא מתיי' הא דרב יהודה ולעולם כל לבעלה לא בעיא דדיקה.

ותבחיני היאך איפשר לומר דר' חנינא בן אנטיגנוס בעסקוקה
בטהרות היא דהא ודאי רבי מאיר דאמר אסורה לשמש
ואין לה כתובה ויוליא ולא יחזיר עולמית מדינא קאמר ולא מפני
מעלת הטהרות שאינו צדין להחמיר בשבילן כ"כ וכיון דרבי מאיר
מדינא קאמר רבי חנינא בן אנטיגנוס נמי דפליג ומיקל טפי
מיניה מדינא קאמר דלריכה לשמש בשני עדים לבעלה דאי לא
הוה ליה לפרושי ועוד שאינו במשמע דלפלוג כולי האי רבי חנינא
בן אנטיגנוס עליה דרבי מאיר דלרבי מאיר לא תהא לה תקנה
לעולם לבעלה ולרבי חנינא בן אנטיגנוס לא תהא צריך כלום וכיון
שכן היכי מוקמינן הא דרבי חנינא בעסקוקה בטהרות בלד.

וגרמא דאין ודאי רבי חנינא בן אנטיגנוס לבעלה קאמר ואין הכי
קאמרין ובמאי אי בעסקוקה בטהרות כלומר אי בעסקוקה
בטהרות לזד הוא דפסיק כוותיה ולא בכולה מילתא הא אמרה
שמואל חדא וימנה ואי בכוליה מילתיה קא פסיק כוותיה קשיא
דידיה אדידיה ומסקינן דלא בכוליה מילתיה פסיק כוותיה אלא
בעסקוקה בטהרות לזד וכי חיימא הא אמרה חדא וימנה מאן
דמתני הא לא מתני הא וכו' כיון דרבי מאיר ורבי חנינא בן
אנטיגנוס תרווייהו מודו דאסורה לשמש בלא דדיקה היכי פסיק
שמואל דלא כחד ואמר דלבעלה לא בעי דדיקה איכא למימר
דסמיך אמתייתין דתנן בפרק כל היד (מדה טו). כל הנשים בחזקת
טהרה לבעליהן ומשמע ליה סתמא אפילו אין לה [וסת] זה נ"ל
על דעת רש"י ז"ל והארכתי יותר בחידושי (שס יב: ד"ה ויוליא).
וגמלא פסקן של דברים דכל שאינה עסקוקה בטהרות אפילו אין
לה וסת לא בעיא דדיקה לבעלה.

אב"ה הרמב"ם ז"ל כתב בפ"ד מהל' איסורי ביאה (הט"ו) אשה
שאיין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק לפיכך היא
משמשת בשני עדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש ונראה
שהוא מפרש הא דאמרין מאן דמתני הא לא מתני הא לעולם
בשאינה עסקוקה בטהרות ואפ"ה בשאין לה וסת לריכה דדיקה

ואמוראי יניחו ואליצא דשמואל ואע"ג דרב יהודה גופיה אמרה
לעיל דאין לריכה⁽¹⁾ אמוראי יניחו ואליצא דרב יהודה ופסק הרב
ז"ל להחמיר כמאן דמתני דשמואל אמר הלכה כרבי חנינא בן
אנטיגנוס ולפיכך כתב שכל אשה שאין לה וסת משמשת לעולם
בשני עדים אחד לפני תשמיש ואחד
לאחר התשמיש.

ובודאי דפשטא דברייתא מוכח
לבעלה עסקינן ולא
משום טהרות מדאמר רבי מאיר
יוליא ורבי חנינא בן אנטיגנוס נמי
עלה קאי וכמו שכתבתי למעלה
ואע"ג דתלמודא שקיל וטרי ואמר ובמאי אי בעסקוקה בטהרות
הא אמרה שמואל חדא וימנה היינו משום דכי פרכינן אכולהו
גויני מהדרינן ומיהו פשטא דברייתא לבעלה היא וכדברי
הרמב"ם ז"ל.

ואף באשה שיש לה וסת החמיר הרב ז"ל שכן כתב שם אבל
אשה שיש לה וסת אינה לריכה עד לפני התשמיש אלא
משום נגיעות אבל לאחר תשמיש כולן לריכות שני עדים אחד לו
ואחד לה ואפילו מעוברת ומניקה וזקנה [וקטנה] ע"כ. לפי
שהוא מפרש זו ששנינו בפרק כל היד (שס יב: דרך צנות
ישראל משמשות בשני עדים אחד לו ואחד לה והלנועות
מתקנות להן שלישי אחד לתקן את הבית בשאינה עסקוקה
בטהרות שאפילו משום בעלה בלד צריך לשמש בשני עדים
לאחר תשמיש והלנועות בודקות אף לפני תשמיש לבעליהן וכי
אמרין בפ"ק דנדה (י"א: דמגו דבעיא דדיקה לטהרות בעיא
דיקה לבעלה דאלמא מדיון בעלה אינה לריכה היינו לומר
דכשאינה עסקוקה בטהרות אין לריכה דדיקה לפני תשמיש מן
הדיון אלא משום נגיעות בלד והארכתי יותר בזה בחידושי (שס
ד"ה דמגו).

וגבוצא פסקן של דברים לעמנו ז"ל שאשה שאין לה וסת לריכה
לשמש בשני עדים אחד קודם תשמיש ואחד לאחר תשמיש
ושם לה וסת הלנועות בודקות לפני תשמיש אבל לאחר תשמיש
הכל לריכות שני עדים והראב"ד ז"ל (שס) השיג עליו [ואמר]
כמה יגיעות יגע חנם שאף רב יהודה⁽²⁾ שהיה צדיק כמותו מנע
את רבי יודא (מדה יב:) שלא לבדוק אחר התשמיש שלא יהא לבו
נוקפו ופורש שלא אמרו דדיקות הללו אלא באשה עסקוקה
בטהרות ע"כ. וכבר כתבתי בחידושי (שס יב: ד"ה ומנא) דהא ד"ד רב
יהודה לא קשיא עליה.

והרב אלפס ז"ל נראה שהוא סובר כדברי רש"י ז"ל באשה שיש
לה וסת שאינה לריכה דדיקה שלא הזכיר עדים אלא באשה
שאין לה וסת דכתב לקמן (ס"י אלף נ"א) הא דתניא (שס יב:) החמרים
והפועלים והבאים מצית האכל ומצית המשחה נשיהם להם
בחזקת טהרה ובאין ושהיו עמהן צין ערות צין יסנות. אבל בזו
של רבי חנינא בן אנטיגנוס יש לו דרך אחרת שכתב בכתובות פ'
אלמנה ניזונת (ס"י שפא) ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת
בשני עדים והן הן עוותיה ותיקוניה שחם תשמש פעם ראשונה
ושניה ושלישית בעדים ומנא דם על עד שלו או שלה בכל פעם
ופעם הן הן עוותיה שהחזקה נדה בכל ימיה ויוליא בלא כתובה
ואין לה פירות וכו' ואם שומשה בשני עדים אחד לו ואחד לה
שלש פעמים ולא נמנא דם באתח מהן הן הן תקוניה והרי היא
ככל הנשים ע"כ.

וגרמא שהרב ז"ל סובר דאע"ג דקי"ל דאשה שאין לה וסת לא
בעיא דדיקה לבעלה היינו לאחר שחאה מוחזקת שלש
פעמים שלא תהא רואה דם מחמת תשמיש אבל בתחלה חוששין
לה שכיון שאין לה וסת נראה מענינה שראיותיה צאות לה כפי
המקרים שקורין לה מקפילות או אכילות וכיוצא בהן ולפיכך יש
לחוש לה שמה אף מחמת תשמיש תראה משה"ה בעיא דדיקה
שלש פעמים ואם מנאה טהור יראה מחשש זה ומשמשת בלא
דיקה שאע"פ שאין לה וסת אין חוששין לה שמה תראה
בעת תשמיש משום דקי"ל לבעלה אינה לריכה דדיקה כל
שיאה מחשש רואה מחמת תשמיש שיש לחוש לכך באשה
שאין לה וסת מן הטעם שכתבתי עד שתבדוק שלש פעמים.
ועשאה הרב ז"ל כהיא דתניא בפ' מיעווקת (מדה ס"ה:) הוואה
דס מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה שנייה ושלישית
והביאה הרב בסמוך.

[נדה סה: - 10.]

(א) גי' ב"ח וד"ת, וכן בכתבי: (ב) כתיב יום הגי רבה בר יוחנן ונ"ח ברי' (לעיל): (ג) ב"ח בכתבי: (ד) גי' ד"ת, וכן בכתבי: (ה) גי' ולא ידעתי למה לא נפרש הריא דרב יהודה ולפעולה מותרת הינו אף בלא הוזהרו שלש פעמים ולא קשיא דרב יהודה אדרב יהודה דאמוראי ניהו ואליבא דרב יהודה וכמו שפירש לעיל לדעת הרמב"ם כן נפרש לפי דעת הר"ף ולא קשיא מיד (כ"ח): (ו) גי' מהר"ם: (ז) גי' ד"ת: (ח) גי' ד"ת, וכן בכתבי: (ט) ובמדרש (סימן תשלה אחר א"ר ירמיה) גם הוא כתב פירושו זה ומשעב שם אפילו שאני סמוך לוסתה שכתב ודיל אם יש זה וסת זמן קבוע שהיא רואה דם תולה בוסתה שיכולה לומר זה הדם שהיא רואה טהור הוא שעדיין לא הגיע וסתה (מהר"ם, א"ש): גי' חוץ לכבודו לא יד לטוף דעת המורכב: ופי' גי' סימן קפו (כ"ח ואם שימשה) דמשפט שאין פירושו המורכב כפירוש הר"ף וזה פשוט (מא"י): (י) גי' ולא תבא (כ"ח): (יא) גי' ד"ת, וכן בכתבי: (יב) תי' ועוד נמחק (מא"י) [א"ר] וכן משפט בהרשב"א דהוא טעם אחד שיש לה שעת הכושר אחרי שחיה המכה: (יג) גי' מהר"ם: תיבות אלו במורכב: צ"ל מוקפים (פ"ש): (יד) כן העתיק בסדרי טהרה י"ב קצ ס"ק גב: (טו) שם איתא שלשה על שלשה:

שלמי הגבורים

א ואשה אשר טבלה
ושני ימים אחר טבילה מנאח כהם על חלוקה כנגד העטור והסתפקה האשה בכהם זה יען כי היא מהגשים אשר יש להן וסת קבוע ותמיד אורח חמנו א וכן גילה להגשם נציאת העונה תמיד האשלה לא הגשם גם נסתפקת שמה אורח הכהם הוא יצאה של כפור דרוך כי כן מנאח כמה פעמים נחדר שלה על גגיה יצאות כפור דרוך ששתי הקן נחדרה שדומות להם וכמו כן גילה למנאח על הגגים שאחר הכהם משעתיין אותם לשמש נחדר וזה החלוק שמהא עליו הכהם, ביום שלמי לישמה אורח גלויה היה שעות נחדר וזויה כהם זה שחלוק לכהם אחד מהיצאות נחפור דרוך ומנאח מכוון גם שכרקה על הכהם" חלק

ולפי שטמו פי' הרמב"ן ז"ל (שם יב:) דהאי דאקשי הכא וצמאי אי בעסקה צטהרות ה"ק אי בעסקה צטהרות וקאמר לעולם משמשת צמי עדים הא אמה שמואל חדא זימנא דאמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתזדקק אלמא צדיקה מיהא מותרת לשמש כר' חנינא ולא חיישין דילמא מקלקלא ליה כרבי מאיר ואי צאניה עסקה צטהרות ואפ"ה קאמר דלריכה צי' עדים שלש פעמים הראשונים הא אמר כל לבעלה לא צמי צדיקה כלל דא"ר זירא א"ר ירמיה בר אבא^(א) [ובי' וכו'] ואוקימנא בעסקה צטהרות ומללא אוקמא לבעלה וצגלש פעמים ראשונים ש"מ דכל לבעלה לא צמיא צדיקה כלל ומפרקין לעולם צאניה עסקה צטהרות ואמוראי ניהו ואליבא דשמואל ר' זירא לית צמי צדיקה אפילו בתחלה* ולרז יהודה צמיא דהא פסיק משמיה דשמואל כר' חנינא בן אנטיגנוס ואע"פ דרז יהודה גופיה אמר משמיה דשמואל הסם צפ"ק דנדה (י"א:) לא שנו אלף לטהרות אלף לבעלה מותרת היינו [לומר] דמכיון שהוחזקה שלש פעמים שזי אינה צריכה צדיקה. ותמיהיה דהסם צפרק קמא דנדה (סג) אמרינן דהא דרבי זירא והא דאמר רז יהודה אמר שמואל לא שנו

וכו' חדא מכלל צטהרה אחרת^(א) ולפי שטה זו אדרבה פליגי. ולפי' אחר כתב צספר המלחמות ואי צאניה עסקה צטהרות פשיטא דלא תנא דהא אמר שמואל כל לבעלה לא צמיא צדיקה וכיון שכן ליתא לדרבי מאיר ומדליתא לדרבי מאיר ודאי הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס דמותרת לבעלה ומשמשת צעדים משום עוות ותקון בלדא ואמאי איצטרך למפסק הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס. ומפרקין מאן דמתיי הא לא מתיי הא ולא פליגי ע"כ.

ואין זה פשט הסוגיא ועוד [לדברי הר"ף] דרבי חנינא בן אנטיגנוס דאמר משמשת צעדים ה"ל לפירושי כמה פעמים ולא ה"ל למתיה בלישא קיטא כוליה האי דהא [לד"ש] דהן הן עוותיה ומיקוניה מוכח כדברי הרב אלפסי ז"ל דאי לא הכי פשיטא דהן הן עוותיה ומיקוניה. ומ"מ אפילו צדיקה שלש פעמים ומנאח טמאה יש לה תקנה צדיקה המוזכרת בגמרא צרייאת שהיא הרב אלפסי ז"ל צסמוך לידע אם הדם צא מן המקור או מן הצדדין*:

[שם סה:] רבנן רבנן וכו'. צפרק צמרא דנדה: משמשת פעם ראשונה שניה ושלישית. רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר בתלתא זמני הויא חזקה (יגמט סד:) ואע"ג צדיקה צרייאת קמני בגמרא דברי רבי לאו אכולה צרייאת קאי אלא אסיפא דנאמנת אשה לומר מכה יש לי צמקור בלחוד קאי וכך פרש"י ז"ל (נדה סו. ד"ה דברי רבי):

[שם 10.] ותנשא א'אחר. דמפרש לקמיה שאין כל האצבעות שוות: ונתנשא א'אחר. דתלתא זמני צעין לחזקה כרבן שמעון בן גמליאל וצכולו גרסין ושלישית: מכוה"ל. קיסם ארוך ומוך על ראשו של מכוול: מן הצדדין. וטעמו:

ואם יש דה וסת. לקלול הזה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים: תולדה בופתה. ומשמשת צלא צדיקה צין וסת לוסת כך פירש רש"י ז"ל. ואחרים פירשו שאם סמוך לוסתה שמה אע"פ שלא הגיע עדיין [שעת^(א)] הוסת עצמה חולה צוסתה לומר צמחמת התשמיש הקדים הדם לצא קודם זמנו ולא מחזקין לה צרוה מחמת תשמיש* וכ"כ הרמב"ם ז"ל צפ"ד מהלכות איסורי ביאה (ה"ט^(א)): שפופרת אבגורי מבגר דה. שהעץ אינו חלק ומסרטה ומולא דס: רצוף. כפול: ותבדוק בביאה שלישיית של בעל ראשון. כלומר מציאה שלישית של בעל ראשון ואילו תשמש ע"י צדיקה ולמה תמגרס: דפי שאין כל האצבעות שוות. ושמה צבעל אחר לא מנצרך צדיקה ומוטצ שמתגרס ותמקן ולא תהא צספק כרת הילכך מתגרסת עד שמתחזק צגלש אצבעות כן כתב רש"י ז"ל.

ואחרים פירשו דכי אמרינן לא תשמש לאו למימרא שאינה יכולה לשמש עם הראשון צדיקה דולדי כיון דלשליש מותרת צדיקה ואע"פ שהוחזקה לכל האצבעות ולכל הכחות כ"ש לראשון אלא כי אמרינן לא תשמש להקל עליה אמרינן שאילו צדיקה עצמה לראשון ומנאח טמא אסורה לכל שאע"פ שאין כל האצבעות שוות כל שידוע שהדם צא מן המקור אין ראוי שתשמש ושכתנים עצמה לספק כרת ומש"ה אמרינן לא תשמש כלומר לא תזדקק עצמה כדי שתשמש לראשון שאע"פ שאם מנאח טהור מותרת לו אם מנאח טמא הרי היא מקולקלת ואסורה לכל ולפיכך מתגרס ותנשא לאחר ותהא מותרת צלא צדיקה דכיון שעדיין לא נצדיקה ואין דרכה של אשה לראות דם מחמת תשמיש אינה אסורה אלא לזה שהוחזקה לו אצל לאחר שריא ודאקשינן ותזדקק צביאה שלישית של בעל ראשון ה"ק כיון שהוחזקה לראות מחמת תשמיש היאך מחזקין אותה לשני צלא צדיקה צדוק לראשון ואם מנאח טהור לא מתגרס ואם לאו תהא אסורה לכל ומפרקין לפי שאין כל האצבעות שוות כלומר ואע"פ שהוחזקה לזה אין מחזקין אותה לאחר ולפיכך אמרו שמתגרס ותנשא לשני צלא צדיקה ולהקל עליה אמרו כן אצל אין ה"ג שאם רצתה להכניס עצמה צספק ולצדוק צבעל ראשון הרשות בידיה.

ובתב הרמב"ן ז"ל (הל' נדה פ"ג אות ט) דעכשיו אין תולין צמכה שהרי אין לך מכה גדולה ממכת צתולים וכדתנן (שם סד:) נותנין לה זמן עד שתחיה המכה ואע"פ"כ חזרו [וגמנו] (שם סה:) שיהא צועל צעילת מנאח ופורש ועוד דאם היא חולה צמכה הרי היא צריכה לצדוק אם נשתנה דם מכתה מדם ראייתה וכדקמני ואם היתה דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה חולה ועכשיו אין אנו צקיאין צמראות הדמים לידע אם נשתנה אם לאו.

והרשב"א ז"ל (תוה"ב צ"ב סוף ש"ד) חלק עליו דמאי דאמרין חזרו ונמנו שיהא צועל צעילת מנאח ופורש ולא תולין חזרו לאו ראייה היא דהסם הוא צצועל הצמולה שעשויה מכתה להתרפאות לאלתר [וע"ז] שאין אותה פרישה אלא לשעה^(א)

שזות כל שידוע שהדם צא מן המקור אין ראוי שתשמש ושכתנים עצמה לספק כרת ומש"ה אמרינן לא תשמש כלומר לא תזדקק עצמה כדי שתשמש לראשון שאע"פ שאם מנאח טהור מותרת לו אם מנאח טמא הרי היא מקולקלת ואסורה לכל ולפיכך מתגרס ותנשא לאחר ותהא מותרת צלא צדיקה דכיון שעדיין לא נצדיקה ואין דרכה של אשה לראות דם מחמת תשמיש אינה אסורה אלא לזה שהוחזקה לו אצל לאחר שריא ודאקשינן ותזדקק צביאה שלישית של בעל ראשון ה"ק כיון שהוחזקה לראות מחמת תשמיש היאך מחזקין אותה לשני צלא צדיקה צדוק לראשון ואם מנאח טהור לא מתגרס ואם לאו תהא אסורה לכל ומפרקין לפי שאין כל האצבעות שוות כלומר ואע"פ שהוחזקה לזה אין מחזקין אותה לאחר ולפיכך אמרו שמתגרס ותנשא לשני צלא צדיקה ולהקל עליה אמרו כן אצל אין ה"ג שאם רצתה להכניס עצמה צספק ולצדוק צבעל ראשון הרשות בידיה.

ובתב הרמב"ן ז"ל (הל' נדה פ"ג אות ט) דעכשיו אין תולין צמכה שהרי אין לך מכה גדולה ממכת צתולים וכדתנן (שם סד:) נותנין לה זמן עד שתחיה המכה ואע"פ"כ חזרו [וגמנו] (שם סה:) שיהא צועל צעילת מנאח ופורש ועוד דאם היא חולה צמכה הרי היא צריכה לצדוק אם נשתנה דם מכתה מדם ראייתה וכדקמני ואם היתה דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה חולה ועכשיו אין אנו צקיאין צמראות הדמים לידע אם נשתנה אם לאו.

והרשב"א ז"ל (תוה"ב צ"ב סוף ש"ד) חלק עליו דמאי דאמרין חזרו ונמנו שיהא צועל צעילת מנאח ופורש ולא תולין חזרו לאו ראייה היא דהסם הוא צצועל הצמולה שעשויה מכתה להתרפאות לאלתר [וע"ז] שאין אותה פרישה אלא לשעה^(א)

ודאי יש לסמוך ולהריא ואם הכהם היה פחות מנגרים שהוא ו' שערות לפי קנא הפוסקים כמו שהביא המורכב צבלות נדה (שם^(א)) או כ"י עשרות לפי דברי הטור ר"ד סימן ק"ל ומ"י (הל' איסורי ביאה פ"ט ה"י) וקמ"ג (לפ"ן ק"א) אפי' אין לו צמח לתלות אין חוששין לו כדליתא חזקת פרכ היראה כהם (א"א) וכן פסק סמ"ק סימן (רפ"ז) [רגל] ואין מוכח צסמ"ג [לפ"ן ק"א] דאפי' הכהם גדול אין לי לתלות חולין ואין פחות מנגרים אין חוששין לו אפילו אין לו לתלות ודלא כספר התרומה (פ"י צג) שאומר שאין חולין הכהם אלא פחות מנגרים וכן משמע מדברי ספר תרומה הדשן ס"י רמ"ט שדעור כגרים ועוד צריך לתלותו ותולין כי יש לתלות ופחות מנגרים אין צורך לתלותו צסום דבר דלנו חולין אורח צמאולות צסום: ופירחו צמח שאלה קרול שהיתה נדה אם הוחזקה צצכנתימה נראה דאין לה תקנה דק"ל צפרק המדיר (כחוט"ע) וצפרק עשרה יוחסין [קדושין ג] הוחזקה נדה צצכנתימה צעלה לוקח עליה ופרש"י ז"ל (שם ד"ה הוחזקה) כגון צגלשה צגדי נדות והכי פסק מ"י צה"ל איסורי ביאה (פ"א ה"כ) ופירש הר"ן ז"ל פ"ב דכתובות (פ"י ד"ה ל"ה) דאם הוחזקה נדה אפילו נתנה אמתלא אח"כ לדבריה אינה נאמנת וכן כתב [הטור יו"ד ס"י ק"ה] צבס הרמב"ן ז"ל ומגיד משנה נמי פ"ד מהלכות

לא בדקה, תולה הטהורה בזו שלא בדקה והרי זו שלא בדקה טמאה, וכן אם בדקה ומצאה טמא בזו תולין והשאר טהורות, והוא שבדקה עצמה מיד כשראו הכתם בעוד שהן שוכבות על המטה או שמצאו אותו כשהן עומדות ממנה, אבל עמדו להם משם ואחר כך מצאו הכתם אע"פ שבדקה אחת מהן מיד אחר המציאה ומצאה טהור או טמא כולן טמאות.

מ. שלש נשים שישבו כאחת על ספסל אחד כשהן עירות ונמצא דם תחת אחת מהן היא טמאה והשאר טהורות, שהרי בריא לה שלא נשמטה למקום חברתה, נמצא ביניהן כולן טמאות.

מא. שלש נשים שלבשו חלוק אחד או שישבו על ספסל אחד זו אחר זו ונמצא עליו דם יראה לי שאע"פ שבדקה זו עצמה מיד ומצאה טהור כולן טמאות, שהדבר קרוב לתלות בה יותר מחברותיה שכל הטומאות במקום מציאתן תולין אותן להחמיר, בדקה מיד ומצאה טמא הראשונות טהורות, בדקו הראשונות עצמן בשעת מציאת הכתם לא הועילו כלום שכבר פשטו אותן.

מב. אין כל הדברים אמורים אלא בזמן שכולן שוות אבל אם היתה אחת מהן ראויה לראות ואחת אינה ראויה לראות הראויה טמאה ושאינה ראויה טהורה.

מג. כיצד היתה אחת מהן מעוברת ואחת שאינה מעוברת המעוברת טהורה ושאינה מעוברת טמאה, מניקה ושאינה מניקה המניקה טהורה ושאינה מניקה טמאה, זקנה ושאינה זקנה הזקנה טהורה, בתולת דמים ושאינה בתולת דמים הבתולה טהורה, ואיזו היא בתולת דמים כל שהגיע זמנה לראות ולא ראתה מעולם בין בעולה בין בתולה.

מד. בד"א בזמן שישנו משולבות או שעלו דרך זו על זו אבל עלו דרך מרגלות המטה ונמצא כתם תחת אחת מהן היא והסמוכה לה טמאה אע"פ שאינה ראויה לראות וחברתה טהורה אע"פ שראויה לראות כמו שביארנו, וכן הדין ביושבות על ספסל אחד ונמצא דם תחת אחת מהן שאין תולין לעולם אלא בה, וכן יראה לי בחלוק וספסל שישבו עליו זו אחר זו, שהראשונות תולות באחרונה שראויה לראות, והיא אינה תולה בהן אע"פ שהן ראויות לראות והיא אינה ראויה, שהדבר קרוב בה יותר כמו שביארנו.

מה. המקנחת עצמה בעד הבדוק לה וטחתו ביריכה או שהניחתו תחת הכר או תחת הכסת ונמצא עליו דם, אם משוך טמאה בכל שהוא ואם עגול עד שיהא בו כגריס ועוד כשאר הכתמים, הניחתו בקופסא אפילו היה עגול טמאה בכל שהוא.

מו. בדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם, יראה לי שהיא טהורה לגמרי, והראשונים הורו בזה להחמיר והוא שיהא הכתם כגריס ועוד בין עגול בין משוך, וכדבריהם ראוי לנהוג.

מז. הרואה כתם צריכה בדיקה להפסיק בטהרה ומונה שבעה נקיים חוץ מאותו היום כמי שראתה דם.

מח. אין בכתמים משום וסת, כיצד מצאה כתם בר"ח אפילו שלש פעמים לא קבעה וסת ולא עקרה אותו, חוץ מכתמי העד הבדוק לה שהן מטמאין בכל שהן והרי הן כראיות לכל דבר.

פרק חמישי

א. יש אשה שיש לה יום קבוע לראייתה כגון שהיא רואה מ' יום ל' יום או מ' יום ל' יום או פחות או יותר, וזהו הנקרא וסת הימים, ויש שאין לה יום קבוע אלא שהיא מרגשת בעצמה קודם שיבא הדם כגון שהיא מפקת או מעטשת וחוששת בפי כריסה וכיוצא בהן, וזהו שקראו אותו חכמים וסת הגוף, ויש אשה שאין לה וסת כלל ואינה רואה ביום קבוע ולא מרגשת במאורעות הללו עד שיבא הדם.

כל אשה שאין לה וסת חוששין לה בתחלתה שמא תראה מחמת תשמיש, לפיכך צריכה לבדוק עצמה לפני תשמיש בעד אחד אם מצאה טהור משמשת, ולאחר תשמיש מיד בודקין היא ובעלה את עצמן בשני עדים אחד לו ואחד לה, עשתה כן ג' פעמים ולא ראתה מחמת תשמיש מותרת לשמש בלא בדיקה, ואם מצאה דם ג' פעמים בעד שלו או בשלה מיד לאחר תשמיש הוחזקה להיות רואה מחמת תשמיש ואסורה לבעל זה לעולם כמו שיתבאר, וכזה הורו מגדולי המורים.

ב. והנשים שיש להן וסת משמשות שלא בשעת וסתן ואינן צריכות בדיקה, ובעל ושונה כמה פעמים ואינם צריכין לבדוק כלל לא לפני תשמיש ולא לאחריו ולא בין תשמיש לתשמיש, לא הוזכרה בהן בדיקת עדים בתלמוד אלא בעסקות בטהרות.

ג. בין שיש להן וסת בין שאין להן וסת והוחזקו שלא יהו רואות מחמת תשמיש הרי כולן לבעליהן בחזקת טהרה ובאין ומשמשין עמהן בין עירות בין ישנות, כמה דברים אמורים בזמן שהניחו אותן בחזקת טהרה אבל הניחו אותן טמאות הרי היא אסורה לו עד שתאמר טבלתי וטהורה אני.

ד. הבאין מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה.

ה. כמה היא עונה שלשים יום מתחלת ראייה לתחלת ראייה אחרת, שרוב נשים כך הן רואות משלשים לשלשים, בד"א באשה שאין לה וסת אבל אשה שיש לה וסת לימים הרי זה מחשב ימי וסתה אם הגיע שעתן הרי היא בחזקת טומאה אצלו.

ו. היה לה וסת הגוף ואין לה יום קבוע הרי היא אצלו בחזקת טהרה עד העונה כמי שאין לה וסת.

ז. חשב בעלה ימי וסתה או ימי עונתה והרי יש לה שהות אח"כ שתספור ותטבול הרי זו בחזקת טהרה ומותרת לו בין עירה בין ישנה שהרי שתי ספיקות הן שמא לא ראתה ואם ראתה שמא טבלה.

ציוני הלכה

ה"ו. ס"ק קפז ט"ז. ב.
והבדיקה הזאת אין לנו עכשיו ע'
רמ"א ט"ז.
ה"ז. ס"ק קפז ט"ז. ב.

מסורת הראב"ד

(*) (לעיל הל' ב.)

הלכך תתגרש ותנשא לאחר ומותרת לשני לשמש עמה שלש פעמים
ובבדיקה. ואם ראתה דם שלשה פעמים סמוך לתשמיש, אסורה לו ותתגרש.
ותנשא לשלישי ומותרת לשלישי עד שלש פעמים, ואם ראתה עם השלישי
שלש פעמים אסורה לכל אדם עד שתבדוק עצמה בשפופרת של אבר ופיו
רצוף לתוכו ובתוכו מכחול ובראשו מוך. אם נמצא דם בראש המכחול בידוע
שהוא מן המקור, ואם לאו בידוע שהוא מן הצדדין. והבדיקה הזאת אין
לנו עכשיו שאין אנו בקיאים¹ בהכנסת המכחול ואולי יתחלף בו בין ראשו
לצדדין².

גם הרפואה שאמרו בה חכמים שמבעיתין אותה ואם הפילה חררת דם כבר
נתרפאת, אין אנו בקיאים בחררה זו, ובין הפילה ובין לא הפילה אסורה לכל
אדם. מיהו אין מוציאים אותה מבעלה אחר בדיקה זו ורפואה זו עד שתבעל
ותחזור לקלוקלה.

והבדיקה הזו שאמרנו³ לרואה דם מחמת תשמיש היא נזכרת בדברי ר'
חנינא בן אנטיגנוס (נדה י"ב) גבי אשה שאין לה וסת שאמר משמשת בשני עדים
אחד לה ואחד לו והן הן עוותיה ותקוניה. ופירש הרב ר' יצחק ז"ל בהלכותיו
(רי"ף כתובות ס') משמשת בשני עדים אחד לו ואחד לה והן עוותיה אם תראה שלש
פעמים שהיא מוחזקת ברואה דם מחמת תשמיש ותקוניה אם לא תראה שהיא
ככל הנשים. נראה מדברי הרב שאינה צריכה בדיקה אלא לאחר תשמיש⁴
ואע"פ שאין לה וסת, כי שני עדים הללו לאחר תשמיש הם. ועוד נראה מדברי
הרב שאם בדקה עצמה שלש פעמים ולא ראתה, שאינה צריכה בדיקה עוד לא

שינויי מהדורות

1. "בהכנסת המכחול ואולי יתחלף צו" ליתא צמחדות הקודמות וגם לא צמחדות ה"י (ס"ק קפז דף מה ז).
2. מוצאת צמחדות תוספת צמחדות רבנו (כנראה מהמהדורה קמא) ועוד שאפ' בידוע שהוא מן הצדדים הרי גזרו

לנפש תדרשנו

בדיקה זו שהכוונה לבדיקת השפופרת, שהרי ממשיך "עד שתבעל
ותחזור לקלוקלה", ולדעת רבינו בדיקת השפופרת מבררת שהדם "הוא
מן הצדדים" ולא מבררת שנתרפאת ודוק "אולי יתחלף בין ראשו
לצדדין". ועי' הגר"ז (קפז קו"א א).
יא. בין מן הצדדים. תמה הרא"ש "לא ידעתי אנה רמוזה גזירה
זו בהש"ס. רבי זירא הוא דאמר בנות ישראל החמירו על עצמן שאם
רואות טיפת דם כחרדל בסתם ראייה הוא דקאמר. אבל אם היה
ידוע שבא מן הצדדין בזה לא החמירו לטמאות דם המכה". ולכא'
י"ל שלמד רבינו כן מחומרת דם בתולים אפילו בקטנה, שבעל ופורש
(עי' ש' הפרישה א כ).
יא.*. אלא לאחר תשמיש. מכאן צ"ע על הכרת' (ס"ק ב) שכתב,
לדעת רבינו, שאינה מוחזקת רואה מחמת תשמיש אלא אם בדקה לפני
כו. וצ"ע, שהרי על בדיקות אלו שאינם "אלא לאחר תשמיש" נאמר "הן
עוותיה". ועי' סד"ט ס"ק ב.

י. אין אנו בקיאים. מקשה הרא"ש דמה בקיאות שייך
בבדיקה זו לראות אם הדם הוא בראש המוך או מן הצדדים
ותירץ הב"ח (מוז) שכוונת רבנו "שאין אנו בקיאים אם הכניס
השפופרת עד מקום שהשמש דש ועי' רמב"ם שכתב בהרי"א דכן אופן
הבדיקה) אם לאו" וכתב הסד"ט (קפז ס"ק ו ד"ה מ"מ) דבאור הב"ח
הנ"ל תמוה מאד. ונ' דתמה הסד"ט משום דלא נשמע כן בנוסחת
המהדורות הקודמות "שאין אנו בקיאים בין ראשו לצדדים" נ"הו
בנוסחת המהדור"ב "שאין אנו בקיאים בהכנסת המכחול וכו"
א"ש. ואפשר שכוונת רבנו במהדור"ב שהושש שבהכנסת המכחול
יטה השפופרת באופן שהדם הבא מן המקור יגע בצדדין מבלי לגעת
בראשו. וי"ל שכן היתה כוונתו גם במהדורות הקודמות.
כתבו הרשב"א והר"ן (הובאו בב"י) דאף רבינו מודה שאם בדקה ומצאה
טהורה, שאין מוציאים אותה מבעלה. וצ"ע, דמשמע בהל' ז דדוקא
ברפואת הבעתה קאמר. וצ"ע לפרש "אין מוציאים אותה מבעלה אחר

ציוני הלכה

ה"ח. מדברי האומרים דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש בלא בדיקה וכו' סי' קפו סע' ג דעה השנייה
אם לא תמצא דם על העד בשלש פעמים והרי היא ככל הנשים וכו' עיי"ש דעה הראשונה.

והרב לא מירש הענין על בי הסוגיא וכו' ש"ך שם ס"ק א' כפרוש הראשון.

ה"ט. ואם יש לה וסת תולה בוסתה ש"מ דרישא וכו' ע' ש"ך סי' קפז ס"ק כ.

דקמייתא לאו ממנינא הוא ע' סי' קפו סע' א ונחזה"ש שם ס"ק ג.

רז"ה ס"ק ו. סד"ט סוף ס"ק

לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ואע"פ שאין לה וסת. ולהוציא מדברי האומרים דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש בלא בדיקה ואפילו בזמן הזה ואע"פ שאין לנו טהרות, ותולין את שבושם בדברי הרב. והרי הוא מכחישם הכחשה ברורה שהרי פירש שני עדים אחד לו ואחד לה דתרווייהו לאחר תשמיש, ועוד פירש תקוניה אם לא תמצא דם על העד בשלש פעמים והרי היא ככל הנשים לומר שאינה צריכה עוד בדיקה. ואם תאמר הלא דברי ר' חנינא בן אנטיגנוס לפני תשמיש ולאחר תשמיש קאמר לפי הסוגיא, ואיך פי' הרב כר. בודאי כן הוא, כי דברי ר' חנינא בן אנטיגנוס לפני תשמיש ולאחר תשמיש קאמר, ובאשה העסוקה בטהרות קא מיירי כדאיתא בשמעתא. מיהו עכשיו אין לנו טהרות, והרב לא פירש הענין על פי הסוגיא אלא על פי הצורך הנוהג עכשיו, וסמך את הענין על הדומה לו. ועוד תבין ותדע כי לא נחוש עליה לרואה דם מחמת תשמיש עד שיוולד בה ריעותא על זה, שהרי כך שנינו בברייתא, נשאת וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, ומכאן ואילך לא תשמש וכו'. וקתני סיפא ואם יש לה וסת תולה בוסתה, ש"מ דרישא באשה שאין לה וסת עסקינן" (ו), ואפ"ה קתני נשאת וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, משמע דקמייתא לאו ממנינא היא. אלמא מעיקרא לא בדקה ולא חיישא ואף על פי שאין לה וסת. וש"מ דאשה שאין לה וסת נמי אי לאו דאתיליד בה ריעותא דראתה דם סמוך לתשמיש לא הוה חיישא. והכין משמע מדברי הרב שכתב

השגות הרז"ה

וכו' הרי זו תולה ראיתה צפיהקה או צעטושה ולא בתשמישה. ואין זו רואה מחמת תשמיש עד שיתצרר לה שוסת פיהוקה או עטושה מורכבת בתשמיש. כך נראה לנו פירוש דבר זה והוא נכון אע"פ שלא מלינו לאחד מכל המפרשים.

(ו) ומה שכתב הרב מדקתני סיפא אם יש לה וסת תולה בוסת מכלל דרישא בשאין לה וסת עסקינן. לא ניחא לן לפרושי הכי למימרא דנרשיעי עסקינן שגא עליה סמוך לוסתה, אלא כך נראה לנו פירוש אם יש לה וסת צוסתות דגופה כגון שפיהקה או שעטשה וכאותה ששנינו אלו וסתות

לנפש תדרשנו

החת"ס (יו"ד סי' קמב ד"ה והנה) "יתמיה רבה ששום א' מאחרונים לא הביא בזה דעת הראב"ד דס"ל כהמרדכי" מיהו הרז"ה הבין בדעת רבנו שדוקא אם בא עליה סמוך לוסתה תולה בוסתה (וכשיטת הרמב"ם). ולפי הבנת הרז"ה בדברי רבנו צריכים להרחק בדיוק רבנו כאן, שאינו אלא מצד הלשון ולא מצד הענין. וגם דוחק הוא לפ"ז שחז"ל העמידו את הרישא בציוור רחוק של אשה שאין לה וסת (ולדעת ר"מ חייב לגרשה אף ללא דם תשמיש) ללא צורך, שהרי אפשר היה להעמידה ביש לה וסת ולא בא עליה סמוך לוסתה. מיהו מה שמקשה הרז"ה על רבנו (לפי הבנתו) וכ' "ברשיעי עסקינן", תירץ הפרישה (ס"ק יא) שאירי ביוצא לדרך שמותר. וקושיית הרז"ה לשיטתו קאי (שער הוסתות ס"ק א) שיוצא לדרך אסור בתשמיש.

טו*. דקמייתא לאו ממנינא היא. עי' הוספות בסוף הספר.

יב. מדברי האומרים. וכ"כ הרמב"ם (פ"ד הל' טז), מיהו לא בהדיא בשם הר"ף. ועי' ב"י שהוא לומר כן בדעת הר"ף.

יג. עוד בדיקה. הרמב"ם במלחמות (כתובות ס:), הרשב"א (תוה"ב ז:), הר"ן והרא"ש, כולם לומדים בדעת הר"ף כן, שמחייב בדיקה דוקא לאחר תשמיש [והרמב"ם בחידושי ופסקיו שגם לפני תשמיש], וג' פעמים בלבד. מיהו כולם לומדים שזו כוונת רחב"א ואף באשה שאינה עסוקה בטהרות, ואינם מזכירים כלל את פירוש רבינו ברי"ף. ועי' ש"ך מה שהקשה על פירושם.

יד. ושלישית. מדייק רבנו שאין הראשון מן המנין.

טו. שאין לה וסת עסקינן. דברי רבנו מובנים היטב לפי פרוש המרדכי (ותשובות מהר"ם) בגמ', דפי' יש לה וסת היינו ריש לה וסת קבוע למחזור הדם. וכן הבין המאירי (עמ' 47) בדעת רבנו, ועיי"ש עוד ש"כ בשם "הרבה מפרשים" ואף מדייק כן בשיטת הר"ף. וכבר תמה

פסקא ז'

האשה אין צריכה בדיקה לבעלה בין יש לה וסת בין אין לה וסת
מח' הרשב"א והרא"ה אם חוששין לעונה בינונית כדן וסת
טוש"ע סי' קפ"ו סעיף א', ב'; סי' קפ"ד סעיף א'

ועתה אנו צריכין לבאר אם צריכה האשה
בדיקה לבעלה כל זמן שהיא עוברת⁵⁰ לשמש את
הבית אם לאו. תנן בפרק קמא דנדה (יא, א)
פעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין
השמשות ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה.
ואמרין עלה בגמרא (שם, ב) ובשעה שהיא
עוברת לשמש את ביתה אמר רב יהודה אמר
שמואל לא שנו אלא באשה עסוקה בטהרות
דמגו דבעיא בדיקה לטהרות בעיא בדיקה נמי
לבעלה אבל אינה עסוקה בטהרות לא בעיא
בדיקה. ואקשינן מאי קמשמע לן תנינא בפרק
כל היד כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן,
ופרקין אי מתניתין הוה אמינא הני מילי
באשה שיש לה וסת אבל אשה שאין לה וסת
בעיא בדיקה. ולא למימרא⁵¹ דההיא מתניתין
באשה שיש לה וסת דוקא קאמר, דהא כל
הנשים קתני, אלא הכי קאמר, אי לאו דשמואל
[הוה דחינן ד]מתניתין (דילמא) בשיש לה וסת
דוקא [קאמר], ומכל מקום השתא דאיתמר
דשמואל, מתניתין נמי אוקמינן בכל הנשים בין
שיש לה וסת בין שאין לה וסת. ואיתמר נמי
(יב, א) אמר ר' זירא אמר רבה בר ירמיה אמר
שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש⁵² אמר
ליה ר' זירא לרבה בר ירמיה אין לה וסת בעיא
בדיקה יש לה וסת לא בעיא בדיקה, כלומר
והלא שנינו ובשעה שהיא עוברת לשמש את
ביתה, ומתניתין באשה שיש לה וסת עסקינן,
דהא קתני אעפ"י שאמרו דייה שעתה. אמר ליה
יש לה וסת עירה בעיא בדיקה ישנה לא בעיא
בדיקה אין לה וסת בין עירה בין ישנה בעיא

לינשא וניפייסה שצריכה לישב שבעה נקיים,
שאם נשאה קודם שישבה שבעה נקיים ושטבלה
הרי היא ככלה שפירסה נדה והוא ישן בין
האנשים והיא⁵³ ישנה בין הנשים, ואעפ"י שלא
נודע בבירור שראתה ומן הספק הוא שאסורה,
אפילו הכי אילו היתה ישנה עמו בבית לא
עמדה גזרתם, דיצרו תוקפו. ואין הפרש בדבר
זה בין שהחתן תלמיד חכם בין שאינו תלמיד
חכם. והא דאמרין בפרק החולץ (יבמות לו,
ב) רב כי מיקלע לדרשיש אמר מאן הוה ליומי
ורב נחמן כי מיקלע לשכנציב אמר מאן הוה
ליומי, ואקשינן והאמר רבא תבעוה לינשא
וניפייסה צריכה לישב שבעה נקיים, ופרקינן
שאני רבנן שלוחי הוו משדרי ומודיעי להו ואי
בעית אימא יחודי בעלמא הוו מייחדי להו דאמר
מר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין
לו פת בסלו, דמשמע מהתם לכאורה דמייחדי
להו בבית עמהן ומשום דרבנן נינהו לא חיישינן
להו. לא היא, דלאו להתייחד עמהן⁴⁷ בבית לישן
עמהן קאמר, אלא מייחדי להו לישאם קאמר
ולאחר שתשב שבעה נקיים. ואי נמי שלא יהיו
באין עליהן לעולם ולא ישנות עמהן בבית, אלא
כדי לשבור את היצר היו מיוחדות להם לעולם,
וכדי לתרץ שתי הקושיות תרצו כן, חדא דהא
קשיא להו מדרבא, ועוד אחרת שכבר הקשו שם
מדר' אליעזר בן יעקב דאמר לא יקח אדם אשה
במדינה זו וילך ויקח אשה במדינה אחרת שמא
יזדווגו זה לזה ונמצא אח נושא אחותו ופרקינן
שאני רבנן דפקיעי בשמייהו, ועכשיו תירץ דרבנן
לא היו נושאים אותן אלא יחודי בעלמא הוא
דמייחדי להו, כדי לתרץ שתי הקושיות בתירוצן
זה לבד. ומי שהוכיח מכאן⁴⁸ היתר לתלמיד
חכם⁴⁹ יתר משאר העם, לא נראו דבריו כלל.

ציונים והערות: 47 דלאו להתייחד עמהן כו'. עי' בבד"ב לעיל (פסקא ד') שהסכים עם הרשב"א בפירוש הא דייחודי הוו מייחדי. 48 ומי שהוכיח מכאן.
הוא דעת הרמב"ם (פי"א איסורי ה' י'), ודעת הראב"ד בהשגות כהרשב"א, ובכס"מ שם ובב"י (סי' קצ"ב) מסיק דגם הרמב"ם מודה להרשב"א
ולא הקיל בת"ח אלא בנושאים ולא בייחוד. 49 ומי שהוכיח מכאן הותר לת"ח. עי' בקצר (פסקא ד') ששנה שיטתו דאין חילוק בין ת"ח לע"ה (וממשיך כן לענין
חשש חימוד ולא לעיל בקצר פסקא א' לענין כלה שפירסה נדה, מוכח שפירש דגם הרמב"ם לא התיר לת"ח בפירסה נדה ממש, ועי' ב"י ובס"מ הנ"ל מה שדן בזה). 50 כל זמן שהיא עוברת כו'.
דין עבר הוסת ולא בדיקה, עי' שער ג' פסקא י"ט. 51 ולא למימרא כו'. וביאר יותר להלן (ד"ה ועוד ראה) 52 אסורה לשמש. הגירסא שלפנינו "עד שתבדוק"

מראה הבית

פסקא ו'

רבנן דזהירי. ואי נמי שאני הכא דחששא בעלמא היא, ולרבנן
דידעי דאסירי להו ומזהר זהירי בה שרו להו. וכן כתב הרמב"ם
ז"ל וז"ל, כל אשה שראתה כשתבעוה לינשא לא תנשא עד
שתספור ותטבול ואם נשאת לתלמיד חכם מותרת להנשא מיד
ותספור מאחר שנשאת ותטבול שהרי תלמיד חכם יודע שהיא

ואיבעית אימא יחודי בעלמא הוא דמייחדי בהדייהו. ואם
תאמר והא תניא בפרק קמא דכתובות וכן מי שפרסה אשתו נדה
הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים. איכא למימר דשאני

ברק הבית

פסקא ז'

תנן בפרק קמא דנדה פעמים נריכה להיות צודקת, כלומר לטהרות, שתי פעמים ציוס כדי שלא תטמא למפרע, וזשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה, כלומר עוד זאת צדיקה שלישית שהיא נריכה לצדוק בשעה שרונה לשמש. ואמרין אהא בגמרא אמר רב יהודה אמר שמואל לא שאנו אלא באשה העסוקה בטהרות דמגו דציעא צדיקה לטהרות צעיא נמי צדיקה לצעלה לפני תשמיש שמה תמנא דם לאחר תשמיש ואיכא קלקול בטהרות,

אבל אינה עסוקה בטהרות לא צעיא צדיקה כלל. ואקשינן מאי קמשמע לן שמואל מתניתין היא כל הנשים בחזקת טהרה לצעליהן, והתם ודאי בשאינה עסוקה בטהרות, אלמא דאינה עסוקה לא צעיא צדיקה לצעלה כלל, ופרקינן אי מתניתין דהתם הוה אמינא דהתם הוא באשה שיש לה וסת דוקא והתם הוא דלא צעיא צדיקה, אבל אין לה וסת תצעי צדיקה, קמשמע לן שמואל דאפילו אין לה וסת לא צעי צדיקה. ומקשינן והא מתניתין דהכא באשה שיש לה וסת עסקינן, דהא קמי צרישא צמיתין כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה, וצרישא דהא מתניתין קמי אעפ"י שאמרו דיה שעתה ועלה קאי האי סופא, ועלה קאמר שמואל לצעלה לא צעי צדיקה, משמע דשמואל כי אמרה דוקא באשה שיש לה וסת. ופרקינן מתניתין צין באשה שיש לה וסת [צין] באשה שאין לה וסת, כלומר מתניתין ודאי ציש לה וסת, ואפילו הכי קאמר דצעי צדיקה, וכל דכן אין לה וסת דנריכה צדיקה, והאי דנקטה ציש לה וסת למימרא דאפילו יש לה וסת נריכה צדיקה לטהרות ולצעלה מיגו דטהרות, וקאמר שמואל דדוקא בעסוקה בטהרות אבל לצעלה לעולם לא צעיא [צדיקה] ואפילו אין לה וסת. ומקשינן והא אמרה שמואל חדא זימנא דאמר ר' זירא אמר רבה צר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתצדוק ואוקימנא לקמן בעסוקה בטהרות מכלל דשאינה עסוקה

ברק הבית

בטהרות מותרת לשמש צלא צדיקה, ופרקינן חדא מכלל חצרתה איתמר, פירוש דלא איתמרן תרוייהו דהדיא, אלא דחדא איתמרא דהדיא ואידך מכללא דהדיא, ואי אפשר לומר דהדיא דרבה צר ירמיה מכללא, דהא דהדיא דרבה צר ירמיה מחדתינן דאפילו ישנה, אלא ודאי דהא דרז יהודה מכללא דהדיא דרבה צר ירמיה, דשמעה רב יהודה, ומינה נקט צדיה לפרושי משמיה דשמואל דמתניתין דמי צדיקה לצעלה לא איתא אלא בעסוקה בטהרות. ולפום מאי דמתמר לקמן צעיליה פירקא

דילמא רב יהודה לית ליה הא דרבה צר ירמיה ולית ליה דאמרה שמואל, ואית ליה דפסק הלכה כרבי חנינא צעיליה פירקא דצעין צדיקה, לטהרות ולא לצעלה, אמרינן נמי דהא אמרה רב יהודה מנפשיה מכללא דהדיא, ולעולם שמואל לא אמרה אלא לחדא, ולעולם הא מכללא איתמרא. והיינו הא דאמרין צעיליה פירקא דתנו רבנן (יב, ג) אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ויוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר' מאיר רבי חנינא צן אנטיגנוס אומר משמשת צעי עדים והן הן תקויה הן הן עוותיה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' חנינא צן אנטיגנוס, ואקשינן במאי אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא אי בשאינה עסוקה בטהרות הא אמר שמואל כל לצעלה לא צעי צדיקה דאמר ר' זירא אמר רבה צר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואוקימנא בעסוקה בטהרות הא לאו הכי לא צעיא צדיקה כלל, ומפרקינן דמתני הא לא מתני הא, כלומר דמתני דרבה צר ירמיה לא מתני הא דרז יהודה אמר שמואל. ואיכא דמקשה מכל מקום תיקשי, דהא אמרה רב יהודה גופיה משמיה דשמואל, דאמר לעיל אמתניתין דתנן וזשעה שעוברת לשמש את ביתה, לא שאנו אלא בעסוקה בטהרות [אבל כשאין עסוקה בטהרות] לא צעיא צדיקה. ומירוצא דהא מילתא דכתיבנא לעיל, דהא אמרינן לעיל דהא דרז יהודה אמתניתין מכללא דאחריתי איתמרא, דמעיקרא דצבירא ליה

תורת הבית הקצר

פסקא ז'

שאר כל הנשים אם יש להן וסת קבוע מותרות לבעליהן בלא בדיקה ואינן צריכות בדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש, שכל אשה בחזקת טהרה עומדת עד שיוודע שראתה או עד שהגיע עונתה וסתה כמו שאמרנו, ולא עוד אלא שאין ראוי שתבדוק בשעה שהיא רוצה לשמש את ביתה, כדי שלא יהא לב הבעל נוקף ופורש ונמצא בטל מפריה ורביה. ויראה לי דוקא בשעה שהיא עוברת לשמש את הבית, אבל שלא בפני בעלה כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת.

מראה הבית

שלוחי הוו משדרי ומודעי להו מעיקרא, ומיהו לא סמכי אפקיעות שמיהו אלא יחודי בעלמא הוא דמייחדי להו. (חידושי הרשב"א יבמות לו, ב)

אסורה ויזהר מזה ולא יקרב אליה עד שתטבול. ואינו מחזור, דסתמא אמרו הוא ישן בין האנשים וכו' לא שנה תלמיד חכם לא שנה כל אדם. ויש מפרשים דהכי קאמר, לעולם

ברק הבית

משמרת הבית

פסקא ד'

דמודה רב יהודה ליהיה דרבה בר ירמיה אמרין דהא דרב יהודה דאיתמר אמתניתין איתמר מכלל דרבה בר ירמיה, והשתא דאמרין דרב יהודה לא מודה לרבה בר ירמיה דאמרה שמואל לשמעיה, אמרין[נ] דהיה דרב יהודה דאיתמר אמתניתין מכלל דהא דפסק שמואל כר"ח צן אנטיגנוס, והכי ניחא, דפסק הלכה אמר שמואל, ופירשוה^ו דמתניתין רב יהודה משמיה דשמואל, ולא דאמרה שמואל, אלא רב יהודה הוא דאמרה מדעיה לפוס מאי דגמיר מיניה דשמואל דפסק כרבי חנינא, ושמיע ליה מיניה דהדיא

ופירשוה. אצ"ל
ופירשוהפירושא. אצ"ל
פירשה

דדוקא בעסקה בטירות, דמכלל דהאי פירושא^ו למתניתין דלעיל בשם שמואל, ולעולם צין מעיקרא צין השתא לעולם אית לן דרב יהודה דאיתמר אמתניתין מכלל דאחריתי איתמר, ולעולם לבעלה לא צעי דדיקה. והכי סוגין דהדיא בכל דוכתא דכל לבעלה לא צעי דדיקה, ולא עוד אלא דאסורא נמי, כרבי זירא מרה דשמעיה משמיה דשמואל

עוד שם צאשה שאין לה וסת, המחצר כחז שחוששת לעונה ציונית והיינו משלשים וכו'. אמר הכותב, המחצר משם רש"י ו"ל אמרה, שכן פירש, אמר ריש לקיש משם ר' יהודה נשיאה והוא שצא ומצאה תוך ימי עונתה תוך ימי עונתה שלשים יום לראייתה אצל לאחר ימי העונה צעיל דדיקה הואיל וסתם נשים חזין לסוף עונה, ע"כ. וכן כתב הרמב"ן ז"ל זה לשונו^ו, ומלא אותה בתוך ימי עונתה, כמה היא עונה שלשים יום מתחלת ראייה לתחלת ראייה אחרת שרוב הנשים כך הן רואות משלשים לשלשים, כמה דברים אמורים צאשה שאין לה וסת אצל צאשה שיש לה וסת לימים הרי זה מחסר ימי וסתה, עד כאן. והדין עמה, דהא מתניתין בחזקת טהרה לבעליה צין ציט לה וסת צין שאין לה וסת היא שניה, ועלה קאמר ריש לקיש וצאין לה וסת מאי תוך עונתה.

זה לשונו. הל' נדה פרק ה' הל' ה', ועי' בחי' הרמב"ן (מה"ב) שלשים. כן הוא גם בהל' נדה להרמב"ן שלפניו, ובדפוס "משלשים"

דלא צעיל דדיקה, ואיהו צעיל מיניה מרב יהודה אס תדוק למדת חסידות, ואמר ליה דלא, שלא תתנגד על בעלה, ולהדיא נמי כי אמר לה שמואל פרכין עלה מאי קמשמע לן, אלמא מילתא פשיטא הוא, ואלו דברים צוררים בלא שום פקפוק. וסתם מתניתין נמי כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן צין יש להם וסת צין אין לה וסת, דאע"ג דחזין לה, למימרא דהא דשמואל אנטריכא, אצל סתם מתניתין ודאי הכי היא. ושלשה דינין בדבר, יש לה וסת קבוע, ויש לה וסת שאינו קבוע, ואין לה וסת. יש לה וסת [קבוע], פשוט הוא שאינה צריכה דדיקה כלל, וחוששת לוסתה ואסורה כל יום וסתה תשלוס היום לאחר זמן וסתה מן התורה^ו, מקצת היום לפני זמן וסתה, למאן דאמר וסתות דאורייתא אסורה מן התורה, למאן דאמר וסתות דרבנן אסורה מדרבנן. עבר זמן זה ולא ראתה שיודעת כן צריא, הרי היא מותרת ואפילו למאן דאמר וסתות דאורייתא, ולמאן דאמר וסתות דרבנן צדדקה אחר זמן זה ומצאה טהור הרי היא טהורה, ואינה צריכה דדיקה כלל מכאן ואילך לכולי עלמא עד שיגיע זמן וסתה אחר. וכן הדין לוסת שאינו קבוע, ואי זהו וסת שאינו קבוע כגון ששנתה וסתה^ו ולא הוקצב, דינה שחשוש לו כדאמרין דהדיא בגמרא^ו חוששת לזה ולזה עד שתעקר הראשון והוקצב השני, ודינו ממש ליומו כוסת קבוע.

תשלוס היום כו' מן התורה כו'. וכדיאר לעיל פסקא ב'

ששנתה וסתה כו'. משמע דאין חוששת בתחילה לוסת שאין קבוע, וכן משמע לעיל (פ"ב ד"ה ומכל), ועי' עמוד ב' מקור לשונו זו מהר"ה.

בגמרא. עי' במשנה דף סג, ב ובסוגיות הגמ' שעליה

אין לה וסת כלל בשום ענין, כבר כתבנו דינו, וצו אין לו לחוש כלל, ולהוציא מדברי המחצר שכתב^ו שחוששת לעונה ציונית והיינו משלשים יום לשלשים יום, ואינו כלום. ונתלו בזה שמועה שצפרק כל היד עלה דמתניתין דכל הנשים

מראה הבית

פסקא ד'

ואי קשיא לך והא אמרה רב יהודה משמיה דשמואל חדא זימנא גבי מתני' דפעמים צריכה להיות בודקת כדאיתא לעיל. כבר תירץ רש"י דרב יהודה לא אתא למיפסק בה מידי, אלא משום דמתניתין הוה שמעין בין עסקה בין שאינה עסקה אתא רב יהודה ואשמועינן פירושא דמתני' דשאינה עסקה לא בעיא בדיקה, והכא אשמועינן דהלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס וכאותה משנה דעסקה בטהרות בעיא בדיקה.

ור"ח ז"ל פירש אי בעסקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא, כלומר מדקאמר רב יהודה אמר שמואל לעיל מגו דבעיא בדיקה לטהרות בעיא נמי בדיקה לבעלה. ואינו מחזור בעינו, דא"כ כי קא מקשה ואזיל ואי בשאינה עסקה בטהרות הא אמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה דאמר ר' זירא וכו', מאי טעמא שבקיה לדרב יהודה אמר שמואל ומהדר לאקשווי מדר' זירא, ליקשי נמי בהא מדרב יהודה אמר שמואל דאמר בהדיא אבל אינה עסקה בטהרות לא בעיא בדיקה. אלא פירושו של רש"י ז"ל נראה עיקר.

ר' חנינא בן אנטיגנוס אמר משמשת בשני עדים והן הן תקוניה והן הן עוותיה. פירוש כל זמן שהוא רוצה לשמש משמש בשני עדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש, וזהו תקוניה, כלומר תיקונה ותיקון הבעל אם תמצא טהור שאין צריכין להביא קרבן, ואם מצאה טמא יהו חייבין בקרבן, ואם לאחר שעור וסת טמאין מספק, ואלו הן עוותיה, ועוותיה ותקוניה דיינו לחייב או לפטור מן הקרבן או מן הטומאה, וכדתנן לקמן בפרק כל היד, לתקן את הבית.

ואקשינן אי בעסקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא, דהיינו הא דר' זירא דאמר משמיה דשמואל דשאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואוקימנא בעסקה בטהרות, ואי בשאינה עסקה בטהרות קשיא דר' זירא דאמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה. ומשני מאן דמתני הא לא מתני הא, כלומר לעולם בעסקה בטהרות, וקא קשיא לך תרתי למה לי, מאן דמתני הא לא מתני הא, ולעולם כל לבעלה אינה צריכה בדיקה.

מדברי המחבר שכתב. תה"ב שער ג' פסקא י"ז

משמרת הבית

והא דקאמר דריש לקיש איש לא וסת קאי, מנה ליה הא לאקולי כהא הוילי ואפשר דאכלוהו נשים קאי כסתמא דמתניתין. וטעמא רבה איכא כדקאמר רש"י ז"ל, הוילי וסתם נשים רואות מלי יום לשלשים. מדע לך עוד, מדאמרין בלשנא קמא דרז הונא לא שנו אלא בלשנא שאין לה וסת אצל יש לה וסת אסורה לשמש. ואף על גב דאקשין עליה אדרבה איכא מסתברא, מכל מקום אי לאו דאיכא מסתברא שפיר הוה אפשר למימר לה הכין, ואלו אמר בין אין לה וסת בין יש

לה וסת הוה ניחא ולא הוה לן קושיא עליה. ומכל מקום מה שהקשה מדאמרין הסם כל לבעלה לא צעיר דדיקה לעולם בלשנא שאין לה וסת, טעות הוא בידו, דעל כרחין כל הנשים (מושעין בזה) [מושעות הן] לעונת הוסת בין יש לה וסת קבוע בין אין לה וסת קבוע, וכיון שכן אף אנו נאמר דכיון דסתם נשים חייבין לשלשים מושעת כמו שמושעות שאר נשים לעונת הוסת בין קבוע בין שאינו קבוע.

כל הנשים כו' בין אין לה וסת קבוע. עי' ברה"ב (נ"ה וכן הדין) דבאין לה וסת כלל אין חוששת אפי' לשאין קבוע, ואין חוששת אלא בהייל וסת קבוע ושינתה ועי' עמ"ב.

ברך הבית

בחזקת טהרה (טו, ב) דאמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאיה והוא שצא ומנאח במוך ימי עונתה. ואינו, דהא אנו סתמא קאמרין דכל לבעלה לא צעיר דדיקה לעולם בלשנא שאין לה וסת, ומה טעם לחששא זו אחר שאין לה וסת כלל, ומה מקום צוה לשלשים יום.

אלא ענין אחר היא שמועה זו והריני מפרשה, אמר ריש לקיש והוא שצא ומנאח במוך ימי עונתה, איש לה וסת קאי, דמתניתין בין בליין לה בין ביש לה וסת, וריש

בשאינה עסוקה בטהרות האמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואוקימנא בעסוקה בטהרות אבל לבעלה לא בעיא בדיקה, ופריק מאן

לקיש קאי איש לה וסת, וקאמר דכי אמרין בחזקת טהרה דוקא בשהגיע במוך ימי עונתה אי זו עונה שמהא לה או משלשים יום או עשרים או אי זמן שיש לה שהגיע במוך אותו זמן, וכגון שהלך מכאן אחר שטהרה וזמר במוך ימי עונתה אי זו זמן שידועה לה, ולאפוקי בשחזר בסוף עונה ואפילו קודם וסתה, לומר שהיא אסורה היום ואפילו עונה לפני וסתה אסורה לאותו יום, בין בוסת קבוע בין בוסת שאינו קבוע דחוששת לו ונוהגת בו בוסת קבוע, ומסתברא בלשנא שאין לה וסת ואפילו לזנא לזנא לזנא, לא דאמר רב הונא לא שאלו אלא שלא הגיע עת וסתה אצל הגיע עת וסתה קודם שצא וצא אחר כן אסורה לו לעולם עד שידע צודאי שספרה וטבלה, דוסתות דאורייתא ומחזיקין לה דודאי חזאי ולא סגי' למשרייה בספיקא ואפילו נשתהא ביותר אלא צדיעה ודאית. רבה בר בר חנה אמר אפילו הגיע עת וסתה מותרת, פירוש שנשתהא כדי ספירת שבעה, מאי טעמא וסתות דרזנן מספק דילמא חזאי ואם איתא דחזאי אימר ספרה וטבלה דאורחא דנשי הכי, ואחיא כחידך דרזי יומן דאמר אשה שיש לה וסת צעלה מחשז ימי וסתה וצא עליה, וסדר דוסתות דרזנן, וכיון דאשתהי כדי ספירה וטבלה שריא, ולכולי עלמא הניחה טמאה הרי היא בחזקתה עד שידע צודאי שהיא טהורה. ציארתי דינין אלו, ומקנתן שלא כדצרי המחבר.

מראה הבית

דשמואל סבר אף מי שאין לה וסת אינה צריכה בדיקה כלל לבעלה, ור' חנינא בן אנטיגנוס סבר שמשמשת שלשה פעמים בשני עדים לאחר תשמיש אחד לו ואחד לה עד שתהא מוחזקת שלשה פעמים שלא תראה מחמת תשמיש, והן הן עונתיה אם תראה שלשה פעמים מחמת תשמיש אסורה לשמש לעולם ותצא, אבל אם לא ראתה הן הן תקניה, דמכיון שהוחזקה שלשה פעמים שאינה רואה בשעת תשמיש הן תיקניה דשוב אינה צריכה לשמש בעדים. עשאה רבינו ז"ל לזו כההיא דתניא בריש פרק תינוקת הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר.

ולדבריו הא דאקשין הכא במאי אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא דאמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק, אלמא בבדיקה מיהא מותרת לשמש כר' חנינא ולא חיישינן דילמא מקלקלה ליה כר' מאיר, ואי בשאינה עסוקה בטהרות ואפילו הכי קאמר דצריכה שני עדים, הא אמר כל לבעלה אינה צריכה בדיקה כלל, דאמר ר' זירא אמר רבה בר ירמיה וכו' ואוקימנא בעסוקה בטהרות, ומדלא אוקמה לבעלה ובשלשה פעמים ראשונים ש"מ דכל לבעלה אינה צריכה בדיקה כלל. ומפרקין לעולם בשאינה עסוקה בטהרות, ואמוראי נינהו ואליבא דשמואל, ר' זירא לית ליה הא דרב יהודה ורב יהודה לית ליה הא דר' זירא, ואידך דרב יהודה דלעיל אתא לאשמועינן דאחר שהוחזקה שוב אינה צריכה בדיקה, וכן פירשה כאן הרמב"ן ג"ר לדעת הרב אלפסי ז"ל, ובלשון אחר פירשה בספר המלחמות, וזה נראה לי יפה.

(חידושי הרשב"א נדה יב, ב)

ובהא נמי דאמרין מאן דמתני הא לא מתני הא, משמע שר"ח ז"ל מפרש לה אשאינה עסוקה בטהרות, ומאן דמתני הא דשמואל דפסק כר' חנינא בן אנטיגנוס לא מתני הא דר' זירא דאמר כל לבעלה לא בעיא בדיקה, ומאן דמתני הא דר' זירא דאמר כל לבעלה אינה צריכה בדיקה לית ליה הא דר' חנינא, שהוא ז"ל כתב, ואסיקנא מאן דמתני הא לא מתני הא וק"ל כי הא דאמר להו הלכתא כר' חנינא בן אנטיגנוס, דאלמא משמע דפליגא אהא דר' זירא, וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל, וכן פר"ת ז"ל בהדיא. ולישנא דגמרא ודאי לכאורה הכי משמע דאקושיא דסליק מינה קא מהדר מאן דמתני הא לא מתני הא, כלומר לבעלה, ודקשיא לך דר' זירא מאן דמתני הא לא מתני הא. אלא דקשיא טובא, דהא רב יהודה גופיה הוא דאמר לעיל משמיה דשמואל דכל לבעלה לא בעיא בדיקה, וכי תימא היא גופה נמי אמוראי נינהו ואליבא דרב יהודה, מ"מ לא הוה שתיק גמרא מלאקשווי ולפרוקי אמוראי נינהו, דההיא דרב יהודה ודאי אף בשאין לה וסת קאמר, דאי בשיש לה וסת, מתניתין דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן היא כדאיתא לעיל. ועוד דהא בעא מיניה ר' זירא מרב יהודה אשה מהו שתבדוק לבעלה, ואהדר ליה לא תבדוק, ואם איתא דבשאין לה וסת צריכה בדיקה, לא הוה מהדר ליה סתם לא תבדוק, אלא הוה ליה לפרושי בהדיא אין לה וסת צריכה בדיקה יש לה וסת לא תבדוק, וכל שכן דהוה ליה לפרושי בהדיא לר' זירא דאית ליה כל לבעלה מדינא אינה צריכה בדיקה, כנ"ל.

והרב אלפסי ז"ל נראה שפירש גם הוא כדברי ר"ח ז"ל בזו דמאן דמתני הא דרב יהודה אמר שמואל פליג אדר' זירא, ומ"מ לא להצריכה בדיקה לעולם קאמר, אלא שר' זירא משמיה

רב יהודה דאסור לעשות כן דאם כן לבו נוקפו ופורש ונמצא בטל מפריה ורביה, וההיא דאמר ליה רב יהודה אפילו בשאין לה וסת קאמר, דאי לא, הוה ליה למימר ליה בהדיא אם יש לה וסת לא תבדוק, דהא איהו סתמא קא בעי מיניה. ועוד ראייה מדתנן בפרק כל היד (טו, א) כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, וכיון דתני כל, אלמא⁵³ אפילו כשאין לה וסת קאמר. והא דאמרין לעיל (יא, ב) אי ממתניתין הוה אמינא הני מילי ביש לה וסת, דיחויא בעלמא היא, ולומר דהא דשמואל איצטריכא לגלויי אמתניתין. ועוד דהא ודאי מדקא מתמה גמרא מאי קמשמע לן תנינא, אלמא מיפשט פשיטא להו דאפילו אין לה וסת כלל לבעלה אינה צריכה בדיקה. ועוד נראה לי ראייה גדולה מדאמרין בפרק כל היד גבי מתניתין דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן (טו, א), אמר רב הונא לא שנו אלא שאין לה וסת אבל יש לה וסת אסורה לשמש, ואקשינן כלפי לייא איפכא מסתברא אין לה וסת אימר חזאי⁵⁴ יש לה וסת קביעא לה, ופרקינן אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה לא שנו אלא שלא הגיע עת וסתה אבל הגיע עת וסתה אסורה וסתות דאורייתא. וקשיא אמאי סתרינן⁵⁵ לה לדרב הונא לגמרי, לא הוה לן אלא להפוכה⁵⁶ ולימא אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא שיש לה וסת אבל אין לה וסת אסורה לשמש, דהא לא הוה קשיא לן בגויה אלא דאיפכא מסתברא, ומאי דהוה קשיא לן הוה לן לתרוצי. **אלא**

דמתני הא לא מתני הא. ופר"ח ז"ל מאן דמתני הא דרב יהודה אמר שמואל לא מתני הא דר' זירא, ותרי אמוראי נינהו אליבא דשמואל ופליגי, וקיימא לן כי הא דאמר הלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס. ויש לתמוה על פירושו, דאם כן תיקשי לן דרב יהודה אמר שמואל לדרב יהודה אמר שמואל דאמר לעיל גבי מתניתין לא שנו אלא בעסוקה בטהרות אבל אינה עסוקה בטהרות לא בעיא בדיקה. ועוד דהא בעא מיניה ר' זירא מרב יהודה אשה מהו שתבדוק עצמה לבעלה ואמר לו לא תבדוק, ותבדוק ומה בכך, ואהדר ליה אם כן לבו נוקפו ופורש. ורש"י ז"ל פירש לעולם בעסוקה בטהרות, ומאי דקשיא לך הא אמרה חדא זמנא, מאן דמתני הא לא מתני הא. ואי קשיא לך דהא אמרה נמי רב יהודה משמיה דשמואל חדא זמנא גבי מתניתין, איכא למימר התם פרושי הוא דקא מפרש לה למתניתין, והכא פסיק לה כרבי חנינא, ולעולם כל לבעלה לא בעיא בדיקה. ובודאי כולה שמעתין הכין מוכחא בהדיא דלא בעיא בדיקה ואפילו בשאין לה וסת, חדא דרב יהודה גופיה אמרה משמיה דשמואל, ורב יהודה אורי ליה לרבי זירא (יב, א) דלא תבדוק, ור' זירא גופיה לאו לכולי עלמא קא בעי, דאיהו גופיה אמרה משמיה דרבה בר ירמיה דאמרה משמיה דשמואל, אלא למדת חסידות לבעל נפש קאמר וכדאהדר ליה ותבדוק ומה בכך, ואתיא כאידך ידידה דאמר בפרק כל היד (טז, ב) מדברי כולם נלמוד בעל נפש לא יבעול וישנה, ואהדר ליה

⁵³ לא הו"ל אלא להפוכה כו'. י"ל דלא ניחא ל' להפוכי, דא"כ נמצא שטעה האומר בין הן ללא, אבל כשתירץ שלא הגיע שעת וסתה לא טעה אלא ששמע שלא הגיע שעת וסתה ואמר אין לה וסת, והוא מצוי לטעות. אי"נ דקים להו דרב הונא הכי איתמר. (מגיד משנה פ"ד מאסיריב הל' ט')

מראה הבית

הרמב"ם ז"ל שכתב כל הנשים שיש להן וסת בחזקת טהרה לבעליהן.

ואע"ג דאקשינן לעיל מזה מתניתין לשמואל דאמר גבי מתני' דבשעה שהיא עוברת לשמש את הבית, לא שאנו אלא לטהרות אבל לבעלה אינה צריכה בדיקה, ואקשינן מאי קמ"ל מתני' היא כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, ופרקינן אי ממתני' הוה אמינא הני מילי באשה שיש לה וסת אבל אין לה וסת בעיא בדיקה, לאו למימרא דמתני' דהכא בשיש לה וסת, אלא לתרצה לשמואל ולמשכח לה צריכותא הוא דקאמרין, כלומר שאילולי הא דשמואל היה אפשר לבעל הדין לחלוק דבשיש לה וסת היא, אבל קושטא דמתני' ודאי אפילו בשאין לה וסת קא מיירי.

(וידושי הרשב"א נדה ט, א- ותחלת הדברים בשער ג' פסקא י"ז)

הא דאמר רב הונא לא שנו [אלא] שאין לה וסת אבל יש לה וסת אסורה לשמש, ואקשינן כלפי לייא, ואמרין אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא שלא הגיע עת וסתה אבל הגיע עת וסתה אסורה, קשיא לי אמאי מפכינן לה למימריה דרב הונא לגמרי, הא לא הוה לן למימר אלא הכי, אלא אי איתמר הכי איתמר לא שנו אלא שיש לה וסת אבל אין לה וסת אסורה לשמש, דהא לא הוה קשיא לן בגויה אלא דאיפכא מסתברא, ומאי דהוה קשיא לן הוה לן לתרוצי.

וי"ל משום דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן קתני, דמשמע בין יש לה וסת בין אין לה וסת. והא דאמרין איפכא מסתברא, לאו למימרא דדינא הכי, אלא הכי קאמר, לרב הונא דמפליג ביניהו אי איכא לאפלוגי איפכא מסתברא, אלא ודאי זו וזו מותרות, אלא אי איתמר הכי איתמר. וזו ראייה גדולה שאפילו אשה שאין לה וסת אינה צריכה בדיקה כלל שלא כדברי

כפירושו של ר"ח ז"ל דמאן דמתני הא פליגא אדרכי זירא. ומכל מקום נראה שגם הוא ז"ל מודה בכל הנשים שאינן צריכות בדיקה לבעל, אלא הא דר' חנינא דאמר משמשת בשני עדים לא לעולם קאמר, אלא שלשה פעמים ראשונים⁵⁵ לידע אם תראה דם בשעת תשמיש, ואם אינה רואה באותן שלש פעמים ראשונים בשעת תשמיש הרי היא מותרת לעולם בלא בדיקה, אבל אם רואה בשעת תשמיש הרי זה חייב להוציא, ואלו הן תיקוניה לתקן אותה לעולם לבעל בלא בדיקה אם תמצא טהורה בשלש פעמים ראשונים, והם עוותיה להוציאה אם תמצא טמא. עשאה הרב ז"ל לזו כאותה שאמרו בפרק תינוקת ברוואה דם מחמת תשמיש שכתבנו למעלה⁵⁶. ולפי פירוש זה הא דאקשינן הכא במאי אי בעסוקה בטהרות, הכי קאמר, אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא דאמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק, אלמא בבדיקה מיהא מותרת כרבי חנינא ולא חיישינן דילמא מיקלקלא ליה כרבי

וראי טעמא משום דקתני כל הנשים, ואפילו שאין לה וסת במשמע דאף היא אינה צריכה בדיקה. והא דאמרינן איפכא מסתברא, לאו קושטא דמילתא קאמר, אלא הכי קאמר, אי איכא למימר איפכא איכא למימר, ואלא מיהו קושטא דמלתא דלא שנה יש לה וסת ולא שנה אין לה וסת מותרת, דכל הנשים קתני, אלא אי איתמר דרב הונא הכי איתמר. ויש לנו כיוצא בזה בשילהי פרק מי שמת⁵⁴ גבי מנה לפלוני בידי ואמרו יתומים חזר ואמר לנו אבא פרעתיו. ומכאן ראייה למה שאמרנו. ועוד דרב כהנא (יב, ב) שאליהו לאינשי ביתיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כי אתו רבנן מבי כנישתא דבי רב אי מצרכי להו בדיקה ואמרו ליה לא, ובודאי משמע דבכל זמן קאמר ואפילו אין להן וסת קבוע. מכל הני משמע דליתה לדרכי חנינא בן אנטיגנוס לכשתמצא לומר דבשאינה עסוקה בטהרות קאמר. ומיהו הרב אלפסי ז"ל פסקה בהלכות בכתובות (ס, ב בדפי הרי"ף). ונראה מדבריו שהוא ז"ל מפרשה לזו

צינונים והערות: 54 בשילהי פ' מי שמת. ע' בסוף פ' גט פשוט (קעה, א) ובחידושי הרשב"א שם 55 אלא שלשה פעמים ראשונים כו'. ע' בב"י סי' קפ"ו דפשיטא ל' דלהרשב"א באותן ג' פעמים צריך בדיקה לפני תשמיש ג"כ, וכ"כ בגר"א (סוף סק"ג) בשם הרה"מ בדעת הרמב"ן והרשב"א, ובטור כ"כ בדעת הרמב"ן, וע' בפרישה שם (סק"ח) שכ' דמשמע מדברי הטור דלהרמב"ן צריך בדיקה לפני תשמיש לעולם ואפי' לאחר ג' פעמים. (ויש לעיין ממש"כ בקצת כגון דבאותן ג' צריך בדיקה לאחר תשמיש ולא הזכיר חוב בדיקה לפני תשמיש, וצ"ע.) 56 למעלה. פסקא ד'

תורת הבית הקצר

ואשה שאין לה וסת, פעם ראשונה ושנייה ושלישית משמשין בעדים ובדקין לאחר תשמיש, אם לא ראתה בג' פעמים (ראשונים) הרי היא בחזקת טהורה לעולם ואינה צריכה לשמש עוד בעדים, ואם ראתה מחמת תשמיש פעם ראשונה ושנייה ושלישית הרי זו אסורה לו ותתגרש ממנו כמו שבארנו.

מי שהיא חרשת שאינה מדברת ואינה שומעת או שהיא שוטה או שנטרפה דעתה מחמת חולי, צריכות פקחות לתקן אותן, שהן עצמן אין להן דעת לתקן את עצמן, וכן בכל בדיקות שהן צריכות, אבל הסומא בודקת עצמה ומראה לחברותיה. חרשת שמדברת ואינה שומעת הרי היא כפיקחת לכל דבריה ורואה ומתקנת לעצמה.

תינוקת שלא הגיע זמנה לראות משמשת שלא בעדים, שחזקתה שאין לה דמים.

כל הנשים בין שיש להן וסת בין אין להם וסת הן בחזקת טהרה לבעליהן כמו שאמרנו ומותרות בלא תביעה. באו בעליהן מן הדרך הרי הם באים עליהן בין ערות ובין ישנות, וכן בשוהין עמהם בעיר. במה דברים אמורים בשלא הגיע עת וסתה, אבל הגיע עת וסתה, אם (יש) [הוא] לה וסת קבוע פשוט הרי זה אסור עד שישאלנה, חוששין שמא האורח בא בזמנו והוא לא ידע.

במה דברים אמורים בשלא שהה כדי שיבא האורח וילך ותוכל לטבול, אבל אם שהה כדי שתוכל לספור ולטבול בעלה מחשב ובא עליה בלא תביעה, לפי שהווסתות אינן של תורה, ושני ספיקות יש, שמא לא בא האורח, ואם בא אני אומר שמא ספרה וטבלה. דבר זה שאמרנו בין באשה גדולה בין באשה נערה שהיא בושא לטבול בלא תביעה, [בין אשה דעלמא בין ביולדת אע"פ שהיא יראה מן הצניעה].

אין לה וסת קבוע, אם בא בתוך שלשים יום לראייתה שהיא עונה בינונית הרי היא לו בחזקת טהרה, ואם בא לאחר שלשים יום הרי זה אסורה עד שתאמר לו טהורה אני, שסתם נשים רואות הן משלשים יום לשלשים יום. חישב בעלה ויש לה לאחר שלשים שיעור כדי שתוכל לספור ותטבול, הרי זו בחזקת טהרה לבעלה ובלא תביעה.

ועוד יתבארו דינים אלו יותר בשער הווסתות בס"ד. (ע' בארוך שער ג' פסקא י"ז - י"ח)

ופורש, ודומיא דבאנשים תקצץ דקתני, אבל בשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה אינה בודקת דאם כן לבו נוקפו ופורש.

פסקא ח'

דין האשה שהחזקה בטמאה

טוש"ע סי' קפ"ה

סי' קפ"ד סעיף י"א

ואלא מיהא כל הני מילי דאמרן בשהניח את אשתו בחזקת טהרה, אבל מי שהניח את אשתו בחזקת טומאה כגון שפרסה נדה או שילדה, בין ששהה עמה בין שהלך לו למקום אחר, אעפ"י שנשתאה כשיעור ימים שהיא רגילה לראות וכשיעור ימי הספירה, לעולם היא בטומאתה עד שתאמר לו טהורה אני, לפי שטומאתה ודאי וטהרתה ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי,

מאיר, אי בשאינה עסוקה בטהרות ואפילו הכי קאמר דצריכה שני עדים, הא אמרו כל לבעלה אינה צריכה בדיקה דאמר רבי זירא וכו', ואוקימנא לטהרות ולא אוקימנא לבעלה ובשלשה פעמים הראשונים, שמע מינה דכל לבעלה אינה צריכה בדיקה כלל ואפילו בשלשה פעמים הראשונים, ופרקינן מאן דמתני הא לא מתני הא דר' זירא, וקיימא לן כר' חנינא בן אנטיגנוס, וכן פירשה הרב רמב"ן ז"ל⁵⁷. וכל הנך דלעיל לאחר שהחזקה שאינה רואה בשעת תשמיש. והא דתנן (יג, א) כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת, מסתברא לי דדוקא בשעה שאינה עוברת לשמש את ביתה, דכיון דליכא בעל ליכא למיחש לשמא לבו נוקפו

ציונים והערות: 57 הרב רמב"ן ז"ל. חידושי נדה (יב, ב)

תורת הבית הקצר

פסקא ח'

דברים אלו שאמרנו במי שלא נודע בבירור שנטמאת, אבל הניחה בחזקת טמאה הרי היא לו בחזקת טמאה לעולם עד שתאמר לו טהורה אני. אמרה טהורה אני נאמנת, שהתורה האמינתה, שנאמר וספרה לה.

מראה הבית

עונתה, ושיש לה וסת חושש לימי עונה שאחר הוסת ואפילו בבא מן הדרך, ובכולן מחשב ימיה ובא עליה, דהא מ"מ תרי ספיקי נינהו, ואף על פי שאינו בעיר נמי (טובלת) [סופרת] היא בעצמה רוב פעמים הילכך מותרת, ומסתברא נמי שאם היה הוסת רחוק שאפשר שטבלה והעונה קרובה, תולין להקל שמא בשעת הוסת ראתה וטבלה ושוב אין לה עונה עכשיו, דכולהו ספיקי נינהו ולקולא, ולא החמירו בעונה יותר מן הוסת מפני שהיא חמורה, אלא מפני שאי אפשר לנו לומר שאשה זו לא תראה לעולם, לפיכך תולין בעונות וחוששין להן, אבל אם בא לתלות נמי בוסת תולין, והו"מ שני⁵⁸.

והראב"ד ז"ל כתב דהא דרבה פליגא אדר' יוחנן, דלר' יוחנן אף על גב דוסתות דרבנן בעי חשבו ימים לטבילה ואפילו לבא מן הדרך, שאין הוסת יוצא מחזקת טומאה עד שתבדוק כדלקמן, ופסק הלכה כרבי יוחנן. וזו דרך טובה להחמיר לענין מעשה, ונמצא חוששנת] לוסת וחוששנת] לעונות כשאין לה וסת, אבל לחוש לשניהם כאחת אין לנו.

אבל תמהני על רבינו הגדול ז"ל שכתב זו שכתב זו ששנינו חמורין ופועלין וכו' נשיהן להן בחזקת טהרה, ולא חלק בין הגיעו ימי עונה ועת הוסת לשלא הגיעו, והר"ם תלמידו ז"ל כתב הלך בעלה למדינה אחרת והניחה טהורה כשיבא אינו צריך לשאול ואפילו מצאה ישינה הרי זה מותר לבא עליה שלא בעונת וסתה ואינו חושש שמא נדה היא, אף הוא לא הפריש בכלום.

וגראה שהם ז"ל מפרשים תוך ימי עונתה היינו עונת וסתה, לאפוקי יום עונה עצמו דלא, שלא תעלה על דעתך שבבא מן הדרך לא חששו אף לעונת הוסת, או שיתלו להקל לומר שמא עקרת, וקמ"ל דבעי מיחשב דלא בעונת וסת קיימא האידנא. והם עוד סבורין דר' יוחנן דאמר מחשב קסבר וסתות דאורייתא, והלכתא כרבא דאמר מותרת דסוגין וסתות דרבנן, ומסתיעי מאינשי דביתיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דפ"ק דבי אתו מבי רב לבתר וסת ועונה אתו ולא מיחשבי ולא בדקי בין עירות בין ישינות, והא דתניא ר' יהושע אומר תבדוק, תפטר לטהרות, וזו קולא גדולה טוב לפני האלהים ימלט ממנה.

(חידושי הרמב"ן נדה טו, א)

והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה. פרש"י ז"ל שלשים יום לראיה, ואמרו שכך נמצא במסכת נדה ירושלמי. ואמר רב הונא לא שנו דכי מצאה תוך ימי עונתה לא בעיא בדיקה אלא שלא הגיע עת וסתה אבל הגיע קודם ביאתו מן הדרך אסורה, וסתות דאורייתא, הלכך אסורה עד שתאמר לו בדקתי בשעת הוסת עצמו וטהורה אני.

ורבה בר בר חנה אמר אפילו הגיע עת וסתה מותרת, וסתות דרבנן, שהם הצריכה לבדוק בימי וסתה שמא תראה. ומיהו **היכא דבעלה לא היה בעיר ולא ידעין אי בדקה אי לא בדקה** לא מחזקין לה בטומאה, ואף על גב דאמרין לקמן תבדוק, ומשמע דאסורה עד שתבדוק, וכיון דכי לא בדקה מחזקין לה בטומאה עד שתבדוק, כי לא ידעין ודאי בהיא חזקה נמי קיימא עד שתאמר בדקתי וטהורה אני. איכא למימר הכא בבא מן הדרך הקלו, דכיון דאיכא תביעה אין לך בדיקה גדולה מזו, ומהניא לחששא דוסתות כדמהניא לבדיקה דטהרות בפירקין קמא, דתרווייהו מדרבנן. אי נמי כיון דלא ידעין תולין שמא בדקה ומצאה טהור, או שלא ראתה והיתה טהורה, משום הכי מותרת. **והא דאמר ר' יוחנן** בעלה מחשב ימי וסתה ובא עליה, תפטר בשוהה בעיר ולשהות עמה בין עירה בין ישינה ואף על פי שאינה אומרת לו כלום ולא הוא תובעה, כנ"ל לפי פ' רש"י ז"ל והוא נכון.

אלא בזו שפירש ימי עונה לאשה שיש לה וסת אינו מחזור, שכיון שלא הגיע עת וסתה היאך נחוש לעונה, והלא כל שיש לה וסת קבוע דמיה מסולקין ממנה עד זמן וסתה. **אלא דרב הונא אמתניתין קאי,** ולדידיה יש לה וסת חושש לוסתה ולא לעונה, אין לה וסת חושש לעונה, ולרבה בר בר חנה אפילו יש לה וסת אינו חושש לוסתה כדאמרן, ומיהו חוששנת] לעונה אחר הוסת, כלומר שאם עבר עליה עת וסתה כיון שאין אנו חוששין לוסת נחוש לעונה, אבל ודאי הגיעו ימי עונה ולא הגיע עת הוסת אינה אסורה, דאפילו למי"ד וסתות דרבנן מסולקת דמים היא אפילו מעונות עד הוסת, תדע שהרי אמרו דיה שעתה בוסתות ולא אמרו כן בעונות.

נמצא עכשיו לדברינו כל אשה שאין לה וסת בעלה חושש לימי

תרומת

סימן רמז

הדשן

רא

הרואה כתם (נדה נז, ב) דפרץ אנמצא לאחר זמן פטורין מן הקרבן אי דארגישה אמאי פטורין, אלמא דסברא דאורייתא היא מדחייב עליה קרבן, וכיון דסברא דאורייתא היא הוי כלמ"ד וסתות דאורייתא, דאפילו בדקה ומצאתה טהורה טמאה כדאיתא פ' כל היד (נדה טז, א). מ"מ בנ"ד הואיל ומצאת ליחלוחית דלובן על העד אמרינן דההיא טיפת לובן היא דארגשה דלובן וירוק נמי מן המקור קאתי, כדמוכח בפשיטות בכמה דוכתא פ' כל היד. וכ"כ הרמב"ן⁶ וז"ל: לא כל משקה החדר טמא אלא הדם בלבד לפיכך אם שתת מן הרחם לובן או ירוק אע"פ שסמיכתה כדם טהור ע"כ. וכיון דנוכל למיתלי ההרגשה במידי תלינן כדאמרינן פ' הרואה כתם (נדה נז, ב) אימור הרגשת עד אימור הרגשת השמש, כל שכן דפתיחת המקור גופא כך נראה לפי התלמוד ומתוך ההלכה. אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד ליחלוחית דסמיך ושיש בו משה קצת, אע"ג דלובן הוא מפני הטועים שאינם יודעים להפליא בין דם, אבל אם אינו אלא מראה וכמו צבע בעלמא וגם לא ארגישה, דלפעמים כה"ג בא מלכלוך זוהמות בית החיצון והואיל ומראה טהור בודאי כגון לובן יש לטהר⁷.

רבינו שמואל דעמוק מכאן טמא, דתנן השחור פי' שהוא לבן יותר משחורית דמתניתין ודיהה מכאן טהור, פי' שהוא שחור יותר (נדה יט, א וכו'). מ"מ נראה דמראה כזה אינה כלל מצד שחורית וטפי ראוי לחושבו ממראה לבן ואין שחורית כזה בא ממראה אדמומית, ותלמודא קאמר (שם) דהא דתנן דמראה שחור טמא דהיינו משום דהאי שחור אדום הוא אלא שלקח. ואי לאו דדם נידה איסור כרת היא היה נראה הואיל ורמב"ם ואשירי כתבו בהדיא היתר בירוק ולבן, וסמ"ק והלכות נידה לא פירשו דכריהם דאיירי גם בלבן וירוק גלמוד מן המפורש ולא מן הסתום*).

⁶אוצר החכמה קלם משמע נהלכות מדה דאין לחוש אלא למראה אדמומית, דכתב גבי מדיקת האשה ציני נקיים שצריכה לדקדק יפה צעד אס נראה צ שום אדמומית, משמע אס נראה לוק או ירוק אין קפידא ע"כ.

וא"ת בנ"ד יש לטמאות טפי מטעם אחר שהרי הרגישה, ונראה דאשה דהרגישה ובדקה אח"כ ולא מצאתה כלום יש לטמאה, דודאי יצא טיפת דם כחרדל ונתקנח או נימוק. דהרגשה סברא דאורייתא היא, היכא דליכא למיתלי ההרגשה במידי אחריני⁷, כדמוכח בפרק

סימן רמז

לתשעים ואחד, ומפורש התם דבכה"ג הרי היא כאשה שאין לה וסת שמטמאה מעת לעת, והיינו משום דחיישינן דילמא מאתמול ביום תשעים ראתה דם לבית החיצון. והשתא אמאי חיישינן להכי הא אשה זו לא ראתה כלל תוך תשעים יום, ותיהוי כיש לה וסת לענין זה שלא תחוש לראיית דמים תוך תשעים יום, ואמאי מטמאין מעת לעת טפי בפתיחתה מבכיונה, דמסיק תלמודא דאם כיונה קבעה לה וסת ודייה שעתה כרבי דוסא. אלא ע"כ הואיל ואין אורח שלה בזמנה בא אע"פ שיש לו זמן שאינו מקדים כלל לבא בו לא חשבינן יש לה וסת⁶.

אמנם נראה דאין ראייה כלל דודאי לענין מעת לעת דטהרות אחמור רבנן טפי, ובעינן טעם וסברא ברורה דלא אתי דם, כגון שיש לה וסת מכוון דודאי אין אורח בא אלא בזמנו, כה"ג דייה שעתה לרבי דוסא, אבל לענין בדיקה לבעלה לא בעינן אלא סברא בעלמא דראוי לומר דלא קאתי דם. ותדע דהא רבנן דר' דוסא מטמאין מעת לעת אפי' באשה שיש לה וסת, ובדיקה לבעלה תנן דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, וההיא

שאלה: אשה שרגילה לראות בענין זה שלעולם לא בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה, אבל לאחר ארבע עשרה ימים אין לה קבע, לפעמים בט"ו או בט"ז או י"ז ולפעמים בכ"א בכ"ג בכ"ד לאחר טבילה אין לה קביעות לדלוגים הללו כלל, אי חשיבי בכה"ג אשה שאין לה וסת להצריכה בדיקה לבעלה בכל תשמיש או לאו.

תשובה: יראה דזו אינה צריכה בדיקה כלל לכל אשר תשמש קודם ארבע עשרה יום לטבילתה, ואפי' לפי ר"ח¹ ור"ת² דפסקו דאין לה וסת בעי בדיקה לבעלה וכתב א"ז³ ואשירי⁴ שיש להחמיר כדבריהם, מ"מ נראה דהך אשה לאו אין לה וסת מיקרי קודם הארבע עשרה ימים. ואע"ג דבפ"ק דנידה (ט, ב) לא משמע תלמודא הכי דקאמר התם עברה עליה שלשה עונות וראתה ועוד עברה עליה ג' עונות וראתה ועוד עברה שלשה עונות וראתה מטמא מעת לעת ולא שכיונה אלא שפתיחתה והותרה. ופירש רש"י⁵ פתיחתה כגון שראתה בתחילה ליום תשעים ושלש ואח"כ לתשעים ושנים ואח"כ

6. שערי דורא הלכ' נדה סי' ח'. 7. עיי' ב"י (סי' קפ"ח) וד"מ (סק"ב) [ועיי' רש"י נדה נז, ב וערוך לנר שם וריטב"א נדה כ, ב ותור"י כב, א — הגדול"מ]. 8. צ"ל רמב"ם — פ"ה מאיסור"ב ה"ו. 9. ב"י ורמ"א (סי' קפ"ח ס"א) וענו"כ, ועיי' חינוך (מ' ר"ז) ועיי' לקט"י (ח"ב עמ' 21) [ועיי' תשו' שו"מ קמא ח"א סי' קמ"ח].

סי' רמז: 1. הובא ברא"ש וטור (סי' קפ"ח) [ועיי' היטב ב"ח שם שכתב דיש להגיה גם בב"י שם במקום רש"י ר"ח]. 2. מובא בראשונים יב, ב ובסה"ת סי' צ"ד. 3. ח"א סי' שנה"ה. 4. נדה פ"א סי' ה'. 5. ד"ה אלא אפי'. 6. שו"ע (סי' קפ"ו ס"ג) ועב"י וד"מ שם, ועיי' לקט"י

ונראה דטעם יפה לחלק דלענין מעת לעת הרי דם לפניך אלא דלא ידעין אימת קאתי, וכיון דאיכא ריעותא לפנינו מטמאין למפרע, אבל בדיקה לבעלה אינה אלא משום שמא תראה בשעת תשמיש, ואהא ליכא ריעותא לפנינו. והיכא דאיכא סברא בעלמא אמרינן דאינה צריכה בדיקה ואינו נגד הסברא לחלק ולהקל, שהרי רשב"ם⁷ והרבה גאונים⁸ פסקו לכל לבעלה לא בעי בדיקה, ואפילו אי בעי לאחמורי לא שבקינן לה משום דלכו נוקפו ופורש, ומהאי טעמא אין דוחק לחלק ולהקל אפילו לאינך גאונים המחמירין. ולענין לפרוש מאשה שדרכה לראות בענין זה עונה אחת סמוך לראייה מבואר שילחי פ' האשה (גדה סד, א).

ע"כ ביש לה וסת לכל הפחות איירי, וליכא מאן דפליג אההיא מתניתין, אלא ע"כ במעת לעת מחמירין טפי. וה"נ מוכח פ' בנות כותים (גדה לט, א) דתנן התם כל אחד עשר יום בחזקת טהור הן, וקאמרינן בגמרא למאי הלכתא אמר רב חסדא לא נצרכא אלא לרבי מאיר דאמר אשה שאין לה וסת אסורה לשמש הג"מ בימי נידה אבל בימי זיבה מותרת, אלמא שאפילו לרבי מאיר דמחמיר טפי באין לה וסת דאסורה לשמש אפילו ע"י בדיקה בימי זיבה לא חייש. ולענין מעת לעת מייתי ברייתא התם תיובתא לרבא דאפילו בימי זיבה מטמא מעת לעת, כל שכן דלרבי חנינא בן אנטיגנוס דמתירה ע"י בדיקה דאית לן לחלק בין לבעלה למעת לעת.

סימן רמח

שהתפללו קהל ערבית אע"פ שהיה עודנו יום דיי. וכן כתב לי אחד מן הגדולים בתשובה שגדול אחד רבו פסל גט שנתן לאחר ערבית⁵ והטעם משום דכתב בתשובת א"ז⁶ דאשה שקבלה גיטה בלילה אינה מגורשת. ואע"ג דאחד מהגדולים שכתב לי בתשובה⁷ לא רצה לדמות ג"ד לדין אבילות וגט, וחילק משום דאותה שעה דמתפלל ערבית עד הלילה אינו אלא כמו סניף ותוספת ליום שלאחריו ואינו עיצומו של יום, ולכך לענין אבילות וגט לא חשבינן ליה כיום דהא סניף הוא ותוספת ליום שלאחריו, אבל לענין ספירה לא קפדינן אלא אעיצומו של שבעה ימים ולא על התוספת⁸ ע"כ דעתו.

ונראה דדוחק הוא לחלק הכי למיעבד שעת תפילת ערבית סניף ותוספת של יום שלאחריו ולא שיהא מעיצומו של יום, דהא כתיב ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה⁹ ומיניה ילפינן שלשה תפילות לכל יום ערבית ושחרית ומנחה, ולדברי אחד מן הגדולים לא היינו מתפללין רק שתי תפלות בגוף היום. ותו בגט נימא נמי דלא פסלינן אלא כשנתן בעיצומו של לילה, והוה נחא טפי לומר הכי משום דהסניף ע"כ לאו לילה היא כמו שענינו ראות, ונתינת הגט דפסול מגזירת הכתוב בלילה היינו דוקא לילה ממש, אבל לגבי שבעה ימי הספירה איכא למימר דכל מאי דסניף להו קפיד עליה רחמנא דשלמים גמורים בעינן.

עוד רצה אחד מהגדולים¹⁰ שכתב להביא ראייה מהא

שאלה: הא דמסקינן יום שפוסקת בו אינה עולה לספירת שבעה נקיים ובעינן שבעה שלמים שאינם חסרים אפילו משהו, אם כבר התחילו הקהל להתפלל ערבית ועוד היום גדול יכולה להפסיק באותה שעה ולא אמרינן הואיל ועשו הקהל ליום זה לילה לענין ערבית יחשב נמי כיום של מחרת ולא תועיל לה הספירה ביום זה, או דלמא תועיל דהא מ"מ לאו לילה הוא יועיל או לאו.

תשובה: יראה דיש להחמיר דלא תפסיק בטהרה אלא קודם תפילת ערבית, אבל לאחר תפילת ערבית הואיל והתפללו כבר, או אפי' אם היא לא התפללה אלא הקהל התפללו כבר, עשו אותו מקצת היום לילה לענין תפילה, שרוב אין לעשותו יום לענין הפסק בטהרה¹, שהרי לעולם צריכה להפסיק בטהרה קודם הלילה של יום תחילת הספירה, שאם תמתין אפי' רגע אחד בלילה שוב אין היום עולה למנין ז' כדמוכח קצת בפירוש² בטועה דפ' המפלת³. ובג"ד נמי חשבינן לאחר תפלת ערבית לילה, וכעין זה כתב מהר"ם בהלכות שמחות שלו⁴ לענין אבילות דמי שהתפלל ערבית ועודנו יום קודם צאת הכוכבים ושמע שמועה על מתו אינו מונה אלא מיום של מחרת, ואותו יום אינו עולה לו הואיל וכבר התפלל ערבית תרי קולא לא עבדינן, ע"כ.

וכן ראיתי אחד מהגדולים⁵ שפסל גט שנתן לאחר

(ח"ב עמ' 18) ועי' היטב מהרי"ל (סי' קצ"ג) נידון דומה, ובהחדשות (סי' צ"ג ס"ה) ואגור (סי' אלף ש"ס) [ועי' ש"ך סי' קפ"ט סקל"ט ופת"ש סי' קפ"ה סק"ח מתשו' נובי"ק חיו"ד סי' רמ"ו עש"ה]. 7. אולי הכוונה לרשב"ם המובא בתוס' יב, א ד"ה שמאל. 8. עי' אר"ז ח"א סי' שמ"ה וריטב"א נדה שם ובדף סג, ב וערא"ש פ"א סי' ה'.

סי' רמח: 1. רמ"א (סי' קצ"ו ס"א), ועי' סי' ד' ומש"כ שם. 2. עי' ל, א ד"ה טבילה וד"ה האי ומהרש"א שם. 3. סי' קנ"ח [מב"ב תפ"ו ח"ג]. 4. דודו מהר"ר אהרן פלומלין — [עפ"י מש"כ רבינו לקמן ושם כ"ה עפ"י לקט"י ח"ב עמ' 50]. 5. שו"ע (אבהע"ז סי' קכ"ח ס"ח) וענ"כ, ועי' בסדה"ג למהרי"מ (סי' קנ"ד ספ"ח) ועי' נובי"ת (אבהע"ז סי' קי"ד). 6. ח"א סי' תשמ"ה. 7. מהרי"ל — החדשות סי' צ"ה [ועי' אגור סי' אלף שע"ז]. 8. עי' היטב ש"ך (יו"ד סי' שע"ה סקט"ו) ופת"ש שם (סק"ו) מש"כ מס' חינוך ב"י (סי' פ"ג) [ועי' ט"ז אור"ח סי' רפ"ח סק"ג] ועי' חת"ס (אבהע"ז ח"ב סי' ס"ו). 9. תהלים נה, יח. 10. מהרי"ל שם.

ד היה משמש עם המהורה ופירסה נדה לא יפרוש וכו'. משנה וגמרא צפרק ב' דשזועות (יז: יח.) ומפרש טעמא שלא יפרוש עד שימות האבר מפני שזיאתו הנאה לו כביאתו. וכתב הרמב"ם צפרק ד' (אסור"ז הי"א) שאם פירש והוא נקישויו חייב כרת והטעם שצריך לנעוץ ליפרניו צפרקע נראה דהיינו מפני שאם לא עשה כן כל עוד שאינו פורש הוא נהנה וזה לשון הרמב"ם צפרק ד' נועץ ליפרני רגליו צפרקע ושוהה ואינו מודעו עד שימות האבר ואח"כ נשמט ממנה. וזה לשון סמ"ג (לאין קרא דף לו ע"ג) נועץ ליפרני רגליו צפרקע ושוהה ומודעו ומפנה לבו צפחד ורתת גדול עד שימות האבר ואחר כך נשמט ממנה ע"כ. והמרדכי ח' כתב צריש מסכת שזועות (סי' תשל) נועץ ליפרניו כלומר יעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האבר ע"כ וזהו אינו מודעו שכתב הרמב"ם, ומודעו שכתב סמ"ג היינו שימלא פחד ורתת מאימת הקב"ה על העבירה שגילה לידו אבל זה פשיטא שלא יודעו ממנו דאם

עדיף הוחזקה נדה בשכנותיה מכשאומרת בפירוש טמאה אני שנאמנת שוב ליומר טהורה אני על ידי אמתלא: ד היה משמש עם הטהורה ופירסה נדה (י) [ב] לא יפרוש מיד (ח) אלא ינעוץ צפורניו בארץ ולא יזוז ממקומו עד שימות האבר ויפרוש באבר מת:

סימן קפו

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[ב,א,יב] אשה שאין לה וסת אם צריכה בדיקה לבעלה לפני תשמיש או לאחר תשמיש והבעל אינו צריך לבדוק:

(בא) כל אשה שאינה עסוקה בטהרות (ה) פירש דשמה תמצא דם לאחר תשמיש שראתה מחמת תשמיש ואיכא קלקול בטהרות צעיא בדיקה נמי לבעלה לפני תשמיש אבל צאינה עסוקה בטהרות בלא צעיא צמה תתכפר לפי שלמחרת שימושה תצא דם על הקדין לא ידענא מאי מיבעי לך חדא דלאנס הוא ורחמנא פטרה כדמשמע צפרק ידיעות הטומאה (שזועות יח.) ועוד דצפרק קמא דנדה (י"א:) אמרינן גבי בעלה לא החמירו עליה לבדוק אלא בזמן דאיכא טהרות ואח"כ מאי כפרה שייך כאן. ובתשובות הרא"ש כלל כ"ט (סי' ז) על אשה ששימשה שלא בשעת וסתה בלא בדיקה ובשחרית תצא דם נהוג להצריכה כפרה, רבינו מאיר ז"ל (שו"ת מהר"ם דפוס לוצק סי' קלא, ומשצ"ך קטן סי' תעה) לא היה מטיל עליה שום דבר כי צפרק ב' דשזועות (יח.) קאמר אי שלא בשעת וסתה אנוס הוא ואם אשתו שלא בשעת וסתה וראתה דם בשעת תשמיש הרי אלו פטורים מקרבן טמאת מפני שזה כלאנס הוא ולא שוגג ונראה שטעמו מהא דקאמר צפרק שני דשזועות אי שלא בשעת וסתה אנוס הוא ומיהו אפשר דהא דחשיב ליה הרמב"ם כלאנס היינו בצדקה לפני תשמיש אבל אם לא בדקה קודם תשמיש לא חשיב לה כלאנס דכיון שהוא סובר דאם אין לה וסת אסורה לשמש עד שמצדוק ואפילו יש לה וסת דרך הנוטות לבדוק כמו שיבאר בסיומן שאחר זה כל שלא בדקה לאו אנוס הוא: **ובתב** עוד המרדכי במסכת שזועות (סי' תשנז) שהשיב הר"מ על מי שפירסה אשתו נדה בשעת תשמיש ופירש צאצא מי זה האיש שגג בשגגת כרת ומאחר ששוגג היה די לו לבעל שימנעה וזה הדבר אירע צעשירי לאייר ויש לו להתענות בכל שזוע יום אחד עד ראש השנה ולאכול בשר ולשמות יין אם ירצה יא' ואם לא יוכל להתענות יב' יתן י"ב פשיטא ללדקה אבל אשתו אינה צריכה כפרה (ב):

קפו פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[ג] דין אשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה ולאחר י"ד ימים אין לה קבע: [ד] נאמנת האשה לבדוק גם עד של איש: [ב,ג] המשמש מטתו פעמים רבות צריכים לקנח על כל ביאה ואינם צריכים לבדוק עד למחר: שימשה מטתה וקנחה עצמה ואבר העד לא תשמש פעם שניה עד שתבדוק בעד אחר תחלה: באיזה בגדים מקנחין: [ה] אין לה דין רואה דם מחמת תשמיש אלא אם כן ראתה כן ג' פעמים רצופים: אם אחר שנישאת אירע לה -חולי זה יוציא ויתן כתובה: מי שרגיל לצאת ממנו דם דרך פי האמה ובשעת תשמיש נמצאו בעדים טיפי דמים:

(בא) כל אשה שאינה עסוקה בטהרות פירש רש"י שאינה צריכה בדיקה לבעלה אפילו אין לה וסת וכו'. צפ"ק דנדה (י"א.) מנן פעמים צריכה להיות נודקת שחרית וצין השמשות וצעה שהיא עוברת לשמש ביתה אחר

דרכי משה

(ב) **ובפסקי מהרא"י** סימן ס' משמע דהיתה לו גירסא אחרת בתשובת מהר"מ בדין זה כי משמע שם שצריך להתענות יג' כל שבוע שני ימים וצריך ליתן בכל יום י"ב פשיטאם אם אינו רוצה להתענות ואסור בבשר ויין עיין שם:

פרישה

(י) **לא יפרוש מיד.** שזיאת אבר הנאה לו כביאתו. גמרא. ועיין צמית יוסף מה שכתב בשם המרדכי: (ח) **א"א ינעוץ וכו'.** והטעם שצריך לנעוץ יראה דהיינו טעמא שאם לא עשה כן כל עוד שאינו פורש הוא נהנה וזהו הפחד ורתת על העבירה שגלה לידו והמרדכי מפרש נועץ ליפרניו כלומר מעמיד עצמו בלא דישה עד שימות האבר. בית יוסף:

קפו (א) **פירש רש"י שאינה צריכה בדיקה לבעלה וכו'.** פירוש הא עסוקה בטהרות צריכה בדיקה שחרית וערצית וגם בשעת תשמיש וכן מוצא דנצרי א' הראב"ד והצ"ח בית יוסף (לקמן ד"ה והצ"ד) עיין שם (ועיין מה שכתב אדוני אבי ז"ל בסיומן ק"ך (פרישה) סעיף מ"ה. עד כאן המגיה):

דרישה

אשתו אינה צריכה כפרה עכ"ל ובפסקי מהרא"י סימן ס' משמע דהיתה לו גירסא אחרת בתשובת מהר"ם ומשמע שצריך להתענות ב' ימים כל שבוע וצריך ליתן כל יום י"ב פשיטאם אם אינו רוצה להתענות ואסור בבשר ויין עיין שם. דרכי משה. ועיין בהגהת שלחן ערוך (ט"ז) שכתב ענין אחר. עד כאן המגיה):

הגהות והערות

[ח] **וכן** כתב רש"י בלשון זה ממש בשזועות שם (יח.), וכנראה שמשם העתיקו המרדכי: [ט] **בהגהות** שערי דורא (הלכות נדה סימן ז ד"ה ואשה) בשם מהר"מ איתא ואסור לומר לה שהיא צריכה כפרה דא"כ יהא לבו נוקפו ופורש: [י] **הוא** דברי הרא"ש עצמו: יא' **בג"ל** מרדכי נ"א "אסורין" במקום "אם ירצה" ועיין בד"מ: יב' **עיין** מגן אברהם סי' תקסח ס"ק יב, ובמחצית השקל שם, ושם דן גם על שתי הנוסחאות במהר"ם שהזכירם בדרכי משה כאן עי"ש: יג' **לשון** תרומת הדשן (לענין חילול שבת) "צטרכו להתענות ארבעים יום תוך זמן כמו מ"י באייר עד ראש השנה ושלא לאכול בשר ולשתות יין כמו שכתוב בתשובות מהר"מ ז"ל גבי בא על נדה בשוגג וגם לתת צדקה כל איש אשר חלל שיעור חטאת בדנקא, ושיעור מהר"מ ז"ל שהוא י"ח פשיטין, ואם ירצה אדם לפחות מקצת התעניות יתן עבור כל יום י"ב פשיטין כאשר כתב מור"ם גם כן בתשובה דלעיל" עכ"ל. ולענין שיעור חטאת עיין אורח חיים ס"י שלח במגן אברהם ס"ק לד:

קפו א' **בראב"ד** וכב"י מוזכר רק לפני ואחרי תשמיש. ועיין נדה דף ד ע"ב תננת חכמים לבדוק שחרית וערבית:

צדיקה לאחר תשמיש לא צעיא צדיקה לצע
לה וסת:

ב' וּבִינֵנו חֲנֻנָא פֶּסֶק וְכוּ'. כ"כ ה'ר"ש מִשְׁמֵנו וְהֵינּוּ כְּאֵת
דְּמִפְרָשֵׁי שְׁהֵבֵא רִשִׁי בְּפִירוּשׁוֹ וְמֵה שְׁדָּחָה רִשִׁי פֶּסֶק זֶה דֹּא"ר קָשִׁי
דְּרַב יְהוּדָה אֲדָרַב יְהוּדָה מִירָן ה'ר"ן
לְאִמּוֹרָאֵי וְיִנְהוּ וְאִלְיָנָא דְּרַב יְהוּדָה;
רִשִׁי שְׁאִינְהָ צְרִיכָה בְּדִיקָה

רש"י שאינה צריכה בדיקה לבעלה (ב) אפילו אם אין לה וסת. ורבינו חננאל פסק כיון שאין לה וסת אפילו

צטהרות דוקא היא וצתר הכי תניא (שם:)

אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ויוציא ולא יחזיר עולמים דברי רבי מאיר רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת בשני עדים הן הן מיקוייה הן הן עיוותיה ב) אומר רבי יהודה אחר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס ובמאי אי בעסקוקה בטרהרות הא אמרה שמואל חדא זימנא ואי בשאינה עסקוקה בטרהרות הא אחר שמואל כל לבעלה לא בעיא דדיקה דאמר רבי יורא אחר רבי אבא בר ירמיה אחר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שחזקון ואוקימנא לה בעסקוקה בטרהרות מאן דמתייב הא לא מתייב הא: **ופירוש רש"י** הא אמרה שמואל חדא זימנא. כדמתייב ואיזיל מדרבי אבא בר ירמיה מינייה שמעיין דס"ל לשמואל דבעסקוקה בטרהרות בעיא דדיקה לבעלה ושאינה עסקוקה לא בעיא דדיקה: מאן דמתייב הא לא מתייב הא. לעולם בעסקוקה בטרהרות ודקשיא לך תרתי למה לי רבי יהודה דמתייב הא משמיה דשמואל לא מתייב הא דרבי אבא ורבי אבא לא מתייב הא דרבי יהודה ואי קשיא לך הא רבי יהודה גמי אמרה דאמר רבי יהודה לעיל גבי מתייבין דקתייב ובעשה שהיא עוברת לשמש אח ציתה ואמר רבי יהודה אחר שמואל לא שנו אלא בעסקוקה וכו' לאו פירכא היא דרבי יהודה לא אשמועיין התם בעסקוקה מידי דמתייבין הוה שמעיין בין עסקוקה בין אינה עסקוקה ואחא רבי יהודה למימר ואשמועיין משמיה דשמואל דשאינה עסקוקה לא בעיא דדיקה והכא אשמועיין דהלכה כרבי חנינא וכאותה משנה דעסקוקה בטרהרות בעיא דדיקה והכי עיקר ואית דמפרשי כי האי לישנא והאמר שמואל חדא זימנא לעיל ג) דלוקימנא למתייבין דקתייב משמשת בעדים בעסקוקה בטרהרות מאן דמי הא וכו' לעולם בשאינה עסקוקה ודקשיא לך דרבי אבא בר ירמיה אחא רבי יהודה לא חיקשי אמוראי וינהו אליבא דשמואל וטועים בדבר דאם כן קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה הא איהו גופיה אחר דשאינה עסקוקה לא בעיא דדיקה עכ"ל: **משפטים** מדבריו שהוא סובר שאינה צריכה לדקיה לבעלה כלל אפילו אין לה וסת וכן כחצו הרשב"א

(תוה"א צ"ו ע"ב ז:.) והר"ן (שטעטע צ ד"ה אמר רב יהודה, ונח"י סופ"ק דנדה) והגהות מיימוניות (דפוס קושטא) צפרק ד' (הט"ו) שזהו דעת רש"י ודלא כדעת המרדכי במסכת שטעטע (סי' תשנה א.) דלפי דברי [צ] רש"י [ד] ורבינו תם אשה שאין לה וסת זריכה בדיקה לבעלה. וכמו שכתבנו לעיל רש"י כן פסק סמ"ג (לאחר קיד דף לו ע"ג) שאפילו אין לה וסת אינה זריכה לצדוק ענמה לא שחרית ה' ולא בין השמשות ולא בשעת תשמיש וכן פסק כספר התרומה (סי' נד) דאפילו לרבינו יעקב ו' דמוקי להאי פסקא דרבי חנינא בן אנטיגנוס דמרח"ך בדיקה אף לבעלה הרי ממיר איך רב ר' יהודה אמר שמואל ואמוראי אחריני טובא וצאל סופרים הלך אחר המיקל ו' וכן כתבו הגהות מיימוניות צפרק ד' (אזכר כ' וד' קושטא ס) והמרדכי בריש שטעטע שדעת רשב"ם ה' ור"י וספר התרומה והמזות דכל לבעלה לא צעיא בדיקה אפילו אין לה וסת בין קודם תשמיש בין לאחר תשמיש ולא שחרית ולא ערביית ואפילו אם רוצה להחמיר על ענמה לצדוק לפני תשמיש ולאחר תשמיש לא שצקינן לה דאם כן לבו נוקפו וכ"כ בדוקא (סי' ש"י ד"ה בדיקה). וכתבו עוד הגהות (ס) שכתב רבינו שמחה דאחרי תשמיש אינה רשאה אבל קודם תשמיש מזה וה"ל ט' היה מזהב באשתו י' שהיתה צודקת תמיד אחר תשמיש שלא היה לה לעשות עוד דאע"פ שאין לה וסת למה תחמיר לדבר שאסור לה חכמים לעשות יא' כלומר מדפשט רב יהודה לרבי יורא לא תצדוק דאם כן לבו נוקפו ופורס וכתבמיו בסימן קפ"ד (ריש סי' ד"ה ובל): **ובתב** הר"ן צפרק ב' דשטעטע דלעת רש"י אף על גב דרבי מאיר ורבי חנינא בן אנטיגנוס מייירי לבעלה קאמר שמואל דהלכה כרבי חנינא בעסקה בטערה אבל בשאינה עסקה אין הלכה כמותו וכי חייבא כיון דרבי מאיר ורבי חנינא סבירא להו דאסורה לשמש בלא בדיקה היכי פסיק שמואל דלא כדד ואמר לבעלה לא צעיא בדיקה איכא למימר דמח"ך אמתיתין דתנן צפרק כל הדי (טו). כל הנשים בחזקת טערה לבעליהן ומשמע ליה סתמא אפילו אין לה וסת: **ובתב** הרא"ש בסוף פרק קמא דנדה (סי' ה) שרבינו חננאל פירש כפירוש השני שסתר רש"י ופסק הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס ולפי זה אפילו בשאינה עסקה בטערה כל שאין לה וסת אסורה לשמש בלא עדים ומה שהקשה רש"י לאומו פירוש דאם כן קשיא דרב יהודה אדרב יהודה כתבו הגהות מיימוניות (דפוס קושטא) צפרק ד' (הט"ו) שקל לתנן והר"ן מירן צפרק ב' דשטעטע דאמוראי יניהו אליבא דרב יהודה. וכתב רבינו ירוחם (נכ"י ריש ח"ב) דלרבינו חננאל נמי מעוברת אינה זריכה בדיקה אפילו הגיע וסתה יב'. וכתב הר"ן צפרק הנזכר שמדברי הר"ף נראה שהוא סובר כדברי רש"י באשה שיש לה וסת דאינה זריכה בדיקה. ודע שהר"ף הביא ברייתא זו בסוף פרק אלמנה נזויות (כתובות ס:) וכתב בלשון הזה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמעת בשני עדים והן תיקוניה ועיוותיה יג' שאם תשמע פעם אחת ושמים ושלש בעדים וימנא על עד שלה או שלו בכל פעם ופעם הרי הן עיוותיה שהחזקה נדה כל ימיה ותנא בלא כתובה ואם שימשה בב' עדים אחד לו ואחד לה שלש פעמים ולא נמנא דם באחד מהם הרי הן תיקוניה והרי היא ככל הנשים אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס עכ"ל וכתב הר"ן צפרק ב' דשטעטע (ב): שגראה שהוא ז"ל סובר דאף על גב דקיי"ל דכל אשה שאין לה וסת לא צעיא בדיקה לבעלה היינו לאחר שתהא מוחזקת שלש פעמים שלא תהא רואה ממחת תשמיש אבל מתחלה מושטין לה וכן פירש הרשב"א בתורת הבית (ארוך צ"ו סוף ע"ב ז:.) דברי הר"ף: **והרא"ש** הביא בסוף פרק קמא דנדה (סי' ה) דברי הר"ף וכתב עליהם השתא לדברי רב אלפס המשמעת בעדים דקאמר רבי חנינא היינו לאחר תשמיש אחד לו ואחד לה מאי קא פריך אי בעסקה בטערה הא אמר שמואל חדא וימנא מה ענין הא דשמואל הכא, שמואל קאי באשעה שהיא עוברת לשמש בימה וקאמר באשה עסקה בטערה דמגו דצעיא בדיקה לטערה צעיא בדיקה לבעלה לפני תשמיש ורבי חנינא איירי בבדיקה שלאחר תשמיש ועוד מאי פריך ואי בשאינה עסקה בטערה הא

פרשה

(ג) אפילו אין לה דעת. דהוה אמינא כיון שאין לה דעת יש לחוש שמא תפרוק נדה תחתיו (ומשום הכי הוה אמינא דיש לה לבדוק אחר תשמיש וכומו שיתבאר. עד כאן המניה):

חדושי הגהות

קפו [א] אסורה לשמש עד שתדוק כ"ה צמרא וכן ז"ל גם צמור: [ב] הב"ח כתב דקרוז להיות דט"ס הוא וז"ל ר"ח צמקום רש"י:

הגהות והערות

ובתגהות דרישה סוף הסימן, וכן בתשובת הר"ם מדובר אודות אשה אחרת (ונפק')
 דלגירסת "באשתו" לכאורה יש להוכיח קצת בדעת הר"ם ולא סבירא ליה כהדיעה
 דכשהבעל יצוה לאשתו לבדוק מותרת לבדוק על פי ציווי דאין כאן משום לבו נוקפו,
 עיין כרתי ופלתי סי' קפו סוף סק"א): [א] כיון דמדאורייתא בעינן שחרגיש
 בבשרה אלא דרבנן אסרו רואה בלא הרגשה כמו כתמים, והם אמרו דהיכא דאישתכח
 דם אסרו והם אמרו שלא לבדוק. כ"ה בהגהות מימוני שם ובתשובת הר"ם (ועיין
 כרתי ופלתי סימן קפג סק"א): [ב] לשון רבינו ירוחם "אכל רבינו חננאל פסק
 דאפילו לבעלה אם אין לה וסת צריכה בדיקה בשני עדים אחד קודם שחשיש ואחד
 לאחר שחשיש ולעולם צריכה כשיגיע וסתה וזולתי המעבורת שכימי עיבורה
 אינה צריכה בדיקה אם הגיע וסתה וכו'", וצ"ל שהיה הבין שסוף דבריו קאי גם
 כן ארבינו חננאל: [ג] לפנינו בר"ף "זהו שני עוותיה ותיקניה":

ב] **בגמרא** "הן ענותה הן תקנה" ועיין בב"י לקמן ד"ה והרא"ש בסוף דברי הרא"ש: ג] **צ"ל** דאוקי (הגהות הב"ח): ד] **המרדכי** העתיק בשם רש"י ורבינו תם כפירוש האית דמפרשי שמביא רש"י, וכתב דלפי דבריהם אשה שאין ללה וסת צריכה בדיקה לבעלה, ושם במרדכי יש מגיהין "פירש"י אית דמפרשי וכו'", ולפי זה אין צורך למה שהגיה הב"ח כאן במרדכי: ה] **שחרית** וערבית, כן הוא בסמ"ג: ו] **הוא** רבינו תם: ז] **כדאיתא** בעז' דף ז ע"א: ח] **כן** הוא בהגהות מיימוני דפוס קושטא, ובהגהות מיימוני הרגל כתב רק בשם רשב"ם, ודברי הרשב"ם הובאו בלשונם באור זרוע סי' שנה כלישנא קמא דרש"י ט] **בספר** תשובות פסקים ומנהגים מהר"ם מרוטנברג חלק התשובות סימן צג, והביאו בשו"ת מהר"ח אור זרוע סוף סי' קיב: י] **כן** הוא בהגהות מיימוני דפוס קושטא, ובהגהות מיימוני הרגל איתא "באשה" וכן הוא ברש"י

ג' והך בדיקה וכו'. סוף פרק קמא דנדה מנו רבנן אשה שאין לה וסת אסורה לשמש ואין לה לא כחוצה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ויוצא ולא יחזיר עולמים דברי רבי מאיר רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת צב' עדים הן הן עיוותיה הן הן מיקוניה אחר רבי יהודה אחר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס ופירש רב אלפס

בסוף פרק אלמנה ניווית דמשמשת צב' עדים פירוש אחד בשל וסוף אחד בשל אס' ראחיה של פועמים בשל או בשל הן עיוותיה שחלל בלא כחוצה וכו' דלאו צב' תשמיש היא והן מיקוניה אס' לא נמצא

דס בשל פועמים הרי היא ככל הנשים ושריא בלא בדיקה והקשה הרא"ש עליו כמה קושיות ואחת מן הקושיות היא ועוד תימה הוא מה מועיל אס' שימשה של פועמים בלא דס להיותה ככל הנשים הלל לעולם איכא למיחש עתה תראה תחתיו כיון שאין לה וסת ופירש הרא"ש דמשמשת צב' עדים אחד לה לפני תשמיש ואחד לה לאחר תשמיש וכן תעשה כל ימיה אס' לא תראה של פועמים אחר תשמיש דלא היא אסורה לצל זה והן עיוותיה אוחו דלאחר התשמיש דמודיע אס' תפרוס נדה תחתיו והן מיקוניה אוחו דלפני התשמיש כי אוחו העד מתקנה ומחירה לשמש: **ומבואר** מדברי רבינו דהבין מדברי הרי"ף דאינה צריכה לצדוק לפני התשמיש ולכן אחר שהרמב"ן הוסיף על דברי הרי"ף לצדוק גם קודם כל תשמיש ותשמיש וכן הבין גם הרא"ש כמפורש ממון קושיותיו וכן פירש הרא"ש צב' עדים הנפש לדעת הרי"ף ומציאו צ"י ותימה גדולה דלא מנריך בדיקה לפני תשמיש ומנריך אחר התשמיש ואיכא מסתברא: **אב"ד** מדברי המרדכי בשו"ע (ר"ס סי' תשנ"ה) שכתב וז"ל משמשת צב' עדים חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש והן הן עיוותיה שמודיעין אותה שהיא טמאה ומיקוניה שאס' לא נמצאת טמאה מותרת ואין צריך לגרשה עיין באלפס פרק אלמנה ניווית עכ"ל מבואר מדבריו דאע"פ דמפרש כפירוש הרא"ש דצ' עדים חד לפני תשמיש וחד לאחר תשמיש מ"מ הן מיקוניה הוא אומר על העד דלאחר התשמיש דמעידי על מיקוניה שמוותרת לצעלה ואין צריך לגרשה כפירוש האלפס וזהו שכתב עיין באלפס ומבואר עוד במרדכי שם דמפרש דאף האלפס סובר דצריכה לצדוק לפני תשמיש דאע"פ דמפרש צ' עדים אחד לו ואחד לה מ"מ צעד שלה צדקת עצמה תחלה לפני תשמיש ואס' מלאה עצמה טהורה צדקת עצמה באותו עד גם לאחר התשמיש ולא היה צריך לפרש דפשיטא הוא דכיון דצריכה לצדוק לאחר תשמיש כל שכן לפני תשמיש כדפרישית אלא שהיה צריך לפרש דצריך עד שני לצעל לצדוק צו אחר תשמיש דשם אע"פ דהאשה לא תמצא צעד שלה לאחר תשמיש כלום הצעל ימצא טיפת דם על עד שני או נמי איכא הוא לא ימצא כלום על שני והיא תמצא על שלה טיפת דם אצל לפני תשמיש פשיטא דצריכה בדיקה צעד שלה: **ומשום** הכי כתב המרדכי דנראה לו דדעת האלפס כפירוש רש"י ורבינו חס' דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לצעלה לעולם והוא משום דקשיא ליה מפני מה פירש הרי"ף הן מיקוניה על העד דלאחר התשמיש ולא פירש אוחו על העד דלפני תשמיש דאף לפני תשמיש צריכה בדיקה לכל הפחות של פועמים כמו לאחר התשמיש ואס' כן היה לו לפרש הן הן מיקוניה גם על הצדיקה דלפני תשמיש אלא ודאי צריך לומר דס"ל להרי"ף דהן מיקוניה הוה דומיא דהן עיוותיה דבשל פועמים בלבד מעידין על העיוות אף הן מיקוניה בשל פועמים בלבד הוה צריכה רואה דס' ומתקנין אותה והשם צעל כרתך דאין תיקון זה דשל פועמים אלא בצדיקה דלאחר התשמיש דמותרת לצעלה ואין צריך לגרשה דאילו הצדיקה דלפני תשמיש צריכה לצדוק לעולם דכיון דאין לה וסת

יד אמרינן כל לצעלה לא צעלה בדיקה הא רבי חנינא נמי מודה שאינה צריכה בדיקה לצעלה ממיד אלא של פועמים להחזוק שלא תראה מחמת תשמיש ושמואל הוא דקאמר דאין לה וסת לצעלה [לא] טו' צעלה בדיקה ממיד צב' אינה עוסקה בטוהרות אצל צעקה בטוהרות צעלה בדיקה ממיד ואפשר דמודה דצעלה בדיקה של פועמים

להחזוק ועוד תימה הוא מה מועיל אס' שימשה של פועמים בלא דס להיותה ככל הנשים בשלמא אס' מלאה דס ג' פועמים אחר תשמיש איכא למימר זו האשה הוה צריכה להיות רואה ע"י אחר

תשמיש ושזו אינה ראויה לשמש אצל טו' הוה צריכה לא מהניא לה מחירה דהא אשה שאין לה וסת שאסורה לשמש היינו משום דכיון דאין לה וסת קבוע לראייתה חיישין שמה תפרוס נדה תחתיו ומה מועיל אס' שימשה ג' פועמים בלא דס לעולם איכא למיחש עתה תראה כיון שאין לה וסת ועוד קשה דעיקר הצדיקה לא הזכיר רבי חנינא דרבי מאיר אומר אסור אותה לשמש אפילו בצדיקה דילמא מקלקלא ליה ורבי חנינא לא חייש דילמא מקלקלא ליה מכל מקום בדיקה דלפני תשמיש שחידע שהיא טהורה היא המחירה לשמש והיה לו להזכירה. הילכך היה נראה לפרש משמשת צב' עדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש הן עיוותיה אוחו דלאחר תשמיש ידע עיוותיה דחייש ליה לרבי מאיר שמה תפרוס נדה תחתיו ומיקוניה אוחו שלפני תשמיש כי אוחו העד מתקנה ומחירה לשמש דלא חיישין להא דרבי מאיר וכן תעשה כל ימיה וצ"ל שכל תחזוק לראות של פועמים זו אחר זו מחמת תשמיש דלא היא אסורה לצעל זה כדחייש בפרק בתרא (ס"ה:) והא דנקט [ג] עד שלאחר תשמיש תחלה לפי שהוא מורה על העיוות דחייש [ליה] יו' רבי מאיר כן היה נראה צע"י נורתא דשמעתתא וכדפירש רש"י דמוקי הלכתא צעקה בטוהרות אלא שלא מלאה לפי להקל כי דברי רבינו חננאל דברי קבלה הן עכ"ל. והמרדכי צריש מסכת שו"ע (סי' תשנ"ה) פירש כדברי הרא"ש דמשמשת צב' עדים היינו אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש: **ויצ"ע** מה שהקשה הרא"ש על דברי הרי"ף נראה לי דאיכא למימר שלא הוצרך להזכיר אלא שני עדים שלאחר תשמיש אצל בדיקה דקודם תשמיש לא אינצטריכא ליה דפשיטא דכל שצריכה בדיקה בסוף צריכה בדיקה בתחלה א' וזהו צעלה הקושיא הראשונה וגם האחרונה מתיישבת בזה דאע"פ דרבי חנינא לאיפלוגי אדרבי מאיר אלא מ"מ לא הוצרך להזכיר בדיקה דלפני תשמיש כיון דמשמשת ממון דבריו ועוד דמשום דצ"ע למיחש הן מיקוניה הן עיוותיה לא תנא בדיקה דלפני תשמיש דהיא לא מתקנה ולא מעוותה להחירה או לאסרה לצעלה עולמית ומה שהקשה דמאי פריך ואי צב' אינה עוסקה בטוהרות הא אמרינן כל לצעלה לא צעלה בדיקה הא רבי חנינא נמי מודה שאינה צריכה לצעלה בדיקה ממיד אלא ג' פועמים י"ל מדאמרינן סתמא כל לצעלה לא צעלה בדיקה משמע דלא צעלה בדיקה כלל אפילו פעם אחת ומה שהקשה דמה מועיל אס' שימשה של פועמים בלא דס להיות ככל הנשים דהא אשה שאין לה

התשמיש דמתקן אותה ומחירה לצעלה ככל הנשים דהא צעל כרתך צריך לומר דאף לפני תשמיש צריכה בדיקה לכל הפחות של פועמים כמו לאחר התשמיש ואס' כן היה לו לפרש הן הן מיקוניה גם על הצדיקה דלפני תשמיש אלא ודאי צריך לומר דס"ל להרי"ף דהן מיקוניה הוה דומיא דהן עיוותיה דבשל פועמים בלבד מעידין על העיוות אף הן מיקוניה בשל פועמים בלבד הוה צריכה רואה דס' ומתקנין אותה והשם צעל כרתך דאין תיקון זה דשל פועמים אלא בצדיקה דלאחר התשמיש דמותרת לצעלה ואין צריך לגרשה דאילו הצדיקה דלפני תשמיש צריכה לצדוק לעולם דכיון דאין לה וסת

פרישה

(ג) פירש רב אלפס שבדקת אחר תשמיש וכו'. כן היא הגירסא הנכונה פירוש דס"ל לרב אלפס דקודם תשמיש אינה צריכה בדיקה כלל רק לאחר תשמיש ועיין דרישה:

דרישה

מעניינה שראיותיה באות לה כפי המקרים וכו' וכמו שכתבתי לשונו לקמן (בפרישה אות י) ובית יוסף הביאו גם כן הרי"ף בהדיא דלבעלה אינה צריכה בדיקה כלל רק לאחר תשמיש דחיישין שמה דרך מקרה מכובד התשמיש ראתה וצריכה בדיקה, וכן כתב הראב"ד ובית יוסף הביאו דקודם תשמיש אינה צריכה בדיקה כלל ולכן מחוורתא כדפרישית ודוק. ואף על גב דמרדכי ב"י משמע דגם קודם תשמיש בעיא בדיקה להרי"ף לא נתיירא חזא מכא דברי הר"ן שכתבתי לפני זה ועוד הביא הוא הלשון דברי הראב"ד והם כדברי אות באות עיי"ש שהביאו באריכות וגם הבית יוסף לא כתב אלא שסבירא ליה דהרי"ף יכול להיות דס"ל כן אבל פשוט דסבירא ליה דרבינו לא הבינו כן:

חדושי הגהות

[ג] ר"ף מדנקט הן הן עיוותיה תחלה דהיינו עד שלאחר תשמיש:

הגהות והערות

יד] הא אמר שמואל כצ"ל (הגהת מעדני יו"ט ברא"ש): טו' בוגה כן ברא"ש בשם מעדני יו"ט: טו' ר"ף דלא שייך להחזיקה להיתירא, ובהגהת הב"ח על הרא"ש גורס "לא החזקה" וכן העתיק הפרישה כאן אות י: יו' הגהת מעדני יו"ט:

מפתח סדרי מהרהר

קפו א ס"ט סק"ד ד"ה ונמצא וד"ה וא"כ וד"ה ועתה עיינת:

30

משום צניעות בלד אצל אחר תשמיש הכל צריכים צ' עדים אחד לו ואחד לה ואף מעוברת ומניקה וזונה וקטנה ע"כ לפי שהוא ז"ל מפרש זו שנינו בפרק כל היד (יד.) דרך צנות ישראל משמעות צ' עדים אחד לו ואחד לה והלכות מתקנות להן שלשים להתקין את הדין בשאינה עסקה בטוהרות שאפילו משום בעלה לבד צריכה לשמש צ' עדים לאחר תשמיש והלכות בודקות אפילו לפני תשמיש לבעליהן וזו אמרין בפ"ק דנדה (י"א:) דמגו דבעיא בדיקה לטהרות בעיא בדיקה לבעלה דלמלא מדין בעלה אינה צריכה היינו לומר דכשאינה עסקה בטוהרות אינה צריכה בדיקה לפני תשמיש מן הדין אלא משום צניעות בלבד והראש"ד השיג עליו כמה יגיעות יגע חסם שאף רב יהודה שהיה נדיק כמותו בה] מנע את רבי וירא שלא לבדוק אחר תשמיש שלא יהא לבו נוקפו ופורש שלא אמרו בדיקות הללו אלא באשה עסקה בטוהרות ע"כ וכבר כתבתי בחידושי (סופ"ק דנדה) דהא דרב יהודה לא קשיא עליה עכ"ל הר"ן ז"ל: **והר"ב** המגיד כתב בפרק ד' (הט"ו) בשם הרמב"ן ז"ל (במ"י סופ"ק דנדה) יישוב הא דרב יהודה לדעת הרמב"ם דאיכא לפרושי שהוא דוקא בצדקת מוך הזמן הנזכר בפרק ה' מהלכות שגגות (י"ז) שהם חייבים בקרבן אצל אחר מכן לא אמרו ע"כ וכתב עוד הרב המגיד שהרמב"ם סובר שמה שנינו בפ"ק דנדה (י"א.) גבי מעוברת ומניקה וזונה אע"פ שאמרו דיין שעמן צריכה להיות בודקת שחרית וצ"ח השמעות ובעשה שהיא עוברת לשמש את ביתה ואיתמר עלה (י"א:) לא שנו אלא באשה עסקה בטוהרות אצל אינה עסקה בטוהרות לא בעיא בדיקה בעד שלפני תשמיש דוקא מיידי אצל בעדים דלאחר תשמיש לעולם היא צריכה בדיקה עכ"ל: **במצינו** למדים דאשה שיש לה וסת קצוה אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ואדרבה אסורה לבדוק בפני בעלה בשעת תשמיש כדי שלא יהא לבו נוקפו ופורש זהו דעת כל הפוסקים מוך מהרמב"ם ז"ל שמצריכה לבדוק אחר תשמיש היא בעד אחד והוא בעד אחר ולרואות בהם שמה רחצה דם בשעת תשמיש והלכות בודקות עלמין אף קודם תשמיש: **ואם** אין לה וסת קצוה לדעת כל הפוסקים מוך מהרמב"ם ז"ל והרא"ש ז"ל אינה צריכה בדיקה כלל כשם שאינה צריכה אותה שיש לה וסת אלא שלדעת הר"ף והרמב"ן והרשב"א ז"ל ג' פעמים הראשונים צריכה לבדוק אחר תשמיש הוא בעד שלו והיא בעד שלה לראות אם רחצה דם מחמת תשמיש ונראה לי לדעתם שצאותן שלש פעמים צריכה לבדוק ענמה [ה] קודם תשמיש גם כן (א) ומכל מקום כל שהחזקה באתן שלש פעמים שאינה רואה דם מחמת תשמיש שוב אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש כדין אשה שיש לה וסת והרמב"ם ז"ל סוברים דכל זמן שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש אלא שהרמב"ם ז"ל מצריך גם לבדוק בדיקה אחר תשמיש והרא"ש אינו מצריך:

ג **כתב** בתרומת הדשן [ו] דאשה שרגילה לראות צניין זה שלעולם לא תראה בפחות מ"ד ימים אחר טבילתה אצל לאחר י"ד ימים אין לה קצוה לפעמים צ"ו או צ"ז או צ"ח ולפעמים צ"א צ"ג צ"ד לאחר טבילה אין לה קצוה יראה דאינה צריכה בדיקה כלל לכל אשר תשמש קודם י"ד יום לטבילתה ואפילו לפירוש רבינו חננאל ורבינו חס דפסקו דאין לה וסת בעיא בדיקה לבדוק הך האשה לאו אין לה וסת מיקריא קודם הי"ד יום עד כאן:

ד **כתב** הרמב"ם ז"ל בפרק ד' (איסור י"ד) שיש להאיש להניח אשתו שתבדוק בעד שלו מתוך שנאמנת על שלה נאמנת על שלו: **ב(ג)** **ובתב** עוד (שם הי"ז) המשמש מטמו פעמים רבות אינם צריכים לבדוק העדים שלהם על כל ביאה וביאה אלא מקנה הוא בעד שלו והיא בעד שלה אחר כל ביאה וביאה ולמחר יבדקו העדים נמאל הדם על עד שלה או על עד שלו הרי זו טמאה וטעמו מדתן בפרק כל היד (י"ז) בית שמאי אומרים צריכה שני עדים על כל תשמיש ותשמיש וצ"ח אומרים דיה שני עדים כל הלילה ולטעמיה אפילו סבור שכל הדברים שנאמרו

מסתבר ליה דדוקא בשאינה עוברת לשמש צ"ח דליכא בעל ליכא למיחש לשמא לבו נוקפו ופורש ע"כ: **ובתורת** הבית הקצר (צ"י ש"ז ב.) פסק כדברי הר"ף ז"ל וזה לשונו כל הנשים אם יש להן וסת קצוה מותרות לבעליהן בלא בדיקה ואינה צריכה בדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ולא עוד אלא שאין ראוי שתבדוק בשעה שהיא רוצה לשמש את ביתה כדי שלא יהא לבו נוקף ופורש ונמאל בטל מפריה ורביה ואשה שאין לה וסת פעם ראשונה ושנייה ושלישית משמשת בעדים ובודקת לאחר תשמיש אם לא רחצה בשלש פעמים הראשונים הרי זו בחזקת טוהרה ואינה צריכה לשמש עוד בעדים וכן כתב הרב המגיד בפרק ד' (הט"ו) בשם הרמב"ן (בהלכותיו פ"ה ה"ג) וכבר כתבתי שהרשב"א והר"ן כתבו שזהו דעת הר"ף ז"ל באשה שאין לה וסת ושלא כדברי המרדכי (שעונו ס' תשלה א.) שכתב שנראה לדעת האלפס דאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לבעלה ולא חילק בין שלש פעמים הראשונים לשאר פעמים:

א(א) **ויענין** אשה שיש לה וסת כבר כתבתי (צ"ה וכתב הרא"ש) שכתב הר"ן בפרק צ' דשעונו שמדברי הר"ף נראה שהוא סובר שאינה צריכה בדיקה כלל וכהסכמת הפוסקים מוך מהרמב"ם (איסור צ"ד הט"ו) שמצריכה בדיקה אחר תשמיש. וכתב הרב המגיד בפרק ד' (ט"ו) בשם הראש"ד והרמב"ן (שם ה"ג) והרשב"א ז"ל כד' נשים שיש להן וסת משמעות שלה בשעת וסתן ואינן צריכות בדיקה ובעל וזונה כמה פעמים ואינן צריכות לבדוק לא לפני תשמיש ולא לאחריו ולא בין תשמיש לתשמיש ולא הוזכרה בהן בדיקה עדים בתלמוד אלא בעסקה בטוהרות עכ"ל וטעמם מדתן בפרק כל היד (י"ז) בית שמאי אומרים צריכה צ' עדים על כל תשמיש ותשמיש או תשמש לאור הנר וצ"ח אומרים דיה צ' עדים כל הלילה ובגמרא אמר רבי וירא אחרת פירש כולם נלמוד בעל נפש לא יעשו וישנה ופירש רש"י בלא בדיקה צניתיים דאפילו בית הלל מצריכין בדיקה לטוהרות אסור לא יעשו וישנה רבא אמר תשמיש אלא מן שהוא ירא ופורש מספק איסור לא יעשו וישנה רבא אמר בועל וזונה כי תניא היתה לטהרות ופסקו הלכה כרבא דבתרא הוא: **וגראה** לפני דבריהם ז"ל הא דאיתא בגמרא החם אמר רבי אבה אמר ר' חייה בר אשי אמר רב דקה בעד ואבד אסורה לשמש עד שתבדוק פירוש בדיקה בלילה בעד ואבד מתקין לה רבי אילא אילא איתיה מי לא משמשה ואע"ג דלא ידעה השתא נמי תשמש אמר לו וזו מוכיחה קיים וזו אין מוכיחה קיים, לענין טוהרות דוקא איירי אצל כל לבעלה לא בעיא בדיקה כלל וכן פירשה רש"י (ד"ה זו מוכיחה) לענין טוהרות וכן בכל דוכתא דמדכר במשנה בדיקה לענין טוהרות היא דאם אינה עסקה בטוהרות לא בעיא בדיקה כלל לבעלה לא לפני תשמיש ולא לאחריו כל שיש לה וסת ונראה דאפילו אין לה וסת נמי כל שדקה שלש פעמים הראשונים ולא מנאל דם כיון שהחזקה שלא לראות בשעת תשמיש לא בעיא בדיקה כלל לבעלה לדעתם ז"ל שאחר שהחזקה בשלש פעמים הראשונים שאינה רואה בשעת תשמיש אין הפרש בין אשה שאין לה וסת לאשה שיש לה וסת:

א(ב), ב(ב) **והרמב"ם** ז"ל כתב בפרק ד' (הט"ו) דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק לפיכך היא משמשת שני עדים אחד לפני התשמיש ואחד לאחר התשמיש ומצוה שם כדבריו שאחר תשמיש מקנה האיש בעד שלו והאשה בעד שלה ורואין בהם שמה רחצה דם בשעת תשמיש. וכתב הר"ן בפרק צ' דשעונו (ב.) שנראה שהוא מפרש הא דאמרין מאן דמתני הא לא מתני הא לעולם בשאינה עסקה בטוהרות ואפילו הכי כשאין לה וסת צריכה בדיקה ואמוראי יניחו ואליצא דשמואל ואף על גב דרב יהודה גופיה אמרה לעיל דאין צריכה אמוראי יניחו ואליצא דרב יהודה ופסקו ז"ל כמאן דמתני דשמואל אמר הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס ובודאי דפסעא דצרייתא מוכח דלבעל עסקין ולא משום טוהרות כדאמר רבי מאיר יוציא ורבי חנינא בן אנטיגנוס נמי עליה קאף, ואפילו באשה שיש לה וסת התמיר ז"ל שכן כתב שם אצל אשה שיש לה וסת אינה צריכה עד לפני תשמיש אלא

דרכי משה

קפו (א) ואין דבריו נראין לא מלשון רבינו ולא מלשון הר"ף עצמו גם מלשון הראב"ד והרשב"א שהביא בית יוסף דסבירא להו כדעת הר"ף לא משמע כדבריו:

חידושי הגהות

[ה] מהתימה על הצ"י שכתב לעיל ונראה שהר"ן נוהג מקושיא זו וכו' דמשמע שם מדבריו להמעין שם דלפני תשמיש אינה צריכה בדיקה להר"ף וכן כתב דפשיטא דלפני תשמיש צריכה בדיקה אם לא שנאמר שכדי להוציאה בלא כחוצה אם מראה ג' פעמים אחר תשמיש משום הכי הצריכה גם כן קודם לכן כדי שלא תאמר גם לפני התשמיש היה הדם (דרישה): [ו] סימן רמ"ו:

הגהות והערות

כדן **הוא** לשון הרמב"ן, ולשון הרשב"א הוא המובא לעיל, ולשון הראב"ד (בהשגות פ"ד הט"ו) מובא להלן בסמוך (בד"ה והרמב"ם) בתוך דברי הר"ן: כהן **לפנינו** הגירסא "צדיק שאין כמותו" וכן העתיק בחוות דעת ריש ס"ו זה (ועיינו בשינויי נוסחאות שבהוצאת פרנקל):

ד' ומו"ש ואדוני אבי הרא"ש כתב שבדקת פעם אחת קודם תשמיש וכו' עד ואם הוחזקה שלש פעמים להיות רואה מחמת תשמיש או אסורה לשמש לעולם ותצא בלא כתובה. הוא תימה דהאי ומלא נלא כתובה דסיים רבינו דברי הרא"ש לא נמצא כן בדבריו סוף פרק קמא דנדה שהרי כתב ו"ל (סו"ס ה)

וכן תעשה כל ימיה ונלמד שלא תחזוק לראות שלש פעמים זו אחר זו מחמת תשמיש דאז היא אסורה לנעול זה עכ"ל ומו שהרי נאמן העזר סימן קי"ז הביא רבינו מה שכתב הרמב"ם בזה דברים אמורים דמלא נלא כתובה שהיתה כך מתחלת נישואיה ומציאה ראשונה רחמה

דס אצל אם אירע לה חולי זה אחר שניסת אז נסתחפה שדה לפיכך אם נא עליה פעם אחת ולא נמצא דס ואח"כ חזרה להיות רואה בכל עת תשמיש ויציא יתן כתובה ולא יחזיר עולמית עכ"ל ואם כן היאך כתב כאן בכתב ומלא נלא כתובה. ואפשר דכיון דכאן לא נא אלא להורות איסור נדה לא תשם להאריך דברי כתובה ונסמך על מה שנמצא בנאן העזר כי שם מקום דיני כתובה שזר ראינו שצ"ח יוסף כתב כך בסוף סימן זה: וצ"ענני הלכה נראה דיש לה וסת משמשת שלא נשעת וסתה ואין צריך בדקת לא לפני תשמיש ולא לאחריו ובעל וסונה כמה פעמים ואין צריך לדקוק כלל ואפילו רחמה להחמיר על ענמה לא שצקין לה להחמיר דאם כן לבו נוקפו ופורש דמחשד כיון שבדקת ודאי הרגישה שנפתח מקורה ופורש וכן כתב הרב המגיד פרק ד' על שם הרמב"ן שפסק כך וכן כתב בהגהות מיימוניות לשם (א"ח כ) בשם רבינו שמחה ורבינו מאיר ורש"ם והרמב"ם (סי' ע"ד ד"ה דיקה) ומקמם הורו כך גם היכא דאין לה וסת מיהו דיש לה וסת כולוהו סבירא להו דאין לה לדקוק לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש בפני צעלה אצל שלא בפני צעלה הרי היא משוחרת וכמו שכתבתי לעיל ריש סימן קפ"ד (פ"ב) והרמב"ם פסק דגם דיש לה וסת והנוטות נזקקות ענמן לפני תשמיש אף בפני צעלה ולאחר תשמיש צריך לדקוק האיש והאשה כל אחד בעד שלו ויחיד הוא כנגד כל הגאונים שכתבו דלא שצקין לה להחמיר כלל דיש לה וסת והכי נהוג ובאין לה וסת צריכה לדקוק לפני תשמיש לעולם אפילו בפני צעלה וכרבינו חננאל ורבינו חס והרמב"ם והרא"ש ולפי מה שכתב המרדכי גם האלפסי סבירא ליה הכי וכן לאחר תשמיש צריכה האשה לדקוק לעולם כהרמב"ם והרא"ש אלא לעולם צריכה לדקוק גם אחר התשמיש דיש לתפוס לחומרא כהרמב"ם והרא"ש דמסתבר טעמייהו והרמב"ם מנריך שגם הצעל ידקוק ענמן אחר תשמיש והמחמיר גם כזה תנא עליו ברכה:

דרכי משה

(ב) כתב המרדכי (דף ש"ל ע"ב) בהלכות נדה כזן דוקא אשה שאין לה וסת תצא בלא כתובה אבל יש לה וסת אף על פי שרואה מחמת תשמיש יש לה כתובה: כתב הר"ן הלכות נדה (דף רצח) (שבועות ב: סוף דיבור ראשון) אע"ג דראתה שלש פעמים על ידי תשמיש מ"מ יש לה היתר על ידי בדיקה אף על פי שאין לה וסת עכ"ל וכן משמע לקמן סוף סימן קפ"ז בתשובת מהר"ם שכתבתי כח ועיין באבן העזר סימן

פרישה

(ט) וכן תעשה בלא ימיה. ר"ל עד שתקנע וסת ואז אסורה לדקוק קודם תשמיש שמה יהא לבו נוקפו כמו שכתבתי לעיל סימן קפ"ד (ריש סי' ד"ה וכו'). בית יוסף: (י) שלעולם אסורה לשמש בלא בדיקה. זה לשון הרא"ש על דברי הר"ף בסוף פרק קמא דנדה וימיה מאי מועיל אם שימשה שלש פעמים נלא דס להיותה כלל הנשים בשלמה אם נמצא דס שלש פעמים אחר התשמיש איכא למימר זו האשה הוחזקה להיות רואה ע"י אבר התשמיש ושזר אינה ראויה לשמש אצל לא הוחזקה לא מהני להמירה דלעולם

דרישה

[ב] שלעולם אסורה לשמש בלא בדיקה. זה לשון הרא"ש על דברי הר"ף וכו' ונראה שהר"ן נזהר מקושיא זו וכתב על דברי הר"ף שסבירא ליה שכיון וכו' (עכ"ל בפרישה). ולפי זה משמע בהדיא דלפני תשמיש אינה צריכה בדיקה להר"ף וכמו שכתבתי לעיל ומהתימה על בית יוסף דכתב לדברי הר"ן וכתב גם כן דפשיטא דלפני תשמיש גם כן צריכה בדיקה ואין טעם לדבר אם לא שנאמר שכדי להוציאה בלא כתובה (א) אם תראה שלש פעמים אחר תשמיש

הגהות והערות

כזן בחלק א סימן תתלט כתוב דין זה בקיצור ובלא הטעם שהעתיק ב"י, וגם לאו הרשב"א תתוס עליה אלא מהר"ם (ולקמן מז: ד"ה כתוב בתוך הביא הב"י עצמו תשובה זו בשם מהר"ם עיי"ש), ולכאורה נראה שהכוונה לתשובה אחרת שהיה לפני הב"י: כזן צ"ע דלפינו במרדכי (דף א ע"ב סי' תשלח) כתב בשם ראב"ה (והוא מתשובה תתקצד שנדפסה מכת"י) דאשה שראתה מחמת תשמיש יש לה כתובה והאריך בטעמים (ועי' באור זרוע סי' שני"ז מה שכתב בשמו), ואח"כ כתב דאפילו אשה שאין לה וסת יש לה כתובה דקיי"ל כאבא חנן (יב: וכו' עיין שם, והדרכי

מפתח סדרי הטהרה

(א) ס"ט סק"ד ד"ה ונמצא, סי' תפ"ט סק"ב:

הרשב"א [כט] דהני שלם פעמים שראתה זהם מחמת תשמיש דלמדין דתלא
 בלא כתובה וכו' דוקא כשראהה בשלם פעמים רגופים כשור המועד ל'
 וכחוקת קרקעות (כ"ג כט.) אבל כל שפעם כך ופעם כך אין זו חזקה כלל
 וסת הוא דלית לה וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות אישות (פכ"ה
 ה"ח). וכח הרמב"ם עוד שם (ה"ט) צמח

דברים אמורים צהייתה כך מתחלת
 נישואיה ומצטילה ראשונה ראתה דם אבל
 אם אירע לה חולי זה אחר שנשאה
 נסתמחה שדהו לפיכך אם צעל פעם
 אחת ולא נמצא דם ואח"כ חזרה להיות
 רואה דם בכל עת תשמיש יוליא ויתן
 כתובה ולא יחזיר עולמית ע"כ ורצונו
 קיצר ולא כתב דברים אלו פה מפני
 שמקם על מה שכתב צטור אכן העזר סימן
 קי"ו (קע"א). כי שם מקום דינים אלו ושם
 אצטר פרטיהם בסיעתא דשמיא: דין

מי שרגל ללא ממנו דם דרך פי האמה ובשעת תשמיש נמצאו צעדי האיש
 והאשה טיפי דמים אכתוב בסוף סימן ק"ץ בסיעתא דשמיא:

קפז פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[ה.ב.] בשעת וסתה אם תולה במכה שיש בה שמוציאה דם: [ח] לאחר
 שתתחזק להיות רואה דם מחמת תשמיש אם יש לסמוך על רפואה לשמש
 אחר כך: [י.א.] דין הרואה פעם אחת או פעמיים בשעת תשמיש: [י.א.] הרואה
 מחמת תשמיש ביום קבוע: [ו.] טענות וצדדים לטהר אשה הרואה דם בשעת
 תשמיש לתלות בדברים אחרים: [י.ג.] הבעול את הבתולה וראתה דם כמה

פעמים מחמת תשמיש: [י.ד.] דין אשה שאינה יכולה לטבול מחמת מכות ופצעים שיש בה: [י.ב.] הרואה מחמת תשמיש צריך לגרשה:

א **אשה שרואה דם מחמת תשמיש מיד בכדי שתירד מן המטה משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית אם בכלל רואה משם ואיך**
לא תשמש וכו'. נראה שפרק פינוק (ס"ה) מנו רבנן הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית מכאן ואילן לא תשמש
 עד שתתגרש ותנשא לאחר נישאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית מכאן ואילן לא תשמש עד שתתגרש ותנשא
 לאחר נישאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית מכאן ואילן לא תשמש עד שתתגרש ותנשא
 שפופרת וכתובה מכחול ומוך מונח על ראשו אם נמצא דם על ראש המוך צידוע שמן המקור הוא צא לא נמצא דם על ראשו צידוע שמן הדדים הוא
 צא ופירש רש"י הרואה דם לאו צמולה מיירי אלא דם נדות ופשוטו הוא ונראה לי דליטריין למיכתב הכי ללמדנו דאפילו רואה מחמת תשמיש כמה
 פעמים כל היכא דליכא למיתלי שמחמת צמולים הוא עדיין תלין כי היכי דתלין צמכה כדנכסמון ובסוף סימן זה אכתוב עד אימתי תולה דם צמולים.
 וכבר כתבתי בסוף סימן שקודם זה דהני ג' פעמים דלמדין דוקא צהן רגופין אבל אם אינם רגופים אין זו חזקה כלל וסת הוא דלית לה כלומר ודינה
 דין אשה שאין לה וסת שנתאצר משפטה בסיומן שקודם זה (א): **ובמה שכתב רבינו שרואה דם מחמת תשמיש מיד בכדי שתירד מן המטה.**
 טעמו לומר דאם ראייתה של זו אינה סמוך למטה מיד לא הוחזקה זו להיות רואה מחמת תשמיש אלא וסת הוא דלית לה וכתו שכתבתי בסוף סימן שקודם
 זה בשם הרשב"א ז"ל וכן כתבו סמ"ג (לאין קי"א לט.) וספ"ק (ס"י קו) וז"ל (סמ"ג ס"ט לט.) ודוקא צמולה מיד לאחר תשמיש כשיעור שפירשמי
 אבל אם ראתה לאחר זמן שפירשמי אינה אסורה לו בך אפילו פעמים רבות אלא מותרת לו לאחר ז' נקיים: **וב"ש ששיעור זה הוא בכדי שתירד מן**
המטה. כן כתב סמ"ק (ס"י רג.) ה' ונראה שטעמו מדמתן צפרק כל היד (י.) נמצא הדם על עד שלו טמאים וחייבים צקצק נמצא על שלה אותיות

דרכי משה

קי"ז אימת אין לה כתובה ואימת יש לה ושם אשה שראתה ג' פעמים אם מותר לקיימה ולא יבא עליה וכן כתבתי מדין זה לקמן
 סימן קפ"ז (ד"מ הארוך אות יב):

קפז (א) וכן כתב הרשב"א בתשובותיו א' סימן תתל"ט וכן כתב בבית יוסף (ס"ו קפ"ו) בשם הרמב"ם ועיין לקמן (ארוך אות יב) כתבתי
 תשובת הרשב"א זו וכן כתב מהר"י וייל סימן נ"ג בתשובותיו ב' דבעינן רצופין. כתב המרדכי ריש הלכות נדה (ע"ג) (ס"י חשלה א:)

פרישה

(יא) **אז אסורה לשמש צעולם.** כלומר זה מודה שחולה בשלם פעמים וכמ"ש (לעיל ריש אות י): (יז) **ותצא בלא כתובה.** צאן העזר סימן
 קי"ז ושם כתב בשם הרמב"ם שדוקא אם מתחלה הייתה כך וכו' עיין שם:

קפז (א) **אשה שרואה דם וכו'.** כן הדין אפילו אין לה וסת כמו שכתוב צאן העזר סימן קי"ז ונכסמן שלפני זה: (ב) **בכדי שתירד מן המטה.**
 ותדית פניה של מטה כן הוא צמחא (ועיין צמח יוסף מה שהקשה והאריך ונמשכות ר"ש כהן דף ע' ע"א שו"ת מהרש"ך ס"י מה) מה שמחמה על הצ"י והאריך.

הגהות והערות

שם שפירש שרק אז אין להתירה לבעל ראשון על ידי בדיקת שפופרת, מה שאין כן
 בשאירע אחר כך דמותה לו ע"י בדיקה, ומשמע דמודה דע"כ בדיקה בעי אף
 באירע לה אחר כך, ועיין שם עוד שסיים גם כן שאין לסמוך על זה, כי
 אין הדבר פשוט כל כך. אך בהגהות שערי דורא הוא כמו שהעתיק הב"ח, וכן
 הוא בשו"ת מהר"ל החדשות ס"י ק אות ה בתשובת הר"ר יוחנן, שהעתיק כן
 בשם תשובת הר"ר צוריאלי. ובשו"ת מהר"ל החדשות ס"י ק אות ו נדפסה תשובת
 הר"ר צוריאלי הג"ל ושם הלשון דמשמע בחוס' שרי"ח סובר כן, ולפנינו בתוספות
 בנדה לא נמצא כן (ויש להעיר שבשו"ת מהר"ל החדשות ס"י ריא כתב שהרב
 אליעזר מטון סידר תוספות נדה על פי ספר התרומה). וצ"ע בכל זה: **ד' אמנם**
 לפנינו ברש"י שם מתחיל הדיבור "הרואה דם", ואפשר דגוס ככתוספתא
 (נדה פ"ח ה"א) שם איתא "הרי שהיתה נשאת והיתה רואה דם", אולם עיין
 בספר התרומה שם ד"ה תנו שכתב דמלשון זה של התוספתא משמע שלאחר זמן
 מרובה שנשאת אירע לה כך, וכן דייק בתשובת הרשב"א ח"א ס"י תתלט,
 (ועיין בנודע ביהודה תניינא ס"י צד מה שכתב בדעת רש"י בזה): **ה' והוסיף**
 דהרי שיעוריה דחייבים באשם תלוי:

"ונראה לי דלפי וכו' שרי על ידי בדיקה", עיי"ש. ובמהר"ם גופיה (הביאו ב"י שם
 ד"ה וכתוב) מוכח ג"כ דמהני בדיקה לדעת החולקים על רש"י (בענין בדיקה בבעל
 הראשון). אלא שלא מוזכר שם שאין לה וסת, עיין שם היטב וצ"ע: **כט** **ג**
 זה בח"א ס"י תתלט אלא דמה שכתוב "כשור המועד" עד גמירא ליתא שם
 ועיין בד"מ ס"י קפז אות א: **ל'** **ועיין** ב"ק דף לו ע"א ראה שור נגח שור לא
 נגח וכו' נעשה מועד לסירוגין לשוורים ועיין שו"ת מהר"ל החדשות (ס"י ק
 אות ב, הועתק בליקוט מפרשים שבסוף השו"ע במהדורתנו בס"י קפז ס"י) משמע
 דהוא הדין כאן בכה"ג דאסורה, ועיין שו"ת מהר"י וייל ס"י נג:

קפז **א'** **וכן** הבי"י בסוף סימן הקודם הביאו בשם הרשב"א ואמנם בסיומן תתלט
 (וכן בד"מ לקמן) לא נמצא לשון זה אלא שיש ללמוד משם גוף הדין דבעינן
 רצופים (ועיין בהערות על הבי"י סוף ס"י קפז אות כו ואות כט): **ב'** **הוא**
 בפסקי דינים שבסוף שו"ת מהר"י וייל: **ג'** **ובספר** התרומה ס"י קו
 (ד"ה השתא) משמע דלא כתב הר"ח כן בפירוש אלא דייק כן מגיוסת ר"ח
 "תנו רבנן אשה נשאת לראשון וראתה דם מחמת תשמיש פעם ראשונה שנייה
 ושלישית תתגרש" משמע שמתחלת נישואיה הורגלה לראות מחמת תשמיש. ועיין

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך

ו. מימלא דרז הונא משמיה דרבה שס דף י"ח ע"א: ^[מדרש]

*. מדרכי [שנועות רמו תשל; רמנ"ס שס]:

קפ. א. טור בשז רבינו חננאל א [הונא גרל"ש נדה פ"א סימן ה; ר"ן שנועות ג, ג דיבור ראשון, דגרי הרי"ף שס] והרז המגיד [איטורי גיאה ד, טז] בשס הראב"ד [השגות שס] והרמב"ן [הלכות נדה פ"ה הלכה ג] והרשב"א [מורת היות הקלר בית ז שער ג, א] וזכרל דלמר כי תניא הניא לטהרות נדה דף ט"ז ע"ג וכן הסכמת הפוסקים חון מהרמב"ס [איטורי גיאה שס]:

ג. כדפשט רב יהודה שס י"ג ע"א:

ג. שפרק ד' מהלכות איטורי גיאה [הלכה יד וטז], והא דמוקי לה בגמרא [נדה יא, ג] גלשה עסוקה גטירות, סגירל ליה [להרמב"ן] דקאי אעדים דלפני תשמיש א:

ד. שס [הלכה טז]:

ה. כדעת הרי"ף [כתובות ס, ג] והרמב"ן [מדרשי נדה יג, ג ד"ה הא דלמר; הלכות נדה שס הלכה א] והרשב"א [מורת היות האלון שס ג, ג; הקלר ג, א] וזכרני חנינאל גן אנטוניגוס גברייתל שס דף י"ג ע"ג. רא"ש נדה שס וטור ועוד פוסקים [ר"ן שנועות ג, ג דיבור ראשון] לדעת דר"ף, ועיין [ש"ך ס"ק א':

ה. כדעת הרי"ף [כתובות ס, ג] והרמב"ן [מדרשי נדה יג, ג ד"ה הא דלמר; הלכות נדה שס הלכה א] והרשב"א [מורת היות האלון שס ג, ג; הקלר ג, א] וזכרני חנינאל גן אנטוניגוס גברייתל שס דף י"ג ע"ג. רא"ש נדה שס וטור ועוד פוסקים [ר"ן שנועות ג, ג דיבור ראשון] לדעת דר"ף, ועיין [ש"ך ס"ק א':

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך

ז) ב"י [עמוד כא ד"ה היה] בשס מ"ג [לללן קיא ל, ג]:

ח. פסקי מהרא"י [מיומת הדשן ח"ן סימן ס':

ט. מדרכי [שנועות רמו תשל] ותשובות הרא"ש כלל כ"ט [סימן ג] בשס [ש"ת מהר"ם מרוטנוגור דפוס גנוי סימן קל; דפוס פראג סימן מרגנ]:

קפ א) רוקח [סימן שז ד"ה גדיקה] והגהות מיימוניות [איטורי גיאה ד אות כ] ורוב המורים [מדרשי שנועות רמו תשל]:

כב

שפתי

קפו א שלש פעמים הראשונים כו'. גלמת כן הצינו הפוסקים, הלא המה הרמב"ן [מדרשי נדה יג, ג; הלכות נדה פ"ה הלכה א] והרשב"א [מורת היות בית ז שער ג, ז, ג] והרא"ש [נדה פ"א סימן ה] והר"ן [שנועות ג, ג דיבור ראשון] ושלר פוסקים דגרי הרי"ף [כתובות ס, ג], דסגירל ליה כפירוש השני שסמר רש"י [נדה יג,

שיציאתו הנאה לו כביאתו ^(י) **ביצד יעשה י נועין**

צפרני רגליו בארץ ^(י*) ^(א) **ושוהה בלא דישיה עד**

שימות האבר ופורש באבר מת: הגה ^(י) וימלא פחד ורתם על העגירה שגלה לידו ולא יסמוך עליה רק יסמוך על רגליו וידיו ולא יהנה ממנה ^[א] ואס פירש ממנה גקשוי גשוגג שלא ידע שססור לפרוש ממנה ^[טז] ^[יב] ^(י*) יתענה ארבעים יוס ואינן גריכין להיות רלופים רק כל שזוע שני ימים גנון שני ומשיי ^[ז] ^[יב] וצליל התעניות ססור גיין וזשר ואס לא יוכל להתענות [יא] יפדה כל יוס גממון שימן לזדקה כפי ערך ממון שיש לו כי עשיר ימן יותר קלת מעני ויש מתמירין גתשובתו וכל המרבה לשז זכות הול לו ^(י*) והלשה אינה גריכה כפרה ^[יב] ^(ט) ואס שמהש שלא גשעת וסתה ומללה ^(י) אחר התשמיש דס אפילו נמלא על עד שלו מקרי ^(ד) ^(ט) אונס ^[יג] אפילו לא גדקה תחלה ^[יז] ואינס גריכים כפרה לא הול ולא היא:

סימן קפו

דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש. ובו ה' סעיפים:

א ^[א] **אשה שיש לה א** ^(א) **וסת קבוע אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש** ^{ז ואדרבה ^[ב] אין לה לבדוק בפני בעלה בשעת תשמיש כדי שלא יהא לבו נוקפו ^ג ^[ב] ^(א) **והרמב"ם ו"ל מצריך לבדוק אחר תשמיש היא בעד אחד והוא בעד אחר ולראות בהם שמה ראתה דם בשעת תשמיש ולדעתו** ^{ז הצנועות בודקות עצמן אף קודם תשמיש: הגה ^(א) והסגלר הראשונה היא עיקר וכן ^(א) נהגו:}}

ב ^(א) **אם אין לה וסת קבוע א** ^[ג] **שלש פעמים הראשונים** ^(א) **צריכין לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש**

ערך ל"חם למהריק"ש

סוף סעיף ד [ופורש כו']. הנא על אשמו שלא גשעת וסתה ורלמה דס גשעת תשמיש, אונס הול ואינו גריך כפרה, שסס תגרינו גנו נוקפו ופורש, גס אינו גריך לללות אס תעגרה שסולל פגוס, [שלי גגורים אות א] על [הרי"ף] הלכות [נדה] שנועות פק ג':

קפו סוף סעיף א [שמה ראתה דם]. ולדעמו אס שמה מטהר ואזד העד לא תשמש פעס שניה עד שגדוק געד אחר תחלה שמה היה דס על העד שגזד, ואפילו הכי התשמש פעמים גבות אינה גריכה גזדוק העד על כל גיאה וגיאה אלא מקנת הול געד שלו ויהא געד שלה על כל גיאה ולמחר גדיקו העדים: **סעיף ב** [קודם כו']. רי"ף [כתובות ס, ג] ורלכ"ד [געלי הנפש שער הספירה סימן ג הלכה ח] ורשב"א [מורת היות בית ז שער ג, ז, ג] לא מלרי דריק קודם תשמיש, ודעת רש"י [נדה יג, ג ד"ה מלן דמתין להלל, ולא מלריך גדיקה לפני תשמיש אלא רמגן] [הלכות נדה פ"ה הלכה א], ומל מקוס לשון המגזר אינו מכוון, דמה גדיקה גריך לו קודם תשמיש שמת גריכין כו':

ביאור הגר"א

[יא] [סעיף ד נדה] **ואם פירש ממנה כו'**, שגג בכרת, ועיין בגמרא שם [שבועות יא, א]: [יב] **ואם שמהש שלא כו'**, גמרא שם ואלא בשאין סמוך כו':

[יג] **אפילו לא כו'**, כשיטתו בסימן קפ"ו סעיף א' בהג"ה וסימן קפ"ד סעיף

א' בהג"ה, וכן הול במדרכי ריש שבועות [רמו תשל], ועיין ב"י [עמוד כא ד"ה כתב המרדכי]:

קפו [א] [סעיף א] **אשה כו'**, עיין לעיל ריש סימן קפ"ד: [ב] והרמב"ם ו"ל כו'. מפרש מה שאמרו שם [נדה טז, ב] דוקא לטהרות היינו קודם תשמיש, ולכן מציין הגמרא [שם יא, ב] על ובשעה שהיא עוברת כו' ולא מציין ארישא דמתניתין ומשמשות בעדים כו', וכן מדפריך שם י"ב א' אמר ליה רבי אבא בר ממל [וכו'] תנא כו' ולא פריך אמנתיתן שם י"ד א' והצנועות, אלא דמתניתין דשם הול לבעלה וכן כולה פרוקין דשם, אבל רבי אמי אמר כאן [יב, א] אף לטהרות פריך שפיר, ומה שאמרו שם י"ב א' אשה מהו שחבדוק עצמה כשיעור כו' דוקא כשיעור חטאת ואשם, וכן בעיא דרבי זורא בכחאי גוונא ולמחר תשמיש, וכן מה שאמרו שם ט"ז ב' כי תניא כו' גס כן לפני תשמיש. אבל כל הפוסקים חולקים עליו, וזה שכתב בהג"ה וסברא כו': [ג] [סעיף ב] **אם כו'**, לסוגיא הנ"ל [שם יא, ב] אף אין לה וסת אין צריכה בדיקה כלל, אלא ממה שאמרו שם י"ב ב' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כו' מלן דמתני כו', ולפירוש רש"י נד"ה מלן דמתני אינו סותר הנ"ל ואין צריך בדיקה, אבל רבינו חננאל פירש כאית דמפרשי בברשי"י ופסק כי האי מימרא דהלכה כרבי חנינא בן אנטוניגוס, וכן כתב הרי"ף [כתובות ס, ב] אלא שפירש משמשת בעדים ג' פעמים לבד, ופירש בעדים שניהם אחר תשמיש, אחד לו ואחד לה, אבל הרא"ש [נדה פ"א סימן ה] פירש לעולם, ופירש בעדים שניהם לה אחד קודם תשמיש ואחד אחר כך, וכן פירש הרמב"ם [איטורי ביאה ד, טז] אלא שמצריך גס לבעל אחר תשמיש דלא גרע מיש לה וסת, והברייתא לא חידש כאן אלא קודם תשמיש שחיבתו. ועיין ברא"ש שהקשה על פירוש הרי"ף, ועיין ב"רין [שבועות ב, ב] ומגיד משנה [שם] שתירצוהו. והראב"ד [בעלי הנפש שער הספירה סימן ג הלכה ח] תירץ בדרך אחר, עיין ב"י [עמוד כד ד"ה הראב"ד ז"ל]. ושיטת הרמב"ן [מדרשי נדה יג, ב; הלכות נדה פ"ה הלכה ב] והרשב"א [מורת הכית בית ז שער ג, ז, ב] כשיטת הרי"ף רק שמצריכין באותן ג' פעמים לבדוק גס כן קודם תשמיש כמו שכתב במגיד משנה, וזהו סברא ראשונה כאן:

באר היטב

(ה) **אונס**. אבל אם נתחלפה לו אשתו בערוה חייב, והוא הדין אם נדה היא וסובר טהורה היא צריך כפרה, בית הלל [ס"ק ו]:

קפו (א) **נהגו**. האי וכן נהגו קאי על זה שאין צריכים לבדוק היא בעד אחד והוא בעד אחד, אבל עכשיו נהגו לבדוק את עצמן שלא בפני בעלה קודם תשמיש, בית הלל:

מאהבה חלק א' סוף סימן ע"ג: (יב) **יתענה ארבעים יום**. ועיין באו"ח סימן תקס"ח סעיף ד' [בהג"ה] ודע, דשלשה ימים רצופים עם הלילות חשיב כארבעים יום, ובאדם חלש סגי בשני ימים. והמגן אברהם [שם ס"ק טז] כתב דבהל מקום יותר טוב שיצום מפחורים שכלל עת יהיה לבו נכנע ויהיו חטאיו נגדו תמיד ע"ש. ונעיין בתשובות חתם סופר [וי"ד] סוף סימן קנ"ה שכתב דהמקובלים כתבו להתענות ע"ב יום ^(א), אך הם דברו בזמיר, ואם חטא שתי פעמים בכניסה ויציאה יתענה ב' פעמים ככה. והאשה היכא דצריכה כפרה מאחר דנשים תשושי כח הן יש להקל עליהן בתעניתם. ואף אם אחד מהם שטור מכל מקום יתענה ב' ימים או יפדה, דלא יהא אלא נתכוין לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר [מור כג, א], והעיקר להתוודות כו', ע"ש: (יג) ובג"י **התעניות**. עיין בתורת השלמים [ס"ק י] שנסתפק אי הלילה שלפני התענית קאמר או שאחר התענית משום דבקדשים הלילה הולך אחר היום והרי התענית במקום קרבן, ומסיק בשם מהרש"ל דראוי לנהוג שלא יאכל בשר ולא ישתה יין בליל שלפני התענית ובליל שאחר התענית, ע"ש: (יד) **והאשה אינה צריכה כפרה ואם שמהש שלא בשעת נדה כו'**. עיין בתשובות נודע ביהודה תניינא [וי"ד] סימן פ"ה דשואל אחד הקשה לו על דברי רמ"א אלו דמדכתב ואם שמהש שלא בשעת נדה הנה מיירי משמע דעת הנה מיירי בשעת וסתה, ואם כן איך האשה אינה צריכה כפרה והלא מבואר בנדה י"ד [ע"א] ושבועות י"ח [ע"א] דבסמוך לוסתה שניהם חייבים קרבן. ועוד, דאפילו נדחקו דמירי שלא בשעת וסתה אכתי קשה כיון שפירש באבר חי אמאי האשה אינה צריכה כפרה, והלא בשבועות שם מבואר דאפרישה גס האשה חייבת [ועיין סדרי טהרה ס"ק ד וחזות דעת ביאורים ס"ק ח וובספר הפלאה בכתובות ג"א ע"ב מד"ה

יורה דעה קפה קפו הלכות נדה

כהן

ג ד"ה מלן דמתין], והול פירוש גינו חננאל [מונא גרל"ש שס] והלכה כרבי חנינא גן אנטוניגוס [נדה יג, ג] דצריכה לבעלה גדיקה ומשמשות געדים שלש פעמים הראשונים. והלריך הרא"ש לסתור דגרי הרי"ף, והסכים להלכה דלא געי גדיקה כלל אלא שלא. מלללו לזו להקל נגד פירוש גינו חננאל, וגס הרשב"א והר"ן נדחקו ליישב

(סעיף ד הגה) יתענה ארבעים יום כו' כגון שני וחמישי כו'. עיין באורח חיים סימן תקס"ח [סעיף ג] דיכול לדחות עד ימות החורף שהיום קצר, והיינו דוקא שהזמן מועט עד ימות החורף, ע"ש במגן אברהם ס"ק י"ג: ובל"ז התענית אסור ביין ובבשר. כתב בים של שלמה [חולין פ"ה סימן יא] יש נוהגין בלילה שלאחריהם שלא לאכול בשר ויין, ולכאורה היה נראה שלא לעשות כן, משום חשש מנינה, דהא קיימא לן בכל דוכתא היום הולך אחר הלילה שלפניו, כדכתב [בראשית א'] ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ואין הלילה הולך אחר היום. ומכל מקום יש לומר הטעם שלהם שדיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה [סנהדרין לב, א], ואם כן גם לילה שלאחריו יש לה קצת שייכות אל היום. וכתב המגן אברהם סוף הלכות תענית [סימן תקפ ס"ק ט] דלא הבין כונתו, דהא משמע מדברי הים של שלמה דהא דמתענה בשני וחמישי הטעם הוא מפני שהם ימי דין והקב"ה דן בהם אף דיני ממונות אם יפסיד אדם או ירויה, ומתמה היכי רמזא, ואדרבה קיימא לן [ראש השנה טז, א] אדם נידון בכל יום, ומה שמתענים בב' וה' היינו משום שהם ימי רצון, לכן אין טעם בהתענות בלילה שלאחריו דכבר פנה יום, אלא כאותן שנוהגין להתענות מבשר ויין בלילה שלפניו. אכן המנחת יעקב [תורת השלמים ס"ק י] כתב לקיים טעם המנהג בלילה שלאחריו, דהא התענית במקום הקרבן, ובקדשים הלילה הולך אחר היום, כדמצינן בתורה דנאכלת ליום ולילה דהיינו ביום שחיתתה ובלילה שלאחריו, וכן בשאר קרבנות, ולכן יש לנהוג חומרא בשניהם, בלילה שלפניו ושלאחריו, ע"ש. ועיין באורח חיים סימן של"ד בט"ז ס"ק כ': יפדה כל יום בממוץ כו'. ר"ל, כמו שכתוב באורח חיים סימן של"ד [סעיף כו] לענין חלול שבת דיתן במקום חטאת ח"י פשיטם לצדקה, ואם ירצה לפדות התענית יתן בעד כל יום י"ב פשיטם לצדקה. מיהו אין זה קצבה שוה לכל אדם, אלא היינו בעני, ועשיר יתן יותר מעני, כי עשיר יתן יותר קצת מעני:

[ט] יתענה ארבעים יום. ועיין גאון"מ סימן תקס"ח [סעיף ד] דשנים או שלשה ימים רצופים עם הלילות חשיב כארבעים יום, ע"ש. ועיין בתשובת מהר"מ מלובלין סימן כ': [ג] ובל"ז התענית אסור ביין ובבשר. לכאורה נראה דהיינו הלילה שלפני יום התענית דהוא נקרא ליל התענית, כי היום הולך אחר הלילה. אכן ראיתי במהרש"ל בפרק אומר ואתו ואתו [חולין פ"ה] סימן י"א ח"ל, מה שנהגו קצת נשים שאין אוכלין בשר בשני וחמישי כשנפלין זו או אינם אוכלין אף הלילה שאחר יום שהוא ליל שלש, והוא קצת כמו מנינה וזה ששואל נגד פסוקי דהלילה הולך אחר היום [חולין פ"ה] א' [ע"ש שדמחיק לימן טעם למהגן ודבריו דמקום וממנהגים והוא נגד הסוגיא, ולי נראה הטעם פשוט דהא אימא שם בסולין דף פ"ג ע"א דצדקשים הלילה הולך אחר היום, ואם כן זה שהוא במקום תענית כמו שכתב מהרש"ל שם ותענית במקום קרבן קאי, וק"ל], ויש אינם אוכלין בלילה שלפניו, ע"ש שהאריך בטעמים, וסיים דהיא שמתענין ראוי לנהוג למאן דאפשר שלא יאכל בשר ולא ישתה יין לפני תענית וגם לאחר התענית, וזה כיון דהש"ס [מ"ג נג, ג] דאמרו שהושמרו שניו מפני התענית, ודוע שלא הושמרו אלא אם כן שאינם אוכלין בשר ושותה יין לפני התענית ולאחר התענית, עכ"ל. ועיין גאון"מ בסימן תקנ"ח בהג"ה: [וא] יפדה כל יום בממוץ. עיין בפסקי מהרא"י שם סימן ס' דמדמי דין זה למחלל שבת בשוגג. ועיין גאון"מ סימן (של"ו) [של"ד סעיף ט] שכתב הרב בצירור יומר אף יש לנהוג, ע"ש:

קפו [א] אין לה לבדוק בפני בעל"ה בשעת תשיש. דהיינו לפני תשיש או לאחריו, אבל שלא בשעת תשיש אחריו כל היד המרבה לצדוק נגשים משוכות וכמובאר לעיל ריש סימן קפ"ד: [ב] שיש ענינים הראשונים. כן הצינו הפוסקים, הר"ל"ש [נדה פ"א סימן ה]

כמו שכתב כאן יפדה כל יום בממוץ שיתן לצדקה כפי ערך שיש לו, כי עשיר יתן יותר מעני:

קפו [סעיף א הגה] וסברא ראשונה היא עיקר. ועיין מה שכתבתי לעיל סימן קפ"ד ס"ק ד' בשם הפלתי דאם הבעל צוה לה לבדוק ודאי רשאית לבדוק, דהכא ליכא למימר לכו נוקפו ופורשו, כיון שעשתה כן על פי צווי הבעל: [סעיף ב] [אין אין לה וסת קבוע כו' צריבין]

פתחי תשובה

ונראה ובתשובות חתם סופר י"ד סימן קמ"ז וקנ"ה וקס"ג וקפ"ח מה שכתבו בזה. וכתב הוא ז"ל לבאר דברי הרמ"א דהנה יש שלשה חילוקים בזה, אשה שיש לה וסת, בשעת וסתה, ובעונה הסמוכה דאסורה לשמש, אם עברה ושמשה ומצאה אחר כך על עד שלו אפילו בדקה לפני תשיש צריכים שניהם כפרה, ואין כאן אונס שהרי היה להם למנוע מתשיש, ומזה לא מיירי הרמ"א ולא המחבר כלל (נראה לי הטעם כיון דעתה אין נפקא מינה לענין קרבן רק לענין אם צריכים כפרה ותשובה והרי גם אם לא מצאה דם כלל צריכים גם כן כפרה כמו שכתבתי לעיל סימן קפ"ד ס"ק ב', ע"ש). ב', אשה שאין לה וסת כלל, שלוו הרמב"ם והרא"ש מצריכים אותה בדקה תמיד לפני התשיש כמבואר בסימן קפ"ו סעיף ב' ואם לא בדקה אין זה אונס, אמנם אם בדקה אנוסים הם על תחלת התשיש, אבל על הפרשה שפירש באבר חי יש חילוק אם אמרה לו נטמאתי ופרשו ממני הרי גם היא רצונה בפרשה, הרי הרצון והנאה נחשבים גם לה למעשה, וקל וחומר אם סייעה בהפרשה שגם היא נשמעת מתחתיו ואף היא חייבת ומזה מיירי אוקימתא דמסכת שבעות הנ"ל, אמנם אם אמרה לו רק נטמאתי ולא אמרה פרוש ממני, אם כן מה שהודיעה לו היינו שימתין עד שימות האבר, ואם פירש באבר חי היא נחשבת אנוסה ואינה צריכה כפרה והוא צריך כפרה, ומזה מיירי המחבר והרמ"א ז"ל. ונקט המחבר לשון המשנה היה משמש עם הטהורה בה"א הידיעה הטהורה בודא, דהיינו שבדקה לפני תשיש, ואפילו הכי אם פירש באבר חי חייב על הפרשה, ועל זה כתב רמ"א שהאשה אינה צריכה כפרה שהיא אנוסה ממש, בין על הכניסה שהרי בדקה, בין על הפרשה שהרי לא אמרה לו פרוש, ושוב קאמר רמ"א ומה שמשא שלא בשעת וסתה דהיינו שיש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה, בזו אפילו לא בדקה תחלה מקרי אונס. וההפך בין תחלת דברי הרמ"א ובין סיום דבריו הוא, שבתחלה מיירי באין לה וסת כלל אלא שבדקה, וסיום דבריו הוא ביש לה וסת ושמשה שלא בשעת וסתה, ע"ש שהאריך בזה, וע"ש עוד בסימן צ"ו: (טו) אונס. עיין באר היטב [ס"ק ה]. ועיין בשו"ת מאיר גתיבים סימן ע"ד שכתב באשה שפשטה חלוקה בלילה קודם השינה והיה שלא בשעת וסתה, והיה עס בעלה באותה הלילה, ולמחר לבשה חלוקה בעמוד מעל משכבה ומצאה בו כתם, דאין צריך כפרה, ולא דמי למה שכתב בבית הילל והוא הדין אם נדה היא כו' דהיינו בענין שיש לומר הוי לה למידע, אבל הכא לא שייך כלל הוי לה למידע, דלא מצינו שתהא האשה מחוייבת לבדוק חלוקה שמא תמצא בו כתם כל שלא הרגישה כלל ולכן אינה צריכה כפרה, בפרט באיסור כתמים אין להחמיר כל כך ע"ש. ונענין בתשובות חתם סופר [י"ד] סימן קנ"ה מי שבא על אשתו שלא בשעת וסתה ביום ל"א

ג'יון מהרש"א

[ג] [שם בהגה] ואינם צריכים כפרה לא הוא ולא היא. עיין מוספות צ"ה דף כ"ה ריש ע"ב [ד"ה אורח] משמע גם כן נמשך הכי מקרי שם שוגג מנאכל עריפה

אוצר מפרשים

יד [הגה סעיף ד] אחר התשיש. וכשמשמה שלא בשעת וסתה ואחר כך הרגישה ומצאה דם ולמחר מצאה בכתונת שלבשה אתמול דם, ודאי דאין צריך כפרה כלל, עיין תשובת בית יהודה [י"ד] סימן נ"ג שכו מפרש דברי רמ"א. ועיין באר היטב ולר"מ"ו ס"ק ה': ואש"א אברהם. א)

ללא הוי לו למהר כל כך לנאכל קודם הפסע ועומות, עיין תשובות נודע ציוהוד מהדורה מיינא חלק י"ד סימן כ"ו צריכות צוה:

פירכא היא, דרב יהודה לא אשמועינן התם בעסוקה בטהרות דבעיא בדיקה, דמתניתין היא, אלא דממתניתין הוי שמעינן בין עסוקה ובין אינה עסוקה, ואתא רב יהודה משמיה דשמואל לאשמועינן דשאנה עסוקה לא בעיא בדיקה, אבל בעסוקה דבעיא בדיקה מכיאר במתניתין, ואכתי לא ידעינן אי הלכתא היא, ואשמועינן הכא דהלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס וכאותה משנה דעסוקה בטהרות דבעיא בדיקה, ולפי זה כשאנה עסוקה בטהרות אפילו אין לה וסת כו' לבעלה לא בעיא בדיקה. ואית דמפרשי מאן דמתני הא לא מתני הא, לעולם בשאנה עסוקה בטהרות קאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס דבעיא בדיקה, ודקשיא לך הא דרבי אבא בר ירמיה אהא דרב יהודה, לאו קושיא היא, דרבי אבא ורב יהודה פליגי אליבא דשמואל. וכתב רש"י ז"ל על אית דמפרשי הנ"ל, וטועים בדבר, דאם כן קשיא דרב יהודה אדרב יהודה, דהא איהו גופיה קאמר אמתניתין לא שנו אלא בעסוקה בטהרות אבל כשאנה עסוקה לא בעיא בדיקה, ועל כרחך אפילו באין לה וסת קאמר, דאם לא כן מאי קא משמע לן כוננוכו לעיל. אבל ה"ר חננאל [הובא בראש שם] פירש כפירוש השני שסתר רש"י, ומה שהקשה רש"י על אותו פירוש דאם כן קשיא דרב יהודה אדרב יהודה, סבירא ליה דאמוראי נינהו אליבא דרב יהודה, ופסק רבינו חננאל כאותו אמורא אליבא דרב יהודה דפסק הלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, ואם כן אפילו בשאנה עסוקה כל שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש. והרי"ף יש לו דרך אחרת (לפי הבנת הפוסקים), דסבירא ליה [כתובות ס, ב] כפירוש הסוגיא כפירוש רבינו חננאל דבאינה עסוקה בטהרות קאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס דבעיא בדיקה, אלא שאין הפירוש בדברי רבי חנינא בן אנטיגנוס משמשת בעדים עולמית, אלא שלש פעמים. וגם אין הפירוש משמשת בעדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש כנוכר לעיל, אלא לאחר תשמיש אחד לו ואחד לה, והן עוותיה שאם תראה שלש פעמים מתמת תשמיש תצא בלא כתובה, ואם באותן שלש פעמים לא תראה דם מתמת תשמיש הן תיקונינה, שהיא לאחר שלש פעמים בחזקה שלא תראה כשאר כל הנשים, ואין צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. והקשה הרא"ש [שם] על הרי"ף, תדא, דאם כדבריו דמשמשת בעדים אחד לו ואחד לה לאחר תשמיש, אם כן עיקר הבדיקה לא הזכיר רבי חנינא בן אנטיגנוס, דרבי מאיר אוסר אותה לשמש אפילו בבדיקה שמא תראה בשעת תשמיש, ורבי חנינא בן אנטיגנוס לא חייש להא, ומכל מקום בדיקה דלפני תשמיש שתדע שהיא טהורה היא המתירה לשמש והיה לו להזכירה. ועוד קשה, לפירוש הרי"ף מאי פריך אי בעסוקה בטהרות הא אמרה שמואל תדא זמנא דהא אמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק, הא לעיל קאמר בדיקה שלפני תשמיש, והכא רבי חנינא בן אנטיגנוס איירי בבדיקה שלאחר תשמיש, והוצרך שמואל למימר תרתי, דכל חד מינייהו אי הוי אמר לחוד לא הוי ידעינן אידך בדיקה דקאמר במימרא האחרת. וגם הא דקאמר אי בשאנה עסוקה בטהרות הא קאמר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה דהא אוקימנא להא דרבי אבא בר ירמיה אמר שמואל בעסוקה בטהרות דוקא, גם כן לא קשה מידי, דדילמא לעיל קאמר דלפני תשמיש לא בעיא בדיקה, אבל הכא דרבי חנינא בן אנטיגנוס בבדיקה שלאחר תשמיש מיירי ועלה קאמר רב יהודה אמר שמואל דהכי הלכתא. ועוד תימה היא, מה מועיל אם שמשה שלש פעמים בלא דם להיותה ככל הנשים, בשלמא אם מצאה דם שלש פעמים אחר תשמיש איכא למימר זו האשה הוחזקה להיות רואה מתמת תשמיש ושוב אינה ראויה לשמש, אבל [לא] הוחזקה לא מהני להתירה, דהא אשה שאין לה וסת שאסורה לשמש היינו כיון שאין לה זמן קבוע לראייתה חיישינן שמא תפרוס נדה תחתיה, ומה מועיל זה מה ששמשה שלש פעמים בלא דם, לעולם איכא למיתש עתה תראה כיון שאין לה וסת. ולכן הסכים דלא כפירוש הרי"ף. ולולא פירוש ה"ר חננאל היה נראה לי עיקר פירוש רש"י דסוגיא דשמעתין בעסוקה בטהרות עסקינן אבל כל שאנה עסוקה אין צריכה בדיקה לבעלה אפילו אין לה וסת, אלא שלא מלאו לבו להקל, הואיל ורבינו חננאל כל דבריו דברי קבלה הם. ולכן כל אשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם לפני תשמיש ולאחר תשמיש. אבל הב"י [עמוד כג ד"ה ולענין מיישב דברי הרי"ף מכל קושיות הרא"ש הנ"ל]. הקושיא מה מועיל אם שמשה שלש פעמים בלא דם, מתוך הרי"ן [שבעות ב, ב דיבור ראשון] דודאי אין אשה רואה דם בלא סבה הגורמת לכך, אלא דביש לה וסת לימים או וסת הגוף ידעינן הגורם לכך, וכשאין לה וסת לא ידעינן מה הוא הגורם, וכל מקרה שאירע לה יש לחוש שעל ידו תראה דם, ואם כן בשעת תשמיש דאין כאן שום גורם רק שיש לחוש שמא אף מתמת תמום התשמיש זה יהיה גורם לה שתראה משום הכי צריכה בדיקה ג' פעמים, וכיון ששמשה שלש פעמים בלא דם ואין מקרה התשמיש גורם לה לראות דם, ובשעת תשמיש אין כאן גורם אחר וליכא למיתש שתראה דם בשעת תשמיש, מהיכי תיתי נאסר לה התשמיש (ואף דאכתי קשה דאמאי אין צריכה בדיקה לפני תשמיש מאותן שלש פעמים ואילך וכמו שכתב

כה

יורה דעה קפו הלכות נדה מחצית השקל

בשו"ע, דהא על כל פנים איכא למיתש שמא כבר ראתה ביום דאז הרבה גורמים יכולין להיות בדבר, מאחר שאין לה וסת קבוע, דיש לומר הא מקרה התשמיש הוא גורם גדול שהרי גורם לה חימום ובא מכח כל הגוף ואפילו הכי ראינו ששמשה שלש פעמים בלא דם, כל שכן דאינה צריכה למיתש למקרים אחרים). וקושיא א' אמאי לא הזכיר רבי חנינא בן אנטיגנוס הבדיקה שלפני תשמיש, כתב הב"י דלא הוצרך להזכירו, דמאחר שכתב ומשמשת בעדים והיינו בדיקה שאחר תשמיש כל שכן בדיקה שלפני תשמיש, דפשיטא דכל שצריכה בדיקה בסוף שמוק שמה ראתה מחמת תשמיש כל שכן שצריכה בדיקה תחלה שמא טמאה. ולפי זה גם קושיא ב' לא קשה מידי, דפריך הש"ס שפיר אי בעסוקה בטהרות הא אמר שמואל תדא זמנא, כלומר, לא הוי ליה לשמואל למימר רק האי מימרא דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס דצריכה בדיקה לאחר תשמיש, והוי כל שכן לפני תשמיש. ואי באינה עסוקה בטהרות קאמר הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס דצריכה בדיקה אף לאחר תשמיש, הא אמר שמואל לעיל כל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו לפני תשמיש, וכ"ד ב"י. ועל פי זה כשכתב בשו"ע דעת הרי"ף, כתב דצריכה לבדוק שלש פעמים הראשונים גם לפני תשמיש. ועתה נבא לבאר דברי השו"ע ודברי הש"ך. מה שכתב השו"ע צריכין כו', לשון צריכין לא קאי רק על אחר תשמיש, אבל קודם תשמיש אין צריך הבעל לבדוק, רק האשה, דלמאי צריך בבדיקתו. ומה שכתב ולהרמב"ם והרא"ש כו', היינו שיטת רבינו חננאל. ומה שכתב בהגה ואין צריכין לבדוק כו', כתב הפלתי [תפארת ישראל ס"ק ד] דודאי קינות בעי אחר כל תשמיש ותשמיש, וכמשמעות הלשון אלא מקנחין עצמן כל הלילה כו', אלא ר"ל דאם לא היה לה נר אין צריכין לבדוק אחר כל תשמיש ותשמיש, רק מקנחין עצמן אחר כל תשמיש ואפילו באותו עד עצמו שקנחה אחר תשמיש הראשון יכול לקנות אחר תשמיש הג', ולמחר צריכין לבדוק כל אחד עד שלהם: (פ"ק א) והל"כ כרבי חנינא בן אנטיגנוס כו'. וסבירא ליה דקיימא לן כהאי אמורא אליבא דרב יהודה דאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס דצריכה בדיקה לבעלה אפילו אינה עסוקה בטהרות, והבדיקה אין צריך להיות לעולם רק משמשת בעדים שלש פעמים כו'. **ולא מלא צ"ב דהק"י** נגדו כו'. ר"ל, גם נגד הרי"ף דמצריך בדיקה שלש פעמים הראשונים: **כל המפרשים הנזכרים שנראה מתוך דבריהם כו', כצ"ל:** היה לו לקובעה בהלכות נדה כו'. ר"ל, לא הוה ליה לקובעו בכתובות רק בהלכות נדה: **וכתב ובכר פירשונה כו'.** וכתב בהלכות נדה ובכר פירשונה, כצ"ל: **נשיהן ה"ן בחזקת טהרה כו'.** ואין צריכין בדיקה. ומדכתב סתמא, משמע דאפילו באין לה וסת קאמר: **מיהו נפקא מינה כו', ר"ל,** ואם כן לאיזה צורך הביא כלל הא דרבי חנינא בן אנטיגנוס והא דרב יהודה אמר שמואל דאמר הלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, כיון דאין נפקא מינה לדידן דהאידינא ליכא טהרות, על זה כתב ומיהו נפקא מינה כו': **דצריכה בדיקה שלש פעמים כו', ר"ל,** נהי דלא סבירא ליה כרבינו חננאל דאשה שאין לה וסת תיכף מן הנשואין ואילך לא תשמש אלא בבדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש, דהא לפירוש הש"ך סבירא ליה להרי"ף כפירוש רש"י, מכל מקום מסברא היה נראה לו דאם ראתה פעם אחת לאחר תשמיש משמשת בעדים, והיינו משמשת כעד אחד לו ואחד לה והן עוותיה ותקונינה, כמו שכתב הרי"ף בסוף פרק אלמנה נינונית: **מיד בתר הכי כו', ר"ל,** בתר האי דרבי חנינא בן אנטיגנוס שהיא בפרק קמא דנדה, כתב הרי"ף ברייתא (דנדה) [דנשתא] וראתה דם מחמת תשמיש כו', אע"פ שהיא ברייתא בסוף נדה: **שהן ענין אחד כו'.** דאחי לגלויי דמאי דקתני בברייתא משמשת פעם ראשונה ר"ל משמשת בעדים, כדאמר רבי חנינא בן אנטיגנוס: **והיינו דנקט כו', ר"ל,** מביא ראייה דאשה שאין לה וסת גם כן לא בעיא בדיקה לבעלה, מדקתני משמשת פעם ראשונה שניה שלישית: **משמע דקמייתא כו'. ר"ל,** הא כבר ראתה פעם אחת דם מחמת תשמיש, והוה ליה למימר דסגי בב' פעמים, דאם תראה עוד שתי פעמים דם מחמת תשמיש תצא בלא כתובה, ומדכתב דבעי בלאו הכי שלש פעמים משמע דקמייתא כו': **וכ"ץ ש"א ראתה כו'.** הוא טעם להא דקמייתא לאו ממנינא, דכל שלא ראתה מחמת תשמיש אין צריכה בדיקה כלל, דבשלמא אי אמרינן דאשה שאין לה וסת בעיא בדיקה לבעלה קודם תשמיש ואחר תשמיש, אם כן ודאי מה שמצאה דם היא מחמת תשמיש, ותקשה אמאי קמייתא לאו ממנינא היא, אבל כיון דאמרינן דאשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה כלל לא קודם תשמיש ולא לאחר תשמיש, ודאי ניתא היא דקמייתא לאו ממנינא היא, דכיון שלא בדקה מיד אחר תשמיש מאן יימר דמחמת תשמיש ראתה, דילמא אחר תשמיש ראתה, משום הכי בלא האי ראייה צריכה שלש פעמים על ידי בדיקה שלאחר תשמיש מיד [ועיין לקמן בסיומן קפ"ז ס"ק ב'] מה שכתבתי בשם הפלתי דעיקר הראיה הוא על הבדיקה דלפני תשמיש דלא צריך, ע"ש ודו"ק]. ואם תאמר דלמא לעולם אשה שאין לה וסת צריכה בדיקה, והא דריאה קמייתא לאו ממנינא משום דהכא מיירי ביש לה וסת. הא ליתא, דמדכתב בסיופא דברייתא ואם יש לה וסת תולה בוסתה, ומפרש המרדכי [שבעות רמז תשל א, ב] דהכי קאמר, אם

איני רואה ליתן לך כתובה ולשמש עמך אלא צעדים שמה תהיה
 דמחמת תשמיש, ומשמש צעדים שלש פעמים שמה
 שוב מחשש רואה דם מחמת תשמיש, אבל ודאי אי הצעל
 קפיד משום כתובה לענין איסור נמי לא צעי בדיקה כלל.
 כן נראה לי וזהו צרור ואמת בדעת הרי"ף. ויציין מה שכתב
 הב"י [עמוד ד ד"ה והרא"ז] שם הרא"ז ד בספר צעלי הנפש,
 מצאנו מדברי הרא"ז שזהו כן דעת הרי"ף ממש כמו שכתבתי,
 אלא שה"י הביא דברי הרא"ז ד בקצרה. אבל כשתעיין בדברי
 הרא"ז עמנו בספר צעלי הנפש דף ס"ב ע"ב [שער הספירה

ג. ^ט אשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר
מכילתה ^ב אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע
עד י"ד יום דינה כדין אשה שיש לה וסת:
ד. ^י [יש לאדם להניח את אשתו שתבדוק בעד
שלו מתוך שנאמנת על שלה נאמנת על שלו:
ה. אם ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים
רצופים אסורה לשמש לעולם עם אותו בעל
ויתבאר בסימן שאחר זה:

בפחות מִי"ד ימים אחר
י"ד ימים אין לה קבע
אשה שיש לה וסת:
את אשתו שתברוק בעד
שלה נאמנת על שלו:
ת תשמיש שלש פעמים
יש לעולם עם אותו בעל
ן שאחר זה:

[שנועות כמו תשלה] צסס רשצ"ס ור"י וספר התרומה [סימן ז' ד' שמינין] וסמ"ג [לאזין קיף ל', ג] דכל לצעלה לא צעיף דדיקה אפילו אין לה וסח זין קודס תשמיש זין לאחר תשמיש, ואפילו ¹ רוחה להחמיר על עזמה ולדדוק קודס תשמיש או לאחר תשמיש לא שצקינן דאס כן לצו נוקפו, עכ"ל. וכן כתב הרוקח [סימן שח ד"ה דדיקה] ומציאו ז"י [עמוד כב ד"ה משמע] וכן כתב צשערי דורא הלכות נדה סימן ט' צהגהות שערי דורא [הלכות נדה עט, ז ד"ה וכתב רבינו שמשח] וכן כתב האגור [סימן אלף שס] צסס מהרי"ל [שו"ת מהרי"ל החדשות סימן כג אות ה], וכמדומה שכן עמא דבר:

גליון מהרש"א

[א] [ש"ע סעיף ב] ולזהרמב"ם ודורא"ש כל זמן שאין לה וסת צריכה בו. עיין בט"ז סימן קפ"ד ס"ק י"ג וסימן קפ"ט ס"ק ה':

אוצר מפרשים

כלל, דמאי אחי הרי משמש עמה בלי בדיקה. מכל זה מובאר דשיטת רש"י ותוספות דאין צריך בדיקה לאור הנה היינו כיון דהחיוב הבדיקה הוא רק משום מגו דבעי טהרות בעי בדיקה לבעלה, ולכן אינה צריכה בדיקה לאור הנה היינו דכל המשתנה שמדברים בענין בדיקה מיייר כ"ל לטהרות, וכן המשתנה בהנה ט"ו^[א] בית שבאי אומרים צריכה עדם על כל תשמיש ותשמיש כו' מיייר הכל לטהרות, דבאמת שיטת רש"י נ"ה מאן דמתני' ותוספות נ"ה דמתני' סוף פרק קמא נדה דף י"ב ע"ב^[ב] דלבעלה אינה צריכה בדיקה כלל אף באשה שאין לה וסת, דמפרשים שם ס' הוסיגא מאן דמתני' הא לא מתני' הא דמיייר הכל בטעוקה בטהרות, אבל לבעלה אינה צריכה בדיקה. אבל המהבז ומור"ם שהביאו שיטת רבינו חננאל, והרא"ש ושם פ"א סימן ה' החמיר דכבריו דאף כשאינה עוסקת בטהרות בעי בדיקה לבעלה באשה שאין לה וסת, והיינו על פי פירושו בסוגיא דסוף פרק קמא נדה וכמבואר היטב, אם כן פשיטא דבעי בדיקה לאור הנה קודם תשמיש, דאי לאו הכי מאי צריכה בדיקה כלל, כיון דמשום בעלה בלחוד הצריכו חז"ל בדיקה, והיינו דמשום דאין לה וסת עלולה לראות דם, פשיטא דבעי בדיקה לאור הנה קודם תשמיש, ואין כאן ענין לשיטת רש"י ותוספות דהם מיייר הנה דהבדיקה הוא רק משום דעוסקת בטהרות, לכן לא זכר הרמ"א פלוגתא זו ורש"י ותוספות עם הראשונים בזה דאניה ענין לידין. והיכא נזבא דהנה דאסורה לשמש עד שחבוקה, פשיטא דבעי בדיקה לאור הנה, וזה ברור מאד לענ"ד. רק בין תשמיש לתשמיש לא הצריכה הרמ"א בדיקה, כיון דאפילו בזמן דעוסקת בטהרות לא הצריכו בדיקה לשיטת הרמב"ם וז"ל בין כל תשמיש ותשמיש, והכי נמי לידין. אמנם היכא שנאבד ובעינן בדיקה. פשיטא דבעי בדיקה לאור הנה. וידוע:

(פסוק מים חיים)

קפא א (הגה סעיף ב) **ואין צריכין לבדוק עצמם** וכו', עיין בספר חזו"ת ד"ה (באורים ס"ק ב) שכתב דלענין עיקר הבדיקה אי צריך לאור הנה, לא דברו בזה המחבר ומור"ם ז"ל, ומצינו בלגומא דין הקדמונים, דרש"י ותוספות סבירא ליה בדר"ט ט"ו (ע"א רש"י ד"ה שני; תוספות שם ע"ב ד"ה בדיקה) דכ"ן הבדיקה שלפני התשמיש וב"ן הבדיקה שלאחר תשמיש אינן צריכות שיהיו לאור הנה, והרשב"א (שם ע"א ד"ה מתנין) והר"ן (שם ד"ה מתנין) והרמב"ן (שם ד"ה מתנין) בחדושיהם סבירא להו דבדיקה דלפני התשמיש צריך שיהא לאור הנה דוקא. וכן גם כן, בדיקה בעד ונאבד העד דצריכה לבדוק מחדש קודם תשמיש, פליגי גם כן, לדעתם ותוספות דמצרכין לן תשמיש לתשמיש ואין צריך אור הנה, ומפרשי דאם נאבד העד בבדיקה שלפני תשמיש צריכה לבדוק פעם שנית, ובפירוש השני פירשו דהיינו שנאבד העד לאחר תשמיש, אך דנפקא מינה אם רוצה לטעם עוד מיד אחר תשמיש עולה גם כן לפני תשמיש, אבל בנאבד צריכה לבדיקה לפני תשמיש, ולדעת הרשב"א דסבירא ליה בבדיקה דלפני תשמיש צריכה שיהיה לאור הנה, מפרש לענין בדיקה דלפני תשמיש אם נאבד העד אחר תשמיש ורוצה לשמש פעם שנית צריכה עוד הפעם לבדוק לפני תשמיש, ויחזיקה על המחבר ורמ"א שהשמיש בזה כל מחלוקת הראשונים בזה. ומסיים, דלענין ידגנה יש להקל ולסמך על דעת רש"י ותוספות דאין צריך בדיקה לאור הנה, ולענין הקצרה תמה אני מאד על מרן בעל חזו"ת ז"ל, כי לענין דאין צריך בדיקה להקל ולסמך, דע דעיקר יסוד שיטת רש"י ותוספות וסבירא להו דהבדיקה דלפני תשמיש אין צריך בדיקה לאור הנה, עיקר דבריהם קא עלת המשינות, ומיירי מדין בדיקה, וכל הנשנה במשנה בין בדיקה קודם לראשונים הכל מימימי בעטוקא בטירות, רק אה מצרכין בדיקה לפני תשמיש היינו מכת מגו דבעי בדיקה לטירות אחר תשמיש הצריכו חז"ל בדיקה לפני תשמיש לבעלה, וכיזה דעת רש"י והתוספות דאין צריך בדיקה לאור הנה אלא יניחהו עד למחר, ויכין דכל עצם הבדיקה היא שהצריכו חז"ל משום דבא דבעי בדיקה וכו', והכי מביאנו דבברי הרמב"ן (א"א, א"ה ד"ה מתנין) והר"ן (ד"ה דגנו) והרשב"א (ד"ה מתנין) בבד"ץ י"א ע"ב דזה טעמם של רש"י ותוספות, ואף על פי כן הרשב"א והר"ן והרמב"ן חולקים על זה, וטוברים דסוף סוף הבדיקה דלפני התשמיש שהצריכו חז"ל בשביל בעלה, נהי דהחומרא היא רק משום דעטוקא בטירות מכל מקום הבדיקה היא לבעלה, וכל שאינו רואה מורם תשמיש העד אינו צריך לבעלה.

מחצית השקל

יש לה וסת לראות בראש חדש ושמשא באמצע חדש וראתה דם מחמת תשמיש תולה בוסתה, כלומר שודאי לא תראה דם אלא בראש חדש כדרכה, דחזקה אורח בזמנו בא, ומה שראתה מחמת תשמיש באמצע החדש היה רק מקרה בעלמא ולא חשבינן לה רואה מחמת תשמיש, על כל פנים מדסיפא ביש לה וסת על כרחך רישא מיירי באין לה וסת, ואפילו הכי אמרינן דקמייתא לאו ממנינא היא, אלמא דאפילו אשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה לבעלה. ועל זה כתב הש"ך ולשאר הפוסקים דמפרשים ואם יש לה וסת תולה בוסתה בענין אחר כו', ר"ל דרש"י [נדה סו, א ד"ה ואם יש לה וסת] פירש אם יש לה וסת לקלקול זה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים, כגון למשל כשמשמשת בראש חדש וראתה דם, תולה בוסתה וסורה לשמש בראש חדש, אבל באמצע החדש מותרת, והרמב"ם [איסורי ביאה ד, ב] מפרש (והוא מה שכתוב בשו"ע סימן קפ"ז דהכי קאמר, אם יש לה וסת ושמשא סמוך לוסתה (ואף על גב דאסורה היא כדלעיל סימן קפ"ד, כבר תירץ הש"ך זה סימן קפ"ז ס"ק ט"ז) תולה בוסתה, כלומר, אנו תולין ראייתה משום וסתה ולא חשבינן לה רואה מחמת תשמיש, ואם כן אין ראייה, דהא לעולם י"ל באשה שאין לה וסת דבעיא בדיקה, והא דקמייתא לאו ממנינא היא משום דאיירי באשה שיש לה וסת שלא בשעת וסתה דודאי לא בעי בדיקה, והשתא ליכא למידק מדסיפא ביש לה וסת מכלל דרישא באין לה וסת, רישא נמי ביש לה וסת, וסיפא ענין וסת אחר קאמר, ולפירוש רש"י ר"ל שיש לה וסת לקלקול זה, ולפירוש הרמב"ם ר"ל ששמשא סמוך לוסתה, ובכחאי גונא דוקא לא איירי רישא: **ולכך כתב הרי"ף כו'.** תוור אדלעיל, שכתב דסבירא ליה להרי"ף כרש"י, ואם כן מהאי טעמא לא כתב הרי"ף פירוש דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס הכא בהלכות נדה, רק כתב וכבר פירשונה בכתובות, אף על גב דאיפכא הוה ליה למעבד ולקבעו בהלכות נדה כנוכר לעיל. ומהאי טעמא נמי ינחא מה שדייק הרי"ף וכתב וכבר פירשונה בכתובות, ולא כתב וכבר פירשונה בפרק אלמנה ניוזנית, דרצה להורות לנו דעיקר נפקותא הוא לענין כתובה, דהכא לענין נדה לא נפקא מינה במאי דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, דאיהו בעסוקה בטהרות קאמר דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, והאידינא ליכא טהרות, ולבעלה לא בעיא בדיקה. ואף על גב דנפקא מינה גם כן כאן באם ראתה דם מחמת תשמיש שתשמש שלש פעמים בעדים ואם באותן שלש פעמים ראתה דם מחמת תשמיש אסורה, מכל מקום עיקר הנפקותא לענין כתובה: **דלא הפסידה כתובתה עד שתשמש כו', כצ"ל:** **לאפוקי מדרבי מאיר כו'.** מקצה לקצה, דרבי מאיר סבירא ליה באשה שאין לה וסת אף על גב שלא ראתה עדיין כשום פעם מחמת תשמיש תצא בלא כתובה, ואנן בכחאי גונא לא מצרכינן אפילו בדיקה, אלא אפילו ראתה דם מחמת תשמיש לא הפסידה כתובתה מיד עד שתשמש שלש פעמים ותמצא בכל פעם דם מחמת תשמיש: **והא דלא כתב הרי"ף בכתובות כו', ר"ל,** בשלמא בהלכות נדה שסמך לכאן ברייתא דסוף נדה תנו רבנן ניסת וראתה דם מחמת תשמיש כו' אלמא דלא נפקא מינה במאי דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס רק לענין אם רואה מחמת תשמיש, אבל בכתובות שלא הביא ברייתא זו הוה ליה לפרש דמיירי באשה כו': **לא מיירי אלא מדין כתובה כו', ר"ל,** הלא במה שלא פירש שם דמיירי ברואה מחמת תשמיש לא נתן לנו מקום לטעות לענין כתובה, רק נתן לנו מקום לטעות לענין נדה דנימא כמו שהבינו הפוסקים בדבריו דאפילו בלא ראתה מחמת תשמיש צריכה בדיקה שלש פעמים הראשונים בשעה שאין לה וסת, ולא חש הרי"ף לכך, דהא התם לא מיירי אלא מדין כתובה ושם אין מקום לטעות אלא לענין הלכות נדה, והא ודאי לא יפסוק דיני נדה מהלכות כתובה אלא מהלכות נדה, וסמך הרי"ף עצמו שבהלכות נדה סמך ברייתא דרואה מחמת תשמיש לכאן ונדע דמיירי ברואה מחמת תשמיש דוקא: **או אפשר כו', ר"ל,** דיש לומר דמהאי טעמא לא כתב הרי"ף בכתובות דמיירי ברואה מחמת תשמיש, משום דשם לענין כתובה וכו': **דאין דף וסת.** אפילו עדיין לא ראתה דם מחמת תשמיש: **לענין איסור כו',** ומשום הכי בהלכות נדה סמך ברייתא זו דרואה דם מחמת תשמיש וכו' לכאן, להורות דלענין איסור לא בעי בדיקה אלא אם כן ראתה דם מחמת תשמיש. ודע, דאין לומר כונת הש"ך דרבי חנינא בן אנטיגנוס גופיה לא קאמר משמשת בעדים רק כשראתה דם מחמת תשמיש ועלה קאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס וכפסק הרי"ף, דאם כן הדרא קושית הרא"ש מסוגית הש"ס לרובתה, דמאי פריך היש"ס ואי בשאינה עסוקה בטהרות הא אמר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה, ומאי קושיא, שאני הכא הואיל וראתה מחמת תשמיש משום הכי צריכה בדיקה שלש פעמים. אלא כונת הש"ך כמו שנתבאר לעיל. וכן כתב בספר בעלי הנפש להראב"ד [שער הספירה סימן ג הלכה ח] וז"ל, וכל זה פירש הרב (ר"ל הרי"ף) על פי הצורך הנהוג הוא, ולא על פי הסוגיא, כי הסוגיא בלא ראתה מחמת תשמיש איירי ובאשה עסוקה בטהרות, ושני עדים היינו אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש קאמר, [והן הן] עוותיה אם תראה, ותיקוניה אם לא תראה כו', ולפי הסוגיא אינו רוצה לומר (שתהיה מוחזק) [שתהא מתוקנת] בשלש פעמים ותהיה כשאר כל הנשים, אלא לעולם היא צריכה בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש כל זמן שתהיה עסוקה בטהרות, אלא תקוניה הם לשעה שאם לא תמצא דם יכולה לשמש [ונאם תמצא דם אינה יכולה לשמש], והן עוותיה לשעה. והרב ר' יצחק לא תפס מדבריו רבי חנינא בן אנטיגנוס אלא הצורך הנהוג כו', עכ"ל. כלומר, דלדידן דליכא טהרות אין צריכה בדיקה, ומסתבר ליה להרי"ף דמכל מקום בראתה דם מחמת תשמיש צריכה בדיקה, ואותה בדיקה היא שתהא משמשת שלש פעמים בעדים אחר תשמיש, אחד לו ואחד לה, והן עוותיה לעולם אם תראה שלש פעמים מחמת תשמיש, והן תקוניה לעולם אם לא תראה. אם כן הא דכתב הרי"ף לשון רבי חנינא בן אנטיגנוס, לא העתיק אלא לשונו, אבל אין פירושו שוה עם המכוון האמתי, שלדברי רבי חנינא בן אנטיגנוס מיירי באינו רואה מחמת תשמיש, והרי"ף קאמר ברואה מחמת תשמיש. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה משמשת בעדים לעולם, והרי"ף משמשת בעדים שלש פעמים קאמר. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה משמשת בעדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש, והרי"ף קאמר משמשת בעדים לאחר תשמיש אחד לו ואחד לה, אבל קודם תשמיש אין צריכה בדיקה הואיל והאידינא ליכא טהרות, רק אחר תשמיש צריכה בדיקה הואיל וכבר ראתה דם מחמת תשמיש שמא גם עתה תראה. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה הן עוותיה ותקוניה לפי שעה, והרי"ף קאמר עוותיה ותקוניה לעולם. ואין זה תימה, שכן דרכו של הרי"ף, מבאי לשון הגמרא ולו כוונה אחרת על פי הנוהג, וסמך ענין על הדומה לו. והארכתיו בזה הואיל והפלתי [ונפאתי ישראל סי"ג א] דעת אחרת עמו בכונת הש"ך: **וכמדומה שכן עמא דבר.** ועיין בספר מנחת יעקב [תורת השלמים סי"ב ב] והפלתי [שם] שלא נראה להם פירוש הש"ך בדברי הרי"ף, ומה שכתב הש"ך שכן עמא דבר כתב הפלתי [שם ד"ה אמנם] לא ידעתי איך שייך מנהג בדבר דלא שכית, כי רוב נשים אע"פ שאין להם וסת קבוע ליום ועונה מיוחדת מכל מקום אינם רואים כי אם לזמן מוגבל, דרך משל שאינה רואה בפחות מ"ד יום אחר טבילתה, ולאחר י"ד יום אין לה קביעות גמור, פעמים מקדמת ופעמים מאחרת, וכבר כתבו הפוסקים, וכן כתוב בשו"ע סעיף ג' שעד י"ד ימים דינה כדין אשה שיש לה וסת ואינה צריכה בדיקה, ובימים שהיא נכוכה לבד היא בגדר אין לה וסת, ובזו באמת כולי עלמא נוהגים לבדוק וכל המרכה לבדוק היא משוכחת, ואין להקל נגד הרב ושו"ע ז"ל, עכת"ד, ע"ש. וכתב בספר מנחת יעקב [שם סי"ג א] בשם תשובות מהר"ם פדוואה דאפילו לדעת רבינו חננאל שאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, מודה במעוברת ומניקה אפילו באותן נשים שאין להם וסת אין צריכה בדיקה כלל, הואיל והמה מסולקת דמים, ע"ש:

ביאור הגר"א

[ד] [נהג] **ואין צריכין לבדוק כו'.** מתניתין ט"ז א' וכבית הלל, ועיין תוספות שם ד"ה ב"ש כו' ונראה לר"י כו': [ה] קנחה כו'. גמרא שם [ע"ב]: [ו] **הוא"ל כו'.** ברמב"ם [איסורי ביאה ד, יז]

באר היטב

(ב) **ולמחר.** אע"פ שבלילה לא ידע ואפשר שבאיסור בא עליה מכל מקום למחר ידע, מה שאין כן אם אבד העד שלעולם לא ידע, משום הכי לא תשמש עד שתבדוק, רש"י [נדה טז, ג ד"ה חזן]:

(ד) **ואין לה וסת.** עיין בתשובות מהר"ם פדוא"ה סימן כ"ה שכתב דאפילו אשה שאין לה וסת אם היא מעוברת שמסולקת דמים אין צריכה בדיקה, כן כתבו המנחת יעקב [תורת השלמים סי"ג א] והסדרי טהרה [סי"ד ד] בשמו. ונראה פשוט דהוא הדין למניקה דחר טעמא הוא ^[א]:

יורה דעה קפו הלכות נדה

תורת השלמים

[ג] **שאין לה וסת צריכה בדיקה.** עיין בתשובות מהר"ם פאדוו"א סימן כ"ה שמעונתה שמסולקת דמים כולי עלמא מודו דלא מדדוק אפילו המממירין צאשה שאין לה וסת, עכ"ל. ועיין לקמן סימן קפ"ט [פס"ף ג]:

אלמא דאפילו אשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה לבעלה. ועל זה כתב הש"ך ולשאר הפוסקים דמפרשים ואם יש לה וסת תולה בוסתה בענין אחר כו', ר"ל דרש"י [נדה סו, א ד"ה ואם יש לה וסת] פירש אם יש לה וסת לקלקול זה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים, כגון למשל כשמשמשת בראש חדש וראתה דם, תולה בוסתה וסורה לשמש בראש חדש, אבל באמצע החדש מותרת, והרמב"ם [איסורי ביאה ד, ב] מפרש (והוא מה שכתוב בשו"ע סימן קפ"ז דהכי קאמר, אם יש לה וסת ושמשא סמוך לוסתה (ואף על גב דאסורה היא כדלעיל סימן קפ"ד, כבר תירץ הש"ך זה סימן קפ"ז ס"ק ט"ז) תולה בוסתה, כלומר, אנו תולין ראייתה משום וסתה ולא חשבינן לה רואה מחמת תשמיש, ואם כן אין ראייה, דהא לעולם י"ל באשה שאין לה וסת דבעיא בדיקה, והא דקמייתא לאו ממנינא היא משום דאיירי באשה שיש לה וסת שלא בשעת וסתה דודאי לא בעי בדיקה, והשתא ליכא למידק מדסיפא ביש לה וסת מכלל דרישא באין לה וסת, רישא נמי ביש לה וסת, וסיפא ענין וסת אחר קאמר, ולפירוש רש"י ר"ל שיש לה וסת לקלקול זה, ולפירוש הרמב"ם ר"ל ששמשא סמוך לוסתה, ובכחאי גונא דוקא לא איירי רישא: **ולכך כתב הרי"ף כו'.** תוור אדלעיל, שכתב דסבירא ליה להרי"ף כרש"י, ואם כן מהאי טעמא לא כתב הרי"ף פירוש דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס הכא בהלכות נדה, רק כתב וכבר פירשונה בכתובות, אף על גב דאיפכא הוה ליה למעבד ולקבעו בהלכות נדה כנוכר לעיל. ומהאי טעמא נמי ינחא מה שדייק הרי"ף וכתב וכבר פירשונה בכתובות, ולא כתב וכבר פירשונה בפרק אלמנה ניוזנית, דרצה להורות לנו דעיקר נפקותא הוא לענין כתובה, דהכא לענין נדה לא נפקא מינה במאי דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, דאיהו בעסוקה בטהרות קאמר דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס, והאידינא ליכא טהרות, ולבעלה לא בעיא בדיקה. ואף על גב דנפקא מינה גם כן כאן באם ראתה דם מחמת תשמיש שתשמש שלש פעמים בעדים ואם באותן שלש פעמים ראתה דם מחמת תשמיש אסורה, מכל מקום עיקר הנפקותא לענין כתובה: **דלא הפסידה כתובתה עד שתשמש כו', כצ"ל:** **לאפוקי מדרבי מאיר כו'.** מקצה לקצה, דרבי מאיר סבירא ליה באשה שאין לה וסת אף על גב שלא ראתה עדיין כשום פעם מחמת תשמיש תצא בלא כתובה, ואנן בכחאי גונא לא מצרכינן אפילו בדיקה, אלא אפילו ראתה דם מחמת תשמיש לא הפסידה כתובתה מיד עד שתשמש שלש פעמים ותמצא בכל פעם דם מחמת תשמיש: **והא דלא כתב הרי"ף בכתובות כו', ר"ל,** בשלמא בהלכות נדה שסמך לכאן ברייתא דסוף נדה תנו רבנן ניסת וראתה דם מחמת תשמיש כו' אלמא דלא נפקא מינה במאי דהלכתא כרבי חנינא בן אנטיגנוס רק לענין אם רואה מחמת תשמיש, אבל בכתובות שלא הביא ברייתא זו הוה ליה לפרש דמיירי באשה כו': **לא מיירי אלא מדין כתובה כו', ר"ל,** הלא במה שלא פירש שם דמיירי ברואה מחמת תשמיש לא נתן לנו מקום לטעות לענין כתובה, רק נתן לנו מקום לטעות לענין נדה דנימא כמו שהבינו הפוסקים בדבריו דאפילו בלא ראתה מחמת תשמיש צריכה בדיקה שלש פעמים הראשונים בשעה שאין לה וסת, ולא חש הרי"ף לכך, דהא התם לא מיירי אלא מדין כתובה ושם אין מקום לטעות אלא לענין הלכות נדה, והא ודאי לא יפסוק דיני נדה מהלכות כתובה אלא מהלכות נדה, וסמך הרי"ף עצמו שבהלכות נדה סמך ברייתא דרואה מחמת תשמיש לכאן ונדע דמיירי ברואה מחמת תשמיש דוקא: **או אפשר כו', ר"ל,** דיש לומר דמהאי טעמא לא כתב הרי"ף בכתובות דמיירי ברואה מחמת תשמיש, משום דשם לענין כתובה וכו': **דאין דף וסת.** אפילו עדיין לא ראתה דם מחמת תשמיש: **לענין איסור כו',** ומשום הכי בהלכות נדה סמך ברייתא זו דרואה דם מחמת תשמיש וכו' לכאן, להורות דלענין איסור לא בעי בדיקה אלא אם כן ראתה דם מחמת תשמיש. ודע, דאין לומר כונת הש"ך דרבי חנינא בן אנטיגנוס גופיה לא קאמר משמשת בעדים רק כשראתה דם מחמת תשמיש ועלה קאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס וכפסק הרי"ף, דאם כן הדרא קושית הרא"ש מסוגית הש"ס לרובתה, דמאי פריך היש"ס ואי בשאינה עסוקה בטהרות הא אמר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה, ומאי קושיא, שאני הכא הואיל וראתה מחמת תשמיש משום הכי צריכה בדיקה שלש פעמים. אלא כונת הש"ך כמו שנתבאר לעיל. וכן כתב בספר בעלי הנפש להראב"ד [שער הספירה סימן ג הלכה ח] וז"ל, וכל זה פירש הרב (ר"ל הרי"ף) על פי הצורך הנהוג הוא, ולא על פי הסוגיא, כי הסוגיא בלא ראתה מחמת תשמיש איירי ובאשה עסוקה בטהרות, ושני עדים היינו אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש קאמר, [והן הן] עוותיה אם תראה, ותיקוניה אם לא תראה כו', ולפי הסוגיא אינו רוצה לומר (שתהיה מוחזק) [שתהא מתוקנת] בשלש פעמים ותהיה כשאר כל הנשים, אלא לעולם היא צריכה בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש כל זמן שתהיה עסוקה בטהרות, אלא תקוניה הם לשעה שאם לא תמצא דם יכולה לשמש [ונאם תמצא דם אינה יכולה לשמש], והן עוותיה לשעה. והרב ר' יצחק לא תפס מדבריו רבי חנינא בן אנטיגנוס אלא הצורך הנהוג כו', עכ"ל. כלומר, דלדידן דליכא טהרות אין צריכה בדיקה, ומסתבר ליה להרי"ף דמכל מקום בראתה דם מחמת תשמיש צריכה בדיקה, ואותה בדיקה היא שתהא משמשת שלש פעמים בעדים אחר תשמיש, אחד לו ואחד לה, והן עוותיה לעולם אם תראה שלש פעמים מחמת תשמיש, והן תקוניה לעולם אם לא תראה. אם כן הא דכתב הרי"ף לשון רבי חנינא בן אנטיגנוס, לא העתיק אלא לשונו, אבל אין פירושו שוה עם המכוון האמתי, שלדברי רבי חנינא בן אנטיגנוס מיירי באינו רואה מחמת תשמיש, והרי"ף קאמר ברואה מחמת תשמיש. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה משמשת בעדים לעולם, והרי"ף משמשת בעדים שלש פעמים קאמר. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה משמשת בעדים אחד לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש, והרי"ף קאמר משמשת בעדים לאחר תשמיש אחד לו ואחד לה, אבל קודם תשמיש אין צריכה בדיקה הואיל והאידינא ליכא טהרות, רק אחר תשמיש צריכה בדיקה הואיל וכבר ראתה דם מחמת תשמיש שמא גם עתה תראה. רבי חנינא בן אנטיגנוס סבירא ליה הן עוותיה ותקוניה לפי שעה, והרי"ף קאמר עוותיה ותקוניה לעולם. ואין זה תימה, שכן דרכו של הרי"ף, מבאי לשון הגמרא ולו כוונה אחרת על פי הנוהג, וסמך ענין על הדומה לו. והארכתיו בזה הואיל והפלתי [ונפאתי ישראל סי"ג א] דעת אחרת עמו בכונת הש"ך: **וכמדומה שכן עמא דבר.** ועיין בספר מנחת יעקב [תורת השלמים סי"ב ב] והפלתי [שם] שלא נראה להם פירוש הש"ך בדברי הרי"ף, ומה שכתב הש"ך שכן עמא דבר כתב הפלתי [שם ד"ה אמנם] לא ידעתי איך שייך מנהג בדבר דלא שכית, כי רוב נשים אע"פ שאין להם וסת קבוע ליום ועונה מיוחדת מכל מקום אינם רואים כי אם לזמן מוגבל, דרך משל שאינה רואה בפחות מ"ד יום אחר טבילתה, ולאחר י"ד יום אין לה קביעות גמור, פעמים מקדמת ופעמים מאחרת, וכבר כתבו הפוסקים, וכן כתוב בשו"ע סעיף ג' שעד י"ד ימים דינה כדין אשה שיש לה וסת ואינה צריכה בדיקה, ובימים שהיא נכוכה לבד היא בגדר אין לה וסת, ובזו באמת כולי עלמא נוהגים לבדוק וכל המרכה לבדוק היא משוכחת, ואין להקל נגד הרב ושו"ע ז"ל, עכת"ד, ע"ש. וכתב בספר מנחת יעקב [שם סי"ג א] בשם תשובות מהר"ם פדוואה דאפילו לדעת רבינו חננאל שאשה שאין לה וסת צריכה בדיקה לעולם בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, מודה במעוברת ומניקה אפילו באותן נשים שאין להם וסת אין צריכה בדיקה כלל, הואיל והמה מסולקת דמים, ע"ש:

על שלהן יותר, וכן דבר שאין לו חזקת אסור המתיר נאמן. אבל פלוני חכם טיהר לי וכיוצא בזה שאינה יודעת ואינה מעידה כלל בהיתר גוף הדבר, רק מפי החכם, שאז כיון שהיא אינה מעידה על היתר גוף הדבר, והחכם על גוף הדבר מעיד שאסור, החכם נאמן, שאין שום אדם מכחישו לומר שהוא מותר, רק על גוף החכם מעידה. ועוד אף אם

נאמן לה שהחכם אמר לה מקודם שמוותר, או שתיקן, הא עכשיו הוא חוזר ומגיד, וכבר בארתי לעיל [ס"ק ה] שכל זמן שלא הוגד לפני בית דין חוזר ומגיד, ועוד דנאמן במגו דאי בעי אמר מצודה הייתי או טעיתי, ולא קשיא שוב קושית הט"ו בסיומן קכ"ו, ודו"ק: [ז] גועץ צפרני וכו'. נראה שהוא הדין אם שימש סמוך לוסתה וזכר באמצע תשמיש דלריך גם כן לפרוש ממנה באחר מת, כיון דאסור בתשמיש הפרשה באחר חי גם כן אסור: [ח] והאשה אינה צריכה בפרה. תמוה לי, דהא בשבועות דף י"ט [ע"א] מוקי להא דנמצא על שלו טמאין וחיובין בקרבן בשלא סמוך לוסתה ואפרישה, ולפי דברי הרב תיקשי היאך מצית מוקמת לה אפרישה, הא חיובין קמני, דמשמע שניהם חייבים, ואי אפרישה הא היא לא חייבת ולא כלום, דהא אפילו כפרה אינה צריכה. אלא ודאי דהנאה לתרויהו אית להו כשפורש באחר חי, וכסם שהוא צריך לשהות בלא דישה כך היא צריכה

לשכב בלי ניענוע גופה, וכשהיא פורשת ממנו בעוד האבר חי בעל כרחו לדידה, היא חייבת ולא הוא, ולהיפך הוא חייב ולא היא, ואם שניהם מרזנים פורשים עצמן זה מזה שניהם חייבין דתרויהו עבדי אסורא, והרב בהג"ה מייירי כשפירש ממנה בעל כרחו דלא האשה אינה צריכה כפרה:

קפו [א] והרמב"ם ז"ל מצריך לבדוק. הראב"ד [אסורי ביאה ד, טז] תמה מאד על דברי הרמב"ם והקשה דהא רב יהודה [גדה יב, א] שהיה לדיק שאין כמותו מנע את רבי זירא מטעם שלא יהא לבו נוקפו ופורש. ובאמת הוא תמהון גדול, וליישוב זה נעתיק מקור הדברים בנדה [גס ע"ב] תנו רבנן אשה שאין לה וסת אסורה לשמש וכו' רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר משמשת בשני עדים הן עוותיה הן תקוניה, [אמר רב יהודה] אמר שמואל הלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס, ובמאי אי בעסקוקה בטהרות הא אמר שמואל חדא זימנא ואי באינה עסקוקה הא אמר כל לבעלה לא בעי בדיקה, דאמר רבי זירא אמר רבי אבהו דרבי ירמיה אמר שמואל אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק ואוקימנא בעסקוקה בטהרות, מאן דמתני הא לא מתני הא, עכ"ל הש"ס. ופירש ר"ח [הובא ברא"ש סס פ"א סימן ה] כפירוש השני שכתב רש"י [ד"ה מאן], ללעולם בשאינה עסקוקה ודקא קשיא לך דרבי אבהו דרבי ירמיה אהא דרב יהודה לא תקשי, אמוראי מינה ואליבא דשמואל. והנה רש"י ז"ל חשב לטועה משום דאם כן קשה דרב יהודה אדרב יהודה, דהא איהו גופיה אמר [גס יא, ב] דשאינה עסקוקה לא בעי בדיקה ע"ש, וכן הקשו עליו כל הפוסקים הרש"א [תורת הבית הארוך בית ז שער ב ז, א] והרמב"ם [מסודי נדה יב, ב ד"ה הא וכו'] והרא"ש [גס] רק שלא מלאו לבם להקל נגדו. ובדי שלא נשווה להר"ף [שבועות ב, א; כתובות ס, ב] והרמב"ם [ז] והרמב"ם [ז] וה"ר חננאל טועים בדבר פשוט, שמתי על לבי לעיין בדבריהם, ונראה לפענ"ד שראוין הדברים למי שאמרן, דהא גם לפירוש רש"י קשה על כל פנים להמקשן דאמאי שכן הא דרב יהודה ולא מקשה מדרב יהודה אדרב יהודה גופיה ופריך מרבי זירא, ועדיפא הוי ליה להקשות מרב יהודה גופיה. לכן נראה דמדרב יהודה לא קשה כלל, דהנה נראה ברור דבדיקה אשה שאין לה וסת כשאינה עסקוקה בטהרות אין צריכה בדיקת חורין וסדקין, דזהדיא כתב הב"י בסיומן קל"ו [עמוד קסד ד"ה ומ"ש ותכניסהו] לאין צריכה בדיקת חורין וסדקין רק הבדיקה של הפסק טהרה ובדיקת שבעה, וכן כתב הרש"א בתורת הבית הארוך [גס שער ה כד, ב] דזהדיא בשם הראב"ד [בעלי הנפש שער הספירה סימן ג הלכה א] ודייק לה מהא דאמרנו בש"ס [גדה יב, א] כיון שבעה אין לך בדיקה גדולה מזו ואין לך בדיקה קלה מזו של תביעה, ע"ש. ורואה ברורה לזה, דהא עיקר הטעם דבדיקת חורין וסדקין כתב הרש"א [גס] משום דהן המעמידין הדם, והנה אכן קיימא לן בנדה דף ג' ע"ב דאף הלל סבירא ליה האי סברא, דאי איתא דהוי דם מעיקרא הוי אחי, וכוותלי בית הרחם לא מוקמי דם רק לטהרות הוא דקאמר, ולבעלה לא קאמר חשש דכוותלי בית הרחם ע"ש דזהדיא, וכן אמרין כמה פעמים [חולין לא, א] דבעלה חולין הוא, וכיון דכוותלי בית הרחם לא מוקמי דם בקנות סגי, רק שתשהה העד על גופה שיעור וסת המצואר לקמן סימן ק"ט סעיף נ"א דכי האי שיעורא שוהה הדם לבא כמצואר נדה דף ס' ע"ב, וכיון דשוהה העד על גופה בקנות שיעור וסת ולא אחי דם, אמרין אי איתא דהוה דם על העד הוה אחי, דהא כותלי בית הרחם לא מוקמי דם. אמנם באשה עסקוקה בטהרות דלריכה בדיקה משום מגו דבעי בדיקה לטהרות, בעי בדיקה ממש כעין הבדיקה לטהרות דהיינו חורין וסדקין, דהא משום חומרא דטהרות אמרין כותלי בית הרחם מוקמי דם, אבל לבעלה גרידא באינה עסקוקה ודאי דלא בעי בדיקת חורין וסדקין. והא דבדיקת הפסק טהרה ובדיקת שבעה בעי בדיקת חורין וסדקין, הוא משום דהתוספות כתבו בנדה דף ג' [ע"א] ד"ה ואי בעית אימא דלהאי סברא דאי איתא דהוה דם צעין גם כן חזקת טהרה, וגבי בדיקת הפסק טהרה ובדיקת ז' איכא חזקת טומאה, דהא בדקה ומלאה הוה זבה ודאי, לרב, נדה דף ס"ח [ע"א], וכן כתב הב"י גופיה בסיומן קל"ו [עמוד קסד ד"ה ומ"ש וכך משפטה וכו'] הטעם משום חזקת טומאה, משא"כ כאן דאיכא חזקת טהרה גמורה ודאי דלא בעי בדיקת חורין וסדקין. והנה הרש"א בחידושו לנדה [יב, ב ד"ה ר' חנינא וכו'] כתב על הא דרבי חנינא בן אנטיגנוס שאמר דמשמשת בעדים הן עוותיה, דהיינו לחיוב בקרבן, ואם כן על כרחך הך דמשמשת בעדים היינו בקנות, דבבדיקה אין חייבין קרבן למאי דקיימא לן דבעינן תחילה משתי תחיות עיין נדה דף י"ד ע"ב, ואפילו אי השימוש בעדים הוא נגד לאוסרה על בעלה צעין שמהא רק קנות גרידא, דמן הסתם אין העד בידה דלא לא צעין רק קנות כמו

בביצד יעשה גועץ צפרני רגליו בארץ. והוא הדין בשאר עריות, מיימוני מהלכות שגגות פרק ה' [הלכה ז], ע"ש: גיתענה ארבעים יום וכו'. פירש בשעת תשמיש יתענה ארבעים יום, וק"ל: דשיתן צדקה כפי ערך כוונתו וכו'. עיין באו"ח סימן של"ד סעיף כ"ו בהג"ה, ע"ש: והאשה אינה צריכה בפרה וכו'.

עיין בתשובות מהר"מ מלובלין [סימן ב], ע"ש: וזאת שמשנה ש"א בשעת ובתה ומצאה בו אפילו נמצא על עד ש"ו מקרי אונס. ונראה אבל אם נתחלף לו אשתו בערוה חייב. והוא הדין אם נדה היא וסובר טהורה היא, לריך כפרה. ועיין בגמרא דמסכתא כריתות דף (ז"א) (א"א) [יא] ע"ב וגם ברש"י שם [א] וק"ל:

קפו א וסברא ראשונה היא עיקר וכן נהגו. ונראה דוכן נהגו קאי על זה שאינה צריכה לבדוק היא בעד אחד והוא בעד אחד. אבל עכשיו נהגו לבדוק את עצמן שלא בפני בעלה קודם תשמיש:

סימן קפו

דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש. ובו ה' סעיפים:

א אשה שיש לה וסת קבוע אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ואדרבה אין לה לבדוק בפני בעלה בשעת תשמיש כדי שלא יהא לבו נוקפו [א] והרמב"ם ז"ל מצריך לבדוק אחר תשמיש היא בעד אחד והוא בעד אחד ולראות בהם שמא ראתה דם בשעת תשמיש ולדעתו הצנועות בודקות עצמן אף קודם תשמיש: הגה א וסברא הראשונה היא עיקר וכן נהגו:

(ז) גועץ. והוא הדין כששימש סמוך לוסת בשוגג וזכר באמצע תשמיש, לריך כן לפרוש באחר מת. ודוקא כשמואלא דם באמצע תשמיש, אבל אם

הגהות והערות

[א] הובא שם בתוספות ד"ה כשאין מתכוין.

שכתב הרשב"א בשער הכתמים [מורה הנבחרים ח"א ע"ד ד, ב, ג], ועיין במנחת יעקב [מורה הנבחרים ח"א ע"ד ד, ב, ג], ופ"ו. ולפי זה לא קשה כלל מדבר יהודה [מה יא, ב] אדרב יהודה [שם יב, ב], דרב יהודה [שם יא, א] לא קאמר רק דלא צ"ע בדיקה כעין אשה העסוקה בטהרות דהיינו בדיקת חורין וסדקין, אבל משמשת בעדים דהיינו קנות יש לומר דבעי.

אבל מדברי אבא בר ירמיה מקשה שפיר דהוא אמר דאפילו ישנה מותר, אלמא דאפילו קנות לא צ"ע. והכי פירושא דהש"ס, אי בעסוקה בטהרות ועל כרחך היינו בדיקה גמורה, הא אמרה שמואל חדא זימנא, ואי באינה עסוקה אס כן אפילו אי משמשת [בעדים] היינו קנות, מכל מקום קשה מדברי זירא [אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל] שאמר דאפילו ישנה מותר דהיינו אפילו בלא קנות. ולזה משני שפיר מאן דמתני הא לא מתני הא וכפירוש רבינו חננאל. ואס כן למאי דקיימא לן כרבי חנינא בן אנטיגנוס צ"ע בדיקת קנות על כל פנים. וצ"ח מיושב גם כן מהא דמנע רב יהודה

אח"כ ר' זירא מלמדוק, דשם דוקא מלמדוק בדיקת חורין וסדקין מנעו, דבבדיקה כזו ודאי דייהי לבו נוקפו, אבל מחמת קנות לצד ודאי דלא יהיה לבו נוקפו. וכן התם בדף י"ב [ע"א] לא אמר כלל אמאי שנקנת עממה שיהיה לבו נוקפו, רק אמאי שחזקו ע"ש, ואס כן יש לומר דמתניתין דדרך בנות ישראל משמשת וכו' [דף י"ד ע"א] מיירי אפילו באינה עסוקה בטהרות, ומיירי בקנות לצד, וכן כל המתניתין שם בשיעורא דאוחזין ואחר זמן מיירי בקנות. וכן הרמב"ם כפל ושינה ושי"ש בדבריו כמה פעמים ודקדק בדבריו לומר מקנחת עממה [בפרק ד' מהלכות איסורי ביאה הלכה יד-טו]. אכן הקנות צריך להיות בשעה שאינה שוכנת אפרקיד, דשעה ששוכנת אפרקיד כתבו התוספות בנדה [דף ג' ע"א ד"ה מרגשת] דליכא למימר צ"ח אי איתא דהוי דם מעיקרא הוי אחי, דכותלי בית הרחם מעמידין הדם בשעה ששוכנת אפרקיד: [ב] ש"ש פעמים. הן אחת שדברי הש"ך [ס"ק א] בפירוש דברי הר"י הן הן דברי הבע"ה הנפש להראש"ד [שער הכתמים סימן א הלכה ט] אות באות, וסובר דכל אשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה, רק כשנולד בה ריעותא פשע אחת שראתה בליל תשמיש אף שאינה יודעת אס הראיה מחמת תשמיש שלא בדיקה עממה סמוך לתשמיש רק במפולג מהתשמיש דאז קמיימא לאו ממנינא הוא, אפילו הכי ריעותא מיקרי וצריכה בדיקה ג' פעמים שוב. וזוהי מציא [הראש"ד] הראיות שלו מהש"ס דאשה שאין לה וסת אין צריכה בדיקה, דהא בש"ס [מה שם, ב] דקמני נשאת וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם אח' וב' וג' על כרחך באשה שאין לה וסת מיירי, דהא בחר הכי קמני ואס יש לה וסת תולה בוסתה, משמע דמעיקרא באין לה וסת מיירי אפילו הכי קמני משמשת פעם אח' ב' ג', אלמא דקמיימא לאו ממנינא הוא משום דלא בדיקה ולא ידעה, אלמא דאפילו שאין לה וסת לא צ"ע בדיקה. ולזה כתב הש"ך דלהפוסקים דמפרשי הא דואס יש לה וסת תולה בוסתה בענין אחר, אין מכאן ראיה דאפילו אשה שאין לה וסת לא צ"ע בדיקה, דיש לומר דרישא גם כן מיירי באשה שיש לה וסת משום הכי לא צ"ע בדיקה, ולא ממנינא הוא, והא דקמני ואס יש לה וסת היינו שיש לה וסת לקלוקל זה, כמו שפירש רש"י [שם סו, א ד"ה ואס יש לה] או כשאר פירושים שנאמרו שם. אך הא קשה לי אהא

ב אם אין לה וסת קבוע [ב] שלש פעמים הראשונים צריבין [א] לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש הוא בעד שלו והיא בעד שלה ואם הוחזקה באותם שלש פעמים שאינה רואה דם מחמת תשמיש שוב אינה צריכה בדיקה כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ולהרמב"ם והרא"ש כל זמן שאין לה וסת (א) צריכה היא בדיקה לעולם קודם תשמיש ואחר תשמיש והרמב"ם מצריך שגם הבעל יבדוק עצמו אחר תשמיש: הגה ואין צריכין לבדוק עצמן אחר כל תשמיש ותשמיש שעושין בלילה אחת אלא מקנחין עצמן כל הלילה בעד ולמחר צריכין בדיקה ואס מצינו דם טמאה (ב) קנחה עצמה בעד ואצדה לא תשמש עד שחזקו עצמה הוהיל ואין לה וסת:

דפסק דאס ראתה פעם אחת דשזב צריכה בדיקה ג' פעמים שחזקו באינה רואה דם מחמת תשמיש, הא קיימא לן דכל שנקבע בפעם אחת נעקר בפעם אחת ואינה חוששת שוב כמבואר בסימן קפ"ט [סעיף ב], ואפילו בוסת גמור, מכל שכן בוסת מחמת תשמיש דכאכילת פלפלין דמי כמו שכתבו התוספות דף ס"ו [ע"א] ד"ה וגאמנת, מכל שכן שראוי שחזקו בפעם אחת. וצריך לומר דסובר דכיון דאשה זו אין לה וסת חייבין טפי, דהר"ן בשבועות [ג, ב] כתב וז"ל, דכיון שאין לה וסת נראה מענינה שהמקרים גורמים לה כאכילות וקפילות, משום הכי חייבין שמקרה התשמיש גם כן תגרום לה, משום הכי כיון שהיא אשה שאין לה וסת ואיחיליד זה ריעותא חייבין טפי וצ"ע גם כן ג' פעמים דוקא שחזקו מחשש ריעותא זו. ולפי זה נראה דאשה שיש לה וסת דודאי אס נולד בה ריעותא שוב, צ"ע בדיקה אחר תשמיש, דהא סתמא קמני נשאת וראתה מחמת תשמיש משמשת פעם אח' ב' וג', והיינו דצ"ע בדיקה, כמו שפירש הראש"ד

דמשום הכי קמיימא לאו ממנינא כיון דלא צ"ע בדיקה, ומיירי אפילו ביש לה וסת. אמנם נראה לי דבאשה שיש לה וסת דאין בה חשש שעלולה למקרים, אס ראתה פעם אחת בליל תשמיש ואיחיליד בה ריעותא, מכל מקום נעקר בפעם אחת, וכיון דבדיקה פעם אחת ולא מציא שוב אינה חוששת. דהא הר"י [שבועות ג, א; כתובות ס, ב] דמציא הא דאשה שאין לה וסת סברי הראש"ד והש"ך דמיירי דראתה דם פעם אחת דאיתיליד בה ריעותא ולהכי צ"ע בדיקה ג' פעמים, אלמא דדוקא באין לה וסת צ"ע בדיקה ג' פעמים, וזהו ההפך צ"ע יש לה וסת צ"ע אין לה וסת. היולא מזה דאשה שאין לה וסת לא צ"ע בדיקה, ואס איתיליד בה ריעותא שחזקו פעם אחת דם בליל תשמיש אפילו במפולג מהתשמיש צ"ע בדיקה ג' פעמים דוקא אחר כך, שחזקו באינה רואה דם מחמת תשמיש. אבל באשה שיש לה וסת, אס נתייליד בה ריעותא אינה צריכה בדיקה רק פעם אחת אחר כך, ואס לא מציא שוב אינה צריכה בדיקה. אך צעיקר דברי הש"ך שכתב להלכה דאינה צריכה בדיקה משום דעיקר החומרא היא משום דלא מלאו לבס להקל נגד הר"י, והר"י יש לו כונה אחרת, לא ידענא, דהא עיקר החומרא שהחמיר הרא"ש משום שלא מלאו לבס להקל נגד דברי ה"ר חננאל, דעד דהא פסקו דלעולם צריכה בדיקה ואפילו קודם תשמיש, וכיון דכולם ומכללם המחבר והרמ"א פסקו להחמיר וצריכה קנות על כל פנים וכמו שכתבתי בס"ק א', מי ימלא לבו להקל. אמנם צעיקר הבדיקה אי צריכה לאור הנר לא דברו בה המחבר ומור"ם כלל וגם האחרונים לא הזכירו מאומה, ומצינו פלוגתא בין הקדמונים, דרש"י [נדה טו, א ד"ה שני] ותוספות דף ט"ו [ע"ב ד"ה דקה] סבירא להו דצ"ע הבדיקה שלפני תשמיש ובין שלאחר תשמיש אינן צריכות שיהיו לאור הנר ע"ש, והרשב"א [נדה טו, ב ד"ה מתינתן] והר"ן [שם ד"ה מתינתן] והרמב"ן [שם ד"ה מתינתן] בחידושיהם כולם סבירא להו דבדיקה דלפני תשמיש צריך שיהיה לאור הנר דוקא, וכן גבי דקה ונאצד העד דצריכה לבדוק מחדש קודם תשמיש פליגי גם כן, דלדעת התוספות דמצרכי בדיקה בין תשמיש לתשמיש ואין צריך לאור הנר מפרשי דאס נאצד העד בבדיקה שלפני תשמיש צריכה לבדוק פעם שנית, ובפירוש השני פירשו דהיינו שנאצד העד שלאחר תשמיש, רק דנפקא מינה בין תשמיש

חוות דעת חידושים

דבר. ועיין ביאורים [ס"ק א] שגרסא דמכל מקום צריכה קנות ולהשהות העד על גופה כשיעור וסת המבואר בסימן ק"ל סעיף נ"א ולמחר תענין בו, וזה יכול כל אדם לעשות, וראוי לעשות כן לחוש לדברי ר"ם ולרוב הפוסקים, והמחבר והרמ"א הסכימו [כן] ומי יצא אחריהן להקל, והקנות צריך להיות בשעה שאינה שוכנת אפרקיד: (ב) קנחה עצמה בעד ואבדה. עיין ביאורים [ס"ק ב] פירוש:

באר היטב

ואחרונים שלא כדעת המחבר, ובמסקנתו סיים ודאי דהכי ק"ל דכל לצעלה לא צ"ע בדיקה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש ואפילו אין לה וסת ואפילו רואה להחמיר על עממה ולבדוק קודם תשמיש או לאחר תשמיש לא שצקין, דא"כ לבו נוקפו וכמדומה שכן עמא דבר, עכ"ל:

אמרה מרגשת אני אינו צריך לפרוש באבר מת דאימור הרגשת שמש הוא, אס לא שאמרה מרגשת אני בצירור שהוא הרגשת דם, עיין ביאורים סימן ק"ל ס"ק א':

קפו (א) צריכה היא בדיקה לעולם קודם. עיין ביאורים [ס"ק ב] אס הבדיקה צריכה להיות לאור הנר דוקא ואס היא צריכה בדיקה בין תשמיש לתשמיש. והש"ך [ס"ק א] פסק דאין צריכה בדיקה ואסין וכן עמא

אינו נאמן. והך נאמנות דהכנס כאן היינו דוקא לענין איסור, אבל לענין ממון כגון להפסידה כתובתה אין הכנס נאמן יותר משאר עד אחד, וכן מבואר בדברי הרא"ש פרק המדיה, עכ"ל:

קפו [א] לבדוק. והש"ך [ס"ק א] השיג על זה ומציא כמה ראיות מהפוסקים ראשונים

לתשמיש, דהנה אם צדקה עצמה אחר תשמיש ורואה לשמש מיד דלא אינה צריכה צדקה מחדש לפני תשמיש כיון דמשמשת מיד אחר צדקה שלאחר תשמיש, אבל בנאצל צריכה צדקה מחדש לפני תשמיש, והכל שלא לאור הנר כמבואר בדברי המוספות דף ט"ו [ע"ב] צד"ה (אבד) [צדקה ואבד] העד, ולדעת הרשב"א דסבירא ליה צדקה לפני תשמיש צריכה שמהיה לאור הנר, מפרש הא ג' דנאצל העד לענין צדקה לפני תשמיש, דנאצל ליה להרשב"א דצדקה לפני תשמיש אין צריכה צדקה לפני תשמיש רק לאחר תשמיש, כמו שאמרנו במתניתין, אבל אם נאצל העד שלאחר תשמיש צריכה צדקה לפני תשמיש השני. והרב צה"ה כתב הדברים הן צדקה לפני תשמיש לאור הנר והן לענין נאצל העד סתם, ולא פירש הדברים, וז"ע למה. ונראה לענין דינא כיון דרוב הפוסקים סוברים דאף אשה שאין לה וסת אינה צריכה צדקה, אף מי שרואה להחמיר ולצדוק, כדאי הם רש"י ותוספות לסמוך עליהם ואין להחמיר ולצדוק לאור הנר: [ג] דינה בדין אשה שיש לה וסת. מאוד לצי מגמגם צדק זה, דאי נימא דמחמת שהחזקה שלשה פעמים שאינה רואה צדקה אלו הוה דינה צדקה אלו כאלה שיש לה וסת ושלש בשעת וסתה, אם כן אשה שהיא רואה תמיד אחר שלשים יום ואחר שלשים יום אין לה וסת פעמים מקדמת ופעמים מאחרת, לא תחוש לעונה ציונית, דהא איתחזקה שלא תראה עד לאחר ל' יום, והוי כאלה שיש לה וסת שאינה חוששת לעונה ציונית, והא ודאי לימא דממכת מכל הפוסקים, ועיין ש"ך סימן קפ"ט ס"ק ל' ובמה שכתבתי שם [ביאורים סוף ס"ק יב]. ועוד כיון דהר"ן [שנועם ג, ב] הוציא דבריו צד"י סימן קפ"ו [עמוד כד סוף דבור ראשון] כתב צד"י אשה שאין לה וסת וז"ל, כיון דנראה מענינה שמקרים גורמין לראייתה כקפיות ואכילות, יש לחוש גם כן שמקרה חמור תשמיש יגרום הדם, ואם כן נראה דכל שאין לה יום החודש קצוב או הפלגה קצובה נראה לומר שמקרים גורמים לראייתה, וחיישין למקרה חמור תשמיש. ועל כרחך צריך לומר דסברת התרומה הדשן היא, דהרי איתחזקה ג' פעמים שבאותן י"ד יום אינה עלולה למקרים, והוא דחוק, חדא דהא הרשב"א בתורת הבית הארוך דף קע"ח^א כתב דלענין זה שנאמר שלא תראה שלא בשעת וסת לא אמרינן חזקה דוסתות, דלא אמרינן חזקה דוסתות רק לענין שבשעת וסת ודאי תראה משום דאורח צד"י וזב"ה ודאי ראייה מהא דמטמא מעת לעת שלא בשעת וסתה [נד"ה ד, ב], ועוד דהא היא צריכה צדקה לעולם לדעת הרא"ש, ולא אמרינן כיון שלא ראתה ג' פעמים בשעת תשמיש הרי איתחזקה דהמקרה דתשמיש אינו גורם הדם, אלא ודאי דסבר כהרשב"א דלענין שלא תראה לא אמרינן חזקה זו. ועוד יש קצת ראיה ממה שהקשה הש"ס נדה דף ל"ט [ע"א] ארבי מאיר דימיני וזב"ה תשמיש, ועל כרחך נטערך לומר דדעת המקשה היא דרבי מאיר אינו אוסר אשה שאין לה וסת רק אם לא עברו עליה ג' פעמים שלא ראתה כליל טבילה, דאילו באם היא שוהה קצת ימים צדקה צריכה לראיה בלא הכי קשה דבימים אלו תשמיש, אלא על כרחך דהוא סובר דרבי מאיר אין אוסר רק בשלא עברו עליה ג' פעמים שלא ראתה כליל טבילה דוקא, וזה מבואר הדוחק. ומה שמצינו^ב ראיה ממנה"ל [סימן קע"ג] דמתיר בכהאי גוונא צדקה לעונה כמבואר בסימן קצ"א צה"ה, לפענ"ד אין ראיה משם, דשם היה ראוי לטענה בלא הכי, דהא נחביר על ידי צדקה המוכר דאית לה מכה, רק דטמאה משום וכי לעולם לא תהיה טמאה, וכיון דמטמאין לה באותן ימים שהיא דרכה לראות שוב לא שייך האי סברא דלא תטמא לעולם, ועיין בסימן קפ"ו [סעיף ה צה"ה] דסגי במה שמטמאין אותה צדקה ביום ל' נגד הסברא דוכי לא תטמא לעולם, והכי נמי סגי במה שמטמאין אותה צדקה ביום אלו:

(ג) אשה שאינה רואה בפחות מ"ד ימים אחר טבילתה אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע עד י"ד יום [ג] דינה בדין אשה שיש לה וסת: ד י"ש לאדם להניח את אשתו שתצדוק בעד שלו מתוך שנאמנת על שלה נאמנת על שלו: ה אם ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים רצופים אסורה לשמש לעולם עם אותו בעל ויתבאר בסימן שאחר זה:

סימן קפז

דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש. ובו י"ד סעיפים: א אשה שראתה דם מחמת תשמיש מיד [א] בכדי שתושיש ידה לתחת הכר או לתחת הבגד ותבטל עד

קפז [א] בכדי שתושיש. והנה הכ"י [עמוד כח ד"ה יש למחוק] הקשה על הטור שכתב בכדי שתרד, מהא שכתב הרשב"א [מורה הבית בית ז שער ד ב, ב] וז"ל, דלא מצינו צדקה לחיוב חטאת אם לא בקנות, והקשה על עצמו הרשב"א מהא דאיתא פרק כל היד [נד"ה י, ב] כדי שמושיט לתחת הכר ומטול עד ומצדוק, ומירך שצדוק היינו שנקנה וכו', עיין צד"י. ואין שום הצנה לדבריו לא בהקושיא ולא בהמירוך, ע"ש. ונראה ליישב דבריו, ונפרש מקודם דברי הרשב"א שהקשה אהא דשיעור וסת מהא דפרק כל היד, דשם מירי בשיעור דאחר זמן, וצריך לומר דקושיא הרשב"א היא, כיון דשיעור דאחר זמן היא בכדי שמושיט ומצדוק, משמע דכשהעד צדקה ומצדוק הוי שיעור וסת, אם כן משמחת לה צדקה כשיעור וסת, ומתיר צדקה היינו קנות. וזה מקשה הכ"י בקושיא השנייה, דהיי דסבירא ליה להטור להלכתא כרז אשי לאידי ואידי חד שיעורא הוא, מכל מקום בשלמא אי הוה אמרינן דשיעורא דמתניתין דאחר זמן הוא כדי שתרד מן המטה ומצדוק, כמו שכתב הר"ן בחידושו דף י"ד [ע"ב] ד"ה בכדי שתרד, אפשר לומר דהטור דלא נקט שיעור דמצדוק משמע שאלא מיד (אחד) [אחר] שתרד, דהיינו בקנות, וכל לומר כשיעור זה חיוב חטאת נמי איכא, ומתניתין פליגא אצרייתא דנקטה שיעורא דאומות לעד שיעורא צדקה המשקוף, דהא (בצרייתא) [במתניתין] קמני שיעורא דאחר זמן בכדי שתרד ומצדוק, משמע דכדי שתרד ותקנה חיוב חטאת איכא, לזה מקשה מהרשב"א שסובר דשיעור דאחר זמן הוא בכדי שתרד ותקנה ליתא חטאת, ועל זה מתיר קושיא השנייה דכחיוז אשם תלוי גם כן רואה מחמת תשמיש מקרי. ועל קושיא הראשונה שהקשה דהא קיימא לן כרז חסדא דכדי שתרד שיעורא רבה הוא, לא תירך כלום, ולזה פסק בשו"ע דהשיעור הוא בכדי שמושיט, וסמך אמירא שכתב צד"י דכחיוז אשם תלוי גם כן הוי רואה מחמת תשמיש. אך קשה, דהא רואה מחמת תשמיש לענין לאסורא אצל לעולם הוי כמו וסתות, כמו שכתבו המוספות דף ס"ו [ע"א] ד"ה ונאמנת, ובסימן קפ"ד [סעיף ד] כתב בספק קודם הנך החמה כיון דוסתות דרבנן הוי ספק דרבנן ומותר כל הלילה, ע"ש, (והכי) [והכא] נמי כיון דלא הוי רק ספקא אי ראתה מחמת תשמיש, דהא אינה חייבת רק אשם תלוי, אם כן הוי ספק אי התשמיש הוי וסת, והוי ספק דרבנן. ונראה דכאן שאני, כיון דעיקר הספק נולד דלאורייתא והחמירו עליו לחייבו אשם תלוי, לכן אף אם בא אחר כך לירי ספק דרבנן אסור, מה שאין כן התם דלא היה ספק רק מחמת וסתות דרבנן. ואין להקשות דמהיכא תיתי יתחייב אשם תלוי, כיון דיכולין לומר דאחר תשמיש הוה נוקמה אחזקה דגופא ונאמר דאחר תשמיש הוה, כמו שהקשו המוספות ר"ש נדה [ג, א ד"ה מעת] וכתבו דהא דמתחייבין למפרע הוא רק מדרבנן וכו' דכל כמה דאיכא לאחורי החזקה דגופא מאחרינן. ונראה כיון דהמוספות צדקה דף ס' [ע"ב] צד"ה [אימא] כתבו העטם דחייב חטאת אף דיכול להיות שהיה אחר תשמיש, משום דרוב פעמים בא מקודם, הכי נמי בשעורא דאחר זמן גם כן רוב פעמים בא מקודם, רק שאין הרוב חשוב כל כך לאוקי מיעוט לגבי חזקה והוי פלגא ופלגא, דומיא שכתבו המוספות דף י"ח [ע"ב] צד"ה [למעט]^א, ע"ש. ודע דאף דאם ראתה אחר שיעור וסת לא נחשבת לרואה מחמת תשמיש, מכל מקום נראה דאם ראתה ג' פעמים כליל תשמיש מופלג מתשמיש אסורה צדקה ד' לשמש שני תשמישין כליל אחד משום עונה הסמוכה לוסת, עד שתיעקר ג' פעמים, דהא כתבו המוספות צדקה דף ס"ו [ע"א] צד"ה ונאמנת דתשמיש כאכילת פלפלין דמיה, ומבואר בסימן קפ"ט סעיף כ"ד דכל שאין הראיה מוצלעת בתוך הוסת דאסורה כל אותה העונה שאחר הוסת, ואפילו הר"ה [שער תיקון הוסתות אות ו] שמצינו

חזו"ת דעת חידושים

(ג) אשה. עיין ביאורים [ס"ק ג]. ואם אחיליד ריעותא שראתה פעם אחת כליל תשמיש עיין ביאורים כאן ובחידושי סימן קפ"ו [מחזיקים ס"ק א; ביאורים ס"ק ב]:

הגהות והערות

קפז [א] עיין בתורת הבית בית ז שער ג יא, ב ובמשמרת הבית שם: קפז [א] צ"ע, דהתוספות ד"ה למעוטי כתבו דרוב תינוקות מטפחין אינו רוב גמור, ע"ש. ונראה שכונתו לתוספות שם ד"ה מיעוטא:

באר הגולה‏^[עם ציונים מהש"ך]

קפד א*. טור:

א. מימרא דריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה, נדה דף ט' ע"ב [רש"י שם טו, א ד"ה נמוך]:
ב. בעיא דר' זורא מרב יהודה שם דף י"ב ע"א, ונפטרטה, ונפטרטה המוספות שם [ד"ה נבי ד"ה לנו], ועיין דריש סימן קפ"ו. רמב"ם [איסורי ביאה ד, ט וטז]:

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

ד שפתי

שהאשה נעשית וזה גדולה אינה חוזרת לימי נדות עד שתשז שבעה נקיים, ואין ימי ויזה אלא צי"א הסמוכים לו' שראתה זהם נדות, כדאיתא בצ"י [עמוד ז ד"ה ומ"ש ומיוס], ע"ש. [וכן דעת הראב"ד בעלי הנפש שער תקון והסמות סימן ז ויא ושאר פוסקים

לקמן סימן קפ"ט גבי אין האשה קוצעת וסת צימי נדתה וימי ויבתה, ע"ש]. דותימה שהעמרת זהו גופיה כתב בסימן קפ"ט סעיף ל"ב צימי ויזה כי"ד כגון שראתה צראש חודש וחזרה וראתה צט"ו זו, שהיא עומדת צימים שראויים לויזה, דהיינו צי"א יום שצין נדה לנדה [וחזרה וראתה צראש מדש וצט"ו זו,

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

יורה דעה קפג קפד הלכות נדה

בהן

וחזרה וראתה צט"ו למדש ולא ראתה צראש מדש שלפניו, הרי זו קצעה לה וסת לט"ו צמדש וכו'] ע"ש כו':

קפד א בגון מעשרים לעשרים. או לכ"ה או לשלשים, צ"י [עמוד ז ד"ה רינז], ופשוט הוא:
ב או משלשים בוי'. וסתם וסת משלשים ניוס לשלשים] יוס, טור. וכן הוא צט"ם [נדה ט, ז] ופוסקים ולקמן סוף סעיף ט' וריש סימן קפ"ט. והיינו אס לא קצעה וסת או מסתמא וסתה כל שלשים, [א] וצמוך שלשים מיקרי שלא צעת וסתה:
ג שיש לה וכו'. אצל אין לה וסת נמצא דיינה בסימן קפ"ו סעיף ז':

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

ביאור

[ו] [נהגה ואין חילוק בוי'. כמו שאמרו בפרק ג' דכריתות ויד, א] יש בא כוי', ובריש פרק ג' דכתובות [נט, א] ועל הנדה [וכו'] אע"פ כוי':

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

פסוקים בפרק זה

מחצית השקל

יורה דעה קפג קפד הלכות נדה

תורת השלמים

ה

בצנא מליעא דף קט"ו [ע"א] לענין משכון אלמנה, ולית הלכתא כרבי שמעון כמבואר בטור חו"מ סימן ז' [עמוד רמט], אס כן אף צנא לית הלכתא כרבי מאיר, לכן אין לתקן כלל: [שמן למנחה] (הג"ה לנן המחצר) אמר הקטן שמעון. מה שהקשה אמו"י הרב בס"ק ד' מנזיח דש"ס סוף פרק המפלט ומירץ על זה שלשה מירוצים, והאורח מישור [פ"ק א] כתב, ולא קשה מידי כמו שכתב מהרש"י בפסקיו סימן ק"ט כינא צנא צנא דאין למדין מדברי אגדה, עיין דבריו צאורק. וטעו עיני מראות דברי אמו"י הרב שכתב להדרי מירון זה בין המירוצים, ח"ל, ולירץ לומר דא דרשא בעלמא עכ"ל, ואס כן מה לו למריפתו ובקיאותו שהרי הדבר מבואר בפירוש דבריו אמו"י הרב. אך זה המירון הוא דמוק צעיני אמו"י הרב, ולא משנינן שניא דמוקא כי האי אלא היכא דאי אפשר לשנוי בדרך אחר, לכן כתב אמו"י עוד שני מירוצים נכונים וצורכים, ועמי להאי לידא משכח זוטרי שקיל משכח רצנא שקיל [נצח קמא מה, א], [ע"כ]:

שבעה נקיים, ישבה שבעה נקיים וראתה אז הוי תחלת נדות. גם סביא ליה אם הוה לה שבעה נקיים בתוך הי"א יום ואח"כ בז' ימי נדות שאחר הי"א ימי זיבה לא ראתה כלל, כשחזרת אח"כ לראות בתוך הי"א יום השניים אין לה דין זבה, דאין ימי זיבה אלא ב"א יום הסמוכים לז' שראתה בהם נדות, אבל מאחר שלא ראתה בהם נדות בז' שלפני הי"א אין לה עכשיו דין זבה כי אם דין נדה. אבל אם לא ראתה בתוך הי"א יום וראתה אח"כ בז' ימי נדה שאחר הי"א יום, לכולי עלמא יש לה דין נדה, אף שאין הז' ימי נדה סמוכים לי"א שראתה בהם זיבה. וזה שהשיג הש"ך על העטרת זהב [נלבש] שהעתיק לשון הרמב"ם והירי כל הפוסקים השיגו עליו: ותימא שהעפרת זהב גופיה כתב. דהא דאמרינן אין האשה קובעת וסת בימי נדה היינו דוקא במעין פתוח, כלומר אם ראתה בראש חדש ניסן וחזרה וראתה בה' בניסן דהוי ראייה ראשונה בתוך ז' ימי נדה, וחזרה וראתה בה' באייר ובה' בסיון, שהיה ראוי לקבוע לה וסתה בה' בחדש מאחר שראתה שלש פעמים בה' בחדש, אבל מאחר שראיה הראשונה בה' בניסן הוי בתוך ז' ימי נדה והתווקא אז מעינה להיות פתוח שהרי ראתה בה' בראש חדש ניסן, אינה קובעת וסת, דאמרינן מעין נדות האשונה לה גרם ראייתה בה' בניסן. אבל כשמעינה סתום קובעת וסת בימי נדה, כגון שראתה שתי פעמים בראש חדש ובשלישית ראתה בכ"ה לחדש ובראש חדש, קובעת וסת בראש חדש, אף שראיה שלישית של ראש חדש היתה בימי נדה, מאחר שלא ראתה קודם לזה בשתי ראיות הראשונות בימי נדתה אלא היה מעינה סתום, אמרינן שעכשיו גם כן עיקר ראייתה בראש חדש ודמים יתרים שנתוספו בה גרמו להקדים ראייתה לכ"ה בחדש. ואף שהרמב"ם כתב דז' ימי נדה הם הנקראים ימי נדתה בין ראתה בהם דם או לא ראתה, ולמה נקראים ימי נדה מפני שהם ראויים לנדה, וכן הי"א יום שאחר ז' ימי נדה הם הנקראים ימי זיבה בין ראתה בהם דם או לא, ולמה נקראים ימי זיבה מפני שהם ראויים לזיבה, ואם כן הכא נמי אמרינן אין האשה קובעת וסת בימי נדה דלשיטת הרמב"ם אמרינן פירושו בימים הראויים לנדתה אפילו לא ראתה מקודם, ותקשה לשיטתו איך משכחת לה שתקבע וסת, דהא תמיד הוי ימי נדה בימי זיבה. מיהו כזה גם הרמב"ם מורה, כמו שכתב בהדיא (פרק י"א) [תן מהלכות איסורי ביאה הלכה ט] דלא אמרינן אין האשה קובעת וסת בימי נדה רק כשמעינה פתוח, ואם כן משכחת לה שתקבע וסת בימי נדה כשמעינה סתום, וכנזכר לעיל לרש"י. אכן בהא דאמרינן אין האשה קובעת וסת בימי זיבה לא בעינן מעינה פתוח, והטעם לחלק, דבשלמא הא דאין קובעת וסת בימי נדה הטעם הוא דאז תולין ראייתה במה שהיא בימי נדה והרגילה לראות, ומשום הכי היינו דוקא במעינה פתוח, אבל בימי זיבה הטעם דאז היא מסולקת דמים ואינה רגילה לראות, ומשום הכי אף שראתה אינו רק מקרה בעלמא ואין ראייה זו מסייעת לקבוע וסת, ומשום הכי אדרבה כשמעינה סתום טפי עדיף סברא זו (וכן הוא בב"ח סימן קפ"ט סעיף ל"ט עמוד עו ד"ה והא, ע"ש). מיהו בהאי דאין האשה קובעת וסת בימי זיבה יש חילוק בפירושו בין רש"י להרמב"ם, דלרש"י שאין ימי זיבה אלא ב"א הסמוכים לז' שראתה בהם נדות, בימי זיבה כ"צ, לא משכחת לה אלא כגון שראתה בראש חדש וחזרה וראתה בט"ו בו ועוד לסוף ט"ו יום פעם ב' ועוד ט"ו יום פעם שלישית, דהוי ד' ראיות ובינים שלשה זמנים, דהיינו וסת הפלגה (כמו שכתוב בסוף קפ"ט סעיף ב'), אפילו הכי אינה קובעת וסת, כי ראייה הראשונה שהיתה לסוף ט"ו יום היתה עומדת ב"א ימי זיבה. אבל להרמב"ם הא דאין קובעת וסת בימי זיבה לא בעינן שיהיו הי"א סמוכים לז' שראתה בהם נדות, משכחת לה בימי זיבה כיצד יותר בנקל, והוא כגון שראתה לפני שנה פעם אחת ושוב לא ראתה, ועוד התחילה לראות שנה שניה וראתה שלש פעמים בה' לחדש, שהיה ראוי לקבוע וסתה בה' בחדש, אכן מאחר שלהרמב"ם לאחר שראתה לפני שנה צריכה שתספור מאז לעולם ז' ימי נדה ואחריהן י"א ואחריהן ז' ואחריהן י"א, ואם כן כשראתה תחלת שנה שניה בה' בחדש, הראיה הראשונה היתה בתוך הי"א יום הראויים לזיבה אף שאינם סמוכים לז' שראתה בהם נדות, שוב אין ראייה זאת מסייעת להן לשתי ראיות האחרות לקבוע וסתה בה' לחדש, דימיני זיבה אין קובעת וסת אף ממעין סתום וכנזכר לעיל. וזה שתמה הש"ך על העטרת זהב, שביסמן זה העתיק דברי הרמב"ם, ובסימן קפ"ט סעיף ל"ב כתב בימי זיבה כיצד כגון שראתה בראש חדש כז', והיינו נדות כלע"ר רש"י, דאלו לדעת הרמב"ם הוי מצי למנקט בימי זיבה כיצד יותר בנקל וכנזכר לעיל. דע, דכל הנ"ל הוא מדין תורה שצריכה ליהדר במנין ז' ימי נדה וי"א ימי זיבה, והכי הוו עבדי בנות ישראל כל זמן דהוי בקיאין רבנן בחזותא דדמא, דהוי יכלו לפרושי בין דם טמא לדם טהור. אבל השתא דאין בקיאין בחזותא דדמא, וחזו נמי דנשי לא ידעי מתקון וסתות אי עומדות בז' ימי נדה או ב"א ימי זיבה, התקין רבי [נדה טו, א] לעם שבשרות (פירש רש"י ד"ה בשדות מקום שאינן בני תורה) ראתה יום אחד תשב ששה [והוא], וששה דקאמרינן נקיים בעינן. והטעם, דתרי חששא איכא, חדא שמא תראה ביום א' דם טהור ותחזור ותראה ביום ז' דם טמא ותתחיל למנות ז' ימי נדה מיום א' ותטבול ביום ז' לאוראת, ובאמת ראייתה ביום א' הוי דם טהור ומן הדין צריכה למנות ז' ימי נדה מיום ז' ואילך, ומכיון דתקון רבנן שתשב ו' נקיים על כל דם מלבד היום שראתה ליכא למיתש כלל, דממה נפשך אם היתה ראייתה ביום [א'] דם טהור אין כאן דם טמא כלל שהרי שוב לא ראתה בז' ימים שאחר יום א', ואם היה דם טמא הא טבלה ביום ז' לאוראת וטהורה. ועוד חשש אחר היה, אם לא תשב ששה נקיים והוא על כל דם שתראה, שאם תראה ביום א' אפילו דם טמא ותעמוד [אז] בעשירי או ביום האחרון מן הי"א יום, דלא בעינן לכל היותר טפי משומרת יום כנגד יום, וכשתחזור ותראה ביום י"ב שאז עומדת בז' ימי נדה צריכה למנות ז' ימי נדה מיום י"ב ואילך, והני נשי כיין דלא ידעי בתקון וסתות סברה שבראייה ראשונה עמדה בז' ימי נדה ותתחיל למנות מראיה ראשונה ואילך ותטבול ביום ז' לאוראת. אבל מכיון דבעינן שתשב ו' נקיים מלבד היום שראתה, ליכא למיתש כלל, דממה נפשך, אם עמדה ביום א' באחד מימי זיבה מן הי"א יום הא סגי לה בשומרת יום כנגד יום והיא המתניה ביותר עד יום ז' ולא ראתה באותן ו' ימים, ואם עמדה בתוך ימי נדה נמי סגי לה בכחי ומצי לטבלה ביום ז' לאוראת. וכן אם ראתה ב' ימים, תשב ו' נקיים מלבד אותן ב' ימים, והיינו גם כן מטעם הנ"ל. ראתה שלשה תשב שבעה נקיים, דשמא עמדה בתוך י"א ימי זיבה וכיון שראתה בהן שלשה ימים נעשית זבה גדולה ובעינן שבעה נקיים חוץ מיום שפסקה בו. והיינו תומרא דרבי. ואמר תומרא דרבי הוסיפו עוד תומרא דרבי זירא כדאמרינן בריש פרק תינוקת [שם] אמר רבי זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו ראות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים, ואמרינן (ריש פרק אין עומדין ברכות לא, א) דהא דרבי זירא הלכה פסוקה היא. וכתבו הרמב"ם [נהלכות נדה פ"א הלכה יח] והר"ן [שבועות ד, א דיבור ראשון] הטעם שהחמירו כרבי זירא ולא סגי בתקנתא דרבי, כדי שיהיו בכל זמן מנות מנין אחד, ולא ישנו מנהגן בין ראייה אחת לשלשה ימים, דהרי כשראתה שלשה נעשית זבה גדולה והתחילה לספור שבעה נקיים וראתה בשביעי טפת דם כחרדל ודאי צריכה לישב עליה שבעה נקיים, דהרי סתרה כל המנין, ונשי ידין דאין בקיאין בין תחלת הראיה לסתירת הספירה ויבא הדבר לכלל טעות, משום הכי לא פלוג לעשות כל דם שתראה כאלו היא סותרת לישב עליה שבעה נקיים, עכת"ד הבי"י [עמוד ה מד"ה משרבן], ע"ש:

קפד (פ"ק א ב' ב' א) **אם לא קבעה וסת כז', דאם קבעה וסת אחת, נעקר הסתם וליה שלשים יום:**
ובתוך שלשים מיקרי כז', ר"ל, ומותר לבא עליה ואינה צריכה בדיקה. אבל הפלתי בהלכות נדה שלו [תפארת ישראל ס"ק א] חולק עליו, דאם כן הא דתנן בכל הש"ס [נדה יב, ב] ופוסקים ולקמן סימן קפ"ו [נסעיף ב] באשה שאין לה וסת דבעי בדיקה איך משכחת לה, הא באין לה וסת וסתה כל ל' יום. ואין לומר דעקרתו לסתם וסת (דהיינו עונה בינונית) שעברו שלשה זמנים ולא ראתה בעונה בינונית, אם כן ממה נפשך, אם עוקרת לעונה בינונית לג' ראיות אחרות שוין הוי קבעה וסת לראיה ההיא ואיך קרית לה אין לה וסת, ואם עקרתו לג' ראיות בלתי שוין עדיין עונה בינונית במקומה עומדת כמו שכתוב לקמן סימן קפ"ט [נסעיף ב] בשאר וסת הקבוע, וכל שכן בעונה בינונית אם עקרתו לג' ראיות בלתי שוין שסברא טפי לומר עדיין עונה בינונית במקומה עומדת, דהואיל שאין לה קביעות לראיה אנו אומרים דרך נשים יש כרוב נשים, והדרא קוישא לדוכתה אין לה וסת היכי משכחת לה. ולכן הסכים דמה שכתב הטור וסתם וסת משלשים יום היינו להחמיר יש לעונה בינונית דין וסת קבוע, לא להקל ולהתיר באין לה וסת תוך ל' יום היינו בלי בדיקה, ע"ש:

שוע קפד א

הדפסה ברזולוציות מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

אבודרהם <מהדורת קרן רא"ם> - ג אבודרהם, דוד בן יוסף עמוד מס : 28 הודפס ע"י אוצר החכמה

3. * טור עמוד ח;
רש"א צמרת הבית
בית ז שער ז, ז
צבאור המשנה שם
יג, א;
ג. משנה שם דף י"ג
[ע"א*]:
ד. צריכתא ^{הפוסקים} דרבי
יאשיהו ^ג שם דף ס"ג
ע"ז ושבוט דף י"ח
[ע"ז] וכדמפרש רבא
שם:

ציונים לרמ"א עם ציונים מהש"ך

קפד ח טור [עמוד ח]
ומדרכי ריש הלכות נדה
[שבוט רמז תשל] ורוב
הפוסקים [אגור סוף סימן
אלף שם בשם שו"ת מהר"ל
החדשות סימן ג' אות ה; ב"י
בשם תוספות נדה יב, א ד"ה
בני ד"ה לנז]:

הגהות והערות

קפד א ראה הגהות
הג"י פיק צגלין המוספות
שם והגהות מהר"צ
רשנצרג שם אות ז שהעירו
לפניו צנדרים לא נמצא כן,
אלא הוא מבני ט' מדות
שנמנו במסכת כלה ע"ש:
ב עיין פרי מגדים בשפתי
דעת שם:
ג. שבוט שם הובא דין זה
בשם רבי יאשיהו, אלץ צנדה
הוצא דין זה בשם רבי
ירמיה:

ד. כוונתו לנצל הידוע
דמיעיקר דינא פסק כדעה
ראשונה, וכמ"ל לקמן
צמורת השלמים סימן קפ
סוף ס"ק ג, חלף דיש לנהוג
למעשה כדעה השניה
המובאת בשו"ע, הוצא
בש"ך צגלין איסור והיתר
שכסוף סימן רמז ד"ה
וכ"ת בשם שו"ת רמ"ע
מפאנו סימן ז, וע"ע כללים
בהוראת איסור והיתר לפני
מגדים, ריש יו"ד, ונמנעת
יעקב כלל מו ס"ק יג:

ד ואינה צריכה בו. [ב] היינו להרמז"ס [איסורי ביאה ד, טז]
שהביא המחבר ריש סימן קפ"ו, אלץ לרוב הפוסקים שהביא שם
ולדעת הרב שם וכלן אין לה להחמיר כלל לצדוק, לא לפני תשמיש
שלא יהא לכו נוקפו מיון דראה אשתו צדקת מחשז שאם לא
הרגישה לא היתה צדקת ופורש,
ולא לאחר תשמיש שלא יהא לכו
נוקפו ופורש מכאן ולהבא, והא
לדמרינן בש"ס [שם יג, א] ולקמן
סימן קצ"ו סעיף ט' כל היד
המרבזה לצדוק צנשים הרי זו
משווצת היינו שלא צשעת תשמיש,
כן כתבו הטור [עמוד ח] והרשב"א
[מורת הבית בית ז שער ז, ז] ושאור
פוסקים: ה צריך לפרוש בו.
היינו מדרבנן, כן הסכמת רוב
הפוסקים והאחרונים דוסמות דרבנן:

קפד (א) בא עליה שלא בשעת וסתה. צטור [עמוד ח]
כתוב דצא עליה כמו שירלה, ור"ל צין שהיא ערה צין
ישנה, פירוש שאינה ישנה לגמרי דאם כן אסור לשמש עמה
כדאיחא צנדרים^א, אלץ שאינה ערה כל כך שמוכל להשיז אס היא
טעורה אי לאו, כן כתבו התוספות
צנדה דף י"ז [ע"א ד"ה צין]:
(ב) עונה אחת. הכי אסיקנא
צנדה צפרק האשה צסופו [נדה
סג, צ]. והצ"ז [עמוד ט ד"ה ומ"ש אס
הוא] הביא צשם אור זרוע [מ"א
סימן שנה מה, א] דפסק אס רגילה
לראות ציוס פורש ממנה כל היום
והלילה שלפניו, וכתב עליו צ"י
שאין לחוש צזה אלץ כמו שכתבו
הטור והפוסקים דאין איסור אלץ
ציוס לחוד וכמו שפסק השו"ע כאן, דהכי פסקין צנדה הלכתא
כרבי יהודא צגמרא דצצירא ליה כן. ומו"מ ז"ל [צ"ח עמוד ט דבור
רשון] תיקן את פסק האור זרוע הזה לומר אע"ג דהלכתא כרבי יהודה מכל מקום ראו להחמיר על זה, [א] ותמוה הוא להחמיר על
מה שמפורש בתלמוד לקולא צפרט צוסמות דרבנן. עוד הביא צ"י [שם] בשם הגהות מיימוניות [איסורי ביאה ד אות ט] שכתב צשם
צצאסוף שעונה זו יוס או לילה מימי ניסן ותשרי שהיוס והלילה שוין, אלץ בתמוז וטבת צעינן תלי יוס ותלי לילה, ותימה, עכ"ל. וכתב
צ"י על זה ונראה שטעמו משום דמשמע לו דשיעור עונה הוה י"צ שעות מהשעות שהם כ"ד ציוס וצלילה, ומכל מקום נראה שאין
לחוש לכך מאחר שהפוסקים לא הזכירוהו, גם לישנא דגמרא משמע דלא קפיד אלץ על היום או הלילה, ולא הזכירו שעות צפרק
האשה אלץ משום פלוגתא דרבי יוסי דהתם, עכ"ל. וכתב עליו מו"מ ז"ל [צ"ח שם ד"ה כתב] דאשתמיט מצעל הגהות מיימוניות ומצ"י
הא דאיחא ריש פרק תינוקת [שם סה, צ] להדיא דגבי נדה נמי הוה עונה י"צ שעות דוקא, דהיינו יוס או לילה ציומי ניסן ותשרי ותלי
יוס ותלי לילה צטבת ותמוז, והכי נקטינן, עכ"ל. וקשה לי דאם תאמר צשעות תליא מילתא ממילא איסור העונה הוה צאותה פרק
שרגילה לראות הן ציוס הן צלילה, ולא תמצא כאן לומר י"צ שעות אלץ אס ראתה ציומי ניסן ותשרי צאמצע היום או צאמצע הלילה,
אלץ אס תראה צסוף היום צניסן ותשרי היאך תחשוב י"צ שעות, אס תחשצם מעשה שרגילה לראות ואילך י"צ שעות תמצא שתייה

לה וסת קבוע (א) [ב] בא עליה שלא בשעת
(א) וסתה ד [ב] ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש;
הגה [ג] [ב] גם אין לה להחמיר לצדוק עזמה לא לפני
תשמיש ולא לאחר תשמיש שלא יהא לכו נוקפו ופורש:
* [א] אבל שלא בשעת תשמיש ב כל המרבזה לבדוק
הרי זו משווצתה:
ב ד [א] בשעת וסתה ה (ב) [א] צריך
(א) לפרוש ממנה (ב) (ב) (ב) עונה אחת
ציוס לחוד וכמו שפסק השו"ע כאן, דהכי פסקין צנדה הלכתא
כרבי יהודא צגמרא דצצירא ליה כן. ומו"מ ז"ל [צ"ח עמוד ט דבור
רשון] תיקן את פסק האור זרוע הזה לומר אע"ג דהלכתא כרבי יהודה מכל מקום ראו להחמיר על זה, [א] ותמוה הוא להחמיר על
מה שמפורש בתלמוד לקולא צפרט צוסמות דרבנן. עוד הביא צ"י [שם] בשם הגהות מיימוניות [איסורי ביאה ד אות ט] שכתב צשם
צצאסוף שעונה זו יוס או לילה מימי ניסן ותשרי שהיוס והלילה שוין, אלץ בתמוז וטבת צעינן תלי יוס ותלי לילה, ותימה, עכ"ל. וכתב
צ"י על זה ונראה שטעמו משום דמשמע לו דשיעור עונה הוה י"צ שעות מהשעות שהם כ"ד ציוס וצלילה, ומכל מקום נראה שאין
לחוש לכך מאחר שהפוסקים לא הזכירוהו, גם לישנא דגמרא משמע דלא קפיד אלץ על היום או הלילה, ולא הזכירו שעות צפרק
האשה אלץ משום פלוגתא דרבי יוסי דהתם, עכ"ל. וכתב עליו מו"מ ז"ל [צ"ח שם ד"ה כתב] דאשתמיט מצעל הגהות מיימוניות ומצ"י
הא דאיחא ריש פרק תינוקת [שם סה, צ] להדיא דגבי נדה נמי הוה עונה י"צ שעות דוקא, דהיינו יוס או לילה ציומי ניסן ותשרי ותלי
יוס ותלי לילה צטבת ותמוז, והכי נקטינן, עכ"ל. וקשה לי דאם תאמר צשעות תליא מילתא ממילא איסור העונה הוה צאותה פרק
שרגילה לראות הן ציוס הן צלילה, ולא תמצא כאן לומר י"צ שעות אלץ אס ראתה ציומי ניסן ותשרי צאמצע היום או צאמצע הלילה,
אלץ אס תראה צסוף היום צניסן ותשרי היאך תחשוב י"צ שעות, אס תחשצם מעשה שרגילה לראות ואילך י"צ שעות תמצא שתייה

ביאור הגר"א

רבי יורא כו', ועיין תוספות שם ד"ה בעא כו' ושם בעא מיניה ר' אבא כו':
[א] אבל שלא כו'. כן פירש בתורת הבית [בית ז שער ב, ז] כן למתניתין דריש
פרק ב' [שם יג, א]:

פתחי תשובה

(ב) צריך לפרוש. ואם עברו ושמשו האיש והאשה שניהם צריכים כפרה, כן
כתב השערי דורא בסימן ז' [שם, א], ועיין בתורת השלמים ס"ק ג':
(ג) לפרוש ממנה. עיין בתשובת נודע ביהודה [מהדורא קמא] חלק יו"ד סימן
נ"ה ונ"ו שהעלה דמה שאמרו וסתות דרבנן היינו לענין שלא אמרינן שכבר
ראתה בשעת וסתה, משום דנגד חזקה אורח בזמנו בא יש חזקת טהרה, אבל
לענין לפרוש מאשתו סמוך לוסתה הוא מן התורה דחיישינן שמא תראה, ולא אמרינן על להבא נוקים לה בחזקת טהרה דאטו לעולם לא תראה, ודמי להא
דאמרו [גיטין כח, ב] שםא מת לא חיישינן ושמא ימות חיישינן ע"ש. ועיין בנודע ביהודה תניינא [יו"ד] סימן ק"ג מה שכתב בזה, ועיין מה שכתבתי לקמן סימן
קפ"ז ס"ק מ"ז בשם [בית ד שער ז, א], וכן קיבל ממורו הגאון ז"ל לחלק בכך, ולכן חושש מאד לסברא זו ומשוי לה ספק דאורייתא, ע"ש. כתב עוד בכמה
תשובות שם. אמנם בסימן קע"ה שם הביא דברי הרא"ה ז"ל קצת באורך, ולפי האמור שם נראה דרך גוף הסברא לחלק בין ראתה לשמא תראה קדומה
בהרא"ה, אבל לדינא יש מרחק רב ביניהם. ואילו דבריו שם בשם הרא"ה, אע"ג דוסתות לאו דאורייתא כדי שנחזיק אותה בודאי טמאה אחר שעבר רגע הוסת
מכל מקום מן התורה אסורה לשמש בעונה הסמוך לוסתה אחר רגע הוסת, דודאי אם רגילה לראות באמצע היום ואנו אוסרים אותה לשמש מתחלת הנין
קודם שנתגי רגע הוסת משום שמא על ידי חימום התשמיש יקדים האורח, זהו דרבנן, אבל אחר אמצע היום שכבר עברה רגע הוסת, אע"ג דלא מחזיקין
לה בודאי ראתה כיון דוסתות דרבנן ולא אמרינן כבר ראתה, אבל מן התורה אסורה לשמש חציה של עונה זו מחצית יום ואילך, דשמא תראה עתה מחמת
חום התשמיש כיון שכבר הגיע הרגע שהיתה ראויה לראות בהם, עכ"ד ע"ש]: (ד) עונה אחת. עיין באר היטב [ס"ק ב]. ועיין בספר תפארת למשה [ילקוט
מפרשים] שכתב דאשה שקבעה וסת בליל טבילתה ואי אפשר לה לטבול עד ליל וסתה, כגון שקבעה וסת מליל ט"ו לליל ט"ז ודרכה לראות כל ז' ימים,
וצריכה למנות שבעה נקיים [שבוט] שני [שבוטות] וטובלת ליל ט"ו, דמותר לשמש אף שהוא שעת וסתה, דוסתות דרבנן [עיין בס"ק שלפני זה] ולא החמירו
לאסרה על בעלה עולמית. ומכל שכן אם דרכה לראות ביום ט"ו דאין להחמיר בליל טבילתה ליל ט"ו משום עונה שלפני עונת וסתה כדעת האור זרוע, ע"ש
ראיתו. ומשמע דדוקא בכהאי גוונא שדרכה לראות כל ז' ימים ואם כן אי אפשר להקדים הטבילה מליל ט"ו, אבל אם לא כן וקבעה וסת מליל י"ג לליל
י"ג, אף שכתב הרמ"א בסימן קצ"ו סיפף י"א דאין מתחלת למנות שבעה נקיים אלא מיום ו' ואם כן ליל הטבילה הוא שעת וסתה, מכל מקום יותר עדיף
שתחזיל למנות מיום ה' או יום ד' [היינו בקבעה לליל י"ב] דזה אינו אלא חומרא. אכן אם וסתה ליום י"ג, בזה יש לומר דיותר טוב לחוש לחומרת הרמ"א
ז"ל מלחוש לחומרת האור זרוע שלא נזכר בשו"ע כלל. [ועיין בתשובות חתם סופר [יו"ד] סוף סימן קע"ט שאלה כעין זו, באשה ששינתה וסתה פעמים בכל
חודש באופן שקשה ורחוק שתזדמן שתטבול לנדרתה כי עד שהראשונה פקודה שניה ממחרת לבא, [א] ואין יודמן לה ליל טבילה יהיה בעונה שוסתה מחר
ביומן, ולדעת הש"ך יש להחמיר כראב"ן לפרוש לילה שלפני אותה העונה, אם כן אשה זו סופה להתגרש מבעלה חו", אם יש למצוא לה שני התירים, א'
לשמש בליל הסמוך ליום שעונתה בו, ב' אם יארע שתראה מיד אחר טבילה טרם ששמשה להקל שלא תצטרך להמתין שש עונות ותספור ז' נקיים מיד
שתפסוק לראות. והשיב, לענין דין הראשון אם צריך לנהוג כחומרת האור זרוע וראב"ן נראה להקל כיון דכל עיקר טעמם אינו אלא משום לא פלוג, בשגם
וסתות דרבנן, ואפילו להרא"ה דסבירא ליה עונה הסמוך לוסתה חמירא מוסת גופיה [עיין ס"ק הקודם] מכל מקום היינו בוטת קבוע ג' פעמים, אבל וסת
שאינו קבוע כגון איתתא דא שמשנית וסתה תמיד וחוששת ליום ראייה שלה הוה עונה סמוך לוסתה דרבנן, אם כן יש להקל בלא פלוג ידידה ולהתיר בעונה
הסמוכה לעונת ראייה כדי שלא תתגרש ויקיים הבעל פריה ורביה. וגם בדין השני פשוט דיש להקל, כיון דהא דנהיגין להמתין שש עונות אע"פ שלא שמשה
הא רק משום לא פלוג בין שמשה ללא שמשה, ואין להחמיר בלא פלוג כמו בגוף הדין עצמו כמו שכתב תרומת הדשן [סימן קסד] ומייתא מגן אברהם ריש
סימן תמ"ז [ס"ק ה], על כן יש להקל בכהאי גוונא, ולכל הפחות להמתין ז' עונות, דהרי להרמב"ם [שאר אבות הטמאה חו", יכן דפסק כרבנן דרבי יוסי כו'] [ושב
פ, א] ורק ישראל קדושים הם, אך היכא איתא למיחש שתצא אשה מיד בעלה על ידי זה פשיטא שיש להקל לכל הפחות אחר ג' עונות, ואם טבלה חמירא
שבת קודש וראתה אחר הטבילה קודם תשמיש, תחל לספור שבעה נקיים ביום ג' ותפסוק בטהרה בין השמשות דיום ב' נגהי ג', עכ"ד ע"ש. ועיין מה
שכתבתי לקמן סימן קצ"ו סוף ס"ק ט"ז בשם כמה גדולים דבכהאי גוונא בראתה אחר טבילה קודם ששמשה יש להקל בכל אופן ואף לספור מיד ע"ש]:

קפד [א] בא עליה שלם בשעת וסתה. צטור כחז דבא עליה כמו שרלה, ור"ל בין שהיא ערה בין ישנה, פירוש שאינה ישנה לגמרי להם כן אסור לשמש עמה בדאיחא גנדרים, אלא שאינה ערה כל כך שחולל להשיב אם היא טהורה אם לאו, כן כתבו המוספות גנדה דף י"ב, עד כאן לשון הט"ו [ס"ק א]. וכן כתב הב"ם [עמוד ו' ד"ה ומ"ש צין ערה]. ובהלאי גוונא כבש הטור וצ"י בסמיו [ז' עמוד ו' ד"ה ומ"ש צין א] להדיא גבי שהמה אסור הוסיף שיעור שמספור וטבולו שבזה המעבר כסמיון סעף י"א. והוא שמה ששם כאן ובסעף י"א נראה שסובר העיקר הסביר שמחלק הש"ס דגדה דף י"ב [ע"א] בין ערה לישנה, היינו משום דשינה לא חויא לטהרות, מה שאין כן בערה דחויא לטהרות על כן בעא דציקה יומר, וכן פירש רש"י שם [ד"ה ערה] למד פירושא, ואם כן לדין לכתב טהרות אם כן חו לא שייך לחלק בין ערה או ישנה, וק"ל: [ב] גם אין לה להחמיר ל"בדוק בעצמה. בחרתי פליג מור"ם עם דעת המחבר, למשלון המחבר שמעמ לעצמה לריכה צדיקה אצל אם רתה להחמיר תמיר, ולאחר שמעמ שם כרחה לריכה צדיקה, והוא דעת הרמב"ם [פסו"ט ביאה ד, טו] ששכח המחבר ריש סימן קפ"ו, וכן כתב הש"ך [ס"ק ד]. ודעת מור"ם דבכל ענין אין להחמיר לצדוק כלל, וכן מסיק מור"ם לקמן ריש סימן קפ"ו, ואם כן היה ליה לכתוב יש אומרים, כדרכו, וז": [שמן למה] (הגה לנן המחבר) אסור הקטן שמעון. מה שכח אמו"ר הרב שהמחבר סתם בסמיון קפ"ד כדעת הרמב"ם להחמיר לצדוק. גם בסמיון קפ"ו כתב לדעת הרמב"ם בטהרה, על פי הכלל המפורש בדבריו: צבצוב סמיון קפ"ו כחש המנהג להחמיר בטהרה, וכן מצינו שם ולדעתו וכו' משמע דפסק כן, ולכן הוצרך הרב בהג"ה סימן קפ"ו לכתוב דסבירא ראשונה עיקר וכן נהגו כדי לאפוקי מכלל המסור צדיקו, ואם כן יפה עשה אמו"ר שהעב דברי הרב צ"ע. והאורח מישור [ס"ק א] השיג על הש"ך ואמו"ר הרב, ולא דק בכל צדיקו, [ע"ס]: [ג] צדיק צ"פירוש כוונתו. ואם עברו ושמשו האיש והאשה שנייה לריבין טוונת, כן כתב השערי דורא [הלכות נדה] בסמיון ז' [ע"ט, א]. ואע"ג דמשמע מדבריו שם דסובר דקוסתא לאורייתא ואין קיימא לן דקוסתא דרבין ומכאזרין צדיקו, סימן [עמוד טו ד"ה ומיה אס], מכל מקום קריבין טוונת כעודי עבירה דרבין. [יח, א] וכן כתב הלבוש בפרק סימן קפ"ה [סעף ד]. ואע"ג דפסק מור"ם הוא וגם לא עבדה כלום, מה שאין כן הכא, וכן משמעו הלבוש שם:

(פ"ק ד) ואינה כ"ו. היינו להרמב"ם כ"ו. דלשון המתבר הוא לשון הרמב"ם, ומדכתב ואינה צריכה בדיקה לפני תשמיש משמע דאינה צריכה בדיקה אבל אם תרצה להתחמיר ולברוק רשאי, ודוקא לפני תשמיש אבל לאחר תשמיש צריכה בדיקה, על זה כתב הש"ך היינו להרמב"ם כ"ל. ועיין פלתי [תפארת ישראל סי"ב ב] שרמזו כאן למה שכתב סימן קפ"ו [סי"א א] דייצא לנו משם לריגא דדוקא אם האשה מעצמה מתחמט על עצמה אינה רשאית, דברואה אשתו בודקת חושב שבדואי הרגישה דאם לא כן למה בודקת עצמה ולכו נוקפו ופורש, אבל אם הכעל מחמיר על עצמו ומצווה לאשתו שתהיה בודקת פשיטא דליכא כאן חשש לבו נוקפו מתחמט שבדוקת, דהיי מצווה לה לברוק, על כן רשאי אפ"ל להתחמיר על עצמו, ע"ש: (פ"ק ד) צריך כ"ו. מדרבנן כ"ו. אף על כבגמרא מייח לה מרקה, כדתינא [נדח דף ס"ג ב'] והזהרה את בני ישראל מטומאתם [ויקרא לו, טא], מכאן אמר רבי ירמיה והזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתא, אפילו הכי לדעת הפוסקים דהוא מדרבנן סבירא להו דקרא אסמכתא בעלמא הוא, ונקטינן כוותיהו. [הג"ה, ועיין בבית אדם [כלל קה סי"א א] שכתב דנראה לו דבר חדש, דפרישה מתשמיש בשעת הוסת דאורייתא הוא אף למאן דאמר דוסתות דרבנן. וכבר קדמו בזה בנודע ביהודה מהדורו קמא [יו"ד] בסימן נ"ה, ומטעם דשמא מת לא תיישנין אבל לשמא ימות תיישנין [גיטין נה, ב], ע"ש. ומשמע שם דאפילו הפרישה בעונה הסמוכה לוסת הי"ח דאורייתא, וזה תמוה, דהא אפילו למאן דאמר דוסתות דאורייתא ואם לא בדרקה בשעת הוסת טמאה מכל מקום זה מודה דלא כפי' בדיקה ככל העונה הסמוכה, אלמא דחזקה דאורת בזמנו כא אינו אלא בשעת הוסת גופא. אכן באמת בעיקר הדבר כבר קדם בזה הרא"ה בספר בדק הבית בית ד' שער ב' [ד, א], ועיין שם במתחיל בין העונה שאחר הוסת להעונה שקודם [אמנם הרשב"א ז"ל [משמרת הבית שם] הוסיף עליו בזה, ע"ש. ע"כ הגיה' מהרב הגדול וכו' מוהר"ג שלמה הכהן נ"י מו"צ דפ"ק]:

והיבא דמנאה דס ודאי דהוי עצירה לאוריימא וכדאימא צט"ס [שנועות] פרק
צסוף סימן קפ"ה צהג"ה דהאשה אינה לריכה כפרה, שאני התם דאנו

גליון מהרש"א

והא כריך לפרוש קודם וסמה, והלכתי ים לומר בשלמא קודם וסמה פן ימוסף
ההסתייגות אל הוון המוגבל לרעות ע"פ. אך קשה לי דלסם פן הוא אך הויוסו דמילי דלכריך
לפרוש ואלא דרכן ממה דהוא גופא מדרבנן: [2] וישיב מנה פן בשעת וסמה.
[3] וכן ישיב פן קטע: [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26] [27] [28] [29] [30] [31] [32] [33] [34] [35] [36] [37] [38] [39] [40] [41] [42] [43] [44] [45] [46] [47] [48] [49] [50] [51] [52] [53] [54] [55] [56] [57] [58] [59] [60] [61] [62] [63] [64] [65] [66] [67] [68] [69] [70] [71] [72] [73] [74] [75] [76] [77] [78] [79] [80] [81] [82] [83] [84] [85] [86] [87] [88] [89] [90] [91] [92] [93] [94] [95] [96] [97] [98] [99] [100] [101] [102] [103] [104] [105] [106] [107] [108] [109] [110] [111] [112] [113] [114] [115] [116] [117] [118] [119] [120] [121] [122] [123] [124] [125] [126] [127] [128] [129] [130] [131] [132] [133] [134] [135] [136] [137] [138] [139] [140] [141] [142] [143] [144] [145] [146] [147] [148] [149] [150] [151] [152] [153] [154] [155] [156] [157] [158] [159] [160] [161] [162] [163] [164] [165] [166] [167] [168] [169] [170] [171] [172] [173] [174] [175] [176] [177] [178] [179] [180] [181] [182] [183] [184] [185] [186] [187] [188] [189] [190] [191] [192] [193] [194] [195] [196] [197] [198] [199] [200] [201] [202] [203] [204] [205] [206] [207] [208] [209] [210] [211] [212] [213] [214] [215] [216] [217] [218] [219] [220] [221] [222] [223] [224] [225] [226] [227] [228] [229] [230] [231] [232] [233] [234] [235] [236] [237] [238] [239] [240] [241] [242] [243] [244] [245] [246] [247] [248] [249] [250] [251] [252] [253] [254] [255] [256] [257] [258] [259] [260] [261] [262] [263] [264] [265] [266] [267] [268] [269] [270] [271] [272] [273] [274] [275] [276] [277] [278] [279] [280] [281] [282] [283] [284] [285] [286] [287] [288] [289] [290] [291] [292] [293] [294] [295] [296] [297] [298] [299] [300] [301] [302] [303] [304] [305] [306] [307] [308] [309] [310] [311] [312] [313] [314] [315] [316] [317] [318] [319] [320] [321] [322] [323] [324] [325] [326] [327] [328] [329] [330] [331] [332] [333] [334] [335] [336] [337] [338] [339] [340] [341] [342] [343] [344] [345] [346] [347] [348] [349] [350] [351] [352] [353] [354] [355] [356] [357] [358] [359] [360] [361] [362] [363] [364] [365] [366] [367] [368] [369] [370] [371] [372] [373] [374] [375] [376] [377] [378] [379] [380] [381] [382] [383] [384] [385] [386] [387] [388] [389] [390] [391] [392] [393] [394] [395] [396] [397] [398] [399] [400] [401] [402] [403] [404] [405] [406] [407] [408] [409] [410] [411] [412] [413] [414] [415] [416] [417] [418] [419] [420] [421] [422] [423] [424] [425] [426] [427] [428] [429] [430] [431] [432] [433] [434] [435] [436] [437] [438] [439] [440] [441] [442] [443] [444] [445] [446] [447] [448] [449] [450] [451] [452] [453] [454] [455] [456] [457] [458] [459] [460] [461] [462] [463] [464] [465] [466] [467] [468] [469] [470] [471] [472] [473] [474] [475] [476] [477] [478] [479] [480] [481] [482] [483] [484] [485] [486] [487] [488] [489] [490] [491] [492] [493] [494] [495] [496] [497] [498] [499] [500] [501] [502] [503] [504] [505] [506] [507] [508] [509] [510] [511] [512] [513] [514] [515] [516] [517] [518] [519] [520] [521] [522] [523] [524] [525] [526] [527] [528] [529] [530] [531] [532] [533] [534] [535] [536] [537] [538] [539] [540] [541] [542] [543] [544] [545] [546] [547] [548] [549] [550] [551] [552] [553] [554] [555] [556] [557] [558] [559] [560] [561] [562] [563] [564] [565] [566] [567] [568] [569] [570] [571] [572] [573] [574] [575] [576] [577] [578] [579] [580] [581] [582] [583] [584] [585] [586] [587] [588] [589] [590] [591] [592] [593] [594] [595] [596] [597] [598] [599] [600] [601] [602] [603] [604] [605] [606] [607] [608] [609] [610] [611] [612] [613] [614] [615] [616] [617] [618] [619] [620] [621] [622] [623] [624] [625] [626] [627] [628] [629] [630] [631] [632] [633] [634] [635] [636] [637] [638] [639] [640] [641] [642] [643] [644] [645] [646] [647] [648] [649] [650] [651] [652] [653] [654] [655] [656] [657] [658] [659] [660] [661] [662] [663] [664] [665] [666] [667] [668] [669] [670] [671] [672] [673] [674] [675] [676] [677] [678] [679] [680] [681] [682] [683] [684] [685] [686] [687] [688] [689] [690] [691] [692] [693] [694] [695] [696] [697] [698] [699] [700] [701] [702] [703] [704] [705] [706] [707] [708] [709] [710] [711] [712] [713] [714] [715] [716] [717] [718] [719] [720] [721] [722] [723] [724] [725] [726] [727] [728] [729] [730] [731] [732] [733] [734] [735] [736] [737] [738] [739] [740] [741] [742] [743] [744] [745] [746] [747] [748] [749] [750] [751] [752] [753] [754] [755] [756] [757] [758] [759] [760] [761] [762] [763] [764] [765] [766] [767] [768] [769] [770] [771] [772] [773] [774] [775] [776] [777] [778] [779] [780] [781] [782] [783] [784] [785] [786] [787] [788] [789] [790] [791] [792] [793] [794] [795] [796] [797] [798] [799] [800] [801] [802] [803] [804] [805] [806] [807] [808] [809] [810] [811] [812] [813

[ב] [שם ס' דק] היינו אַהרמב"ם שהביא המחבר ריש סימן קפ"ו. דרך לפני שמשי אין גריסה בדיקה, אבל לאחריו גריסה. והעטם אצבעה הבאין ר' יהונתן [תפסחה: יחאלי] ס"ק'. דחמוד גורס לרס שיצוא כמו תפסה להנשא כו', והוא עטמא כתבו המפרשים בצורה מחמת שמשי אבל תנין אצל הראי' תפסה אחרת. והנין עטם אחרת"ם [אישורו גיאה ר' דודע] רובם והיא עטם וקרי' לשאלו אותה, והקסה (הצ"ח) [תפסחה:

אוצר מפרשים

אפילו הוא יום ארוך, ודלא כיש פוסקים וכו'. והש"ך [ס"ק ו'] כתב כיש פוסקים
הז"ל. ובאור דרוע [ת"א] סימן שנה מה, א] כתב ז"ל, ופרש אדם מאשתו וסמך לוסתה
כיש שעות, אם רגילה לראות ביום פ"א שש ממנה כל אותו היום וסמך לשפניו,
וכן להפ"ך, עכ"ל. ופרש הש"ך [שם] דודאי אם יש לה סת קבוע ביום, כגון שפניו,
והסת לראות לעולם תחתלו או לעולם באמצעיתו או לעולם בסופו, אין צריך
לפרוש אלא אותו היום ולא לפניו, ובכתי אירי הש"ס, אבל אם רגילה לראות
ביום ואין לה שעה קבועה רק לפעמים תחתלו ולפעמים באמצעיתו ולפעמים
בסופו, אם כן כל היום וסתה, ודמי כאלו היא וסתה כל היום, וודאי דאשה שוסתה
כל היום צריכה לפרוש כל הילהלש, והבכ"י מיייר האור ורד"ק. עיין בשו"ת
שלי סימן ה' והשוכנת שפה כוון הש"ס, הן דוראן ורד"ק ורד"ק. על האור
והש"ך שחלק עליו, ודלא כש"ך. מה שהראב"ח בשו"ת שלי מאותו נקד, הוא בתנא,
שמצאתי כתוב בתורת השלמים [ס"ק ו'] בזה הלשון, דעיקר יסודו של יראה שהיה לה
פסקס לאור ורוע ואביסוף הוא מראב"ן, ורעמיעין ברבריו של יראה שהיה לה
גיטסא אחת בנרמא, וזו היחה שישת האור ורוע ואביסוף, אבל לפי הגירסא
שלפנינו בש"ס ודאי אין להחמיר כלל, והוא שישת הר"ף והרמב"ם והרא"ש
והרשב"א והראב"ד והטור ורבינו ירוחם וסמ"א וסמ"ק ושאר גדולי פוסקים,
בוודאי אין לזוז מדבריהם ומפסק המחבר, ובפרטות דקיימא לן וסתות ורד"ק:

ג (שועי ספרי ג) בשעת וסתה צריך לפזר ממנה כו'. בספר בינת אדם [נכלל קצת
ספרי יח] אוסר לטבול אשה שלא היה בעלה בעיר, דלא רמיא אנפשה ולמא
ארגשה בשעת וסתה ולא אדעתה. ונראה לדלמן סדבריא ליה וסתות רבנן שפיר
דמי, דהא בדרבנן לא אמרינן מלתא דלא רמיא עליה לא אדעתיה, כמו שכתב
בספר מנחת יעקב סוף סימן ק"צ [ותחת השלמים ס"ק נז], וכן הוא דעת השו"ע
[ספרי ז] והש"ך [שם כח]¹ בסוף סימן צ"ד. ועייני שם בספר בינת אדם [נכלל קח
ספרי ג] שאוסר לטבול ולשמש בליל עונה, משום שהגם יח מוזהרת על האיסור,
ועל מצות פריה ורביה אינה מוזהרת. ולי צ"ע, דאפשר דלא דמי למה שכתבו
תוספות בבבלי [אמ, א ד"ה לישא] גבי עבד שנושא שפחה, דהא היה גורמה לו
שאני יכול לקיים פריה ורביה, ואם כן אמרינן לה חטא בשביל שיוכה בחרך
משום מצות פריה ורביה, כי היכי דאמרינן התם בדפוסין לרבו שישתורר אע"פ
דעובר בעשה, כדי לקיים מצות פריה ורביה שהיא מצוה רבה, כמו שכתבו
תוספות בפסחים [פסח, ב ד"ה בפימן]. ונראה דטעמא דאדון גרע משפחה משום שהוא
גורם, ועוד, דגבי אדון איכא מצות פריה ורביה ממש, מה שאין כן אם אש
שפחה לא קיים מצות פריה ורביה רק שבת בעלמא, ואם כן הכא נמי דמיא
לזה דאדון, שהיא גורמה לו שיטבל מפריה ורביה, ואמרינן לה חטא בשביל
שהיא במצות פריה ורביה:

ד (ע"פ עונה אחת. כתב הט"ז [ס"ק ג] דהלכה פסוקה בדינו שאסורו לא היום

נקודות הכסף

פרק האשה [נהי סימן לו] אחר שהביא סוגיות הש"ס דרבי יודא שם חיה לשנוי, מתיב והיורסם [ויקרא טו, לא] כ', סמוך להרמץ עונה, ובשיעור ארזה העונה מומתה, ועשה שאין לה[ן] וסמות גמרות יש להרמץ מעט קודם שיעור ארזה וסמארו, ע"כ. עוד האריך [נהי סימן לו] שם להקשות על מה ההצניצק היחך מחשוב אלו ה"ב וה"ב שער, ללא דין נגדס [תלמוד כו', ואלו קשה מידי, ובכך הריגס] בזה צעל מעדני מלך [מפניו ים טוב נהי סי' א סימן כ דאם לו, ואף על פי כן העלה דדברי ההצניצק עיקר, אלא ודאי משגיגים שעות מיניות, וכמו שמבטני בש"ך פס. ור"ל, דאם וסמה ציוס בתקופת טעב, שהיוס אינו אלא ק' שעות, שצבאט לתוש פסע שני אל סבי ציוס לתוד, אלא אלה צבאט לפרוש שעה ומתהל היום עד שעה ומתהל סמחא היליל. ואם אלא בתוך היליל, שצבאט לתוש פסע שניט עונת היליל אינו נריך לפרוש מתחלת היליל, אלא משעה ומתהל ומתהל לתל עד שעה ומתהל לפי כן סממה, שהוא י"ב שעות, ומאוס דבתקופת טעב היליל לזה מן סוף היום ומן סמחא היום, וזעה ומתהל ומתחלל עומה להיות לילה היום רחא להיות עדיין יום ציוני יסן, וכן שעה ומתהל צבאטק היליל היום רחא להיות יום ציוני יסן, ועד קרל וס ציוני ממנו. וכן פירש דדרישה [ואם כן] מתחלה. והפירוש אחרון שפסס דדרישה עיקר, אין לו גרליס כלל. והשגחא מיחא דהי דליתא בש"ס ופוסקיס פסס אל הוא ציוס פורש מומה כל היום, וכן צבילת כו', דאינינו לא איירי אלא ציוס ויליל שכן מן הדיון יום ויליל, דהיינו י"ב שעות, אבל צבאטו ומתהל וסמה היום והללה ומתהל ציוס מן הדיון, שהיוס לזה מן היליל והיליל מן היום. וכלו כן בדור:

קפד **א**ן **פ**יז **פ**יז **ב** ו**ת**מ**ה** ה**ו**א **ל**ה**ח**מ**י**ר **ב**ו**י** ו**ב**ש"ך **ק**י"א **נ**ת**נ**מ**י** ש**כ**ן **ג**ס **כ**ן
ד**ע**ת ה**ר**ב"ץ **ו**ש**כ**ן **מ**ו**כ**ה **ב**ש"ס. ו**ק**ר**נ**ת**י** ד**ב**ד**ב**. ו**ב**ס**פ**ר**י** **ב**ח**ר**מ**י** ה**ד**ב**ר**ים **ד**ה**י**
מו**כ**ה **מ**מ**ל**א **ד**ק**א**מ**ר** **ב**ש"ס (נ**ד**ה **ס**"ע"ג) **א**מ**ל**י **ד**פ**ס**ק **ר**ב**א** **כ**ר**ב**י **י**וד**א** **ד**ה**י**
ר**ו**ח**ה** **ב**ת**ח**ל**ה** ה**י**ו**ס** ו**א** **ב**ח**נ**מ**ה** **ה**י**ו**ם **ל**ר**ץ** **ל**פ**ר**ו**ש** **כ**ל ה**י**ו**ס**. ו**ב**ס**פ**ו **ל**י**ל**ה **כ**ל ה**ל**י**ל**ה,
ו**מ**י **א**מ**ר** **ר**ב**א** ה**י**ו **ו**ה**א**מ**ר** **ר**ב**י** **י**א**ש**ה **א**ז**ה**ר**ה** **ל**נ**בי** **י**שר**א**ל **ש**י**פ**ר**ש** **מ**נ**ש**מ**י**ח**ן** **ס**מ**ו**ן
לו**ס**ת**ה**, ו**כ**מ**ה**, **א**מ**ר** **ר**ב**א** **ע**ו**נ**ה, **מ**ח**ל** **ל**אז **ע**ו**נ**ה **א**ח**ר**מ**י** (פ**יר**ש **ר**ש"י **ד**"ה **ע**ו**נ**ה **א**ח**ר**מ**י**
לח**ס** ו**ס**ת**ה** **צ**י**ו**ם **א**ק**ו**ר**ה** **כ**ל ה**י**ו**ס** ו**כ**ל ה**ל**י**ל**ה **ל**ש**מ**י**ו**), **ל**א **א**ז**ה** **ע**ו**נ**ה. **ד**ק**ש**ה **מ**י**י**ר
מי**י** **מ**ק**ר**י **ד**ע**מ**ה **ל**ו**מ**ר **ע**ו**נ**ה **א**ח**ר**מ**י**, **ד**ח**ל** **ר**ב**א** **ע**ו**נ**ה **ק**א**מ**ר, **ו**א**ס** **כ**ן ה**ו**ה **י**ש
לי**י**מ**ר** **מ**ר**מ**י **ע**ו**נ**ה. **ל**א **ז**ד**ח**י **ק**צ**ר**ה **י**ה **ל**ש"ס **ד**ח**ל** **א**ין **ל**ה **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה** **צ**י**ו**ם
מק**ר**י **כ**ל ה**י**ו**ס** ו**ס**ת**ה**, ו**א**ר**י**ה **ל**פ**ר**ו**ש** **ע**ו**נ**ה **א**ח**ת** **ס**מ**ו**ן **ל**ו**ס**ת**ה**, **ד**ה**י**י**נו** **כ**ל ה**ל**י**ל**ה
לש**מ**י**ו**, **א**ס **כ**ן ה**י**א **ע**ו**נ**ה **א**ח**ר**מ**י** ה**ו**א, ו**א**ס **כ**ן **ר**ב**א** **ד**ק**א**מ**ר** **ס**ת**מ**א **ל**ר**ץ** **ל**פ**ר**ו**ש**
עו**נ**ה **א**ח**ת** **ס**מ**ו**ן **ל**ו**ס**ת**ה** **מ**ת**מ**ח**מ** **מ**י**י**ר **כ**ל **ע**י**ן**, **צ**י**ן** **י**ש **ל**ה **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה** **צ**י**ו**ם
אז **ל**א, ו**א**ס **כ**ן **ע**ל **כ**ר**ת**ך **ב**צ**י**ן **ל**ה **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה** **מ**י**י**ר **ב**צ**ו**נ**ה** **א**ח**ר**מ**י**, **א**ס **כ**ן
מח**ל** **ל**אז **ד**ח**ל** **ע**ו**נ**ה **ד**ה**י**י**נו** **ע**ו**נ**ה **א**ח**ר**מ**י** **א**פ**י**ל**י** **ב**ש"ס **ל**ה **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה** **צ**י**ו**ם, ו**מ**נ**י**
לא **א**ז**ה** **ע**ו**נ**ה, **כ**ל**ו**מ**ר** **א**ס **י**ש **ל**ה **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה** **א**ין **ל**ר**ץ** **ל**פ**ר**ו**ש** **א**ל**א** **א**ז**ה** **ע**ו**נ**ה,
וד**ו**ק. ו**א**ף **ש**י**ש** **ל**ד**ח**ו**ת** ה**ו**ח**ה** ו**ז**, **מ**כ**ל** **מ**ק**ו**ס **כ**ן **ר**ב**א** **י**ש **ע**י**ק**ר. ו**א**ין **ל**ה**ק**ש**ו**
אמ**ל**י **א**י**ר**ש **ה**אז**ר** ו**ר**וע **ד**א**ין** **ל**ה**ן** **ש**ע **ק**צ**ו**ע**ה**, **ד**יש **ל**ו**מ**ר **ד**ס**ת**מ**ו** **כ**פ**ר**ו**ש**,
דמ**ד**ב**א** **א**ס **ג**ר**י**ל**ה** **ל**ר**א**ז**ו** **צ**י**ו**ם **מ**ש**מ**ע **כ**ל ה**י**ו**ס** **ע**ש**ה**. **א**ז **נ**מ**י**, **א**פ**ש**ר **ד**ס**צ**ר**ה** **ל**י
דמ**ו**נ**ו** **ה**י**ו**ה **א**ז **ל**ה **ק**ו**מ**ת **כ**ר **ל**ק**צ**ו**ע** **ש**ע**ו** **צ**י**ו**ם. ו**י**ח**ו**א **ז**ו**ה** **כ**ב**ז** **ה**אז**ו**ה **ס**ו**ף**

בו, חוששת לפעם אחרת לזה היום, ואסורה לשמש כל אותה העונה. (ה) והוא הדין לשאר מיני וסת שצריכה לחוש להם כן, חוץ מוסת הדילוג, וכמו שיתבאר בסימן זה. (ו) ולא אמרו שצריך לקובעם ג"פ, אלא לענין עקירה, שכיון שקובעתו בשלושה פעמים אינו נעקר בפחות מג' פעמים, שכל זמן שלא עקרתו ג"פ צריכה לחוש לו. אבל ליאסר, אפילו בפעם אחת חוששת לו פעם שנייה. (ז) ומיהו אע"פ שחוששת לו, נעקר בפעם אחת, אפילו קבעתו ב' פעמים. שאם ראתה ב' ימים ליום ידוע, ובשלישית לא ראתה, אינה חוששת לה עוד.

ג (ח) אם קבעה וסת לשעות ולא לימים, אינה חוששת אלא שעתה בלבד, והוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת, ואפילו בלא בדיקה.

ד (ט) עוד יש חילוק בין קבעתו ג' פעמים ללא קבעתו ג' פעמים, שהקבוע אף על

שאינו קבוע דיומא ועקר לקביעותא דשעה. ותו איכא למיגמר להא מילתא מההוא איתתא דפרק תנוקת דף ס"ו ע"א, דכל דהוה סלקא מטבילת מצוה הואי חזיין דמא, אתיא לקמיה דר' יוחנן אמר לה שמא דימת עיריך עלתה ביך, כלומר שמא בנות העיר מדברות עליך מקנאה שאת מזדקקת עם בעליך, ליכי והבעלי עם בעליך על גב הנהר, כלומר תכף שתעלה מן הטבילה קודם שירגישו בנות העיר ויטילו ביך עין הרע. והא התם דבין שהיה לה וסת בין שלא היה לה, יום טבילתה לא היה יום קבוע, דפעמים מקדמת ופעמים מאחרת, וביום טבילתה הוה לה שעה קביעה שבכל עת שהיתה נכנסת לעיר וחברותיה מרגישות בה היתה רואה, ואף על פי כן לא חשש רבי יוחנן אלא לשעתה בלבד, דהיינו שעת כניסתה לעיר, אבל קודם כניסתה לעיר התירה, שמע מינה שאם קבעה וסת לשעות ולא קבעה לה וסת לימים אינה חוששת אלא לשעתה בלבד ע"כ. וכתב עוד שהוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת ואפילו בלא בדיקה עד כאן לשונו. ^פ עוד כו'. הרי זה לשון הטור עד מותרת. וכתב רבינו בבית יוסף, כבר נתבאר בסימן קפ"ד סעיף ט' שזהו דעת הרשב"א ז"ל, ויליף לה מבריתא דפרק כל היד, ושכן

עד והוא הדין ולא עד בכלל. ^ה והוא הדין כו'. כן כתב רבינו בבית יוסף מדברי עצמו וזה לשונו, ונראה דהוא הדין לשאר מיני וסתות דצריכה לחוש כן, חוץ מוסת הדילוג, שכל שלא קבעתו ג' פעמים אינה חוששת לו כלל. וכתבו רבינו בסימן זה עד כאן דבריו. ^ו ולא אמרו כו'. כתב רבינו בבית יוסף, פשוט הוא דסיומא דעניינא הוא, וארישא דמילתא קאי שכתב ואפילו קודם שקבעתו ג' פעמים חוששת ע"כ. ^ז ומיהו כו' מימרא דרב פפא שם דף ס"ד ע"א. ^ח אם כו'. כן כתב רבינו בבית יוסף בשם הראב"ד וזה לשונו, כתב הראב"ד בספר בעלי הנפש, אם קבעה וסת לשעות ולא לימים אינה חוששת אלא שעתא בלבד, דעד כאן לא פליג ר' יהודה אלא בלמודה דימים, כדתניא היתה למודה להיות רואה ליום ^ך לשש שעות והגיע זמן ^ך ולא ראתה אסורה לשמש כל ^ו שעות דברי ר' יהודה. ר"י מתיר עד ^ו שעות וחוששת לו שעות כו'. הכא הוא דפליג ר' יהודה כיון דלמודה ביום ^ך אף על גב דבו שעות קביעותא ביומא אסר ליה דחיישינן כיון דקביע ליה וסת בהאי יומא כולי יומא זימנא הוא, אבל היכא דקביע לה וסת לשעה ולא קביע לה וסת ליומא, ודאי קביעות לשעות מהניא ליה ולא אתי וסת

פי שעברה עונתה ולא הרגישה, אסורה לשמש עד שתבדוק ותמצא טהורה. (י) ושלא קבעתו ג"פ, אם הגיע זמן הוסת ולא בדקה ולא ראתה, כיון שעברה עונתה, מותרת. ועונה בינונית, שהיא ל' יום, דינה כוסת קבוע (הרש"א).

ה (יא) פעמים שתהיה ההפלגה שקובעת בהם הוסת, בדילוג. כגון שראתה היום, וראתה שנית לסוף ל', ושלישית לל"א, ורביעית לל"ב, קבעה וסת לדילוג של הפלגות. (יב) בין שהרחיקה דילוגה הרבה, בין שלא הרחיקה אלא יום אחד, קבעה וסת לדילוג השווה. שבכל ענין שתהא משהו ראיתיה, קבעה לה וסת.

ו (יג) כשם שקובעת וסת בהפלגה מימים שוים ושאינם שוים, כך קובעת (יד) בימי החדש ובימי השבוע שוים ושאינם שוים. כיצד, ראתה ג"פ באחד בשבת או בה'

הטור, אם כן לא היה לו לרבינו לכפול הדברים הללו גם פה כמו שלא כפלם הטור. יא פעמים כו'. גם זה לשון הטור אות באות. וכתב רבינו בבית יוסף כן מתבאר מתוך דברי הרשב"א, ואכתבם גבי ראתה ג"פ בג' חדשים בדילוג וחזרה וראתה באותם דילוגים עצמם עד כאן דבריו, ויתבאר לקמן סעיף ח'. יב בין שהרחיקה כו'. כתב רבינו בבית יוסף כן כתב הרב המגיד בפרק ח' מהלכות איסורי ביאה בשם המפרשים, דוסת הדילוג בין שיהיה מיום א' בין שיהיה יותר ע"כ. והוא שיהיה שוה וזה פשוט, עד כאן לשונו. יג כשם כו'. גם זה לשון הטור הן חסר. וכתב רבינו בבית יוסף, כן כתב הרשב"א בתורת הבית בשם רבותינו הצרפתים, ומוכח לה מדאמרינן בפרק קמא דנדה דף י"א ע"א, קפצה וראתה קפצה וראתה קפצה וראתה קבעה לה וסת לימי, ואוקמה רב אשי כגון דקפצה בא' בשבת וחזרה וקפצה בחד בשבת ובשבת קפצה ולא ראתה ולאחד בשבת אחר ראתה בלא קפיצה עד כאן דבריו. יד בימי החדש כו'. כתב רבינו בבית יוסף הכי אמרינן בסוף פרק בנות כותים דף ט"ל ע"ב, בחזאי ריש ירחא וריש ירחא וכ"ה בירחא, וריש ירחא והרי נמי משמע כפלוגתא דרב ושמואל

דעת המפרשים, ושהר"ן כתב דלדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה טהורה בלא בדיקה שהיא קולא יתירא, ורבינו גם שם גם פה סתם הדברים לדעת הרשב"א והמפרשים עד כאן דבריו, וזה תימא דלעיל סימן קפ"ד ס"ט הביא רבינו מחלוקת זה וסתם בתחילה כהרי"ף והרמב"ם דאם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה דטהורה בלא בדיקה, ואחר כך כתב סברת הרשב"א והמפרשים דסבירא להו שאסורה עד שתבדוק בלשון מחלוקת, וכבר ידעת דסתם ואחר כך מחלוקת הלכה כסתם, והכא כסתם כהרשב"א, אתמהא. י' ושלא קבעתו כו'. כתב רבינו בבית יוסף, כן כתב הרשב"א בתורת הבית. וכתב עוד, במה דברים אמורים בוסת שאינו קבוע והוא לה בפחות מעונה בינוני אבל עונה בינוני שהיא ל' יום הרי לה כוסת קבוע אף על פי שלא הרגישה בדם אסורה עד שתבדוק ותמצא טהורה. ולא הוצרך לכתבו מפני שכבר כתב בסימן קפ"ד ובסימן זה דלמי שאין לה וסת קבוע הוי יום ל' כמו וסת קבוע עד כאן לשונו. וזה שכתב כאן ועונה בינונית שהיא ל' יום כו', ומשנה זו אינה צריכה דגם הוא ז"ל כבר כתבו דין זה לעיל סימן קפ"ד ס"ט, ובריש סימן זה כדברי

באר הגולה

ט. פה"ד סי' רמ"ז:

ג. "אשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע עד י"ד יום דינה (ט"ו) כדין אשה שיש לה וסת:

דרכי תשובה

נראה לפום עניות דעתי [ליישב] מה שנתלבטו האחרונים ז"ל בהא דאיתא בסימן קפ"ד (סעיף ט') ובסימן קפ"ט (סעיף ד'), דאשה שאין לה וסת קבוע ועברה עונתה ולא ראתה מותרת בלא בדיקה, ובסימן זה איתא דאשה שאין לה וסת קבוע לעולם אסורה בלא בדיקה. ולפי דברי התרומת הדשן יש לומר דנפקא מינה לענין זה, דאם עד י"ד יום אחר הטבילה אינה רגילה לראות, ואירע לה פעם אחת או שתי פעמים שראתה במוקדם כגון ביום עשירי לטבילתה, וצריכה לחוש ליום זה פעם אחת, אם עבר ולא ראתה מותרת בלא בדיקה עד יום י"ד, עכ"ל: [ועיין בספר ערוך השלחן (להרב הגאון מנאווארדאק) (סעיף כ') שהשיג על החוות דעת בזה. וכן בשו"ת בית שלמה חלק ב' מיורה דעת סימן ז' (ש) השיג על החוות דעת. וגם בשו"ת שואל ומשיב מהדורא תליתאי חלק ב' סוף סימן מ"ו (ד"ה ודק) דחה דברי החוות דעת בזה. וכן כתב בשו"ת מהרש"ם חלק ג' סימן רנ"ח על דבר אשה שדרכה לראות פעמים ביום ל' או לל"א או לכ"ח, אך זה ב' חדשים ראתה פעם אחת לבד ביום כ"ה, ועתה בליל כ"ה שמשה עם בעלה ומצאה בבוקר בעד הקנוח דם ולא בדקה מקודם אם צריכה כפרה. והנה נודע מדברי הנודע ביהודה תניינא סימן פ"ה דבאשה שאין לה וסת קבוע צריכה כפרה, והנה בנידון זה שקודם כ"ח ימים הוי ליה כקבוע שלא לראות דם כמו שנתבאר בזה (סימן קפ"ו סעיף ג'), והביא מדברי החוות דעת שפקפק בזה י"ח, וכתב גם כן דלית מהאחרונים דחש לדברי החוות דעת בזה י"ט. ועיין בשו"ת בית שלמה הנזכר שכתב גם כן שאין לזו מדברי המחבר

בדיקת העד לאור הנר, לא התירו אלא כשהעד קיים ותבדוק^{טו} למחר, אבל כשנאבד אין כאן בדיקה כלל וצריכה לבדוק עצמה שנית, ותניח העד למחר ותבדקנו. אבל אם לא אבדה, אף על פי ששמשה פעם ב' אין צריכה בדיקה לפני תשמיש הב', כי די הבדיקה שלאחר תשמיש הראשון להיות במקום בדיקה שלפני תשמיש הב', דלמה תבדוק ב' פעמים זה אחר זה. ואף על פי שהעד שלאחר התשמיש הראשון אינה בנודקתו אלא למחר, הרי זה מועיל גם לבדיקה שלפני תשמיש הב', אבל הבדיקה שלפני תשמיש הראשון צריכה לבדוק לאור הנר קודם שתשמש. שלחן ערוך התניא (סק"ו) מגמרא (מ"ה טז): רש"י (שם ד"ה ואע"ג) תוספות (שם ד"ה נדקה) ור"ן (שם ד"ה נש"א). (עיין לעיל ס"ק ח' י"ז):

סעיף ג (טו) כדין אשה שיש לה וסת. ואף שלכל דיני וסתות אינו נקרא וסת קבוע אלא אם כן ראתה ביום ידוע וקבוע כדלקמן סימן קפ"ט, מכל מקום לענין בדיקה לפני תשמיש ולאחריו יש להקל יותר. שלחן ערוך התניא ס"ק ח' מהתרומת הדשן (סימן רמ"ז). והנה בחוות דעת בביאורים ס"ק ג' כתב שלבו מגמגם מאוד בדיון זה, ועיין שם במה שכתב בזה. אמנם (יעיין) [יעיין] במלבושי טהרה ס"ק ג', ובספר פרדס רימונים בשפתי חכם סוף סימן זה, ובשמלה ס"ק ח' שהביאו דבריו והשיגו עליו. וכתב (המלצני טהרה) בפשיטות דלדינא אין לזוז מדברי המחבר בזה, כיון שכן כתב התרומת הדשן ושכן הוא דעת השלטי הגיבורים (פ"ז דשטעם ב). דפי הרי"ף^{טז}), ואם כן יש לנו על מי לסמוך להקל בזה לדינא, עיין שם. ועיין שם עוד בשמלה בסוף הסימן שסיים בזה וז"ל, ועל פי דין זה

באר יצחק

שממנו העתיק רבינו דברים אלו: יז. נראה דצ"ל ס"ק י"ב: יח. כל זה הוא מה שהביא מהרש"ם מהשואל. ומה שכתב רבינו "והביא מדברי החוות דעת וכו'" רצונו לומר שהשואל הביא וכו'. ומש"כ רבינו "וכתב גם כן וכו'", ר"ל דמהרש"ם כתב גם כן: יט. ע"כ מדברי

שלה אם היא טהורה, עיי"ש. ועיין בשו"ת עמודי אש (סימן ט"ז אות כ"ה) שהביא ראיה מדברי הט"ז (סימן קפ"ט סק"א) דס"ל נמי בדביקה שלפני תשמיש צריכה לבדוק תיכף לאור הנר. וכבר העיר בזה הפתחי תשובה (סימן קפ"ט סק"ג): טז. נכון לגרוס "ותבדקנו". וכ"ה בשו"ע הרב (סק"ו)

באר הגולה

י. הרמב"ם שם בפ"ד דין
י"ד:
א. גרייטל גדה דף ס"ה
וס"ו: ב. טור ורמב"ד
עין ג"י וס"פ:

ד' יש לאדם להניח את אשתו שתבדוק בעד שלו מתוך שנאמנת על
שלה נאמנת על שלו:

ה' אם ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים רצופים אסורה לשמש
לעולם עם אותו בעל ויתבאר בסימן שאחר זה:

סימן קפו

דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש. וכו' י"ד סעיפים:

א' (א) אשה (ב) (ג) שראתה (ד) דם (ה) מחמת (ו) תשמיש (ז) ימיד (ח) בכדי

פתחי תשובה

קפו [ב] שראתה דם מחמת תשמיש. עיין בתשובת נו"ב ח"ד
סי' ס"א שהמציא היתר לרואה מ"ת באם בשעה שראתה מ"ת
עדיין לא היה לה וסת קבוע כלל ואח"כ נקבע לה וסת קבוע
בין בימי החודש בין וסת הפלגה משום דהא דרואה ג"פ מ"ת

אסורה היא מטעם וסת דאמרינן קבעה לה וסת במעשה
התשמיש והרי קי"ל בסי' קפ"ט סעיף י"ז דוסת שנקבע מחמת
אונס כגון שקפצה וראתה אפילו אירע כן כמה פעמים אינו
בדין וסת קבוע אם לא קבעה אותו לימים רק דמ"מ חוששת

דרכי תשובה

שם: (ב) שראתה דם. עיין בשו"ת מראה
יחזקאל חלק יורה דעה סימן נ' באמצע
התשובה (ד"ה אן לפי ענין), שמצדד באשה
שראתה דם מחמת תשמיש במראות משונים
ובכל פעם היה במראה אחרת, אף על פי
ששניהם הם מראה טמא, אף על גב דלענין ז'
נקיים הכל דם טמא, מכל מקום יש לומר דאין
להחזיקה ברואה מחמת תשמיש, ומצרף סברא
זו לספק אחר להיות ספק ספיקא, עיין שם
לדרכו. ועיין בספר לבנון נטע ס"ק ב' שהביאו
ומדחה דבריו בשתי ידים, וכתב דפשוט אפילו
היה בכל פעם מראה אחרת, כיון שהוא מראה
טמא הוי חד מראה, עיין שם: (ג) שראתה
דם. עיין פתחי תשובה (סק"א) מה שכתב

בשם התרומת הדשן בזה, ויישב תמיהת החוות
דעת על המחבר בזה, עיין שם. ועיין מה שכתב
בשו"ת מהריא"ץ (להגאון ממארגרעטען ז"ל)
חלק יורה דעה סימן צ"א בדברי החוות דעת
הנזכר: [הנזכר]:

סעיף א' (א) אשה. עיין פתחי תשובה ס"ק
ג' בשם השיבת ציון (סימן ל"ט) לענין אם האשה
נאמנת דילמא עיניה נתנה באחר. ועיין בשו"ת
שם אריה להגאון מזסלב ז"ל יורה דעה סימן
ל"ה מה שפלפל גם כן, וביאר הטעם דהאשה
נאמנת בזה, עיין שם. ועיין בשו"ת עמק שאלה
(להגאון הצדיק מהארניסטופיל ז"ל) יורה דעה
סימן כ"ד מה שכתב בזה: (ועיין לקמן בזה
ס"ק פ"ג אם הבעל נאמן כשמכחישתו, עיין

באר יצחק

ו' סוף פ"ט), שו"ת קנאת סופרים (נהשמטות לשירי טהרה סימן
ז' ד"ה והנה נדון, וסימן י"א, ונהשמטות למי נדה סימן י"ט, ונהשמטות
לקנאת סופרים סימן ה'), ויד אליעזר (סימן קפ"ו סק"ו). ועיין
בשו"ת ברכת יעקב (חלק חו"מ סוף סימן כ"ז ד"ה ומה שפלפלת),
ובפרדס רמונים (נפמחה לסימן זה מקרה א' אות ט') שהאריכו
קצת בזה: ב. עיין בשו"ת נפש חיה (סימן ס') שנשאל
באשה שראתה ג' פעמים דם מחמת תשמיש, אך לא
היה אדום ממש רק כמראה שריית בשר, ואפשר עוד
דיחה ממנו. וצידד לומר (מד"ה ולפי זה) דלעולם לענין
לאסור אשה לבעלה עולמית, שפיר אינה נאסרת רק
כשהוא דם טמא ממש ולא דם שהוא טהור מדינא, אף
שאנו מחמירין לטמא כל דם שנוטה לאדום, עיי"ש:

מהרש"ם: כ. עיין עוד בשו"ת לבושי מרדכי (מ"א סימן
ק"ט), שו"ת תשורת ש"י (מ"א סימן עד"ר ד"ה ונזוף), שו"ת
שם עולם (סימן קנ"ו) ושו"ת אגרות משה (יו"ד מ"ג סימן
ע"ג) מה שדנו בדברי החוות דעת.

א. עיין בערוך השלחן (סעיף י"א) שהביא דיש שואלים,
דאשה שאמרה שראתה ג' פעמים מחמת תשמיש ואנו
אוסרים אותה על בעלה למה נאמינה, נימא דלמא עיניה
נתנה באחר. וכתב דאין זה שאלה כלל, חדא דלא
מקלקלה נפשה ככהאי גוונא, שהרי גם האחר לא ישאנה
בשמעו זאת שהיא עלולה לראות מחמת תשמיש. ועוד
דבעניני נדה האמינתה תורה, עיי"ש. ועיין בכרתי ופלתי
(סק"ה ד"ה ולמא), ומה שהעירו עליו בשב שמעתתא (שמעמא)